

YTY
YURT
KİTAP-YAYIN

mitolojinin romanı

ATEŞİN EFENDİSİ

ŞAMAN

HARALD BRAEM

KITAP ÜZERİNE

Sibirya'nın Moğolistan ile birleştiği dünyanın ücra bir köşesinde; tayga, tundra ve uçsuz bucaksız bataklıkların arasında yaşamaktadır avcı Bokan. Göçebe kabilesi ezelden beri ren geyiklerinin peşinde oradan oraya göç etmektedir. Bokan, kabilesinin diğer üyelerine benzememektedir: Gizemli rüyalar ve garip olaylar onu diğerlerinden ayırmaktadır. O, bir şaman olacaktır. Bu nedenle "Nehirdeki İhtiyar" onu yanına alarak gizemli mağarasına ve hayat ağacına götürür. İhtiyar adam onu yaşamın ve doğanın büyük gizleriyle tanıştırır, ona büyüdü bir davul yapar, onu atalardan kalma danslar ve törenlerle tanıştırır. Bokan, gri bir kurt eşliğinde kaderine doğru yola çıkar. Balık insanların yanında Sungari isimli bir kızla tanışır, onu sever ve "Büyük Han"ın atlılarından kaçır. Çinli bir demirciden maden işleme sanatını öğrenir. Ve Bo-Han adını alarak Ateşin Efendisi sıfatıyla bir şaman olmaya hak kazanır...

Harald Braem 1944 Berlin doğumludur. Halen Wiesbaden Meslek Yüksek Okulu'nda İletişim ve Dizayn profesörüdür. Çok sayıda romanı bulunmaktadır. Bunlardan Uruk Aslanı Gilgamesh dilimize çevrilmiştir.

© Harald Braem, 1994
Orjinal Adı
Der Herr des Feuers
Roman eines Schamanen

© 1999 Yurt Kitap-Yayın
Çeviren Arzu Güloğlu Alarşlan
Redaksiyon Atilla Dirim

Yurt Kitap-Yayın 100 * Tarihi Romanlar Dizisi 9
ISBN 975-7076-21-X
1. Baskı Mart 1999, Ankara

Dizgi Yurt Kitap-Yayın
Baskı Cantekin Matbaası, Ankara
Kapak Bilgisayar Uygulama Erkan Çelebi

Yurt Kitap-Yayın
Meşrutiyet Cad. 11/22 Kat: 6
Kızılay-ANKARA
Tel & Fax: (0 312) 417 35 49

ATEŞİN EFENDİSİ

ŞAMAN

HARALD BRAEM

mitolojinin romanı

Çeviri: Arzu Güloğlu Alarlan

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm

Tayga.....7

İkinci Bölüm

Nehrin Kıyısındaki Yaşlı Adam..... 119

Üçüncü Bölüm

Athılar 163

Dördüncü Bölüm

Ayı Kardeş 261

Birinci Bölüm

TAYGA

Karanlığın doğurduğu kötülüğün pek çok yüzü ve ismi vardır...

Acı sular taşıyan nehrin yakınındaki ürkütücü yerde üç karanlık yaratık buluştu: Ayaz, Kıskançlık ve çok başlı ifrit Şagram. Doğaları gereği dünyaya zarar vermek istiyor ve birbirlerine akıl danışıyorlardı.

“Buradan çok uzaklarda, ren geyiği yetiştiren insanların obasında, kader tarafından birgün çok bilge bir şaman olması için seçilmiş bir oğlan yetişiyor” diye konuştu Kıskançlık. “Doğduğu saatte yıldızların konumu onun her şeyi başarabileceğini umduracak kadar elverişliydi. Bunun henüz ne o farkında, ne de çevresindeki insanlar. Bilginin gücü ona aktığı zaman, karşı konulmaz bir tehlikeye dönüşecek. Gerçekten kudretli bir bilge olan başka bir şaman, ona bu bilgileri vermek için bekliyor. Eğer onun yaşam yolunu zamanında kesmezsek, karşımıza çok tehlikeli bir rakip olarak çıkacak.”

“Senin endişelerini paylaşıyorum” dedi Ayaz. “Çünkü ben de rüzgârın yardımıyla sözünü ettiğin işaretlerin farkına vardım.”

“Şu anda bile hayvanların düşüncesi ve hislerini herkesten daha iyi anlıyormuş. Hayvanlar ona sanki kendilerinden biriymiş gibi yardım ediyorlar.”

“Onun adı Bokan” diye ilave etti Kıskançlık.

Şagram, çok başlı ifrit, uzun süre sustu ve söylenenleri dinledi. Oldukça huzursuz bir şekilde demir pençeli parmaklarını havada savurup bulutları parçalıyordu, çünkü taze kana susamıştı.

“Öyleyse onu yok etmeliyiz” dedi nihayet. “Fakat öyle bir vu-

rušta değil, aksine yavaş yavaş, can ekiftirerek. nce yaşama sevincini elinden almalıyız, sonra vücudunu harap etmeliyiz ve en son olarak da kullanmayı doğru dürüst öğrenmeden aklını almalıyız.”

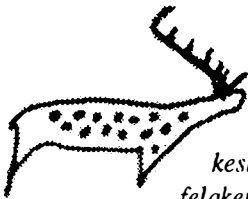
“Evet, yle yapmalıyız” diye onayladı Kıskançlık. “Ben hissettirmeden düşüncelerine ve hayallerine girecek, ruhuna sızacağım. Onu adım adım kendime benzeteceğim.”

“Ve ben de buz gibi soluğumu yollayacağım. evresindeki her Şeyi yle bir donduracağım ki, içindeki son yaşam parıltısı sönerken inim inim inleyecek” dedi Ayaz.

“Ya sen? Onun yohunu kesmek için sen ne yapacaksın?” diye sordu Kıskançlık çok başlı ifrite.

“Kulaklarımı acıyla ınlatsın diye kartalın çığlığını atacağım” dedi Şagram. “Karanlık glerin yardımcılarının birçoğunu yollayacağım, silahları arpıştıracağım ve toprağı vurulmuş bedenlerin kanlarıyla sulayacağım. Çok uzun süredir barış hüküm sürdü dünyada, canımı sıkacak kadar uzun...”

Gecenin soğuk sisinin tadına baktı ağzını Őapırdatarak ve olacakları sabırsızlıkla bekleyen bir edayla rahatça arkasına yaslandı. Bir baykuş korku dolu bir çığlık atarak havalandı ve ren geyiği sürüleri biraz daha sokuldular birbirlerine. Tayganın her canlısı, git-tikçe yaklaşan kötülüğü hissediyordu.

Zamanlar vardır her Şey dengede olduğu ve zamanlar vardır adımlarını çekinerek attığın, bir türlü hangi yöne gideceğini kestiremediğin, yanlış bir adımın bile çığ gibi felaketlere yol açacağı...

Obadaki insanlar çok uzak mesafeden bile bir Şeylerin yolunda gitmediğini fark etmişlerdi: rtlere sarınmış iki kişi, ormanın kenarından çadırlara doğru geliyordu yavaş yavaş. Ama arkaların-

daki kızakta çektikleri şey, bir av hayvanı değildi. Başka bir şeydi. İnsan iriliğinde olmasına rağmen, yine de vurulmuş bir hayvan gibi kızıağın çubuklarına bağlanmıştı. Ve aniden hayvanların sesi soluğu kesildi. Uniak ve Reijo'yu tanımışlardı. Uniak'ı iri cüssesinden ve Reijo'yu aksayan yürüyüşünden. Küçük bir çocukken aldığı yaradan kaynaklanıyordu Reijo'nun aksaması. Yıllar önceki bu kazadan beridir Reijo tutuk bir kalça ile yürüyordu ve sağ bacağını hafif çevirerek adım atması onu çok uzaktan bile diğer adamlardan ayırıyordu. Ya Uniak! Uniak'tan başka kim bu kadar uzun olabilir-di? Dev Uniak, bir çam ağacı kadar heybetliydi. Çadırının bacası bile gökyüzüne diğerlerinkinden daha yakındı. Uniak ve Reijo... Sadece bu iki avcının geldiğini görüyordu köy halkı, ama Bokan görünmüyordu. Peki, Bokan neredeydi?

Köye sessizlik hakimdi; köpekler bile iki adamı her zamanki gibi üstlerine atlayarak karşılamadılar. İçlerinden birkaçı yattıkları çukurlardan kalkarak ulumak üzere boyunlarını uzattı, fakat duyulan yalnızca tiz ve kısa bir havlamaydı sadece. Hatta bazıları kuyruklarını kısıp, inleyerek geri çekildi. Oba halkı yurtların arasında hareketsizce duruyordu. Başları gelenlere çevriliydi. Yüzleri içlerindeki gerginliği yansıtmıyordu, nefesleri her zamankinden hızlı değildi, yine de herkes garip bir değişiklik olduğunu hissediyordu. Ağır ve endişe verici, ne olduğu belirsiz bir yük, yoğun bir bulut şeklinde köyün üzerine; acımasız bir soğuk biçiminde çadırların dış yüzeyine, ren geyiklerinin sırtına ve insanların alınına çökmüştü.

Köyün en yaşlısı olan Orchon, Uniak ve Reijo geldiğinde elini kaldırdı, fakat onları durdurmak için böyle bir harekete gerek yoktu. En son kızıağın destek çubuklarını omzunda taşıyan Uniak, dikkatlice yükünü yere kaydırды. Kızıağa bağlı yükün üzerine eğildi ve örtünün bir ucunu açtı. Şimdi yeterince yakın olan herkes Bokan'ın beyaz bir tekeri andıran, ay gibi donuk renkli yüzünü görebiliyordu. Gözleri fal taşı gibi açıktı. Tüm bunlar bir cesedin soluk resmiydi.

Yaşlı adam eğildi ve bu yüzü incelemeye koyuldu. Neredeyse çocuk sayılabilecek kadar genç bir adamın yüzüydü baktığı. Elmacık kemikleri üzerindeki derisi düz ve gergindi. Gözlerinin çevresinde henüz ne bir kırışıklık vardı, ne de incecik olsun bir çizgi. Arkaya taradığı düz, siyah saçları dağılmış ve alınına düşmüştü. Ağzı açık duruyordu. Dudakları bir şeyler söylemek ister gibiydi, fakat kıpırdamıyorlardı. Dudaklarının arasında dişlerinin zorla hapsettiği bir çığlık gizliydi sanki. Fakat şimdi oracıkta donmuştu. Fakat bu yüzü esas korkunç kılan, gözlerindeki ifadeydi. Dışarı fırlamış bembeyaz göz yuvarları, göz bebeklerindeki o doğal olmayan parlaklık... Yaşlı adam bu manzara karşısında ister istemez ürktü.

“O... öldü mü?”

Uniak hayır anlamında başını salladı. Hafifçe öksürerek boğazını temizledi. Sesi sanki çok uzaklardan geliyormuşçasına boğuk çıktı, çünkü uzun süredir konuşmamıştı.

“Hayır, ölmedi. Öldü sayılmaz... Sadece uyuyor, açık gözlerle uyuyor...”

“Kör oldu” diye ilave etti Reijo. Kürkünün üzerindeki karı silkelemek için yerinde kıpırdandı. “Gözleri açık olmasına rağmen o artık görmüyor. Çünkü akli onu terk edip çok uzaklara gitti, ruhu ise kaskatı kesildi.”

“Bu nasıl oldu?” diye sordu Orchon, köyün en yaşlısı. Herkesten daha fazla kış geçirmişti ve ren geyikleriyle oradan oraya herkesten fazla göç etmişti, fakat buna rağmen göğsünde aniden garip, kötü bir sıkıntı hissetmişti. Yine de bu soruyu köy halkının önünde sormak zorundaydı. Gerçeği bulup öğrenmek, her zamanki gibi onun vazifesiydi. Yazılı olmayan bir kanundu bu. Farkında olmadan dudaklarını birbirine bastırdı. Her zaman olmasa da, genelde açık bir zihnin iç yüzü kolaylıkla kavrayabileceği bir dünyada yaşayan, basit bir adamdı o. Fakat bu defa iç güdülerini ona yolunda gitmeyen bir şeylerin olduğunu söylüyordu. Bu soruya verilecek yanıtın, açıklık yerine daha fazla soru işaretleri getireceğinin bilin-

cindeydi. Obanın üzerine adeta bir tehlike gibi çöken, garip bir şeyler olmuştu. Köy halkı da bunu hissedebiliyor olsa gerekti ki, hiç kimse yerinden kıpırdamaya cesaret edemiyordu. Sanki oldukları yere kök salmışlardı. Düşüncesizce yapılacak bir tek hareketin bile bu olayı karıştıracak, sonucunu etkileyecek güce sahip olma ihtimali olamaz mıydı? İşte bu çok önemliydi.

“O düştü” dedi Uniak. “Oldukça yüksek bir çam ağacının tepesinden aşağıya düştü.”

“O uçtu” dedi Reijo. “Kendi gözlerimle gördüm. Önce bir sincap kadar hızlı yukarı tırmandı ve sonra da aşağı atladı. Ama düşmedi, havada uzaklara süzülerek uçtu.”

“O düştü” diye yineledi Uniak ciddi bakışlı koyu renk gözlerini bir an bile köyün en yaşlısının üzerinden çekmeden. Bu dev adam kendi gerçeğiyle çok çaresiz görünüyordu, fakat kendi gerçeğini anlatmanın dışında elinden bir şey gelmezdi. “O büyük bir çam ağacının tepesinden, oldukça yüksekte yere düştü ve buna rağmen bir mucize eseri ölmedi. Onun yerinde kim olsa şimdi çoktan ölmüştü.”

“Hayır” dedi Reijo hâlâ kürkünü silkeleyerek. Oysa kürkünde tek bir kar tanesi bile kalmamıştı. Esintiyle savrulan ve sabah saatlerini insanlara zehir eden kar, çoktan dinmişti. “Hayır, istediğiniz her şey üzerine yemin ederim ki, onu havada bir kuş gibi süzülürken gördüm. Bana böyle bir şeyin nasıl mümkün olduğunu ve nedenini sormayın, ama oldu işte: Bokan havada üstümüzden uçtu. Hatta kollarını açmış havada yarım daireler çizerek salınıyordu. Aşağı indiğinde ise düşmedi, aksine bir tüy gibi karın üzerine kondu. Bu yüzden vücudunda tek bir kırık bile yok. Yalnızca ruhu ve akli bu olanları kaldıramadı. Bu yüzden ruhu böyle kaskatı ve gözleri bir ölünkü kadar kör...”

“Ava çıkarken Bokan’ı neden yanınıza aldınız sanki?” diye söze karıştı bir adam. Tabaklanmış bir deri parçasına benzeyen yüzünde, çok eskiden aldığı anlaşılabilir bir yara izi vardı. En başından

bu yana köyün yaşlısının yanında duran bu adam, sesi daha iyi duyulsun diye bir adım öne çıkmıştı. “Onunla ava çıkmamanız konusunda yeterince uyardım mı sizi? Şimdiye kadar size hep sorun yaratmadı mı? Bugüne kadar ne avladı? O ne avda, ne de ren ge-yiklerinin bakımında hiçbir işe yaramaz. Baksanıza, gözlerinde şu anda öylece yattığı ve kıpırdıyamadığı halde bile, hep o aynı ifade var. O bize sadece felaket getiriyor.”

“Onu sevmediğin için ona haksızlık ediyorsun” diye cevap verdi Uniak sükûnetle. Fakat bunu söylerken ona hiç bakmadı. Eskilerden kalma bir anlaşmazlık vardı aralarında, fakat Uniak buna değinmek istemiyordu. Bu nedenle konuşurken yaralı yüzlü adama bakmamayı tercih ediyordu.

“Bokan’a gelince...” Uniak’ın kafası fena karışmıştı. Düşüncelerini doğru kelimelerle ifade edebilmek için kendini toparlaması gerekiyordu. “Onu ava götürdük, bunu sık sık yaparız, çünkü o hayvanların varlığını diğerlerine göre daha iyi hissediyor. O hayvanları ne görüyor, ne de bir av köpeği gibi onları duyuyor ve kollarını alıyor. Farklı bir şeyler var onda... Söylemesi güç... Galiba orada oldukları zaman onları hissediyor. Belki de onları hayalinde görüyor...”

“Tamam, artık bu kadarı yeter” dedi Orchon, köyün en yaşlısı. “Yeterince konuştuğ, artık işimize bakalım. Bokan’ı çadıra götürün. Şifacı kadın Matzkala onunla ilgilensin. Siz de yorgun ve aç görünüyorsunuz. Yemek yemelisiniz, sonra ateşin etrafında tekrar her şeyi baştan konuşunuz, gerçekten nasıl olduysa... Bizim için neler avlayıp getirdiniz?”

“Pek fazla bir şey getiremedik” dedi Reijo çekinerek “bir yaban tavuğu ve iki tane samur. Şans yüzümüze bu defa pek gülmedi. Hele fırtınadan ve Bokan’ın başına gelenlerden sonra hiç şansımız yoktu.”

“Bir avcı olarak başarısızlığa uğraması ve bunu köy halkının önünde itiraf etmek zorunda kalması, Reijo’yu utandırmıştı. Ama

bunu affettirecek iyi bir nedeni yok muydu? Bokan'ın başına gelenler birçok şeyin dengesini bozmuş muydu? Bu olaydan sonra yine her şey eskisi gibi olabilir miydi?

Tüm oba köyün yaşlısının yurdunda toplanmıştı. Uniak ve Reijo yan yana oturuyordu. Diğer adamlar ise üst üste denilecek şekilde ateşin karşısında yerlerini almışlardı. Hiç kimse anlatılanları kaçırmak niyetinde değildi. Avcıların ikisi de sessizce oturmuş, içinde acılaşmış tereyağı bulunan çaylarını keyifle höpürdeliyordu. Köyün yaşlısı tarafından önlerine konulan etleri reddetmemiş, dişleriyle ısırarak parçaları ağızlarına çok yakın bir yerden bıçakla keserek mideye indirmeye başlamışlardı. Bu şekilde etin suyu kaybolmuyor ve insana kuvvet veriyordu. Yaşlı adamın yurdunu mavi bir duman kaplamıştı. Çadırın tepesine açılmış olan delik dumanı artık neredeyse hiç çekmiyordu, çünkü tayganın kuzeydoğusundaki uçsuz bucaksız bozkırdan kopup gelen ve ortalığı buza kesen fırtına, bir süredir dinmişti.

Yurtların dış kısımlarının rüzgârdan yırtılmasını engellemek için, ağır kızaklar çadır bezlerinin üzerine yerleştirilmişti. Neyse ki fırtına yaşadıkları bölgeyi günlerce ve haftalarca kasıp kavurmuş, kısa sürede geçip gitmişti. Herkes bu durumdan oldukça hoşnutsa da, Bokan'ın başına gelenler yüzünden sevinçleri kursaklarında kalmıştı. Ateşin etrafında oturanların ağızlarını bıçak açmıyordu. Herkes büyük bir sabırsızlıkla, avcılarının anlatacaklarını dinlemek için beklemekteydi. Zaten hiç kimse köyün yaşlısı söze başlamadan ve avcılar son lokmalarını yutup, son yudum çaylarını içmeden konuşmaya cesaret edemezdi. Zaten hayatlarında zamandan bol ne vardı ki? Köyün yaşlısının avcılara soru yöneltmesini bekleyen adamların iyice kabarmış olan merakları, kesinlikle yüzlerini yansımıyordu. Orchon'un yurdu diğer çadırlara nazaran daha bü-

yük ve genişti. Çok kalabalık bir ailenin barınma yeri olmasının yanı sıra, aynı zamanda da kabilenin toplantı mekânı olarak kullanılıyordu. Her türlü önemli konu burada konuşulurdu. Bu nedenle ateşin etrafı, üzeri postlarla kaplanmış geniş ve rahat oturma yerleriyle çevriliydi. Oturma yerlerinin daha rahat olması için, arkalarına yaslanılacak minderler de konulmuştu. Harıl harıl yanan ateşin çevresi taşlarla örülmüştü ve bu çember o kadar genişti ki, orada bulunan tüm insanlara yetecek kadar et aynı anda pişebilirdi. Bu yurt sadece sahibi olan köyün en yaşlısının değil, aynı zamanda köy erkeklerinin de gurur kaynağıydı. Çadırın her göçten sonra kurulması ve yerleştirilip döşenmesi için, herkes elinden gelen çabayı ve özeni gösteriyordu. Diğer çadırlar ise bunun yanında daha kolay sökülüp, zahmetsizce kuruluyordu. Ren geyiği yetiştiren ve onların ardından oradan oraya göç eden insanlar için bu yapılan alışlagelmiş bir şeydi. Hayvanların göç etme zamanı geldiğinde çabuk toparlanabilmek için çadırların kolay sökülebilir ve taşınabilir olması gerekiyordu. Fakat aynı şey kabile liderinin çadırı için geçerli değildi. Bu yurt, obanın merkezi ve kalbi olduğu için, çok emek ve özen gerektiriyordu. Obanın kış boyunca yer değiştirmedığı zamanlarda ise, bu çadır kadınların el becerileri ve avcılarının topladığı ilginç ağaç kökleriyle, gerçek bir sanat eserine dönüştürülüyordu. Bu kökler araç gerece dönüştürülmek için, fazlasıyla güzeldiler. Çadır olması gerektiği gibi tütsülendiği ve hayvan derisinden oluşan iç kısımları yağla sıvandığı için, siyah siyah parlıyordu. Tüm bunlar yurt adı verilen çadırların hâlâ güçlerini koruduğunun ve mutlu olduklarının bir ifadesi değil miydi? Zaten onların hiç bozulmadan insanlar ve ren geyikleriyle kalmalarına izin verilmesi, başlı başına bir mutluluk değil miydi?

Uniak ağzındaki et lokmasını ağır ağır çiğniyordu. Her şeyi gerçeklere olabildiğince sadık kalarak anlatabilmesi için, tüm olup biteni bir kez daha aklından geçirdi. Aslında fazla bir şey olmamıştı. Yoksa yanılıyor muydu? Olup bitenler ona çok basit ve açık,

çok belirgin ve akılda kalıcı gibi gelirken, aniden her şey, dün ve bugün, hatta aylar ve yıllar öncesi bile birbirine karışmaya başlamamış mıydı? Bundan kısa bir zaman önce Bokan'la oynayan kendisi değil miydi? Birlikte ağaç dallarından ok ve yay yapmamışlar mıydı? Bataklığa tavuk avlamaya gitmemişler miydi? İki de bir geceleri ren geyiklerine musallat olan o korkak, pis boğaz sansara birlikte tuzak hazırlamamışlar mıydı? Ya çok çetin geçen o kara kış nasıldı? Birçok insanın yanında Bokan'ın ailesine ve küçük kız kardeşine de musallat olan sinsi bir hastalık, yokluk ve açıklıktan dolayı insanları öbür dünyaya götürmüştü. Şifacı kadın Matzkala, kötü ruhlardan korktuğu için bu dünyadan sadece fısıltıyla söz ederdi.

“Tüm bunlar çok uzun zaman önceydi, fakat birkaç gün ve gece boyunca yaşananlar bile her nefes alışta sanki çok gerilerde kalıyordu. Halbuki olanlar Uniak'ı çok derinden etkilemişti, yaşadıklarının bir tek anını bile ömür boyu unutamayacağını sanmıştı. Düşünceler kafasında dolanıp duruyordu. Kafasındakileri doğru bir sıraya koymaya çalıştıysa da, bunu bir türlü beceremiyordu. Olup bitenlerin ardındaki gerçek neydi acaba?

✦ *Su nasıl yok olmadan akıp gidiyorsa, zaman da aynı şekilde varlığından bir şey kaybetmeksizin akıyor. Görünüşte akıp gitseler de, varlıkları tükenmeyenlere birer örnek sayılırlar. Sabah saatlerinde su çekmek için derenin üzerine eğildiğinde, bil ki, dün yaptığının aynısını yapıyorsun bugün de.*

Köyün yaşlısının sözleri onu daldığı düşüncelerinden sıyrıldı. “Bize gördüğün ve yaşadığın her şeyi anlat, Uniak! Fakat acele etme, olanları hatırlayabildiğin gibi anlat!”

Uniak önce nefes nefese bir kelimeyi zorlukla diğerine ekleyerek, sonra daha hızlı ve sonunda ona pek uymayan bir coşkuyla anlatmaya başladı: “Şimdi şöyle oldu... biz... yola çıktık... Bokan, Reijo ve ben... bildiğiniz gibi üç gece önce yola çıkmıştık. Bir geyik sürüsünün izini sürüyorduk, hava kararmaya başladığında izlerini kaybettik... Birden kar fırtınası başladı ve izleri örttü. Fırtına bütün bir gün ve bir gece sürdü...

Bir kayalık bulup arasına gizlendik. Hava aydınlandığında o kadar çok kar yağmıştı ki, kayalığın arasından çıkmak için karları küremek zorunda kaldık... Kar ayakkabılarıyla bile her adımda kara batığımız halde, yolumuza devam etmeye karar verdik...”

“Yani, fırtına varken yola devam mı ettiniz?”

“Evet, kar artık yağmıyordu. Bunun için hava fazlasıyla soğuktu.”

“Bokan ne yaptı?”

“Bokan çok yakında av bulunduğunu ve onların varlığını yoğun bir şekilde hissettiğini söyledi... Bunun üzerine Reijo şöyle dedi: ‘Eğer bu doğruysa, o zaman yola devam etmeliyiz, belki yeni yağmış karın üzerinde taze izlere rastlarız.’ Böylece harekete geçtik...”

Evet, neredeyse yarım bir gün boyunca yürüdük, yine de tek bir iz bile rastlamadık. Bokan huzursuzdu, çünkü sürekli oldukça büyük bir hayvanın yakınımızda olduğunu hissediyordu. Fakat kar örtüsü üzerinde hiçbir iz yoktu. Daha sonra o yaban tavuğuna ve o iki samura rastladık...”

“Onları kim vurdu, Bokan mı?”

“Hayır, yaban tavuğunu Reijo vurdu. Samurları ise ben vurdum.”

“Fakat Bokan daha büyük bir hayvanı hissettiği Öyle değil mi?”

“Doğru. Bokan durumdan hiç memnun değildi ve bizi yolumuza devam etmeye ikna etti.”

“Demek ki siz ikiniz geri dönmek istiyordunuz?”

“Fırtına bizi çok yormuştu, yürüyecek halimiz kalmamıştı...”

Köyün yaşlısı Orchon elinin tersiyle ince telli beyaz sakalını sıvazladı. Sonra başını sallayarak işaret etti.

“Devam et, Uniak!”

“Boş bir meydana ulaştık. Fırtına bu kayrandaki birçok ağacı devirmişti. Orada dinlenmek için durduk. Reijo şöyle dedi: ‘Burasının nasıl bir yer olduğunu pek bilmiyorum, ama etrafı izlemek

için çok uygun bir yer. Burada gizlenerek gelip geçen hayvanları gözetleyebiliriz...' Çünkü yıkılan ağaçların kaldırıp gevşettiği toprağın içinde, büyük kuzey geyikleri ve diğer hayvanlar için yeterince yiyecek bulunuyordu... Bokan bu öneriyi kabul etti. Gerçi o anda etrafta hiçbir hayvan hissetmediğini, fakat Reijo'nun ağaçlar ve kayran hakkında söylediklerini haklı bulduğunu söyledi. Ve böylece orada kaldık... Fırtına hafiflemişti, hatta bulutların arasından güneş bile görünüyordu. O sırada uyumuş olmalıyım...

Evet, gerçekten de uyumuş olmalıyım. Reijo'nun bağırtısıyla uyandım. Evet, aynen böyle oldu: Omuzumu yıkılmış bir ağacın gövdesine yaslanmış, yan gelip yatıyordum. Reijo tam yanımda duruyordu. Sağ kolunu kaldırmış bağırtıyor ve eliyle ilk anda ne olduğunu anlayamadığım bir şeyi işaret ediyordu. O anda ilginç bir şey daha oldu: Fırtına aniden bir önceki gece kadar şiddetli esmeye başladı. En iri çam ağaçlarını bile sallayacak kadar kuvvetliydi. Ağaçlar çığlıklar atmaya ve inlemeye başlamışlardı. Gövdeleri eğiliyor ve dalları oradan oraya sallanıyordu..."

"Peki ya Bokan?"

"Bokan mı?" diye yineledi Uniak dalgın dalgın alnını ovarak yaşlı adamın sorusunu. "Bokan... O artık yoktu. En azından en son oturduğu yerde, benim yanımda... Bunu ve Reijo'nun bağırtma sebebini merak ediyordum..."

"Peki ne diye bağırtıyordu?"

"Ne diye mi? Artık hatırlamıyorum. Bokan'ın aniden yerinden fırlayıp koşmaya başladığını... onun fırtınaya yakalandığını... ya da buna benzer bir şeyler. Reijo'nun tam olarak ne söylediğini hatırlayamıyorum..."

Ama sonra olanları kendi gözlerimle gördüm: Bokan yerde yatan ağaç gövdelerini büyük hamlelerle aşarak kayranı geçiyordu... Orada kocaman bir ağaç vardı. Kayranın tam ortasında, heybetli bir çam ağacı. Bokan bu ağaca doğru koşuyordu ve fırtınaya rağmen oldukça hızlı ilerliyordu, sonra... sonra çam ağacına ulaştı

ve ona tırmanmaya başladı. Güneş ışınları ortalığı oldukça aydınlatmıştı. Bu yüzden olan biteni çok iyi takip edebiliyordum, en azından genel olarak. Bu sırada Bokan ağacın dalları arasında kayboldu gitti... Sonra yine görünüp kayboldu, her defasında biraz daha yükselerek...”

“Tüm bunlar olurken sen neredeydin?”

“Ben mi?.. O sırada ne yapıyordum acaba? Galiba yerimden fırlayıp Reijo’nun yanına gitmişim. Ben de Reijo ile birlikte bağır-maya başlamışım, ama şimdi tam olarak ne söylediğimi hatırlayamıyorum. Galiba Bokan’ı bu mesafeden anlamsız olduğunu bildiğim halde uyardıya çalışıyordum. Fırtınanın gürültüsünden sesimin ona ulaşması mümkün değildi zaten. O koskoca ağaç fırtınada oradan oraya savrulurken acaba Bokan nasıl tırmandı hayret ediyorum... Bundan sonra Bokan yine kayboldu, ta ki ağacın en tepesinde tekrar görününceye kadar... Ağacın tepesine kollarıyla, bacaklarıyla ve hatta bütün vücuduyla sarılmıştı, sanki bir ren geyiğine biniyormuş gibi davranıyordu...”

“Ren geyiği mi?” diye yineledi Orchon.

“Evet, ben... ben bundan sonrasını çok iyi hatırlayamıyorum... Sanırım bir müddet bir hayvana biniyormuşçasına ağacın tepesiyle birlikte bir o yana bir bu yana sallandı, ama çok iyi tutunuyordu, düşmüyordu... Sonra... sonra düştü. Onu düşerken gördüğümde korkudan bir çığlık attım. Bu yükseklikten düşen hiç kimse hayatta kalmaz, diye düşündüm. Onun bitmek bilmeyen düşüşünü izlerken bağırdım... Sonra onun yerdeki kara çarptığını gördüm. Ne olduğunu anlamak için hemen yanına koştum. Ağaç gövdelerine ve dallara çarpa çarpa nihayet yanına koştum. Bokan kollarını kocaman açmış, sırt üstü yerde yatıyordu. Gözleri ve ağızı açıktı. İlk bakışta ölü gibiydi. Fakat durumun hiç de öyle olmadığını hemen anladım. Vücudunda henüz hayat vardı, o... o sadece derin bir uykuya dalmıştı. Bu yükseklikten düşen bir insanın hiçbir yara almadan kurtulması nasıl mümkün olur bilemiyorum. Tamamen sağlam gö-

rünüyordu. Açık gözlerle öylece yatıyor ve galiba uyuyordu. Aynen biraz önce getirdiğimiz gibi görünüyordu. Yol boyunca görünüşünde hiçbir değişiklik olmadı...”

Uniak sustu. Çok konuşmuştu, her zamankinden daha çok. Yine de anlatacaklarının gerçekten bu kadar olup olmadığını düşündü. Obaya geldiğinde zihninde taşıdığı her resmi gerçekten anlatmış ve tasvir etmiş miydi? Düşündü. Ateşin etrafında oturan hiç kimse bu suskunluğu bozmadı.

“Çam ağacına neden turmandığı konusunda bir fikrin var mı?” dedi yaşlı adam sessizliği bozarak.

Uniak hayır anlamında başını salladı. Hayır, bunu bilmiyordu. Bokan’ın davranışlarını ve hatta fırtına yüzünden kayranda olup bitenleri hiç anlamıyordu. İçinde sanki kayranda ve özellikle çam ağacının tepesinde daha başka bir şeyin olduğuna dair bir şüphe, belirsiz bir his uyanmıştı, ama tüm bunları gerçekten artık hiç hatırlayamıyordu... Çok kısa bir an süresince bulutların arasından sıran güneş miydi, yoksa başka bir ışık mıydı? Bunlar güneşin ışınları mıydı, yoksa gökyüzünde hareket eden garip biçimleri, garip şekilleri iyice görmeyi engelleyen göz alıcı parlak ışık demetleri miydi?

Yeniden başını salladı. İçindeki belirsizliği savmak ister gibiydi.

“Evet” dedi Uniak. “Gördüklerim bu kadardı. Her şey böyle oldu.”

“Hayır” diye hiddetle karşı çıktı Reiyo anlatma sırası ona geldiğinde. “Ben bu olayı daha farklı yaşadım! Her şey Uniak’ın anlattığı gibi başladı. Anlatıklarının hepsi kayrana geldiğimiz ana kadar doğrudu. Orada bir müddet dinlenmek istiyorduk. Uniak yıkılmış bir ağacın gövdesine yaslanıp uyuya kaldı. Ben de Bokan gibi öndeki boşluğu gözlüyordum. Her taraf çok sessizdi ve rüzgâr bir süre için dur-

muştı. Etrafta yaprak bile kıpırdamıyordu. Daha sonra ben de uyumuş olmalıyım... Sonra Bokan'ın sesiyle uyandım. Bana tam olarak ne söylediğini hatırlamıyorum ama beyaz bir ren geyiğinden söz ediyordu. Kayranı işaret ederek şöyle dedi: 'Oradaki beyaz ren geyiğini sen de görüyor musun? Çok tuhaf hareket ediyor, sanki sekiz tane bacağı varmış gibi...'

"Gerçekten sekiz bacağı olduğunu mu söyledi?"

"Evet, önce yanlış duyduğumu sandım, ama o sonra bu cümleyi bir kez daha tekrarladi."

"Peki bu ren geyiğini sen de gördün mü?"

"Ben mi? Hayır. Kayranda kesinlikle hiç, ama hiçbir şey yoktu. Gösterdiği yere dikkatlice bakıyordum, ama tek bir şey bile göremiyordum."

"Ya Bokan?"

"Bokan aniden fırladı ve koşmaya başladı. Aynı anda tekrar fırtına başladı. Onu kayranda koşarken ve büyük hamlelerle etraftaki yıkılmış ağaçların üstünden atlarken gördüm. Sonra Bokan fırtınada tek ayakta kalan o büyük çam ağacına ulaştı. Oraya varır varmaz hemen gövdesine tırmanmaya başladı. Bir sincap kadar çevik hareket ediyor ve hızla ilerliyordu... Bu arada Uniak da uyanmıştı ve ben ona olanları bağırarak anlatıyordum. Fakat gözlerimi Bokan'dan alamıyordum, çünkü onun yaptığı düşüncesizlik ve tamamen delilikti. Tam fırtınanın içine koşmuş ve bu kötü hava şartlarına rağmen o çam ağacına tırmanıyordu. Mantıklı hiçbir insan böyle bir şeyi yapmazdı, böyle bir davranışın nasıl bir anlamı olabilirdi ki? Sonra bir solukta kendini yukarıda, ağacın tepesinde buldu. Evet, evet, kısa bir zaman için sanki ağacın tepesinde bir hayvanın sırtına biniyor gibi görünüyordu. Sonra yemin ederim ki atladı. Öylesine havaya atladı. Size söylüyorum; kendi gözlerimle gördüm: O düşmedi. Tam tersine - havada iyice yükseldi ve bir kuş gibi uçtu. Her iki kolunu da açmış bir kartal gibi hareket ediyordu. Kollarını kaldırıp indirerek ilerliyordu. Gökyüzüne çok ya-

kın uçuyor ve süzülüyordu. Biliyorum, pek inanılır gibi değil, fakat yine de böyle oldu: Boka uzunca bir süre havada uçtu. Vücudu uçarken sanki havalanıp sonsuza kadar yok olmak istermiş gibi yarım daireler çiziyordu. Sanırım daha sonra gücü azaldı, ya da kuvvetli bir esintiye kapıldı çünkü aniden yere doğru inmeye başladı. Ne atladı, ne de düştü, yere doğru süzüldü ve karın üzerine bir kuş gibi kondu. Yanına vardığımda onu bu vaziyette buldum. Sanki çok mutluymuş gibi görünüyordu...”

“Mutlu gibi mi görünüyordu?.. Bununla ne demek istiyorsun?”

“Şey, yüzündeki ifade... İfadecinde hiç acı ve hayret yoktu.”

“Yaralarına bakmak için onu baştan aşağı inceledik - hiçbir kırığı yok gibiydi.

“Bunu nasıl açıklıyorsun?”

“Açıklayamıyorum, tüm bu olanları açıklayacak tek bir söz bile bulamıyorum.”

“Hmm... Uniak’tan tamamen farklı bir hikaye anlattın, fakat yalnızca bir tanesi doğru olabilir. Bu durumda onunkinin doğru olmadığını mı inanıyorsun?”

“Hayır, o yalan söylüyor demiyorum” diye yanıtladı Reijo “ama ne yapayım - ben sadece gördüklerimi anlatabilirim.”

“Neyse” diye mırıldandı Orchon. “Hayatta ilk bakışta açıklaması yokmuş gibi görünen çok şey olur. Fakat zaman geçtikçe aslında olayın çok basit ve anlaşılır olduğu meydana çıkar. Belki şifacı kadın Matzkala bize olayı aydınlatmakta yardımcı olur.”

Fakat içten içe her zaman güvendiği bu iki adamın nasıl olup da aynı olayı birbirinden bu kadar farklı anlatabildiklerini düşündü. İkisinden biri yanıltıyor olmalıydı... Belki ikisinin de anlatığı doğru değildi...

Ateşin başında oturan diğer adamlardan bazıları, köyün yaşlısının sözlerini dikkatle dinleyip onayladıklarını göstermek için başlarını salladılar. Diğerleri ise şüphelerini gizlemeye gerek duymadılar.

“Fakat oldukça açık olan bir şey var” diye devam etti Orchon. “Hiç kimse kendisine zarar gelmeden böyle bir düşüşü veya uçuşu atlatamaz... Hâlâ bilinçsiz bir şekilde yattığına göre Bokan’a bir zarar gelmiş olmalı.”

“Gözleri açık olmasına rağmen kör” diye mırıldandı Reijo.

O yalnızca uyuyor diye düşündü Uniak. Rüya görüyor, kim bilir belki de hepimiz açık gözlerle rüya görüyoruz...

Eğer bir şeyin dengesi bozulursa, sendelemeye başlar. Ve eğer bir şey sendelemeye başlarsa, zamanla düzeni alt üst olur. Düzensizliğin diğer bir adı ise, hastalıktır.

Şifacı kadın Matzkala'nın kendine ait bir yurdu yoktu. Uniak'ın ailesi ile aynı çadırda kalıyordu. Girişin hemen solunda onun için postlarla ve çuhalarla çevrili küçük bir yer ayrılmıştı. yatıyor, ilaçlarını ve malzemelerini burada saklıyordu. Çadırın geri kalan büyük bölümünü ise Uniak ve karısı, Uniak'ın ağabeyi, onun karısı ve üç çocuğu, bir de çok yaşlı amcaları ile beraber iki avcunun anne ve babası, yani toplam on kişi paylaşıyordu. Çetin geçen o kıştan ve ailesinin ölümünden beridir Bokan, Reijo'nun soyu ile birlikte kalıyordu. Şimdi ise on ikinci kişi olarak Uniak'ın yurduna yerleştirilmişti. Bokan'ın kendi yerine yatırılması için Matzkala çok ısrar etmişti. Bokan'ın o garip şekle girmiş yüzüne bakar bakmaz, onun tedavisi için gece gündüz yanı başında yatmasının kesinlikle daha iyi olacağını anlamıştı. Hastaların ara sıra Matzkala'nın yanında kalmaları, öyle olağanüstü bir şey değildi. İyileştikleri zaman geldikleri yere geri dönüyorlardı. Bokan'ın kız kardeşi de bir süre için Matzkala'nın yanında kalmış, fakat tekrar yuvasına dönememişti. Tıpkı bir gecede ani bir ölümün uykuda alıp götürdüğü anne ve babası gibi onu da bir ormana götürmüşler ve toprak

soğuktan kaskatı kesildiği için gömmek yerine cesedini yakmışlar, külünü ise rüzgâra savurmuşlardı. Açlığın hüküm sürdüğü o kış ölen herkes Matzkala'nın talimatı üzerine yakılmıştı. Böylece o korkunç hastalığı onların üstüne salan açlık cinleri beslenecek demişti Matzkala. Onun söylediklerine köyün en yaşlısı Orchon bile karşı gelemezdi.

Matzkala'nın girişte sol tarafta kalan post ve çuhalar içindeki bölümü dar fakat sıcaktı. Dövülmüş toprağı çalılarla, yosun ve likenlerle kaplamış, üstüne örtünmeye yarayan postlar sermişti. Şifacı kadın adamlara ilk olarak Bokan'ı yurdun önünde soymalarını ve çıplak kaldığında bütün vücudunu karla ovmalarını söylemişti. Kendisi de yere diz çökmüş, Bokan'ın göğsünü, özellikle de kalbinin bulunduğu bölgenin çevresini hafif hafif ovmaya başlamıştı. Bunu yaparken de Uniak'ın karısından ve yengesinden ateşte bir tencere su ısıtmalarını istemişti. Çocuklar da Matzkala'nın kap kaçağını arayıp buldular ve şifacı kadının tarifine göre bir çanağa çay, diğer çanağa çeşitli kurumuş bitki demetleri koydular. Matzkala'nın odasının her tarafında bütün bir yaz ve bütün bir sonbahar boyunca yollarda topladığı kurutulmuş bitkiler asılıydı. Yalnızca o bu bitkilerin farklı etkilerini, hangisinin hangi hastalığa iyi geldiğini ve her birinden ne kadar alınması gerektiğini biliyordu.

Su kaynadığı zaman Matzkala çay ve kuru bitkilerin bulunduğu kapları ağzına kadar doldurdu ve bir süre demlenmeye bıraktı. Sonra verdiği bir talimat üzerine kadınlar kazanı dışarı taşıdılar ve kaynar suyu Bokan'ın vücuduna boca ettiler. Çocuğun derisi hemen kıpkırmızı kesildi, fakat bunun dışında gözle görülür bir değişiklik olmadı. Çırlıçıplak yatıyordu karın üzerinde, gözleri ardına kadar açık, ağzı yarı aralık ve kaskatı ve hareketsizdi. Yüzünde hâlâ o garip, sırtkan ifade vardı. Bu ifade etrafındaki insanları, özellikle de çocukları ve iki kadını korkutuyordu.

Matzkala önce Bokan'ın vücudunu hafif hafif yumrukladı, sanki onun beynini felç eden şeyi yok etmek ister gibi, başparmak-

larıyla şakaklarını ovaladı. Daha sonra yaralıyı çadıra taşıttı ve önceden hazırlanan kayın ağacı kabuğundan yatağa yatırttı. Delikanlıyı postlarla sıkı sıkı sarıp sarmalamışlardı.

Çok soğuk geçen kış gecelerinde bile bu insanlar her zaman postlara çırılçıplak sarınarak uyurlardı. Bir süre sonra bu hayvan derilerinin altında çok doğal bir ısı oluşurdu, özellikle insan sıcak bir şey içmişse. Ne var ki Bokan'ın terlemesi gerekiyordu, hem de en sıcak yaz günlerinde terlediğinden daha fazla. Belki o zaman soğuk kar fırtınası yüzünden kaskatı kesilen bedeni eriyip, içindeki çok zayıf hayat kıvılcımı tekrar alevlenebilirdi.

Bu yüzden Matzkala sıcak çayı onun ağzına döktü ve yuttuğu zaman çok sevindi. Onu karla ovmasının, kaynar suyla yıkamasının ve vücudunu ovuşturmasının sebebi buydu. Bu yüzden şimdi kundaklanmış bir bebek gibi kat kat postlara sarılmış yatıyordu: yaşamak için ihtiyacı olan sıcaklık ve ateş donmuş bedene geri dönmeliydi.

Hasta ren geyiklerinin bazı belli bitkileri çiğnediklerini ve bunun üzerine iyileştiklerini gözlemlemişti. Başka hayvanların davranışlarını izleyip insanlara uyarlamıştı. Dikkatli bir şekilde dolaşmanın ya da sadece oturup etrafında olup bitenleri izlemenin dışında bir şey yapmasına gerek yoktu. Matzkala çok yaşlıydı. Tam olarak emin olmasa bile, köyün yaşlısının çocukluğunu bildiğini söylüyordu. Yani o Orchon'dan biraz daha yaşlı olmalıydı. Evet, böyle olmuştu ve o böyleydi: Yaşlı, çok yaşlı bir kadın olarak artık neredeyse hiç işe yaramıyordu ve bu dünyada gereğinden çok kalmıştı. Kendisinden önce ölen o kadar çok insan görmüştü ki...

Ötekiler Matzkala'nın çadır içindeki çadırını terk ettikleri ve günlük işlerine döndükleri zaman, o hâlâ Bokan'ın yanı başına çökmüş bir halde artık neredeyse duyulmayan nefesine bekçilik ediyordu. Ardından gelenlere yol açmak için, Bokan'ın alnında biriken boncuk boncuk terlerin silinmesi gerekiyordu. Yüzü artık o kadar soluk değildi, yanaklarına hafiften kan bile gelmişti. Bokan

terliyordu. İçindeki kıvılcım canlanmaya başlamıştı, ama henüz Matzkala'nın istediği gibi değil. Alev alev yanmalı o, diye düşündü ve tüm gücüyle bunu hayal etti: Yanmalı!

Başlangıç olarak onun için yapabilecekleri bu kadardı. Vücudunda en küçük bir ezilme, bir morluk bile yoktu. Ama o çok yüksek bir yerden yere düşmüştü... En azından adamlar böyle anlatmıştı. Buna rağmen en ufak bir iz bile olmayışı çok garipti... Her neyse - delikanlının tedavisini, ancak içinde hissettiklerine göre yapabilirdi. Hissettiği ise derin, korkunç bir soğuk, onu tir tir titreten donmuş bir boşluktu. İçindeki his ısı ile başlamasını söylüyordu. Yanması lâzım, diye düşündü tekrar, alev alev yanmalı...

Keşke göz kapakları öyle korkunç bir şekilde donmamış olsaydı, keşke gözleri kapanabilseydi... Özellikle bu durumun onu çok zorladığını ve gözlerini kapatabilse çok rahatlayacağını hissediyordu. Uyku ona çok iyi gelirdi. Fakat bir türlü kapanmıyordu gözleri, kaskatı ve hareketsizdiler. Matzkala derin derin iç çekti. Yaşadığı uzun yıllar boyunca edindiği tecrübelerini baştan aşağı yoklamasına rağmen, buna benzer bir olay, bir hastalık, bir kaza gelmiyordu aklına. Bir kere daha gücünün aslında ne kadar sınırlı, bilgisinin ne kadar yetersiz ve buna karşın hayatın ne çok bilinmez ve sınırsız yönleri olduğunu anladı. Bilinç altından gelen bu seslere aldırılmamaya çalışıyordu, çünkü eğer bu sesler ona hükmederse Bokan'ın kurtulma şansı kalmaz ve ölmek zorunda kalırdı. Bunu çok iyi biliyordu.

Ne yaptığını tam olarak bilmez bir edayla bir bez parçasını ince bir şerit şeklinde katladı, bu süre içerisinde soğumuş olan artan suya baturdı ve bu bezi gözlerinin üzerine koydu. Geri gel, bu sıcak, huzurlu yurda, bu sıcak, soluk alan vücuda geri dön, diye Bokan'ın ruhuna seslendi. Ruhunun çok uzaklara uçmuş olduğunu ve hâlâ bilinmeyen diyarlarda yolculuk ediyor olması gerektiğini düşünüyordu. Gel, geri dön...

Bazen güneş nesnelere fazlasıyla aydınlatır, o zaman sadece gölgelere dikkat ederim. Eğer o an hafif şaşkınlık bakarsam aralarında bir yerlerde gerçeğin gizlenmiş olması gerektiğini sezerim.

Nefesini tutup etrafı gözetlemek! Boka'nın epey bir süredir yatar vaziyette bunu yapıyordu. Havayı sessizce içine çekiyor, tutabildiği kadar ciğerlerinde tutuyor ve aynı sessizlikle dışarı veriyordu. Bunu yaparken de vücudunu kontrol altında tutmaya çalışıyordu. Hiçbir şey onu etrafı gözlerken rahatsız etmemeliydi. Ağaç kütüğünün dibinde Uniak ve Reijo'nun yanına çömelmişti ve gözlerini boş boş kayrana dikmişti. Belki biraz sonra ortaya çıkardı, gelmeliydi, gelecekti, çünkü saatlerdir onun varlığını hissediyordu...

Acaba ona sabahtan beri görünmez işaretler yollayan bu şey neydi? Bilmiyordu. Herhangi bir hayvan, büyükçe bir hayvan... Büyük bir dişi kuzey geyiği, yavruları olan bir anne ayı? Dişi bir hayvan olmalı diyordu iç güdüsü, iri, heybetli bir dişi hayvan... Ama ne?

Uniak ve Reijo'ya bundan söz etmemiştir. Onlar yalnızca avlanmakla ilgileniyorlardı. Bir yaban tavuğu ile iki samur... Üç avcı için yeterince iyi, ama bütün bir kabile için değil! Ve kabilenin etc ihtiyacı vardı. Köyün yaşlısı ren geyiklerine dokunulmamasına karar vermişti. Sürü açlık içinde geçen o çetin kıştan beri küçülmüştü ve korunmaya ihtiyacı vardı. Bu yüzden avcılar av hayvanı vurup getirmeliydi. Bir kuzey geyiği tam onlara göreydi. Çünkü karda neden izini kaybetmişlerdi ki sanki? Kabile yiyecek bekliyordu. Tekrar yokluk ve açlık içinde geçecek bir kışa, bir çoğu dayanamazdı. Bu sefer kış acaba ne kadar sürecekti, ne kadar soğuk olacaktı, ne kadar çetin ve fakir geçecekti?

Boka'nın etrafı yokluyordu. Kayranda hiçbir kısıpı yoktu. Rüzgâr neredeyse yok denecek kadar azdı, üstelik bulutların ara-

sından güneş bile sızıyordu. İki kül rengi leş kargası bir ağaç kökünü üzerine uçup kondular ve kar örtüsünü azâmetle yarıp çıkan kızıl-kahve ağaç gövdesinin üzerinde yürümeye başladılar. Karın üstünde güneşin vurduğu yerlerde aldatici ışıklar mavi mavi oynayıyordu. Uniak derin bir uykuya dalmıştı ve Reijo da kapalı gözlerle oturuyordu. Düzenli bir şekilde kalkıp iniyordu göğsü. Boka buz gibi havayı tekrar ciğerlerinin ta dibine kadar çekti. O arkadaşlarından farklı olarak kendini zinde ve dinlenmiş hissediyordu. Bakışları içindeki pusuya yatmış o hisle birlikte, uzaklara uzanıyordu.

Birden kanını donduran bir fikir düştü aklına: Belki uzun süredir varlığını hissettiği bu heybetli dışı hayvan bir av olarak değil, yalnızca kendisi için belirlenmişti? Ama av için değilse - o zaman ne için? Boka bir süre için gözlerini kapatıp kendini dinledi. Acaba hayvan ona bir şey mi söylemek istiyordu? Yanı başında sanki bir hayvanın solumasına ve ağız şapırdatmasına benzer sesler duydu. Korkuyla sıçradı ve ayağa kalktı, etrafına arayan gözlerle baktı... Hiçbir şey yoktu...

Birden bu sır dolu mesajı açıkça anladığını düşündü... Bütün hayvanların anası tarafından geliyordu ve şöyle diyordu: Dikkatini kayranda topla. Oradaki tek fırtınadan kurtulmuş dimdik ayakta duran muhteşem çam ağacını görüyor musun? Üstünde hiç kar yok, fırtına hepsini dağıttı... Bu ağaç, hayat ağacı, özlemlerine kavuşacağın yer...

Boka bu sesi dinlerken sol tarafından çıtırtı sesleri geldi ve dönüp baktığında çalıların arasından bembeyaz bir ren geyiğinin çıktığını gördü. Hayvan, ışıldayan gözlerle onu süzerken, Boka da bir an için bu bakışın koyuluğuna gömüldü. Hayvan bir şeyin kokusunu almışçasına başını kaldırdı ve ön ayağıyla karı eşeledi. Sonra doğru o kocaman çam ağacına koşmaya başladı. Boka, yanından geçerken onun sekiz bacaklı olduğunu anladı.

Artık onu kimse tutamazdı. Sevinç ve hayretin birbirine karıştığı bir çılgınlıkla kendine geldi. Sonra da her şey çok çabuk gelişti:

Reijo'nun sıçradığını ve içgüdüsel olarak yayına sarıldığını ve sağ elinin sadağına doğru gittiğini gördü.

“Çek elini, bu ren geyiğinin sekiz bacağı olduğunu görmüyor musun? O, hayvanlar âleminin anası!” diye bağırdı Bokan ve arkadaşının koluna atıldı. Reijo'nun yüzüne baktığında birden bire onun tüm bunlardan hiçbir şey anlamadığını gördü. Sonra koşmaya başladı. Hızlı adımlar ve büyük hamlelerle soluk soluğa beyaz ren geyiğinin peşine düştü. Onu yakalamalıydı. Onu geçmeliydi. Nasıl olduğunu tam olarak anlamasa bile, ansızın kendisini onun yanında buldu. Bokan hayvanın sırtına zıpladı ve beyaz ren geyiği ansızın hızlanarak çam ağacına doğru uçarcasına koşmaya başladı... Koşarken havalandı ve hayat ağacının gövdesinden en üst tepesine tırmandı. Ama orada da durmadı ve doğruca gökyüzüne atladı. Bir gökkuşağı köprü belirdi önlerinde ve hızlı beyaz ren geyiğine yol oldu. Bokan, hayvanın sırtında, bulutların arasında oradan oraya uçuyordu artık.

“Hoo!” diye bağırdı ansızın. Anlamını kendisinin bile bilemediği kelimeler, kendiliğinden dökülüyordu dudaklarının arasından:

*“Binmek için ren, sürmek için beygir,
Fırtınadaki rüzgârım ol,
En iyi, cesur binek hayvanı.
Yükselen o yerden yukarı
Yürekli anaç ruhun seni
Yeminle taşısun.
Benim ince kulağım, keskin gözüm,
Sezgilerim ve cesaretim ol
Büyük binek hayvanı, beyaz ren,
Kötü ruhların yolunu kes,
Sendeleme, gücün azalmasın!
Onların peşine düş, onları yıprat,
Kurban yolundaki
En iyi binek hayvanı sen ol!”*

Sanki uzun süredir gırtlığında takılıp kalan buz parçaları bahar güneşiyle birlikte eriyerek, kar suyu gibi ağızından dökülüyordu. Fakat bu söyledikleri ne anlama geliyordu, neredeydi, kendisine neler oluyordu?

O kadar delice bir süratle yol alıyordu ki, tüm bunları düşünecek vakit bulamıyordu. Bokan beyaz ren geyiğinin uzun yelesine sıkıca tutunmuş ve vücuduna iyice yapışmıştı; hayvanın boynuzları havayı yarar gibiydi. Yoksa kendi boynuzları mı?.. Evet, kendi boynuzları! Birdenbire o ren geyiği kendisi oluvermişti. Gök kuşağını çoktan terk etmişti ve doğa üstü bir ışığın aydınlatığı çiçeklerle dolu bir bölgenin üzerinden uçuyordu artık. Tayganın engin toprakları değildi burası, hafif kıvrılan tepeler, bodur çalılarla kaplı yamaçlar ve yeşilliklerin arasında uyuyan yaratıkları andıran çıplak kayalıklarla dolu bir yerdi.

Bokan bu güzel manzaranın tadına varmak için yavaşladı. Bu çiçekler ve kelebekler, çiçeklerin ve yabancı otların kokusu, çalılardaki kuşların ötüşü ona çok yabancıydı, ömründe hiç böyle bir vadi ve böyle tepeler görmemişti. Burası artık onun bildiği ve tanıdığı dünyası değildi, başka, hambaşka bir yerdi. İnsanın zihnini bulanıran ve birtakım oyunlar oynayan bir yer... Örneğin aşağıda bir kayanın tepesinde kendisine el sallayan, minicik bir insan değil miydi? Bokan hızını biraz daha azaltmak için kollarını çapraz hale getirdi. Artık bir ren geyiği değil, beyaz bir kartaldı ve gittikçe daralan bir çember çizerek yere doğru alçalıyordu. Sonra onu gördü: Kaira, kendi elleriyle Matzkala'nın yurdundan taşıdığı küçük kız kardeşi...

“Kaira!” diye bağırdı, “küçük kardeşim, burada ne yapıyorsun?”

Kaira el sallayarak onu selamladı, ona iri siyah gözleriyle masum masum baktı. Bu bakış Bokan'ın kalbine bir hançer gibi saplandı. Onun yanında duruyordu artık ve eskiden yaptığı gibi ona sarılmak istedi. Fakat kız ürkerek geri kaçtı ve ona kendisini takip etmesi için işaretler yaptı. Sevgili kardeşi Kaira neden konuşmu-

yordu? Yoksa kendisini görünce dili mi tutulmuştu? Yoksa bu olağanüstü dünyada konuşması yasaklanmış mıydı?

Kaira yine el sallayınca onu takip etmeye başladı. Yüksek bir kayanın kenarına kadar onu takip etti. Kayanın sonuna geldiklerinde kardeşi aşağıyı işaret ederek, atlayacakmış gibi bir hamle yaptı.

“Hayır!” diye bağırdı Bokan. Onu tutmaya çalıştıysa da, kızın incecik bedeni ellerinin arasından kayarak uçurumdan aşağıya düştü. Bokan bir an bile tereddüt etmedi ve kız kardeşinin ardından atladı. Fakat bu seferki uçuşu az önceki kadar güzel değildi. O artık ne bir ren geyiğiydi, ne de gururlu bir kartal, sadece bir toprak parçasıydı. Kapkara, yağmurdan ıslanmış, çamura dönüşmüş bir toprak. Korku ve acı dolu çınlayan, sonunda da sus pus olan bir çığlıkla şulanmış, kapkara bir çamur parçası. Ve dipsiz, karanlık boşluğa düştü.

Ne düşmesi, ne de karanlık bitmek bilmiyordu. Çok, çok uzun sürdü bu durum, ta ki artık düşmediğini ve uçmadığını, bir yerlere varmış olduğunu hissedinceye kadar. Peki bu yer neresiydi? Gözlerini ne kadar zorlasa da, etrafında hiçbir şey göremiyordu. Sanki ışık almayan kapkara bir mağaranın içinde yatıyordu. Bir süre sonra bazı şeylerin silüetlerini algılamaya başladı ve bulunduğu yerin çok yaşlı, karanlık bir dağ ormanı olduğunu anladı. Ağaçlar o kadar yüksekti ki, sanki tepeleri gök yüzüne değiyordu. Yaprakları ise hem çok gür, hem de çok sıkı, öyle ki güneş ışınlarını azıcık bile olsun aşağı bırakmıyorlardı. Bu soğuk ve karanlık orman, açlık cinlerinin eviydi. Burada onlardan başka bir grup hortlak ve bazı şeytani yaratıklar da bulunuyordu. Yerdeki yaprakların altına girerek onlardan saklanmaya çalıştıysa da, yaratıklar onu fark ettiler ve ona saldırmaya başladılar. Etrafında dönerek dans ediyor, kin ve nefret dolu şarkılar söylüyorlardı. Şarkının sözlerinden anlaşıldığına göre, niyetleri hiç de iyi değildi. Bokan elleriyle kulaklarını tıkadı, fakat şarkılar ve çığlıklar kulaklarını dolduruyordu. Onları dinlemek istemese de, sonunda ne dediklerini anladı: “Akrabaları-

nın iskeletlerini bize ver” diye bağıyordu korkunç yaratıklar. “Kemiklerinden kendimize elbise yapmak istiyoruz. Annenin ve de babanın iskeletini ne yaptın? Küçük kız kardeşini bizden niye esirgedin? Onları ateşe atıp kemiklerini küle çevirdiniz... Şimdi biz elbiselerimizi neyle diyeceğiz? Bize başka vücutlar bul, arkadaşlarının kemiklerini getir, kendi iskeletini ver, o zaman seni rahat bırakır ve gitmene izin veririz!”

“Hayır, hayır!” diye bağırdı Bokan. Ellerini ve ayaklarını etrafa savurarak, var gücüyle tepinerek cinlere ve hortlaklara karşı koymaya çalıştı. Fakat onların birine bile dokunamadı ve şarkıları bir türlü susmak bilmedi. Sonra Bokan zıplamak için bir ren geyiği gibi şaha kalktı. Kollarını bir kartal gibi açtı ve son gücünü kullanarak gayretle kendini havaya fırlattı. Fırtınanın uğultusunu işittiğini fark etti ansızın ve karşısında karanlık yerine pırl pırl parlayan karla dolu bir duvar gördü. Hızla bu duvara doğru uçtu ve sonunda ona çarptı. Çarpışmanın şiddetiyle bilinci savruldu ve soğuk dağ ormanından, çiçek dolu yamaçlardan ve tepelerden ve beyaz ren geyiğiyle gök kuşağını takip ederek uçtuğu yerlerden daha da uzak dünyalara yol aldı...

Sıcak bir loşluk ve incecik sızan bir ışık - titreşen alevlerin kızıl aksi... Havada duman ve kor halindeki reçineli çam köklerinin kokusu var. Ve eğer yeterince dikkat edildiği ve kulak kabartıldığı zaman, bir çıtırtı ve bir hırıltı duymak mümkün... Çok uzaklardan rüzgârın sesi gelmiyor mu? Kar serpiştiriyor... Bir şey pır pır ediyor ve gerilmiş hayvan derisine pıtır pıtır çarpıyor. Sanki yavaş çalınan davul sesi gibi... Dışarıda bir yerlerde köpekler ulumuyor mu?

Çok yakında, insanı ürkütecek kadar yakında - insanların ne-

fesi. Nerede bu insanlar? Ateşin yanında mı yatıyorlar? Ve en önemlisi; kim bu insanlar? Kafasını o yöne çevirmek için nafile bir çaba... İmkânsız! Kafası bir kaya kadar ağır ve ağzından aşağısında hiç his yok. O ince ışık saatler boyunca bir sonsuzluktan diğerine, hep aynı yerde duruyor...

Sis perdesinin içinden bir şeyler görünmeye başlıyor: bulanık şekiller, beyaz bir ten, yuvarlak vücut hatları, bir omuz, bir koltuk altı, bir kadın göğsü. Ve saçlar... Simsiyah, upuzun saçlar, çıplak bedenden aşağı uzanıyor, omuzlara sudaki yuvarlak çakıl taşlarının çarpması gibi çarpıyor ve bedeni örtüyor. Ateşin aksi tende dans ediyor sanki... Işıl ışıl, parıl parıl.....

Davulun sesi neden aniden arttı? Neden kafasının içinde çalıyor boğuk boğuk? Taşlaşmış, işe yaramaz bir durumda öylece yatan bir kafa... Bir dağ kadar ağır ve vücudun geri kalan kısmından tamamen ayrılmış. Dünyası sadece o ince ışık şeridinden oluşan... Ten, orada dur! Göğüs, kendini göster! Saçlar, perdeyi açın...

Kafatasımın içindeki mağarada yatıyorum ve buradan dış dünyayı seyrediyorum. Fakat içimin derinliklerindeki ben kimim?

Davulun sesiyle birlikte nefesin şiddeti de artıyor ve rüzgârın sesini bastırıyor. Işık şeridinin içine eller giriyor, o omuzu tutuyor ve o göğüsleri okşuyor. Siyah saçların arasında kan kırmızısı dudaklar. Ve üstlerine düşen bir gölge... Yer sarsılıyor, bir dağ oluşuyor ve kadının üstüne devriliyor, beyaz ten, kara bir postun altında kayboluyor...

Hâlâ davul sesleri... Tüm hisler baştan sona gergin, gözleri kapamak imkânsız, ışık şeridinde karanlığın farklı tonlarının, dalgalanan tüylü bir postun dışında fazla bir şey görülüyor oysa... Ren Geyiklerinin Efendisi bir kadının üstüne çıkıyor, soluk soluğa, acı ve şehvetle karışık inlemeler. Ve açlık cinleri - derin bir saygı ile susuyorlar. Bütün şeytani yaratıklar Ren Geyiklerinin Efendisi'nin gücünden ve kadının alev alev yanan şehvetinden kaçıyorlar... Ocağın ateşinin ve kürklü örtülerin altındaki terden korkuyor,

dumanın içinde kayboluyorlar. Hayaletler soğuktur ve yaşamın sıcaklığını kaldıramazlar...

Işık şeridinde bu görüntü oluşup anılarda titreşerek sonsuza dek takılıp kalıyor, sonra yine karanlık çöküyor...

Reijo işine öyle bir dalmıştı ki, birden yanına birisinin gelip omzuna dokunduğunu hissedince, yerinden sıçradı. Gelen köyün yaşlısı Orchon'du. Reijo gülümseyerek ona elindeki işi gösterdi. Neredeyse tamamlanmış bir balta vardı elinde. Uzun sürc kum, kar ve başka bir taşla sürterek bilediği yassı bir taştan yapmıştı baltayı, sapı kıvrık ren geyiği boynuzundandı. Yeterince keskinleşmişti. Artık deri iplerle sapına bağlanabilir ve huş ağacı reçenesi ile kaplanabilirdi. Reijo sapı yaparken çok özenmişti. Önce elde iyi kavranan, uygun bir boynuz aramıştı uzun süre. Sonra çakmaktaşıdan yapılmış bir bıçak ile boynuzla sarmala benzer bir dalga motifi kazımıştı. Bu Reijo'nun işaretiydi, herkes bu baltanın Reijo'ya ait olduğunu hemen anlamalıydı. Yaşlı adam beğeniyle kafasını salladı. "İyi bir iş" diye övdü. "Bununla ağaçlara vurduğunda sanki yıldırım düşmüş gibi yere yıkılacaklar."

"Umarım" diye yanıt verdi Reijo. "Birkaç güne kalmaz balta denemeye hazır olur."

Orchon gökyüzüne baktı, bakışları bulutlardan çadırların üstüne, oradan da ormanın kenarına kaydı. Tayganın ortasındaki korunmuş düzlük, kışlamak için iyi bir seçimdi. Ren geyikleri ormandaki karların altını karıştırarak yosun ve likenleri ortaya çıkarıyor, böylece yeteri kadar besin bulabiliyorlardı. Akşam olunca kurtlardan korktukları için kendi kendilerine obaya geri dönüyor ve yurtların etrafında toplanıyorlardı. Göç etmeye devam etmek

zorunda kalmadan böyle bir yerde konaklayabilmek, çok büyük bir talihtir...

Orchon sanki bir koku almış gibi kafasını kaldırdı tekrar. Bugün havanın tadı bir başkaydı. Baharı müjdeleyen bir şeyler vardı şimdiden havada. Kış çok uzun sürmüştü bu yıl, fakat öyle aşırı sert değildi, kabile ve sürü kışı iyi atlatmışlardı.

“Bokan’ın durumu nasıl?” diye sordu yaşlı adam.

“Bir değişiklik yok” diye yanıtladı Reijo, “hâlâ Uniak’ın yurdunda Matzkala’nın yanında yatıyor. Dün yanına gittiğimde beni tanımadı. Gözleri artık eskisi gibi donuk ve hareketsiz olmadığı ve sağlıklı bir insanınki gibi hareket edebildiği halde, yine de kimseyi tanıyamadığını düşünüyorum.

“Nesi var acaba?” diye homurdandı Orchon. “Acaba bir daha eskisi gibi ayağa kalkıp dolaşabilecek mi?”

“Matzkala’ya göre bu dünya ile öbür dünya arasında sallanıp duruyormuş... Onu tekrar aramıza döndürmek için elinden geleni yapıyor, fakat ilaçlarının etkisi sınırlı. Cinler Bokan’ı bırakmıyorlar, o da onlara karşı savaşıyor... İnsanlar onun hakkında konuşmaya bile başladılar...”

“Ne diyorlar?”

“Şey, onunla her gece aynı yerde yattığı için alay ediyorlar... Bazıları Matzkala’nın nihayet bir sevgili bulduğunu söylüyor...”

“Akşamlar uzun olunca insanlar çok konuşmaya başlıyor” diye yanıt verdi Orchon. “Zaten Matzkala hakkında her zaman konuşulurdu, ta benim çocukluğumdan beri. Söylenenlerin çoğu aptalca, saçma sapan şeyler.”

Reijo başını sallayarak onayladı. “Kesinlikle haklısın. Ama onunla aynı yeri paylaşmanın sadece Matzkala olmadığı da bir gerçek... Çadırda başka kadınlar da yatıyor, güzel, genç kadınlar...”

Orchon tenkit eden bakışlarla avcıya dik dik baktı ve düşünceli düşünceli başını kaşdı.

“Bir yurtta daima bir sürü insan yaşar. Senin soyun da bu şe-

kilde yaşamıyor mu? Bu olay olmadan önce Bokan sizin yurttan yatmıyor muydu?”

“Evet, bu doğru... Yine de şimdi her şey biraz farklı. Uniak karısıyla birlikte olurken arada bir ona baktığında, onunla doğrudan göz göze geldiğini söyledi... Anlıyor musun? Birisi karısıyla sevişirken onları kimse izlemez, ama Bokan yattığı yerdeki perdenin bir deliğinden her şeyi baştan sona izlemiş. Açık gözlerle öylece yatmış ve seyretmiş...”

“Bokan hasta. Kazadan beri gözleri genellikle açık...”

“Haklısın, son zamanlarda kapatıp uyuyabilse de... Ama Uniak çok ürkütücü olduğunu ve gerçekten çok korktuğunu söyledi. Uniak da uzun zamandan beri Bokan’la arkadaş. Eğer o bilc korkuyorsa...”

“Galiba abartıyorsun” dedi Orchon, “hepiniz abartıyorsunuz, bu kış çok uzun sürdü ve karanlık hayal gücünüzü canlandırıyor... Uniak’ın korkması bence imkânsız. O çok genç ve cesur, iki kış önce o iki ayıyla boğuşup onları tek bir yara almadan mızrakla öldürdü. Böyle bir adam kolay kolay korkmaz, hele de hareket edemeyen bir adamdan asla...”

“Fakat...”

Yaşlı adam elini kaldırdı. “Sus” dedi. Sesinde biraz kızgınlık seziliyordu. “Bana başkalarının neler düşündüğünü ve hissettiğini anlatma. Sadece kendi yaşadıklarını anlat... Sen onu ziyarete gittin ve onu yattığı yerde gördün değil mi?.. Sen de ondan korkuyor musun?”

“Hayır...” diye cevapladı Reijo duraksayarak. Ama o kadar da emin görünmüyordu bunu söylerken. Bokan’ın Matzkala’nın yanında değil de, hâlâ kendi yurdunda kaldığını ve her gece onun donuk gözlerine bakmak zorunda olduğunu tasavvur etmeye çalıştı. O zaman geceleri İna’yla rahatsız olmadan sevişmesi mümkün müydü?.. Neden -bu gerçeği şimdi fark etmişti- Bokan kendine neden hâlâ bir kadın almamıştı acaba? Kabilde aklı gelen bir, iki

kız vardı ona göre... Fakat o şimdi bu durumdaydı ve döşeğini ihtiyar bir kadınla paylaşıyordu...

Elinde olmadan başını salladı. O garip kaza ne kadar da geride kalmıştı ve sonuçlarına ne kadar çabuk alıştıyordu insan...

“Bu gece kar yağacak” dedi Orchon ve bulutları işaret etti.

Reijo uyuşan ayaklarını açmak için ayağa kalktı. Keşke ona yardım edebilseydim, diye düşündü, ama bunu nasıl yapabileceğini gerçekten hiç bilmiyorum. Matzkala bile başaramadığına göre, cinler gerçekten karşı konulmaz güçlere sahip olmalıydılar...

O savaşıyor, diye düşündü yaşlı kadın. Kimıldamadan ve galiba hiçbir şey hissetmeden öylece yatmasına rağmen direniyor. Uzun süreli bir direniş ve savaş, şimdi iyice şiddetlendi. Ara sıra bunu gözlerinden okuyabiliyorum. Çok derin bir bataklık gölünün suyu gibiler, üstüne gökyüzü yansıyor. Bazen sazlıkları kırbaçlayan ve gölün dibine kadar ne varsa birbirine karıştıran bir fırtına görüyorum, sonra yine sıcak öğle güneşi aynı sakin yaz günlerindeki gibi. Ama tüm bunların onun çevresinde olup bitenlerle, bizlerle hiçbir ilgisi yok. O kendine ait olan dünyaya dalmış ve orada olup bitenleri kimse bilemiyor...

Sadece onun savaştığını görebiliyorum belirgin olarak. İki dünya arasındaki bir çizgide yatıyor ve ne tarafa gideceğine karar veremiyor. Ne ilaçlarını, ne de vücudunu ovman bu duruma çare olamıyor. Tek yapabildiğini ona bu dünyanın ve bizlerin hâlâ var olduğunu göstermek için, yanında kalmak...

Bunu yapmak büyük güç istiyordu, yaşlı kadının kalan son gücünü. Matzkala bu kış başka kimsenin hastalanmaması ve yardımına muhtaç olmaması için yakarıyordu. Buna gücü yetmeyecek

kadar yaşlı ve yorgundu. Bir başka hastanın çıkması, ölümüne neden olabilirdi. Zaten yalnızca çadırdaki bu kişi, yani Bokan için varlığını sürdürmeye gayret ediyordu. Umarım gücüm ona yardım etmeye yeter, diye geçirdi içinden son bir kez...

İnsanlar ona ne kadar çabuk yaklaşırlarsa, uzaklaşmaları da o kadar çabuk oluyordu. Çadırdaki insanların hayatına bir bakış fırlatmasını sağlayan o ışık şeridi bile her zaman oluşmuyordu. O zaman içindeki ümit ışığı sönüyor ve yerini tehlikelerin kol gezdiği derin bir karanlık alıyordu. Bir keresinde bir ışık gördü Bokan. Ona doğru uçtuğu zaman üstüne “erimiş karların cini” atladı ve onu suyun içine çekmeye çalıştı. “Büyük soğukların cini” soğuşunu Bokan’ın kalbine yollayarak ve vücudunu dondurarak, ona yardım etti. Bokan çaresiz bir şekilde savaşıyordu onlara karşı. Annesinin, babasının isimlerini haykırıyordu umutsuzca. Fakat yapabileceği en kötü şeydi bu. Bokan’ın atalarının kemiklerini uzun süredir boş yere bekleyen cinler, daha da coştular. Korkunç, ucube yaratıklar ve şeytanlar çıkıp geldiler karanlıkların derinliklerinden; en kötü niyetleriyle onun etrafında dans etmeye ve tiz sesleriyle şarkılar söylemeye başladılar.

Cinlerin ve hortlakların öncülüğünü yapan bir hayalet, peşindeki dans eden şeytan sürüsünü karlı bir tepe üzerinden, bir çadıra doğru yönlendirdi. Orada soğuk ateşler yanıyordu ve yurtların önünde bir sürü hayalet bekliyordu. Hemen Bokan’ın üzerine atlayıp onu soğuk ateşlerin yanına yatırdılar. İçlerinde en kötü olanlarının ellerinde demir kancalar ve zıpkınlar vardı. Korkunç yaratıklar silahlarını Bokan’ın vücuduna sokup çıkarmaya başladılar. Dev gibi bir açlık cini göğsüne zıpladı ve kafasını kesti. Diğer iki hayalet bu kafayı aldılar, bir kazığa sapladılar ve Şeytanbaşı’nın

çadırının yakınına diktiler. Bokan'ın kafası buradan olup biten her şeyi rahatlıkla görebiliyordu.

Hayaletler kanca ve zıpkınları çekiştirerek vücudunu eklemlelerinden ayırdıkları zaman, hiç acı hissetmiyordu. Karnını yarıp bağışsıklarını çıkardılar. Kanını kâselere doldurdular. Sonra kulaklarını kesmek için kafasına yaklaştılar. Artık o çirkin şarkıları duymuyordu Bokan ve buna çok memnundu. Burnunu kestiklerinde ise hayaletlerin depoladıkları pisliklerin kokusunu almaktan kurtulmuştu. Hayaletler onun dilini kopardılar ve dişlerini teker teker söktüler. Son olarak demir mızraklarla gözlerini oydu. Böylece Bokan'ın çevresi kapkara kesildi, fakat kesinlikle tamamen kör değildi, çünkü akli karanlığın içinde el yordamıyla yolunu buluyordu. Ve akli onun derisini nasıl soyduklarını, tabaklayıp gerdiklerini ve son olarak da bir yurdun tahta düzenine astıklarını gördü. Sonra da hayaletlerin iskeletinden etlerini nasıl kazıdıklarını ve kemikleri saymak için nasıl yan yana dizdiklerini...

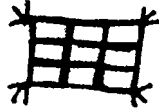
Tüm bunlar bittikten sonra, yurtların birinden Tayganın Efendisi çıktı. Yanında, kemikleri demir tellerle birbirine tutturulmuş iskeletten oluşan iki erkek, iki de kadın cin bulunuyordu. Kadınların biri tamamıyla ateş ve duman, diğeri ise tamamıyla su ve buhardı. Yurdun baca deliğinde ise on iki tane hayalet daha duruyordu ve işe başlama emri bekliyorlardı. Bokan'ın ruhu tüm bunları görüyordu; bunun için ne gözlere, ne kulaklara, ne burna, ne de dile ihtiyacı vardı. Her şeyi akıyla algılıyordu.

Tayganın Efendisi, Bokan'ın kemiklerinin yurda taşınmasını emretti. İçeride onları ocak ateşinde kendi elleriyle dövdü, un ufak olan kemiklerden yeni bir iskelet şekillendirdi ve diğeri on iki yardımcı hayaleti çağırdı. Ateş ve dumandan oluşan kadın, Bokan'ın etlerini topladı ve onları kaynar su dolu bir kazana attı. Su ve buhardan oluşan diğeri kadın ise dışarı çıkıp, kan dolu kâselerle geri döndü ve onları etlerin bulunduğu kazana döktü. İskeletin bir tanesi Bokan'ın kulaklarını, burnunu ve dilini arıyordu, diğeri ise tahta

düzenden Bokan'ın derisini alıp ateşin yanına götürdü. Tayganın Efendisi ise tüm bunları birleştirerek, yeni bir vücut şekillendirdi.

Eser tamamlandıktan sonra erkek yardımcı hayaletler şöyle dediler: “Onun artık yepyeni, eskisinden daha iyi bir vücudu oldu. Yalnız insanlar farkı anlayamayacaklar ve yeni vücudu eskisi sanacaklar.” Ve dişi yardımcı hayaletler ise: “Sadece akli aynı kaldı, ama insanlar tam aksine onu tanıyamayacak ve değiştiğini düşünecekler” dediler.

Tayganın Efendisi ise bağırdı: “Kalk!” Ve Bokan kalktuğında gözleri ve kulakları, burnu ve dili eskisinden çok daha keskindi...

Birgün obaya yabancı bir avcı geldi. Bir bacağına sanki hiç his yokmuş, ya da müthiş bir ağrı varmış gibi sürükleyerek, topallaya topallaya çadırlara yaklaştı. İnsanların toplandıkları ateşin başına geldiği zaman ise, yorgunluktan yere yığıldı. Matzkala'nın yardımına gerek kalmadan, herkes onunla elinden geldiği kadar ilgilenildi. Yüzünü karla ovdular ve ona sıcak çay sundular. Gözleri tekrar normal ışıltısına kavuştuğunda, köyün yaşlısı Orchon ona sorularını yöneltmeye başladı: “Bu saatte ve yapayalnız nereden geliyorsun böyle? Başından neler geçti?”

Bunun üzerine bakışlarında sinsi bir parıltı olan ve sanki gösterdiği güler yüzünün ardında bir gerçeği gizlemeye çalışan yabancı avcı anlatmaya başladı.

“Arkadaşlarımla birlikte kabilemize yiyecek götürmek için avlanıyorduk. Aniden fırtınaya yakalandık. Önce kısa bir süre için bir çukurluğa sığındık. Fakat sonra fırtına o kadar şiddetlendi ki, hayatımız için endişe etmeye başladık. Geriye dönmeye çalışacak kadar cesurduk hâlâ, fırtınanın içinde yürümeye başladık. Tipi müthişti, göz gözü görmüyordu. Ben fena bir şekilde düştüm. O

andan beri dizimde dayanılmaz bir ağrı var, galiba ya bir kas yırtıldı, ya da diz eklemi yerinden oynadı. Her neyse: Ben artık hemen hemen hiç kımıldayamıyor ve çok yavaş ilerleyebiliyordum...”

“Ama sen yalnız değildin ki” diye sordu Orchon şaşkınlıkla, “arkadaşlarınla çıktığını söylemedin mi... onlar ne yaptı, yardım etmediler mi?”

“Tabii ki arkadaşlarımı aradım, onlar da beni mutlaka aramıştır. Fakat karanlık basmıştı ve çevrede kurt ulumaları duyuyordum. Bu yüzden tüm ağrılarımı rağmen yoluma devam ettim. Ya benim kurtuluşumdu bu, ya da büyük bir hata. Çünkü sabah olduğunda karın üstünde tek bir iz bile kalmamıştı. Arkadaşlarım yok olmuştu. Avaz avaz bağırarak saatlerce onları aradım, ama nafile. Hisslerime güvenip yola devam etmekten başka çarem olmadığını anladım ve yürümeye devam ettim, ta ki sizlere raslayıncaya kadar. Gördüğünüz gibi talih benden yanaymış.”

Yabancı sözünü bitirdiğinde Reijo kaşlarını çattı. Bu hikaye hiç hoşuna gitmemişti. Bir fırtınada daima herkes mümkün oldukça birbirine yakın yürür, diye düşünüyordu. Bu durumda insan nasıl olur da birbirini kaybeder? Tayganın kışında herkes birbirinin yardımına ihtiyaç duyar. Uniak ve ben, Bokan yaralandığı zaman onu taşımadık mı? Asla birbirimizi bırakmazdık...

Ama bu düşüncelerini onlara söylemedi. Konukseverliğin kuralları bir yabancıyla bu tarzda konuşmayı yasaklıyordu. Eğer bir insan zor durumda ise onu birlik ateşinin etrafına çağırır, ona yiyecek ve içecek ikram eder ve ona bu tür sorular yönelterek ithamlarda bulunmazlardı.

Kadınlar yabancıların görünürde yarası olmayan bacağıyla ilgileniyor, onu ovuyor ve daha önce kaydattıkları bitkilerin suyuna batırdıkları bezle sarıyorlardı.

“Şifacı kadın seninle ilgilenemediği için bizi bağışlamalısın” dedi Orchon. “Senden daha çok bakıma muhtaç başka bir hastayla ilgilenmek zorunda. Onun yanında kalmalı.”

Yabancı avcı birden kulak kesildi. “Neyi var” diye sordu ilgi dolu ve gergin bir surat ifadesiyle. “Ne oldu?”

“Çok ağır ve aynı zamanda çok garip bir kaza” diye cevapladı Orchon. “Henüz neler olup bittiğini biz de tam anlayamadık.” Konuşun merakını sezdiği için hikâyeyi anlatmaya devam etti. Dışarıdan bakan birinin bu garip olayları daha iyi anlaması mümkün olmaz mıydı?

Yabancı avcı büyük bir ilgiyle dinliyordu. Orchon hikayeyi bitirdiğinde ise bir müddet düşüncelere dalarak sustu. Sonra konuşmaya başladı: “Bu bana anlattığın gerçekten çok garip bir hikâye. Ama beni asıl meraklandıran, buna benzer bir hikâyeyi daha önce de duymuş olmam. O zamanlar da aynı şeyler olmuştu ve daha sonra olanlar da bir o kadar garipti. Bu yüzden tüm hikâyeyi iyice aklıma yerleşti...”

Ateşin etrafındaki insanlar ona yaklaştılar. Kış çok uzundu ve taygada geçen hayat insana çok az değişiklik sunuyordu. Bu yüzden birlik ateşinin etrafında anlatılacak her hikâyeye sevinçle karşılanıyordu. Üstelik bu doğrudan içlerinden birini ilgilendiren bir hikâyeydi. Böylece belki Bokan ve olanlar hakkında daha fazla şeyler öğrenebilirlerdi. Heyecanı artırmak için önce pipolar dolduruldu, yakılıp tütürüldü ve bir diğere uzatılmaya başlandı. Sonra yabancı avcı hikâyesine başladı.

“Bundan çok uzun bir zaman önce, yine bir kış günü, daha kuzeyde bir yerde dolaşıyorduk. Uzun süre bir hayvanın izlerini sürmüştük ve nihayet başarılı olmayı umuyorduk. O sırada ren geyiği yetiştiren bir obaya rastladık. Oba halkı açık bir telaş içindeydi. Orada garip şeyler olmuştu ve insanların kafaları karmakarışıkta. Huzurları kaçmış, düzenleri tamamen bozulmuştu ve hiç kimse tüm bunların nasıl meydana geldiğini kesinlikle söyleyemiyordu. Biz bir süre orada kaldık ve yavaş yavaş bütün hikâyeyi öğrendik...”

Bu kabileden garip şeyler yapan, diğerlerinden farklı bir adam yaşamış. O bir yetimmiş, çünkü ailesi o çok küçükken ölmüş. Çok

az arkadaşı varmış. Çok az insan onunla birlikte olmak istermiş, çünkü o ava çıktıklarında uyurgezer gibi davranır, kendisinin dışında kimsenin göremediği yaratıklarla konuşmuş. Hayvanları çok sevdiği için iyi bir avcı olmadığı söyleniyordu. Hatta bazen de çok yaklaştıkları, vurulmaya hazır bir avı bile, ona acıdığı için kaçırdığını söylüyorlardı. Hayvanları vurmaktansa tüm kabilenin aç kalmasını tercih ediyormuş.

Sonra birgün aynı sizin adamınızın başına geldiğini söylediğiniz şeyler olmuş ona: Durup dururken bir an içinde aklını yitirmiş. Aniden yerinden fırlamış ve rüzgâr hızıyla bir ağaca tırmanmaya başlamış. Yukarı vardığında ise çılgın gibi bağırarak, çağırarak ve sanki inatçı bir ren geyiğine biniyormuş gibi davranmış. Sonra çok yüksek olan ağacın tepesinden düşmüş ve insanı hayrete düşürecek kadar az yaralanmış. Sanki sadece bayılmış, gözleri cam cam olmuş ve öylece yatakalınmış...

Onu obaya geri taşımışlar ve mümkün olduğu kadar iyileştirmişler ama, adam düşmesinden sonra bir daha eskisi gibi olamamış.”

Uniak, Reijo ve diğerleri yabancı avcıyı artan bir heyecanla dinlediler. Adam iyi bir anlatıcıydı ve herkes ondan etkilenmişti. Anlattıkları Bokan'ın başından geçenlere tıpatıp uyuyordu. Fakat yabancı hikâyesini henüz bitirmemişti. Bu konuda daha başka şeyler bildiği, ama devam etmeye çekindiği gözünden anlaşıyordu.

“Peki sonra? Bize bu konuda bildiğin her şeyi anlat!” dedi Orchon sabırsız bir şekilde. Ateşin etrafında oturan herkesin ortak arzusunu dile getirmişti.

Yabancı kendisine bir çubuk verilmesini ve çubuktaki sönmek üzere olan ateşin alevlenmesini bekleyerek, heyecanı zirveye taşıdı.

“Evet” diye devam etti sözlerine sararmış dişlerinin arasından keyifli keyifli bir duman bulutu salarak. “Evet, söylediğim gibi onu iyileştirdiler, vücudunda düştüğünü gösteren hiçbir iz kalmadı. Fakat aklı karışıklıktan kurtulamadı, bundan dolayı hep dengesiz

davranır oldu... Birgün hiçbir sebep yokken bıçağına sarıldı ve kabileden bir adamı öldürdü. Üstelik bu adam onun en iyi arkadaşıydı ve ona hiçbir şey yapmamıştı. Böylece bu cinayetin sebebini kimse anlayamadı...”

Köyün en yaşlısı düşünceli bir şekilde kafasını kaşıdı. “Peki, sonra?” diye sordu. “Sonra ne oldu, kabile nasıl tepki gösterdi?”

Yabancı çok sakin duruyordu ve konuştuğunda sözleri nefesini tutmuş olan insanların üstüne ağır dolu taneleri gibi çarpıyordu.

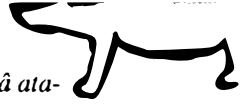
Tayganın yasalarına göre akla yapılması gereken tek bir şey geliyor: onu ayağa kaldırdılar, her iki yanından sıkıca tuttular ve cinayet aletini kalbine soktular. Sonra kabile çadırlarını söktü ve yoluna devam etti. Onun cesedini ise kurtlara yem olarak bıraktılar. Ateş etrafındaki hava şimdi iyice gerilmişti. Reijo bu gerginliğe dayanamayarak ayağa fırladı. “Bokan böyle bir şeyi asla yapmayacak!” diye bağırdı. “Ben onu çok iyi tanıyorum ve siz de biliyorsunuz ki o çok sakin bir insan, bizden birine asla bir şey yapmaz, bunu aklının ucundan bile geçirmez!”

“Sakin ol” dedi Orchon, köyün yaşlısı, “Söz konusu olan Bokan değil, tamamen başka bir adam. Tabii ki bu hikâye Bokan’inkine çok benziyor, ama bir zamanlar kuzeyde uzak bir kabilde olmuş ve olanlar bizde de tekrarlanacak diye bir şey yok. Sözlerin hepimizi içten yaraladı, yabancı. Reijo’nun böyle endişelenmesinin sebebi de bu. Ben de tekrar ediyorum: Bokan’dan şüphe duymanıza hiç gerek yok. Böyle şeyler hayatta bir kere olur ve tekrarlanmaz!”

“Umarım haklısındır” diye yanıtladı yabancı avcı, kafasını önüne eğdi ve o andan itibaren ateşin etrafında sessizce oturdu.

Fakat Reijo öfkeyle çadırdan dışarı fırladı. Orchon’la diğer adamlar konuyu değiştirmeye çalıştılar, fakat yine de kalplerini bir şüphe kemiriyordu.

Gökyüzünde sizin dilinizde “Samanyolu” diye adlandırılan o resme biz “orman insanlarının kardaki ayak izleri” diyoruz. Hâlâ atalarımızın ruhlarını çeken en yüce yaratıklar yürürdü oradan yukarı. Ve bazı geceler onlardan biri yanımıza düşer...

Uniak dar bir patika yoldan ren geyiğinin üstünde obaya doğru yol alacak. Ren geyiğinin adımları yumuşak, emin ve sakin. Sanki yaylanarak yürüyor. Ren geyiği güvenilir bir dost. Kırılmış taşlar, ağaç kökleri ve alçak çalılıklar, yıkılmış ağaç gövdeleri üstünden, bataklıkların ve dere yataklarının içinden geçecek bu yolculuk. Tayganın kayrana açıldığı yerde hızlı, daha hızlı yol alacak. Sürünün içinde bir hareketlenme başladığının haberini beraberinde getirecek. Hayvanlar huzursuz olup her zamankinden daha uzaklara gidiyorlar. Hava değişimini fark ediyor ve yakında yerden yine taze yosun ve likenlerin, yeşil fidanların, mantar ve böğürtlenlerin çıkacağını hissediyorlar. Kendilerine yeni otlaklar bulacaklar ve bu otlaklar şimdi buldukları yerden çok uzakta olacak. Ama akşam üstleri kurtlardan korktukları için yurtların yerine geri dönecekler ve sivrisinekler tayganın gölgede kalan çalılıklardan sürü halinde çıkıp geldiğinde, onlar çadırların ortasında yanan büyük ateşe olabildiğince yaklaşarak dumanın içinde duracaklar. Ren geyiklerinin kızgınlık zamanı erkek geyiklerin eğer boynuzları kesilmezse ölümle biten dövüşleri, gebe dişiler ve yavrular olacak. Bir sürü heyecan ve sevinç yaşanacak. İnsanların çok işi olacak.

Her şeyden önce bunlar kışın bittiğine, obanın toparlanacağına ve kabilenin göç edeceğine birer işaretir.

Uniak şarkı söyleyecek ve hayvanı daha hızlı sürecek. Bunun için ne bir kurbaca ne de bir sopaya ihtiyacı var, çünkü bir ren geyiği böyle şeylere tepki vermez. Yapması gereken tek şey şarkı söylemek ve hayvanı adıyla çağırmak, sesiyle onu cezbetmek, onu

çoşturmak. “Koş, Onyikan, benim şimşeğim, benim gri fırtınam!” diye bağıracak ve hayvanın üstüne eğilerek, dikilmiş kulaklarına kahkaha atacak. Uniak şarkı söyleyerek köye doğru böyle sürecek ren geyiğini ve baharı müjdeleyen ilk belirtilerin üstünden sevinç nidaları atarak geçecek.

Uniak son bir kez kışlamak için kayranda kurdukları obaya, yurtlara ve küçük malzeme çadırlarına, ren geyiği kızaklarına ve kendisini kuyuklarını sallayarak karşılayan köpeklere iyice bakacak. Düzeni iyice bellemek için her şeye iyice bakmalı, çünkü bir oba daima aynı düzende kurulur. Her şey yine aynı yercine kurulmalı. Böylece neredeyse uykuda bile doğru yurdun, malzemelerin, yatağın yolu bugün olduğu gibi dün ve yarın da, kolaylıkla bulunabilir.

Uniak toplanma yercine doğru yönelecek, orada köyün yaşlısı Orchon’a ve diğerlerine keşif gezisinin sonuçlarını aktarmak için eyerinden atlayacak. Böyle yapmayı planlıyorsa da bunu yapamıyor. Girişte Orchon’u değil, hiç beklemediği, orada göreceğini hiç ummadığı birini görüyor ve bu karşılaşma onu derinden ürkütüyor. Bu biri Bokan’dan başkası değil, dimdik karşısında duruyor ve sağlıklı gibi görünüyor, gözleri açık ve bakışları duru, yine de ürkütücü bir yabancılık var, sanki bu Bokan değil de, onun ikizi... Uniak’ın içini birdenbire düzenin durdurulmaz bir biçimde bozulduğuna dair korkunç bir duygu kaplıyor. Bu Bokan olamaz... Ama yine de bu biri ona çok benziyor.

Sonra köyün yaşlısı yurttan çıkıyor. O da aynı şekilde şaşkın, adamlar hiç kıvıldamadan birbirlerinin önünde duruyor ve ne diyeceklerini bilmiyorlar. Her biri diğerinin söze başlamasını bekliyor. Nihayet uzun bir süre, uzun kış ayları boyunca susmuş olan Bokan ağzını açıyor ve şöyle diyor: “Öldü.” “O öldü” diyor Bokan, “biraz önce kollarımın arasında öldü.”

Adamları daha çok şaşkırtan hangisi acaba: Şifacı kadının ölümü mü, yoksa Bokan'ın aniden iyileşip, oralıkta dolaşıyor ve konuşuyor olması

gerçeği mi?

“Ne olurşa olsun vücudu yakılmamalı” dedi Bokan. Öyle ciddi konuştu ki, Uniak'ın sırtından soğuk terler boşandı.

Uniak hayretler içinde eski günlerdeki arkadaşına dikkatlice baktı. Bu gerçekten kaniyla canıyla arkadaşısı Bokan mıydı, yoksa tamamen başka bir adam, başka bir yaratık mıydı?

“Onu şifacı bir kadına yakıştır şekilde defnedeceğiz” dedi Orchon.

Oraya gelen herkes bunun ne demek olduğunu çok iyi biliyordu: Önce bütün kabile sessizce Uniak'ın çadırının çevresinde toplandı. Sonra dört adam içeri girdi, ailenin avcısı ve yiyecek getiren kişileri oldukları için Uniak ve kardeşi, Orchon ve en son anına kadar Matzkala'nın yanında kalan Bokan. Ölüyü kaldırıp yurttan dışarı çıkarttular. Yaşlının vücudu bir tüy kadar hafifü, adamlar için bir ağırlık bile sayılmazdı.

Dışarıdaki insanlar birer birer şifacı kadına veda ettiler, çoğunun içinde endişe vardı, çünkü onun yerini alacak kimse yoktu... Matzkala yaşadığı zamanlarda bir kız seçip bilgilerini öğretmek için vakit bulamamıştı, ya da şu an hekimlik görevini yapabilecek bir delikanlıyı. Tabii ki çadırdaki kadınlar ve onların çocukları, ara sıra yaşlı kadına hastaların bakımında çaylar kaynatarak ve yaralarını sararak yardım etmişlerdi. Ama hiçbirinin Matzkala'nın işini devralmaya cesaret edecek kadar tecrübesi ve bilgisi yoktu...

Sonunda yaşlı kadın en sevdiği örtüsüne ve bir postun içine sarılarak deri sicimlerle iyice bağlandı. Cenaze bir kızağa kaldırıldı ve kızağın önüne Uniak'ın ren geyiği koşuldu. Tüm bunlar mut-

lak bir sessizlik içinde yapıldı. Herkes ne yapması ve kime yardım etmesi gerektiğini biliyordu.

Birisi ren geyiğinin sağrısına eliyle vurdu ve köy halkının tümünden oluşan kafile yavaşça harekete geçti. Ağaçların seyrek olduğu ve daha yakın bir zaman önce birkaçının kesildiği orman kenarına doğru ilerliyordu. Burada Reijo ve bazı adamlar baltalarıyla birkaç ağaç kestiler ve bunlardan bir tabut hazırladılar. Matzka'nın cesedi bunun içine yerleştirildi.

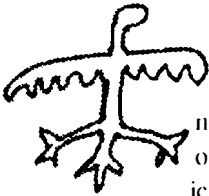
Sen yakılmayacaksın, bu sefer cinler memnun olacaklar, çünkü senin kemiklerini alabilecekler, diye düşündü Bokan. Ateşli olduğu günlerde kâbuslarında gördüğü korkunç hayaletleri ve şeytanları göremese bile, varlıklarını çok yakınında hissediyordu: Matem içindeki insanların etraflarında sessizce fısıldaşıyorlardı. Doğa seslerine çok benzeyen konuşmaları, rüzgâra karışıp yok oluyordu. Kimse fark etmiyordu onları, ama Bokan'ı kandıramazlardı. Bokan onların varlığını hissediyor, ne konuştuklarını, ne düşündüklerini çok iyi biliyordu. İnsanların yaptıklarını nasıl izlediklerinin farkındaydı.

Tabut için toprakta bir mezar kazılmadı. Soğuktan kaskatı donmuş toprağı kazmak çok zahmetli olurdu, kazılıyorsa bile bir işe yaramazdı çünkü kurtlar burayı kazıp kemiklerini çıkarırlardı. Tabutu bir adam boyu yüksekliğinde kesilmiş ağaç gövdelerinin üzerine yerleştirdiler. Kurtlar ve diğer vahşi hayvanlar bu yüksekliğe ulaşamazlardı. Matzkala ormanın uğultusunu duyabileceği, havadar, ferahi, ruhunun gökyüzüne kolaylıkla yükselebileceği bir yerde yatmalıydı.

Kalbim hep seninle, diye düşündü Bokan. Hayatını beni kurtarmak için feda ettiğini biliyorum... Öbür dünyada benim yardımcı hayaletim ol, Tayganın Efendisi'ne benden iyi söz et. Belki açlık cinlerini sakinleştirmeyi başarabilirsin. Annemin ve babamın, kız kardeşim Kaira'nın kemiklerini onlardan esirgelediğim için, bana hâlâ kızgınlar...

Tabut ağaç gövdelerinin üzerine sağlamca yerleştirildiği zaman, Uniak'ın yurdunda onunla beraber yaşayan kadınlar köyün yaşlısına yaklaştılar ve Matzkala'nın eşyalarını ona uzattılar. Orc-hon bu birkaç parça eşyayı aldı ve açık olan tabutun içine yerleştirdi. Sonra adamlar çok ağır, düz bir tahta getirdiler ve tabutu kapattılar.

Normalde ölünün ardından şifacı kadın ağıt yakardı. Ama kimse kendisini bu iş için seçilmiş hissetmediğinden bundan vazgeçildi ve sessizce köye geri dönüldü. Yalnızca Bokan cenazenin yanında kaldı, titreyen dudaklarıyla sessizce içinden ağıtlar söyledi. Ne kabile için, ne kendi için, ne de Matzkala için söylüyordu, yalnızca hayaletlereydi yakduğu ağıt. Matzkala'nın ruhunu iyi bir ruh olarak kabul etmeleri için yalvarıyordu onlara.

Ne var ki cenaze töreninden sonra çok az insanın fark ettiği, sonuçlarını kestirmenin çok güç olacağı kötü bir olay gelişti: Bacağının iyileşmesi için hâlâ obada bulunan yabancı avcı, sessizce Bokan'ın yanına sokuldu. Derin düşüncelere dalmış olan Bokan, ağaç mezarın yanında oturuyordu. Adamı ancak yanına iyice sokulduğu zaman fark edebilmişti. Bokan ona şaşkınlıkla baktı. Nereden çıktı bu adam, obada ne işi var? Kimse ondan bahsetmemişti, cenazede de yoktu. Yabancıyı baştan aşağıya süzdü ve onda yolunda gitmeyen bir şeylerin olduğunu fark etti. Kötü niyetli bir ifade vardı suratında. Bokan'ın içindeki her şey, onu bu adama daha fazla yaklaşmaması için uyardı. Fakat adam yanı başında duruyor ve güvenilir gibi görünmeye çalışıyordu. Fısıldayarak konuşmaya başladı. Hızlı hızlı soluk alıyordu. Ağzından çıkan kelimeler buzdan birer iğne gibi batmaya başladı Bokan'ın ruhuna.

“Senin kim olduğunu biliyorum” diye fısıldadı adam, “sen uç-

maya çalışan Bokan'sın. Fakat henüz vakit gelmemiştir. Çok erkendi. Bu nedenle düşüşün o kadar sert oldu.”

“Benden ne istiyorsun, benim hakkımda ne biliyorsun?” diye sordu Bokan. Yabancı pis pis güldü. “Ooo, birçok şey, düşündüğünden de fazlasını. Sana bakan, seninle ilgilenen tek arkadaşını kaybettiğini biliyorum. Sana ne düşündüğümü söyleyeyim mi? Kendini feda ederek sana baktığı için ona kötü teşekkür ettin. Dahası da var; onun yaşam kaynağını sonuna kadar emdin, ta ki bir deri bir kemik kalıncaya kadar. Onu sen öldürdün.”

Bokan bir çırpıda ayağa kalktı. Yabancı korkunç şeyler söylüyordu. Yanılmamıştı. Kötü niyetli, kara ruhlular bir adam vardı karşısında. “Matzkala ile benim hakkımda böyle konuşma!” diye bağırdı Bokan. “Bizim hakkımızda, gerçekte neler olduğu hakkında ne biliyorsun ki? Sen kim oluyorsun ki benimle bu şekilde konuşmaya cesaret edebiliyorsun?”

“Ben Kıskançlığım” dedi yabancı. “Seni uzun bir süredir arıyordum ve nihayet buldum. Artık burada olduğuma göre, benden bir daha asla kurtulamayacaksın!”

Bu kelimeler karşısında Bokan'ın içini tarifsiz bir korku kapladı. Akli yerinden oynadı, daha neler olup bittiğini iyice anlamadan yabancının kemerini kavradı ve bıçağını çekip aldı. Bıçağı ona doğru çevirdi ve yumruklarını sıktı.

“Beni kışkırtma” diye bağırdı, “beni daha fazla kışkırtma, yoksa kendimi kaybedebilirim!”

“Yapsana! Eğer sadece bir palavracı olmak istemiyorsan, cesaret etsene! Daha ne bekliyorsun? Yoksa o yaşlı sürtük seni yatağında büyüledi mi? Erkeklik güçlerini çalıp seni bir enayiye mi çevirdi?”

O zaman Bokan'ın tepesi attı. Bağırarak düşmanın üstüne atıldı ve bıçağı göğsüne sokmaya hazırlandı. Fakat bu saldırı onun elini kavrayarak engelleyen düşmanı değil, arkadaşı Reijo'ydu. O da cenazenin yanından fazla uzaklaşmamıştı ve iki kişi-

nin tartıştığını duyunca içinde garip bir his belirmiş ve oraya gelmişti. Şimdi de Bokan'ın kolunu sıkıca tutmuş, ona bakıyordu. "Bıçağı bırak" dedi Reijo sert bir sesle, "misafirperverliğin ne anlama geldiğini unuttun mu?" Bokan'ın tüm vücudu titremeye başladı. Var gücüyle sıktığı elini gevşetti ve bıçağın düşmesine izin verdi.

"Bana ne olduğunu anlamıyorum" diye kekeledi. "Hiçbir insana bir şey yapmam, inan bana... Ama o..." -çenisiyle yabancıyı işaret etti- "o bir insan değil... kötü bir hayalet, bir şeytan..."

"Sakin ol" diyerek onu yatıştırdı Reijo. "Geçirdiğin kaza, hastalığın ve Matzkala'nın ölümü... bunların hepsi sana ağır geldi."

Bokan hâlâ titriyordu. "Ben deli değilim, Reijo, inan bana, oradaki yaratık bir insan değil."

"Tamam, anladım" dedi Reijo. "Derin bir nefes al. Gel, ateşin yanına geri dönelim."

Bokan alınmıştı. Başını salladı. "Hayır, şimdi olmaz, hiçbir şey eskisi gibi değil, belki de bir daha asla eskisi gibi olmayacak. Beni yalnız bırak, düşüncelerimi toparlamalıyım."

Reijo ne yapacağını bilmeden bir müddet orada durdu ve sonra arkasını döndü. Yabancı avcıya doğru baktığında, onun artık orada olmadığını gördü. Yavaş yavaş obaya doğru ilerlemeye başladı Reijo. Köye geldiğinde kimsenin yabancıyı görmediğini fark etti. Bir hayalet gibi uçup gitmişti adam. Belki de Bokan'la olan olaydan sonra hiç de misafirperver olmayan bu obayı, teşekkür bile etmeye gerek görmeden terk edip gitmişti.

Hayır, Reijo obaya doğru ilerlerken, mezarın yanında şahit olduğu olaydan kimseye söz etmemeye kararlıydı. Fakat bunu başaramadı. İç dünyası karmakarışıkta. Orchon onu çağırdığında her şeyi anlattı ve kabile halkı anlattıklarını dehşetle dinledi.

Akşam üstü Bokan obaya geri döndü. Kimseyle tek kelime olsun konuşmamıştı ve Uniak ona bir şeyler söylediğinde yine susuyordu.

“Sürü yarın göç edecek, biz de toparlanıp ardından gideceğiz...”

Bokan öylece duruyordu, bakışları onu delip geçerek uzaklara takılmıştı. Yüzü ifadesiz, bakışları ilgisizdi. Tüm kabilenin bir gün sonra yola çıkılacağı için duyduğu heyecan, onu hiç mi hiç etkilememişti.

“Kendini yürüyecek kadar güçlü hissediyor musun, yoksa seni taşıyacak bir ren geyiğine ihtiyacın olacak mı? Sana benim On-yikan’ı verebilirim. Güçlü bir boğa gibidir, diğer hayvanlardan daha çok yük taşır...”

Bokan cevap vermedi.

Uniak kafasını kaşıyarak düşündü. Çaresizdi. Bir yabancı gibi davranan eski arkadaşıyla ne yapacağını bilemiyordu.

“Bizim çadırdaki yatağına gelmek istiyor musun, yoksa yine Reijo’nun çadırındaki eski yerine mi gideceksin?” diye sordu bir süre sonra. Bu konunun eninde sonunda halledilmesi gerekiyordu. Matzkala’nın yanında sadece ağır hasta olanlar ve onun yardımına muhtaç olanlar kalırdı. Şimdi o yoktu ve Bokan iyileşmişti... Yoksa öyle değil miydi.

Bokan, yüzünü Uniak’a dönünce, adam bir an için ürktü. Çünkü Bokan’ın gözleri çok tuhafı, sanki tamamen değişmişlerdi. Hastalığı sırasında bir cesedin gözleri kadar donuktular ve şimdi içlerinde sanki ateş yanıyordu. Ateş ve pırlı... Fakat onu tanıdığına dair bir işaret yoktu... Bokan’ın bakışları insanı delip geçiyordu sanki. Çok korkunçtu bu bakışlar, daha önceki nedeni anlaşılmayan cansız halinden daha da kötüydü. Bokan ağzını açtı... Bir şey mi söylemek istiyordu? Konuşmasını engelleyen neydi? Beni tanı-mıyor, diye düşündü Uniak, benim kim olduğumu bilmiyor.

Bokan ansızın kollarını ileri uzattı, Uniak'ı omuzlarından yakaladı ve arkadaşını kendine çekti. Ve tek kelime etmeden onu bağrına bastırdı. Gırtlığından boğulur gibi sesler çıkıyordu, çok zor nefes alıyor, tüm vücudu tir tir titriyordu. Kendisini sıkı sıkıya tutan eller Uniak'a acı veriyordu, fakat Uniak ondan kurtulmaya çalışmadı. O anda çok önemli bir şeyin olduğunu hissediyordu ve onun istediğini yapmasına izin verdi.

Sonra Bokan onu sert bir şekilde geri itti, tek kelime etmeden arkasını döndü ve doğruca Uniak'ın yurduna gitti. Çadırın içinde bir zamanlar Matzkala'ya ait olan postları topladı, köyün yaşlısının yurdunun yanındaki birlik ateşinin başına gitti, ateşe odun attı ve postların içine sarınarak, bir köpek gibi oracığa kıvrıldı.

Yatacağın yeri rüzgârın yönü doğrultusunda seçmelisin. Rüzgâr önce başına değmeli, sonra da bacaklarına. Bunun tam tersini yaparsan duman burnuna girecektir ve o zaman uykun pek uzun sürmez.

Gece soğuktu ve ateş pek o kadar da büyük değildi. Ren geyiği yetiştiren insanlar asla büyük ateş yakmazlar - insanları ve hayvanları sivrisinek sürülerinin şerrinden korumak için çok

dumana ihtiyaç duydukları yaz ayları dışında. Bu yüzden Bokan çapraz dizili odunları her taraftan eşit şekilde itmek ya da biten odunların yerine yenisini getirmek için, kısa aralıklarla kalkmak zorunda kalıyordu. Ateşin yaydığı ısı gittikçe azaldığı ve soğuk postların içine işlemeye başladığı zaman, uykusu yok olup gidiyordu. Fakat ateşle işi biter bitmez tekrar derin bir uykuya dalıyordu.

Bu uykusuzluk anlarından birinde yukarı baktığı zaman bulutların aralandığını ve ışıldayan yıldızların görüldüğünü fark etti, "Orman insanların kardaki ayak izi..." Matzkala'nın ruhu da ata-

larının bu çok eski yolunda yürüyor muydu acaba? Belki de o bir yaban kazı gibi uçuyordu. Bu isimleri öteden beri duyardı: Kuş yolu, yaban kazlarının yolu, yaban ördeklerinin yolu... Vücudu çok hafifti, bir tüy kadar hafif... O halde ruhu da kolaylıkla uzaklara uçabilecek durumda olmalıydı...

Uzaklardan kurt ulumaları geliyordu, kızak köpekleri de onlara uluyarak ve kısık kısık havlayarak karşılık veriyorlardı, bunun dışında oba çok sessizdi.

Bir kez daha ateşi beslemesi gerekmişti. Tekrar kürkün içine girip sırt üstü uzandığı zaman, Süreyya adı verilen yıldız kümesinin her zamankinden daha alçakta olduğunu fark etti. “Kuş yuvası”, “Yaban ördeği yuvası” adı verilen yıldızlar dünyaya doğru alçalmışlardı; yılın sıcak yarısının başlayacağına işaret ediyordu bu. “Kuş yuvası”, Süreyya yıldız kümesinin hava durumunu belirleyen en büyük yıldızdır: yüksekte duruyorsa, gökyüzünü açık tutuyor ve yukarıdan soğuğu içeri bırakıyor demektir, alçaldığı zaman ise gökyüzünü kapatır ve dünyayı yavaş yavaş ısıtmaya başlar...

Sabaha karşı, ufkun ilk ışıklarıyla birlikte, sanki hareket vakitini: geldiğini hissedermiş gibi huzursuzlanmaya başlamıştı köpekler. Sabahın ilk saatleri günün en soğuk zamanıdır. Bu vakitte yapılacak en iyi iş hemen kalkmak, ısınmak için hareket etmek, çay suyunu kaynatmak için çaydanlığa kar koymaktır.

Bütün kabile yavaş yavaş ayaklandığı sırada, Bokan çoktan uyanmıştı. Herkesi belirli bir iş beklediği için, kimse Bokan’la ilgilenmiyordu. Delikanlı ateşin kenarına oturmuş, acı tereyağlı çayını yudumluyor ve çevresindeki hareketliliği izliyordu.

Hem kızak, hem de yük hayvânı olarak kullanılan ren geyiklerinin sırtlarına yük vurulmasına başlanmıştı. Geyiklerin sırtına önce bir örtü örtülüyor, sonra tahta desteklerden ve araç gereçlerin asılabildiği uzun kemiklerden yapılmış eyer konuluyordu. Eyerlere çocuklar oturtuluyor, bebekler de düşmesinler diye sıkıca kemecilerle bağlanıyordu. Kadınlardan birkaçı da eyerlere oturuyordu,

ama çoğu hayvanların yükünü az tutmak için yürümeyi tercih ediyordu. Bir ren geyiği ne kadar az yüklenirse, o kadar hızlı gider. Bugün uzun bir yol kat edebilmek, kabile için çok önemliydi.

Bu nedenle bazı adamlar köpeklerini de kızakların önüne koşuyorlardı. Kendileri de kızakların yanında koşmak istedikleri için, geniş kar ayakkabıları giymişlerdi. Artık yurtlar ve malzeme çadırları sökülmeğe ve kızaklara dağıtılmaya başlanmıştı. Bütün bu değerli eşyalar büyük bir itinayla birbirine bağlanıyor ve yolda düşmemeleri için iyi yerleşip yerleşmedikleri kontrol ediliyordu.

Bokan tüm bu faaliyetlerin hiçbirine katılmıyor, ateşin yanında sükûnetle oturup, çalışanları izliyordu. Ren geyiği yetiştiren bu insanların kışlık obası yavaş yavaş kalkıyordu, ta ki son çadırlar sökülüp görünürde yalnızca ateş yerleri kalıncaya kadar. Karların içinden simsiyah parlayan ateş yerlerinin tümü söndürülmüştü, Bokan'ın başında oturduğu ateş haricinde. Köyün yaşlısı ve onun ailesine ait birkaç insan onun yanından geçmiş ve soran bakışlarla onu süzmüştü. Fakat kimse cesaretini toplayıp ona herkesin kafasını kurcalayan soruyu yöneltmedi.

Artık yola çıkmak için her şey hazır olduğuna gören köyün yaşlısı Orchon gruptan ayrıldı ve çekinerek ona doğru yürüdü. Bokan hâlâ ateşin yanında oturuyordu. Yaşlı adam onun karşısında durdu ve uzun uzun ona baktı.

“Bizimle gelmek istemiyor musun?” diye sordu nihayet.

Bokan başını salladı. “Hayır, ben burada kalıyorum.”

“İyi düşündün mü?” diye emin olmak istedi Orchon kaşlarını çatarak. “Bir insan için yalnız yaşamak iyi bir şey değil. Taygada kabilene ihtiyacın var, tek başına yok olursun.”

Bokan yine başını salladı. “Ben olmam” diye yanıtladı Bokan. “Her şeyi çok iyi düşündüm.”

Orchon kararsız bir şekilde başını bir o yana, bir bu yana salladı. Onu anlamıyorum, diye geçirdi içinden, ama belki o haklı, belki böyle olması gerçekten daha iyi. Onun için ve hepimiz için...

Bir kere daha duraksadı, sonra elini kaldırarak selam verdi ve tek bir kelime etmeden oradan ayrıldı. Sanki bu bir işaretmiş gibi, bütün kabile harekete geçti. Köpekler heyecanla havlıyordu, kızakları çeken adamlar da onlara emirler yağdırıyordu. Ama bir kişi bile dönüp ardına bakmadı.

Bokan ateşin yanından kalkmadı ve ormanın karanlık gölgesinde kaybolana dek uzun süre kabilesinin ardından baktı.

Bokan kabilesine kışlık olarak hizmet eden yerde sanki rüyada gibi dolaşıyordu. Bir ocak ateşinden diğerine gidip geliyor, burada kimlerin oturduğunu ve uyuduğunu hatırlamaya çalışıyordu. Reijo'nun yurduna ait olan ve kendisinin de yanında epey zaman geçirdiği kül dolu taş çembere geldiğinde, yerde bir bohça buldu. Tabaklanmış hayvan derisinden yapılmış bohçanın içinde, sahip olduğu yegane eşyaları vardı; ucuna bıçak bağlanmış palma denilen bir sırtık, bir çift tahta kar ayakkabısı, hayvan kürkünden yapılmış bir avcı çantası. Ve bir de çok değerli beklenmedik bir hediye: Reijo'nun sapı olağanüstü güzellikte işlenmiş olan baltası.

Kürk çantanın içinde ateş yakmak için çıra, dikiş malzemeleri ve işe yarayan birkaç eşyanın yanı sıra, kayın ağacı kabuğundan yapılmış küçük bir kutu da vardı. Bunun içinde içmek için hazırlanan kurumuş otların arta kalanı ve Reijo'nun çubuğu bulunuyordu. Bu çubuğu bir kayın ağacının kökünü yontarak yaptığı gün, sanki dünmüş gibi hatırlıyordu. Herkesin, hatta kadınların bile bir çubuğu vardı, bu yüzden çubuğun genzi yakan dumanından pek bir şey anlamasa da, kendisi de bir defa tütürmeliydi. Bunu şimdi yapmak istiyordu. Kurumuş ot kırıntılarını çubuğun içine doldurdu, gidip bir kor parçası aldı, otları tutuşturdu ve dumanı derin bir nefesle içine çekti.

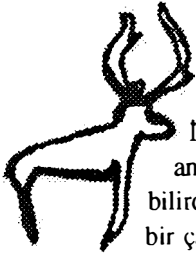
Bir zamanlar -her şeyi değiştiren o olaydan önce- yatağının bulunduğu yerin tam üstünde oturuyordu. Çubuğunun ateşi bitinceye ve soğuk onu kimsenin söndürmediği birlik ateşinin başına gitmeye mecbur edinceye dek, orada kaldı. Sonra birlik ateşine baktı. O, bu ateşin bekçisiydi artık. Gidip odun taşıdı ve sönmek üzere olan ateşi yeniden canlandırdı. Öylece oturuyordu ateşin başında, dans edercesine yükselen alevleri seyrederek düşünüyordu.

Demek sadece bunlara sahipti: Reijo'nun onun için ayırıp bıraktığı bir bohça, olağanüstü güzellikte bir balta, postlar, bir ateş ve onu canlı tutacak yeterince odun. Ve ara sıra ona oyunlar oynayan düşünceler... Elindeki palma ile korları karıştırdı ve havaya yükselen bir kıvılcımın ardından bakakaldı. Bu küçük yıldızla takılıp, gökyüzüne çıktığını hayal ediyordu...

Bir müddet bu ateşin yanında, yani obanın kışlığında kalacak, darmadağın olmuş anılarını toparlamaya çalışacaktı. Biraz da Matzkala'nın ağaç mezarını bekleyip, tayganın uğultularına kulak verecekti. Belki Matzkala'nın sesi de rüzgârın içinde dolaşıyordu, kim bilir...

"İnsanın yalnız yaşaması iyi bir şey değil" demişti Orchon veda ederken. "Tayganın içinde kabilene ihtiyacın var, tek başına yok olur gidersin."

Bokan yavaş yavaş başını salladı. Bunu başarabileceğini kanıtlayacaktı. Her şeyden önce bunu kendine kanıtlayacaktı...

İlk iş olarak kendisine bir yurt yapmalıydı. Kış tam anlamıyla bitmiş değildi ve geceler hâlâ çok soğuk olabilirdi. Karlı, fırtınalı havalarda insanın başının üstünde bir çatının olması daha iyiydi. Bokan baltayı sırtına vurup Matzkala'nın mezarının yakınındaki kayın ağaçlarının bu-

lunduğu ormanın kenarına gitti. Boyları kendi boyunu geçmeyen küçük ağaçlardan birkaç tanesini seçti ve onları keserek bıçakla kabuklarını soydu. Bu şekilde altı ağaç dalı yeterli olacaktı, sonuçta yaptığı gerçek bir çadır değil, sadece bir kış sığınağıydı.

Bu işi bitirdikten sonra, çadırını kurmak için bir yer aramaya başladı. En uygun yer olarak, Matzkala'nın ağaç mezarının yanını kestirdi gözüne. Ölünün yakınında olması onu rahatsız etmiyordu, aksine, özellikle bu yerin yurt için en uygun yer olduğunu hissediyordu. Yaşlı kadın gece gündüz onu hasta yatağında sabırla beklememiş miydi? Bunu yapmak için tüm kuvvetini tüketmemiş miydi? Bunu yapmayı bir çeşit borç sayıyordu. Burada, onun yanında kalacak ve zamanın dolduğuna dair belirgin bir işaret alıncaya kadar bekleyecekti. O zaman gelinceye dek bir tek gün bile oradan ayrılmayacaktı.

Yerdeki karları süpürerek temizlediği yere çam dalları yerleştirdi ve itinayla çadırın yerini hazırladı. Sonra sııkların üç tanesini deri kayışlarla birbirine bağladı ve kendiliğinden ayakta kalacak şekilde hazırladığı yere dikti. Diğer sııkları da aralarına yerleştirerek, kalın deri parçalarıyla sıkı sıkıya bağladı. Şimdi gövdeleri oldukça kalın, yeterince kabuğu olan kayın ağaçlarına ihtiyacı vardı. Bu tür ağaçlardan bol miktarda vardı çevresinde. Gözüne kestirdiği bir ağacın yanına giderek bıçağıyla kabuğu yukarıdan aşağıya boydan boya çizdi ve kalın bir şerit halinde gövdeden ayırdı. Bu şekilde çok miktarda şerit elde ettikten sonra asıl önemli işe, yani kabukların birbirine dikilmesine başladı. Bir süre sonra sııkların etrafını gerçek bir deri gibi kaplayan bir kayın kabuğu örtüsüne sahip olmuştu. Elindeki arta kalan deri ipleri bu kabuk çatıyı iyice sağlamlaştırmak için kullandı. En son olarak da, tüm bunları dışarıdan birkaç küçük sopa ve birkaç dal ile destekleyerek, iyice sağlamlaştırdı.

Yurdun yapımını bitirdikten sonra birkaç çam dalı daha kesti ve çadırın altından içeri soğuk sızmasını engellemek için yarık ve

aralıkları onlarla güzelce kapadı. Çadırın etrafına birkaç tane de büyük taş yerleştiği zaman vakit epey geç olmuştu ve hava karmak üzereydi.

Bu yoğun çalışma sonrası Bokan'ı sıcak basmış, tüm vücudu ter içinde kalmıştı. Fakat taşlardan küçük bir ateş yeri yapması, yakacak odun toplaması ve birlik ateşinden bir kor parçası getirmesi gerekiyordu. Nihayet kendi yurdunun önünden gökyüzüne dumanlar yükselmeye başladığı zaman, köyün ateşini üstüne kar atarak söndürdü. Bunu yaparken içi garip bir şekilde burkulmuştu. Birlik ateşini söndürmesi, kendi seçimi olan yalnızlığını kesinleştiren bir işarete dönüşmüştü sanki. Orman kenarındaki yurduna geri döndüğünde hava zifiri karanlıktı. Ateşe birkaç odun daha attı ve postlarına sarındı. Gökyüzündeki ay, bulutların arasından donuk parıltılar saçıyordu. Büyük, kara bir kitleye dönüşmüştü sanki orman. Uzaklardan kurtların ulumaları duyuluyordu, daha da uzaklardan hemcinslerinin verdiği yanıt. Hiç kimse beni kendileriyle birlikte gelmem için ikna etmeye filan çalışmadı, diye düşündü. Uniak'la Reijo bile... Giderken dönüp yüzüme bile bakmadılar. Hastayken onlara bu kadar mı yabancılaştım, durumum onları bu kadar mı korkuttu? Köyün yaşlısı Orchon, evet, o kendisiyle konuşmuştu. Ama ikna gücünü hiç kullanmamıştı... O da kendisini daha ateşin yanına gelmeden evvel gözden çıkarmıştı. Zaten bohça ve balta açıkça birer veda hediyesi değil miydi? Tek bir kelime dahi etmeden kabile ondan ayrılmıştı... ya da o kabileden... her ikisi de aynı anlama geliyordu zaten.

Kabilesinden ayrıldığı için içinde bir acı hissetmiyordu Bokan. Aslında çok uzun zaman önce, annesi, babası ve küçük kız kardeşinin öldüğü gün, kabileden ayrılmıştı. Hastalığıyla birlikte bu durum iyice belirginleşmiş ve bugün kesinlik kazanmıştı. Aynı zamanda da yeni bir başlangıcı beraberinde getirmişti. Böylesi gerçekten en iyisiydi.

Uykuya dalarken kurtların ulumaları ona eşlik ediyordu. Tay-

ganın yaşadığına dair yeterli bir kanıt sayılmaz mıydı bu? Taygada kimse yalnız değildir... Yarın tuzaklar hazırlayıp kuracağım, diye düşündü Boğan. Bugün ağzına tek lokma koymamış olmasına rağmen, açlık hissetmiyordu. Dayanıklı bir yapısı vardı, uzun süre bir şey yemeden idare edebilirdi.

Bazı geceler rüzgâr sanki hangi yöne gideceğine karar vermeye çekiniyormuş gibi durur. O zaman tüm yaban kulak kesilir, fakat insanoğlu rahatça uyur.

Basit, sıradan malzemelerle, işe yarayan büyük tuzaklar hazırlamak çok kolaydır. Bu iş için gerekli el becerisinden başka, uygun birkaç dal ve odun, birkaç esnek fındık filizi ve bir parça deri ip gerekir. Deri ip bulmak mümkün olmadığı zaman, yeri kolayca benzer bir maddeyle doldurulabilir. Bunun için sert kayın kabuğundan ince şeritler kesip, kayın sakızı ile sıvamak yeterlidir. Kapanların kurulması, taze ayak izleri bulunan yollarda uygun yerlerin keşfedilmesi, kapanın karın içine gizlenmesi, bunu yapmaktan çok daha zordur. Çünkü hayvanlar çok kurnazdır, insanların doğaya müdahale ettiklerini hemen sezerler. Kardaki her yabancı izi şüpheyle koklar ve taygada meydana gelen her değişikliği, ne kadar küçük olursa olsun, hemen anlarlar, itinayla gizlenmiş olsa bile.

Bir yaban horozunu ve çil keklğini, bir ördeği, bir sincabı, bir tavşanı ve bir samuru tuzakla avlamak için onları çok iyi tanımak, alışkanlıklarını, hangi yiyecekleri sevdiklerini ve kapana hangi yemlerden konulması gerektiğini iyi bilmek gerekir. Özellikle tülkiler çok kurnazdır, kapana neredeyse hiç yakalanmazlar, yakalansalar dahi büyük bir ustalıkla kurtulmayı başarırlar - şüphesiz yemi mideye indirdikten sonra. İz sürme kabiliyetine ve önsezilerine çok güvendiği için, diğer adamlarla birlikte ava çıktığında asla

ok, yay ya da palma kullanmamış olan Bokan, tuzak kurma konusunda bir ustaydı. Çok emin olduğu içgüdüleri ona en iyi yerleri gösteriyor, kendisi de tuzaklarının yakınlarından çok fazla uzaklaşmıyordu. Gizlenmek ve hiç kımıldamadan uzun süre beklemek konusunda çok yetenekliydi, doğru an gelmeden kesinlikle harekete geçmiyordu. Yaban hayvanlarının varlığını daha kimse görmeden hissedebiliyor, derdi Reijo ve Uniak. Söyledikleri doğrudu. Belki bu hayvanlarla konuşmasından, onları sakın bir ses tonuyla kapana doğru gitmeleri için ikna etmesinden kaynaklanıyordu. Şüphesiz tam anlamıyla böyle değildi bu; elbette ki onlarla gerçekten konuşmuyordu, hele başkalarının duyacağı şekilde, hiç. Tek yaptığı, yaklaştıklarını hissettiği zaman, yoğun bir şekilde onları düşünmekten ibaretti. Gel benim küçük tavuğum, ürkekliği bırak da biraz daha ilerle, diye düşünüyordu sözgelimi. Senin için yem olarak bıraktığım çam tohumları ve çekirdekler ilgini çekmiyor mu? Korkaklığı bırak ve koş, çünkü ben de senin gibi açım...

Bokan bir avcı değildi. Bu sıfatı kullanmayı reddediyordu ve diğerlerinin bu konuda ne düşündüğü umurunda bile değildi. Kendisinin biraz kaçık olduğunu sanmalarına kulak asmıyordu. Hayır, o bir avcı değildi. O sadece yaşamını sürdürecektedir kadar yakalıyordu ve eğer bir gün hayvanlar fazlasıyla kurnaz davranır da kapana gelmez, ya da önsezileri yeterince kuvvetli olmazsa, aç kalmayı tercih ederdi. Açlığı avcuna almak ve onunla arkadaş olmak, iyi bir şeydi. Dikkat edilmesi gereken tek husus, onun kendinden daha üstün olmamasıydı. Karnındaki açlık cinlerinin sesleri, vücuduna ve düşüncelerine hükmedecek kadar yüksek çıkmamalıydı. Açlıkla geçen bir kışı bu şekilde atlatmıştı - kabileden birçok kişi ise bunu başaramamıştı...

Bokan tuzaklar için uygun yerleri bulabilmek amacıyla, tayganın içinde uzun yollar kat ediyordu. Yolda kendisine gerekli olabilecek her şeyi topluyordu: özellikle ilginç biçimli tahta parçalarını ve ağaç kabuklarını, ağaç mantarlarını ve kozalakları, geyik

boynuzlarını ve hayvanlara yem olabilecek her türlü yiyeceği. Midesi kazınmaya başladığında ise çantasından kayın ağacı sakızı çıkarıp tatsız, sert bir madde haline gelinceye kadar, ağzında çiğniyordu. Bu şekilde hem açlığını bastırıyor, hem de sakinleşiyordu.

Sadece yakınlarda bir yerlerde bir kurt uluması duyduğu zaman sanki kök salmış gibi hareketsiz duruyor, palmasını daha da sıkı tutuyor ve etrafı dinliyordu. Kurtlara güvenilmezdi, özellikle aç oldukları zaman. Taygada bir insanın onlara karşı elinde bıçak bulursa ve onu kullansa dahi, hiçbir şansı yoktu. Hafife alınacak yaratıklar değildi kurtlar. Ormanın gerçek efendisi onlardı, insanlar ise yalnızca onların bölgesinde bir misafirdi. Mevsimin dönüşmeye başladığı şu günlerde bir tehlike söz konusu değildi; çünkü herkese yetecek kadar bol yiyecek vardı ve bu nedenle birbirlerinin yoluna çıkmıyorlardı. Bu şekilde geniş bir alanda dolaştıktan sonra, sevinçli bir şekilde yurduna geri dönüyordu Bokan. Yurdunun önünde bir ateşin tütmesi, ortalığı pişmiş et kokusunun kaplaması ve karanlık çökerken oturup gökyüzündeki yıldızları seyredebilmesi, onu mutlu ediyordu. İnsanlara ihtiyacı yoktu, özellikle de kabilesine. Sürü ile birlikte göç ettiklerinden bu yana ne kadar zaman geçmişti acaba - bir ay mı, yoksa daha da mı fazla?

Sadece Matzkala'yı düşünüyordu sık sık. Ona küçük hediyeler götürüyor -yemekten artan küçük kemikler, kuş tüyleri, hayvan postlarından küçük parçalar- ve onları tahta tabutun üstüne koyuyordu. Belki öbür dünyaya yolculuk ederken kendine elbise yapmak ihtiyacı hissederse, günün birinde bu eşyalara ihtiyaç duyabilirdi... Mezara geri döner ve hediyeleri bulursa, mutlaka çok sevinirdi. Belki çevresindeki diğer ruhlar da sevinirdi. Açlık cinleri, kendilerini ailesinin kemiklerinden mahrum bıraktığı için ona kızmamışlar mıydı? Onların yerine başka kemikler istediklerini açık açık söylememişler miydi? Hediye götürmek için yanına gittiği zaman sık sık konuşurdu Matzkala'yla, onunla yüksek sesle konuşmayı alışkanlık haline getirmişti. Öyle veya böyle biriyle konuş-

ması gerekiyordu, ctrafta da başka kimse olmadığına göre... Bazen onun cevap verdiğini duyar gibi oluyordu, fakat sözleri hiç anlaşılıyor, rüzgârın içinde sessizce kayboluyor ve savrulup gidiyordu. Rüzgârın ise bir yığın sesi vardı...

Bokan bir gece rüyasında karların eridiğini ve etrafındaki her şeyin değiştiğini, dirildiğini gördü. Etraftaki bütün ağaçlardan sular damlıyordu, bu damlalar bir araya gelip yosunların arasından akıyor, birleşerek minicik derelere ve su birikintilerine dönüşüyordu. Ayağa kalktı ve sonu olmayan ormanın içine, suyun aktığı yöne doğru yürüdü. Gölgedeki son karlar bile ermişti. Toprak, çamurlu ve kaygan bir zemine dönüşmüştü. Sıcak yağın bir yağmurun içinden geçti ve ıslak toprağın kokusunu derin derin içine çekti. Çiçek açan bitkilerin kokusu sinmişti havaya. Bataklık kuşları sitemli sitemli öterek, sanki geçen kışın ardından yas tutuyordu. Turnalar ise, borazan sesine benzer tiz sesleriyle öterek, göğe doğru yükselmekteydiler.

Kulağında karaçamların, kızılçamların, köknarların, kayın ve kavak ağaçlarının uğultusu ile yavaş yavaş taygaya çıkıyordu. Ormanın bittiği yerde, çimenle kaplı yumuşak tümseklerle dolu bataklık bir bölge vardı. Yol üstünde bir sürü adamın kollarını açarak ancak çevreleyebileceği dev gibi heybetli ağaçlara rastlamış, her adım atışında bastığı yer hafifçe çaturdayarak çöken patikaların üzerinde yürümüş, yemyeşil ormanların içinden geçmiş, fırtına ve yangınlardan dolayı tek bir yeşili bile olmayan kapkara, ölü ağaçlarla dolu ormanlar da görmüş, fakat sonra karşısına tekrar siyah-beyaz desenli gövdelerinde güneş ışınlarının oynadığı şirin kayın ormanlarına rastlamıştı. Kışların uzun, yazların da kısa olmasından

dolayı ağaçların birçoğu küçük ya da orta boyluydu. Yeteri kadar güneş göremedikleri için gelişimlerini tam olarak tamamlayamıyor, iyice serpilemiyor, eğri büğrü ve bodur kalıyorlardı. Tam manasıyla bir açlık ormanı...

Hiçbir yerde durmamış, dur durak bilmeden yürümüştü. Bitip tükenmez bir özlem vardı içinde. Dur durak bilmeden, tüm yorgunluğunu yok edip onu harekete geçiren neydi acaba? Ulaşması gereken yer gerçekten uçsuz bucaksız, soğuk, ıslak ve vahşi bir bataklık olan tundra mıydı? Yoksa bu zor aşılabilir bölge, ufuktan ötedeki bilinmez diyarlara yapuğı yolculuğunun birinci engeli miydi?

Birden bir sonraki adımını atmakta tereddüt etti. Ayağını bastığı zemin pek o kadar da sağlam değildi. Ansızın çimenlerle kaplı bir tümsekten aşağı kaymaya başladı. Etrafında tutunabileceğı hiçbir şey yoktu. İçinde o değerli eşyaları bulunan çantasını havaya kaldırdı ve çaresizlik içinde tutunacak bir şeyler aradı, fakat nafile. Kaymaya devam ediyordu. Birden etrafını sular çevreledi, güçlü ve giderek güçlenen bir akını onu alıp götürdü. Tüm gücüyle mücadeleye rağmen, kendisini sürükleyen varlığa karşı koyamıyordu. Sonunda dengesini yitirip sulara gömüldü ve hemen sonra ağızından sular püskürterek tekrar yukarı çıktı. Vücudunun onu sürükleyen bu yeni, bilinmez varlığa kendi isteğı dışında uyum sağladığını anlayınca, kendisini gittikçe güçlenen akıntıya bıraktı ve onunla birlikte yüzmeye başladı...

Ansızın uyandı ve nefesini tutarak bir müddet daha öylece yattı, çünkü rüyasında duyduğu sesler hâlâ kulağında çınılıyordu. Birden bu seslerin rüyadan çıkıp gerçek hayata gelmiş olduğunu fark etti, hatta onları rahatlıkla işitebiliyordu: yurdun kayın kabuğuna bir

şeyler çarpıp duruyordu. Kürk örtüsünün içinden çıkıp çadırın girişinden kafasını dışarı çıkardı. Yüzüne yağmur damlaları çarptı, hem de tek tük değil, sağanak halinde. Hava çok yumuşaktı ve yaz kokuyordu.

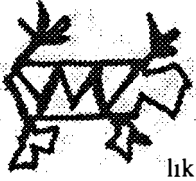
Bokan bir anda uyanmıştı. Hemen dışarı fırladı ve yüzünü yağmura çevirerek dans etmeye başladı. Neşçyle hoplayıp zıplıyor, kendini yerlere atıp ıslak çimlerin üzerinde yuvarlanıyordu. Aynı geçmiş çocukluk günlerdeki gibi davranıyordu. Bağıra bağıra şarkı söyleyerek yerdeki çamurlu karları avuçluyor ve yağmurun ellerini yıkamasını seyrediyordu. “Yaz geldi, Matzkala! Yaz geldi!”

O anda havadan bir yaban kazı sürüsü geçti. Sesleri insanın kulaklarını neredeyse sağır ediyordu. Her zamanki gibi kendilerine has uçuş düzenini almışlardı: Uzun bir katar halinde art arda dizilmişlerdi, yalnızca en önde uçan kazlar, sivri bir uç teşkil edecek şekilde, ikinci bir sıra daha oluşturmuşlardı. Bu kısımda “bekçiler” uçuyordu. Bunlar sürünün yaşlı ve tecrübeli kazlarıydı. Fakat hepsinin de sesi aynıydı ve aynı anda bağırarak havada çınlayan bu tiz çığlığı meydana getiriyorlardı: Bokan’ın uzun süredir sabırla beklediği buydu işte - bir işaret, hem de çok belirgin bir işaret!

Kazlar uçup gittiğinde yine de ağaç mezara koştu. Nefes nefese, heyecandan titreyen sesiyle: “Peki, ya şimdi?” diye sordu. “Ne yapmamı önerirsin, Matzkala? Sence buradan gitmem doğru mu?”

Matzkala yerine ağaçların tepelerinde esen rüzgâr yanıt verdi ona. Bokan, rüzgârın sesini bir onaylama olarak kabul etmişti. Ama yine de bir süre için düşünceli, meraklı ve heyecanlı bir durumda oturduğu yerde kalakaldı. İçi bomboştu. Biliyordu: Çekip gitmesi, buralara tam mânâsıyla veda etmek anlamına geliyordu. İçinde bir şeyler kıpırdıyordu, dile gelmez duygular yoğunlaşmıştı içinde.

“Şimdi seni terk edeceğim, Matzkala, çünkü zamanı geldi” dedi. “Benim için yaptığın her şeyden ötürü sana çok teşekkür ederim.”

“Hedefimize ulaştık!” dedi Kıskançlık karanlık bir yerden. “Kabile ondan ayrıldı ve o artık yapayalnız. Taygada bir insanın tek başına yaşama şansı çok az.”

Acı sular uğursuz uğursuz fokurduyor ve üzerindeki sis hayal-letlere dönüşüyordu.

“Fakat ya her şeye rağmen büyük nehrin oradaki yaşlıya benim engellememe fırsat kalmadan ulaşmayı başarırsa?” diyerek söze karıştı Ayaz. “Güçlerim yaklaşan baharla birlikte azalıyor ve günler hızla eriyor...”

“Ben bunu engellemenin bir yolunu bulmasını bilirim” diye homurdandı çok başlı ifrit Şagram öfkeyle. “Onu avlamaları ve saklandığı yerde bulmaları için ateş binicilerimi yollayacağım. Tuzağa düştüğünde onu çevreleyecek ve vahşi hayvanlara yem yaparak işkence edecekler. Doğrusu fazla yol alabileceğini hiç sanmıyorum.”

“İsterseniz onu unutabiliriz” diye önerdi Kıskançlık. “Akli tamamen karıştığında taygada kim bilir ne kadar dayanır. Geceleri rüyalarını yollayacağım ona, en korkunç kâbuslarını. Onu bulduklarında artık hiçbir kurtuluşu olmayacak.”

“Ben asla unutamam” dedi Şagram, çok başlı ifrit. “Bir kere bu benim doğama aykırı. Ben sonsuz anılarla ve intikamın tadıyla yaşıyorum. Bilge bir şaman daima iyileştirmeye, karıştıları birleştirmeye ve barış getirmeye çalışacaktır. Ben ise bunların amansız düşmanıyım, huzur nedir bilmem ve saadet dolu o mutluluktan nefret ediyorum. Onu bana bırakın, onu bulacağım ve eziyet edeceğim.”

Taygada insan izine rastlayamazsın, varsa da, sana aittirler.

Tayganın belirli yönleri yoktur, sonsuzdur, hiçbir yeri, hiçbir saati ya da günü, diğeriyle aynı değildir. Bokan'ın yolu aniden bataklık bir göle çıkıyor ve onu sezgileriyle yürüdüğü yolundan sapmaya zorluyor.

Çamurlu kıyıdan bata çıka yürüyerek, rüzgârda sallanan sazlıkların yanından geçiyor. Önünden aniden bir bataklık kuşu yükseliyor, fakat o palmasına davranamayacak kadar şaşkın. Bataklığın sazları arasında kaybetmemek için mızrağını fırlatmak istemiyor. Su acı. İçilecek gibi değil. Gittikçe toprak sertleşiyor, fakat yıkılıp çürümüş olan bazı ağaçlar yürümeyi zorlaştırıyor. Yosun kaplı büyük kaya parçaları var etrafta, üstlerinde zorlukla durulabiliyor. Bir kayran, ince bir şerit kum. Hayvanlardan hiç iz yok. Oturuyor ve çantasını açarak içinden kayın sakızı çıkarıyor, ağzına atıyor ve bir müddet çiğniyor.

Rüzgâr şiddetlenmeye başlıyor, sazları büküyor ve durgun suyu kabartıyor. Kocaman bulut kümeleri gökyüzünde hızlı ilerliyor, güneşi kapatıp günü geceye çeviriyor ve ani değişikliklerle birden yırılıp dağılıyorlar. Güneş ışınları bulutların arasından kesik kesik gölün üstüne düşüyor ve dalgaları gümüş gibi parlatıyor. Ormanın rengi durmadan değişiyor; bir süre önce kapkarayken, bir süre sonra pırl pırl bir yeşile dönüşüyor. Kayın ağaçlarının taze yaprakları uçuşuyor havada, hatta büyük çamların gövdeleri bile fırtınada inleyerek bükülüyor. Gök şiddetle gümbürdemeye başlıyor ve ilk şimşekler gölün üstünde çakıyor. Tayga'nın Efendisi kükrüyor - fırtına cinleri sazlıklarda oyun oynuyor.

Bokan kıyıdan ayrılıp heybetli çamların altına sığınıyor. Çamlar dallarını sallayıp, sanki rüzgârın ta kendisiymiş gibi uluyorlar. Beyaz bir kuş yıldırım hızıyla yere doğru uçarak, toprağı neredey-

se sıyrıracasına geçiyor ve tekrar yükseliyor. Ve yağmur... Üstündeki bulutlardan boşanıyor sağanak halinde. Fakat çok sürmeden açık mavi bir ışık, bataklık gölünün üstündeki geceyi yırtıyor. Sağ tarafta ormanın ve suyun eridiği yerde, ufka doğru bir gökkuşağı parlamaya başlıyor. Başka dünyalara açılan bir köprü...

Fırına yoluna devam ediyor ve gök gürültüsüyle birlikte bulutları da alıp götürüyor, ama gökyüzü gri bir renkte kalıyor. Akşam yemeksiz küçük bir ateş.

Sonraki gün Bokan kıydan ayrılıp gür bir ormanın içinden yukarı tırmanıyor. Zaman zaman yoluna ren likenleriyle kaplı, aralarında eğrelitodlarının ve küçük çalıkların bittiği kayalar çıkıyor. Çıktığı yokuş giderek dikleşiyor, ta ki ansızın karşısına sadece yosun ve likenlerle kaplı çıplak bir tepe çıkıncaya kadar. İnsan boyundan yüksek kayalar dev bir labirent oluşturuyor. Birden tavşanlar kaçışmaya başlıyor. Bokan, eline bir taş alıp birini ustaca vuruyor. Sonra dik bir dağ geçidinde ateş yakmak için uygun bir yer buluyor. Burada bir müddet konaklamaya ve birkaç gün içinde etrafı araştırmaya karar veriyor. Belki tuzaklar kurup bir müddet idare etmesini sağlayacak büyüklükte bir hayvan yakalayabilir. Etleri parçalara bölüp ateşte tütsüleyebilir. Böylece et daha uzun bir süre dayanır ve günlerce yol azığı olabilir...

Burada da civarda kurtlar var, ama geceleri ulumaları o kadar uzaktan geliyor ki, onun kokusunu alamazlar. Zaten ateş yandıği sürece yanına yaklaşmaya cesaret edemezler. Ateşe çok dikkat ediyor fakat odunu idareli kullanması gerektiği için fazla büyütüyor. Bir ateşi gereksiz yere genişletmemek gerekir, hayaletler bir insanın sınırı gereğinden fazla aştuğunu görmekten hoşlanmazlar...

Gece kulağına sesler geliyor, hafif de olsa bir ödünün çıtırtısını işitiyor. Bir vaşak mı? Farkında olmadan bölgesine girdiği bir ayı olmamasını umuyor. İçindeki his ona korkulacak bir şeyin olmadığını söylüyor ama, yine de o gece çok derin uyumuyor ve en küçük bir sesteyi bile sıçrayarak uyanıyor.

Ertesi sabah kayalıklardan çok uzak bir yerde hayvan pisliği buluyor. Bunlar bir tavşanınkinden ve bir geyiğinkinden daha büyük. Büyük kuzey geyiğinkine benziyor ama, daha koyu ve katı. Pislikleri kokluyor ve ufalayarak hangi hayvana ait olduklarını çıkarmaya çalışıyor. Bu gece buradan geçen bir Malu olmalı, dev bir geyik. Bir Malu gururlu ve kuvvetlidir, o, tayganın krallarındandır. Ve ürkektir. Çok keskin kulakları, gözleri ve iyi bir burnu vardır. Çevredeki her değişikliği hemen sezer. Ormanın uğultusundaki en ufak değişikliği, bükülmüş her dalı, yosunların üstündeki her ayak izini fark eder. Tayganın içinde yarı karanlıkta kalmayı sever, güneşten kaçınır. Sıcaklar arttığı zaman daha yüksek yerlere çıkar ve bunun için etrafı rahatlıkla izleyebileceği dağ tepelerini seçer.

Şüphesiz Bokan'ın yaktığı ateşi fark etmiş ve gece çok yakından geçmiş olmalı. Bu yüzden göğsünün derinliklerinden kopan gür zafer çılgınlığını atmaktan vazgeçmiş büyük olasılıkla. Malu'lar çok akıllıdır, bu yüzden Bokan ona karşı çok büyük bir saygı besliyor. Sırf kendisi için böyle bir hayvanı asla avlamazdı. Tek başına bir insan için çok büyük bir hayvandır o, çok fazla eti var.

Ama onun peşinden iz sürüyor ve eğilip kuzey geyiğinin izlerini kaybetmemeye çalışıyor. Çok zor bir iş bu, fakat Bokan için iyi bir alışırma. Gerçekten de biraz ilerde tekrar hayvanın dışkıasına rastlıyor. Henüz taze olduklarına göre çok uzakta olamaz. Ama insan yanılabilir de, çünkü bir Malu ürker ve koşmaya başlarsa, ona hiç kimse, hatta aç bir kurt sürüsü bile yetişemez. Bana bir işaret yolla, diye düşünüyor Bokan, seninle bu kadar ilgilendiğim için beni ödüllendir...

Sonra Bokan beklediği işareti buluyor ve sevinçten havalara zıplıyor: Bunlar bırakılmış kocaman boynuzlar. Bu boynuzlar bu kıştan kalma olmalı, çünkü Malu'lar onları yılın en soğuk zamanlarında atarlar. Çok geçmeden yine aynı ihtişamda ve daha büyük yeni boynuzları çıkıyor. Böyle bir boynuz oldukça değerli ve çok işe yarar. Onunla birçok eşya yapılabilir; örneğin bir sürü işe yarar

alet, bıçak sapları, yeni bir balta için sap, boyuna takabilecek bir kolye. Söylentiye göre yaşlanmayı önleyen ve yaşlılara yeni yaşam gücü veren gizemli toz da elde edilir bu boynuzlardan. Kabilenin yaşlıları sık sık bu toz hakkında konuşur, dişsiz ağızlarıyla gülümseyerek imalı yorumlar yaparlardı. Her durumda bu toz başka kabilelerden birçok şey alacak çok değerli bir değiş tokuş malzemesi. Bu tozun güneydeki çekik gözlülere kadar götürüldüğünü söylemişti ateş etrafındaki yaşlılar, çünkü onlar bu tozun sonsuz yaşam verdiğine inanırlarmış.

Bokan köyün yaşlısı Orchon'un bu konuda tam olarak ne dediğini hatırlamaya çalışıyor... "Malu boynuzu yaşam demektir", ya da buna benzer bir şey demişti. "Tam olarak büyümesi için iki aydan az bir süreye ihtiyaç duyar. Bu zamanın bitiminde Malu kendi bölgesi ve dişileri için savaşır... Tüm bunlar bu tozun gücünde gizli..."

"Sana çok teşekkür ederim!" diye bağıyor Bokan hayvanın bulunduğunu tahmin ettiği ormana doğru. Malu çok akıllıdır, kendini göstermez. Belki şu anda çalılıkların arasından genç adamı izliyor... Bokan büyük bir neşeye bulduğunu konakladığı yere taşıyor. Önünde yapacak çok işi var.

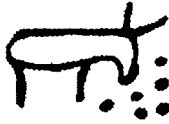
Başka birgün Bokan sarp bir kayaya tırmanıyor. Atılan her adım çok iyi düşünülmüş olmalı, çünkü her taraf çürümeye yüz tutmuş ağaç kütükleri, yosun ve likenlerle kaplı. Kayaların arasındaki yarıklar bile... Yosun insanı yanıltır, yeri sağlam gibi gösterir, fakat insanın ayağını kaydırır. O zaman da yosun kalıp halinde taştan ayrılır. Önündeki basacağı yeri palması ile yoklayarak ilerliyor. Bu çok yorucu, fakat bu şekilde daha emin ilerliyor ve gittikçe yukseğe çıkıyor.

Sonra yol aniden bitiyor. Sarp kayalığın en dik olan son kayası, bulunduğu yerden bağımsız, tek başına, önünde duruyor. Bokan yosunların üzerine oturuyor ve soluklanıyor. Buradan ağaçlarla kaplı tepeler rahatlıkla görülebiliyor. Demek Malu'nun imparatorluğu burası. Fakat yine de tek başına ona ait değil. Bokan'ın gözü

sarp kayalığın çıkıntısına takılıyor. Olağanüstü büyüklükte bir yuva gözüne çarpıyor. Bu yuva öyle küçük çalı-çırpıdan değil, neredeyse bir insanın başparmağından daha kalın ağaç dallarından yapılmış. O kadar büyük ki, Bokan bile bacaklarını karnına çektiği takdirde, içine sığabilir. Kayalık hayvanın pisliğinden bembeyaz olmuş. Fakat yuvanın içi boş. Acaba hangi kuşa ait?

Bunun cevabı beklediğinden de çabuk geliyor. Bokan şaşkınlık içinde, korkuyla irkiliyor. Güneş kapkara bir gölgeyle örtülüyor ansızın. Üstünde beyaz lekeleri olan iki kapkara kanat. Sonra açık bir gaga ve saygı uyandıran pençeler. Bir kartal çılgılığı. Bokan hızla kendini yan tarafa atıyor. Yere düşerken bile yanından geçen kanatların meydana getirdiği rüzgârı hissediyor. Bunun sahte bir saldırı olduğunu biliyor, ama Bokan kendini riske atmak istemiyor. Çünkü bu heybetli kuş sarp kayalığın üstüne uçmuş, baş aşağı dalaşa geçmiş, ona doğru geliyor bile. Bokan sert bir hareketle yosunların üstünden kendini aşağı bırakıyor, dengesini kaybediyor, aşağıya kayarak dizini ve baldır kemiğini kayalığa çarpıyor. Acıya aldıracak zamanı yok, bir an önce kartalın ona ulaşamayacağı bir yere sığınmalı. Bu kuş Malu'nun yanı sıra ormanın ikinci kralı, gökyüzünün hükümdarı. Hiçbir düşman tanımaz ve yanında kimseye tahammülü yoktur, özellikle de yuvasına bu kadar yakın bir insana...

Bokan güvenli bir mesafeye ulaştınca yere uzanıyor ve kafasını kaldırarak yırtıcı kuşu izliyor. Kartal, tehlikeyi uzaklaştırmış olmanın huzuruyla geri dönüyor. Kanatlarını bir kere bile çırpmadan yavaşça havalanıyor ve bir kral edasıyla dağın tepesinin üstünden süzülüyor. O herkesten daha üstün, kimse hayaletlerin ve ataların yaşadığı gökyüzü sınırına onun kadar yaklaşamaz.

Ondan sonra kimsenin artık kışı düşünmediği zamanlar gelir. Karaçamların, kavak ağaçlarının, ihlamur ağaçlarının, köknarların ve çam ağaçlarının tepelerini tatlı kokular alır, arıların vızıltısı her yere yayılır. Sivrisineklerin üreme zamanı gelmiştir ve güneş öğle vakti sıcacık ışıldayarak milyonlarca çalı meyvesini olgulaşturmaya başlar. Tayganın diğer bir yüzüdür bu, Bokan'ın en çok sevdiği yüzü.

İnsanı erkenden uyandıran, dışarıdaki sıcak ve tatlı hayata geçen bir zaman bu. Ama özellikle öğle vakitleri, dünya pırıl pırıl yanan güneşin etrafında döndüğü zamanlar, insanın üstüne tatlı bir yorgunluk çöker. Bu zamanda yapacak bir sürü güzel şey vardır; sıcakta yatıp taze çam kozalaklarının kokusunu ciğerlere çekmek; mavi, yeşil, siyah ve kahverengi su kelebeklerinin gölün kıyısındaki ıslak şeritte uçuşmalarını, zaman zaman dallara ve yerdeki odun parçalarına konup, garip bir şekilde arka kısımlarını havaya kaldırırlarını seyretmek, ya da yüksek köknarların tepesindeki yuvalarda bulunan ve gaklamalarıyla etrafta bulunan hayvanları ürkünün yavru kargaların seslerini dinlemek.

Bokan öğleden sonra kızıl mantar, taş mantarı, kayın mantarı ve kestane mantarı toplamıştı. Elleri kapkara kesilmişti ve fındık kokuyorlardı. Mantarların birkaç tanesini çiğ çiğ yedi, diğerlerinden ise çorba yapacak ve bir kısmını da güneşte kurutacak. Mantar çorbası pişirmek biraz zahmetli, ama sonuç bu zahmete değer. Önce bir ateş yakılır ve yeterince közlenmesi beklenir. Sonra közün içine çakmak taşları atılır ve iyice kızmaları beklenir. İki sopa yardımıyla taşlar çıkartılır ve pişirme çukurunun içindeki suya atılır. Pişirme çukuru çok çabuk hazırlanabilir: Toprağı kazıp küçük bir kuyu açmak, içini bir parça hayvan derisiyle kaplamak ve suyla doldurmak yeterlidir. Altı ya da sekiz taş, mantar çorbasının suyunu kaynatmaya yeterli olur. Taşlar suya değdikleri esnada uslayıp

patlarlar, çorba hazır olduktan sonra ise pişirme çukurundan kolaylıkla çıkartılabilir ve atılabilirler.

Çorbada bir tek yaban mersini eksik kalmıştır. Civarda onlardan bol bol bulunduğu için, Bokan mantar çorbasından istediği kadar hazırlayabilir. Hatta o kadar çok yer ki, dışkısı bu yüzden günlerce kapkara çıkar. Başını yumuşacık bir yosun tabakasına dayayıp yere uzanır bazen. Böceklerin hareketli dünyasına bu kadar yakinken, bulutların süzülerek oynadığını ve insanın hayal gücünü zorlayan değişik şekiller almasını izlemek çok güzeldir.

Öğlenleri gölgelik yerlere gitmemek gerekir, çünkü buralarda insanın kanını emmeye hazır on binlerce sivrisinek bulunur. Güneşi ve rüzgârı hiç sevmeyenler, en ufak bir esinti bile onlar için şiddetli bir fırtına demektir. Bunun dışında onlardan ancak iyice sarıp sarmalanmak veya bir ateşin dumanına yakın oturmak suretiyle kurtulmak mümkündür.

Bokan geceleri açık havada küçük ateşinin yanında uyuyor, çünkü taygada yazın bile hava geceleri oldukça serin olur. Bunun dışında ateş, kurtların tek korktukları şey ve bu yüzden onları uzak tutmaya da yarıyor. Kamp ateşinin tek anlamı bu değildir ama: Düşünceleri düzenlemeye ve insanı rahatlatmaya da yarıyor. Ateşin kendine ait bir ruhu vardır ve bu ruha saygı duyulmalıdır, ancak bu şekilde ateş ile insan arasında bir ilişki doğabilir. Küçüklüğünden beri Bokan ateşe karşı saygılı olmayı, ona dikkatli davranmayı ve söyleyeceklerine iyice kulak vermeyi öğrenmişti.

“Her ateşin kendi kişiliği vardır” demişti bir zamanlar Bokan’ın babası. “Yaşlı bir kadın gibi dedikoducu, genç bir kız gibi çekingen, ya da öfkeli bir adam gibi kötü olabilir. Bu yüzden onu yakarken ilk andan itibaren seninle nasıl konuştuğuna dikkat et.”

Ateşin içinde gökkuşuğunun renkleri vardır. Bundan dolayı ateş ve gökyüzü akrabadır.

Ateş sayesinde Bokan kontrollü ve bilinçli hayal kurma imkânı buluyor. Alevlere bakarken hem ruhunu ateşin ruhuyla

dans ettirebilir, hem de dikkati dağılmaz ve en ufak bir sesi bile duyacak kadar uyanık kalır. Ateş, Bokan'ın dostudur. Onu nasıl kullanacağını, yeterli ısı vermesi ve etrafa fazla kıvılcım saçmadan temiz yanması için nelerin gerekli olduğunu çok iyi bilir.

Çoğunlukla iki küçük ağacı kesip parçalara ayırıyor ve bu parçalardan bir çeşit şömine yapıyor: İki yaş tahta zemini oluşturuyor, üç tanesi de kenarlarını. Yaş odun kolay kolay yanmaz, bu nedenle şömine uzun süre şeklini koruyor. İçine kurumuş odunları yerleştiriyor. Bokan odunları aynı çadır sııkları gibi birbirine destekleyerek yerleştiriyor. Sonra bunlar kurumuş yosun, kurumuş çalı çırpı, kayın ağacı kabuğu ve tabii ki çıra ve çakmaktaşıyla tutuşturuyor.

Ama çakmak taşlarını artık çok sık kullanmıyor, çünkü onlar oldukça değerli ve birbirine çarpmaktan oldukça yıpranmışlar. Bu yüzden sık sık ateşi "sürtüyor." Ateşi sürtmek için sadece bir parça kuru oduna ve bir sopaya ihtiyacı var. Odunu ayaklarının arasına sıkıştırıyor, sopayı elleriyle tutuyor ve oduna uzunlamasına kuvvetlice sürtüyor. Kısa bir zaman sonra -çıraya bile ihtiyaç kalmadan- küçük bir alev oluşuyor.

Bokan ateş yakmak için başka yöntemler de biliyor, örneğin ateş delmek ve ateş kesmek. Ama bunların içinde en kolayı ateş sürtmek ve Bokan bunun gerçek bir ustası. Henüz hayattayken Reijo'nun annesi bunu yapmayı öğretmişti ona. En olumsuz şartlarda bile ateş yakabilme becerisi taygada hayati önem taşır. Ve aynı zamanda bu ateşi kontrol altında tutabilme becerisi - çünkü yazın ormanın etraftaki her şey kupkuru ve bazen çam ağacının kabukları kendi kendine bile tutuşur.

Bokan iyi bir öğrenciydi. Ona gösterilen şeyleri daima dikkatle izler, öğrendiklerini uygular ve geliştirmeye çalışırdı. Şimdi her an, her yerde, eline geçen her türlü malzemeyle ateş yakmak, ona zor gelmiyordu. O külün içindeki közün hâlâ canlı olduğunu biliyor. Ani bir esinti bile çoktan söndüğüne inanılan bir ateşin tekrar

canlanmasına sebep olabilir. Külün altında gizlenmiş közün alevlenmesi çok tehlikelidir. Bu yüzden sönmüş bir ateşin başından hemen ayrılmıyor, imkâna göre külün üstüne su veya toprak döküyor, ya da iyice üstüne basıyor. Ancak bir tehlikenin olmadığına gerçekten emin olduğu zaman yoluna devam ediyor.

O yaz gecelerinde Bokan giderek daha sık kâbuslar görmeye başlamıştı. Bu kâbuslar o kadar yoğundu ki, uyandığında gerçekle rüyayı zorlukla birbirinden ayırıyordu. Birgün konakladığı yerden ayrılıp kurduğu tuzakları kontrol etmeye gitti. Birincisinde bir ka-

kım, ikincisinde bir tavşan ve üçüncüsünde bir samur vardı. Hayvanları kemerine taktı ve kürklerini yüzmek için kampına geri döndü. Ölü hayvanlar yolda ansızın onunla konuşmaya başladılar. Kendilerini serbest bırakması için Bokan'a yalvarıyorlardı, eğer bu dileklerini yerine getirecek olursa, onu Yeraltı Kraliçesi'ne götüreceklerdi.

İlk anda kendi elleriyle öldürdüğü hayvanların tekrar canlanması, Bokan'ı korkuttu. Yine de kemerini çözdü ve hayvanları yere bıraktı. Hayvanlar hemen ayağa fırlayıp, onun önünden koşmaya başladılar. Bokan'ın kampını geride bırakıp, ormanın derinliklerine daldılar. Gittikçe hızlanıyorlardı. Bokan onları takip edebilmek için var gücüyle koşuyordu. Ölü olan hayvanların bu kadar hızlı koşmaları, bir insan gibi konuşmaları, hatta arada bir geriye dönerek kendisine cesaretlendirici sözler söylemeleri, Bokan'ın ne düşüneceğini bilememesine neden oluyordu.

Koştular. Karmakarışık çalıkların içinden, ağaç köklerinin ve eğreltiotlarının üstünden koştular. Çakıl taşlarıyla dolu bayırlardan ve vıcık vıcık çamurla dolu çukurlardan geçtiler, ta ki bir gölün kı-

yısına varıncaya dek. “Bizi sırtına al” diye emretti hayvanlar, “ve karşıdaki dokuz adaya yüz.” Bokan itaat etti ve hayvanları sırtına aldı. Tavşanı sol omzuna, samuru sağ omzuna ve kakımı da boynuna doladı. Bu şekilde gölün içinden yüzerek ilk adaya ulaştı. Bu adada, diğerlerinde olduğu gibi, bitkilerin ataları yetişiyordu. Hepsinin tadına bakmasına izin verdiler. Yemişlerin tatları nefisti ve her yediği gücüne güç katıyordu.

Dokuzuncu adanın ortasında ince, ama tepesi neredeyse gökyüzüne değen bir kayın ağacı vardı. Bokan hemen anlamıştı. Hayat ağacının başka bir biçimiydi bu kayın. Onu beyaz ren geyiğinin sırtında, gökkuşağının üstünde uçtuğu zaman, çam ağacı olarak bir kere görmüştü. Kayın ağacının dallarında insan biçiminde yaratıklar oturuyordu. Her biri diğerinden farklıydı, her ırk ve dil temsil ediliyordu burada. Bokan, bu ağızlardan çıkan karmakarışık seslerin tümünü işitiyordu. Yaratıkların tümü aynı anda hep bir ağızdan konuşuyorlardı ama, Bokan ansızın kendisi hakkında konuştuklarını fark etti ve tek tek her kelimeyi anlamaya başladı.

“O bizden biri” dediklerini duydu, “neden aşağıda öyle çaresiz ve şaşkın duruyor? Ona bazı şeyleri öğretebilmemiz için yukarı, yanımıza gelmeli.”

“Gerçekten neyin önemli olduğunu öğrenmeli.”

“Yanımızda oturmalı çünkü yeri burası.”

Yine başkaları: “Ona bu ağaçtan yapılmış bir davul ve tokmak verilmesi kararlaştırıldı, çünkü davulun sesini sonsuza dek şekillendirecek güç yalnızca bu ağaçta var.”

O anda su kuşları gelip Bokan’ı yakaladılar ve havaya kaldırdılar. Onu havada uçurdular fakat Bokan’ın düşündüğü gibi o tuhaf ağacın dallarına değil, adaların üstünden gölü aşarak, yüksek bir kara parçasına götürdüler. Bokan şaşırılmış ve hayal kırıklığına uğramıştı. Onu çıplak bir dağın karlı eteklerine bırakıp, yürümesini söylediler.

Yedi tepe aştu Bokan. Her biri başka bir cins taştan oluşan bu

tepelere konuşabiliyor ve onu kendilerine çağırıyorlardı. Her biri Bokan'ı kendi üzerinde kalması için ikna etmeye çalıştı. Her tepe kendini oluşturan taşları övüyor ve yararlarından söz ediyordu. Bu taşı kullanmanın insanlara ne gibi faydalar sağlayacağını anlatıyordu. Bazı taşlar toz haline getirilip kanayan yaralara bastırıldığında kanı durdurur. Bazıları yerin içinde basınç altında oluşmuşlar ve tarlalardaki değerli toprağın rüzgâr tarafından dağıtılmasını engeller. Yine bazıları oldukça hafiftir ve suda bile yüzebilir, bunlar bıçak bilemek için kullanılır. Bir diğeri ise demiri eritirken gereklidir. Bokan taşların tüm bu faydalı yönlerini ve niteliklerini öğrendi. Bu bilgilerin ne kadar değerli olduğunu çok iyi bildiği için, hepsini iyice aklına yerleştirdi. Fakat tepelerin hiçbirinde kalmayı istemedi. İçindeki bir ses, ruhunun huzursuz olduğunu söylüyordu ona... Bir yere çakılıp kalmak, dar bir alanda tutsak olmak istemiyordu, dünyanın en güzel ve çekici yeri olsa bile...

Aklından bunları geçirdiği esnada o üç küçük haberci arkadaşı yine ortaya çıktı: tavşan, samur ve kakım. Üç hayvan onu yine karlı dağın tepesine çıkardılar. Zirveye ulaştıklarında Bokan dağın tepesinde koca bir delik olduğunu gördü. Yanındakilerle bu delikten aşağı inmeye ve yeraltına doğru yol almaya başladı.

Bir müddet sonra ışıldayan bir mağaraya ulaştı. Mağaranın duvarları ayna gibi parlıyordu. Ortada bir ateş yeri vardı ama, ateş yanmıyordu. Sadece tavandan gelen bir ışık, Bokan'ın üstünde parlıyordu. Bu ateş yerinde iki kadına rastladı. Çıplaktılar, ama tam anlamıyla değil, çünkü tıpkı ren geyikleri gibi kürkleri vardı. Kadınlardan biri ona fısıldayarak hamile olduğunu, yakında dünyaya iki ren geyiği getireceğini söyledi. Bunları yük hayvanı ve kurbanlık olarak, kuzeydeki ve doğudaki insanların durumlarını düzeltmeleri için onlara yollayacağını anlattı. Bir tanesi etini sunarak insanlara yaşamaları için gereken kuvveti verecek, diğeri ise gücünü onların hizmetine sunarak, kızakları ve en ağır eşyaları çekmelerini sağlayacaktı.

Kadın Bokan'a bunları anlattıktan sonra, ona saçından bir tutam hediye etti. "Zor anlarında bu saçı düşün" diye fısıldadı, "eğer birgün yardıma ihtiyacın olursa bu saçı elinde tut ve beni okşadığını hayal et. Düşüncelerini bana yollamanın en iyi yolu budur. Bunu yaptığın takdirde sana yardım etmek için bir an bile beklemeyeceğim."

İkinci kadın da hamileliğinin son dönemini yaşıyordu. O da Bokan'a dünyaya iki ren geyiği getireceğini, bunları güneydeki ve batıdaki insanlara yollayacağını anlattı. Aynı kız kardeşi gibi o da Bokan'a saçından bir tutam uzattı ve tehlikelerde yardımını teklif etti.

Kadınlar doğurdular. Sonra dağın büyük kapısını açıp, yavru geyikleri dışarı bıraktılar. Bokan uzun süre bu güzel ve güçlü hayvanların ardından baktı ve aklına kaçınılmaz bir şekilde kabilesi geldi. Böyle bir hayvan onları çok sevindirirdi. Büyük bir gururla damızlık olarak ayırırlardı onu.

Geyiklerin peşinden taygaya çıktı. Vücudu olmadan, yalnız düşünceleriyle. Ne var ki dışarıya çıktığı anda büyük bir dehşete kapıldı. Soluk alan, yemyeşil bir orman yoktu artık karşısında. Likenler ve yosunlar, su kaynakları ve dereler de göremiyordu etrafında, bunların yerine artık kuşların ve yabani hayvanların barınağı olmayan çürümüş ağaç gövdeleri ve yanmış toprakla kaplı, uçsuz bucaksız bir çöl vardı. Güneş acımasızca ortalığı yakıp kavuruyordu. Kurumuş toprak, sert rüzgârlar altında yol yol çatlamıştı. Hiçbir yerde bir damla bile su yoktu - burada kim yaşayabilirdi ki artık?

Üç gün üç gece bu ölü topraklar üzerinde yürüdü. Bitkin düşmüştü. Çölün varlığı bir hayalet gibi kalbini sıkmaya başlamıştı.

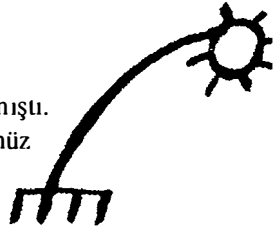
Üçüncü günün akşamında, çıplak bir kayanın üstünde, bir yankı gördü. Bu yarıktan kayanın içi gözüküyordu. Çıplak bir adam vardı kayanın içinde, elinde büyük bir körük olduğu halde, büyük bir ateşle uğraşıyordu. Sırtı Bokan'a dönüktü ama, delikanlı onun bir düşman olduğunu hissetti. Onun kim olduğunu ve neden böyle hissettiğini bilmiyordu. Fakat aklından tek bir şey geçiyordu: Bu benim en büyük düşmanım.

Sonra adam yavaş yavaş arkasını döndü ve birden Bokan her şeyi gördü: Ateşin hayat ağacının köklerini yediğini, ateşin üzerindeki kazanın yeryüzünün yarı büyüklüğünde olduğunu, çıplak adamın kocaman, kızgın bir maşayı alıp kendisini ham demir gibi şekillendirmek istediğini... Kızgın maşa gittikçe yaklaştı ve Bokan'ın tenine değdi. Bokan, maşanın değdiği yerin alev alev yandığını, şişip kabardığını ve acının bir şimşek gibi bütün vücudunda dolaştığını hissetti... ateş... ateş...

Bokan sıçrayarak uyandı. Ter içinde kalmıştı. Havada hâlâ duman vardı. Gökyüzü henüz karanlıktı, fakat şafağın sökmesine yalnızca birkaç saat kalmıştı. Ay, çam ağaçlarının dalları arasından donuk donuk parlıyor ve etrafı pek az aydınlatıyordu. Bokan kafasını kaldırarak havayı kokladı. Gerçekten de duman kokusu vardı havada ve bu dumanın kendi ateşiyle bir ilgisi yoktu. Ateşinin közleri çoktan sönmüş, odunlar yanıp bitmişti. Peki o zaman nereden geliyordu bu duman?

Gece oldukça sıcak ve bunaltıcıydı. Geçen haftalarda neredeyse hiç rüzgâr esmediği için, hava tazelenmemişti ve sıcak olduğu gibi kalmıştı. Ama şimdi rüzgâr esiyordu, hem de oldukça sert bir rüzgâr. Ne var ki serinlik getirmemişti beraberinde, aksine çok sıcaktı, boğucu şekilde sıcaktı. Bokan'ın içindeki tüm dürtüler tehlike çanları çalmaya başlamıştı. Böyle bir rüzgâr normal değildi, doğaya aykırıydı ve ürkütücüydü.

Bokan sendeleyerek ayağa kalktı. Kafası külçe gibi ağırdı, dili damağı kurumuştu ve hâlâ gördüğü rüyanın etkisindeydi. Sanki bütün o yolları gerçekten yürümüş ve yeni dönmüş gibi her tarafı

ağrıyor, kendini çok yorgun hissediyordu. O kızgın maşa etine hâlâ değiyordu sanki. Düşman... acaba kim olabilirdi o? Neden yüzünü göstermemişti?

Hiçbir şey olmamış gibi tekrar yatıp uyumak imkânsızdı. Düşünceli bir tavırla ateş yerine baktı ve elleriyle külü karıştırdı. Hayı, buz gibi... zaten havadaki duman, çok farklı kokuyordu.

Hemen yanında bir kestane kargası tiz bir sesle gakladı. Çok telaşlı görünüyordu. Çalılıkların içinden bir çıtırtı yükseldi... Bir şeyler hızla hareket ediyordu. Bokan içgüdülerine kulak vererek eşyalarını topladı ve kürklerden birinin içine sardı. Kısa sürede toparlanmıştı. Yola koyulmaya hazırды. Hangi yöne gitmeliydi acaba? Gecenin karanlığında ormanın içinden koşması imkânsızdı. Fakat içinden gelen bir ses ona bunu yapması gerektiğini söylüyordu.

Havayı bir kez daha kokladı. Hızı sürekli artan rüzgâr sol taraftan esiyordu, bu yüzden Bokan sağa yöneldi. O bölgede neler olduğunu hatırlamaya çalıştı. Genellikle bulunduğu yeri iyice inceledi ve aklında tutmaya çalışırdı. Kendine yön gösterebilecek tüm ayrıntıları ezberlerdi. Büyük bir ağaç, değişik şekilli bir taş, bir patika, ya da sık böğürtlen çalılıkları olabilirdi. Bu gibi şeyler onun kafasında bir çeşit harita görevi görüyor ve vahşi ormanlarda kaybolmasını önliyordu.

Sağ tarafta uzanan ormanın ucu bucağı yok gibiydi. Gün ışığında belki rengârenk bitkileri ve çimenlikleriyle göze güzel görünebilirdi, ama yine de bir ormandı işte, üstelik sonu olmayan bir orman. Büyüklüğü Bokan'ın bile hayal gücünü zorluyordu.

Artık daha fazla oyalanmadan hemen koşmaya başlamalıydı. İçindeki ses harekete geçmesi gerektiğini söylüyordu...

Önünü bile görmeden can havliyle koşuyordu. Ayakları ağaçların köklerine takılıyor, yere düşüyor, kalkıp tekrar koşmaya devam ediyordu. Dallar vücuduna çarpıyor ve dikenler tenini çiziyordu. Bir sonraki düşüşünde palmasını kaybetti. Tekrar ayağa kalkıp telaşla onu çalılıkların arasında aramaya başladı, fakat bulamadı. Pal-

masını sonsuza dek yitirdiğini anlayarak aramaktan vazgeçti, çantasını omzuna atıp, içgüdülerine kulak vererek koşmaya devam etti.

Bir süre sonra şafak sökmeye başladı. Artık ağaçlar, çalılar ve çelimsiz kayın ağaçlarından oluşan küçük bir koru gibi, bazı ayrıntıları görebiliyordu. Soluk soluğa durdu ve etrafına bakındı. Ona tanıdık gelen hiç, ama hiçbir şey yoktu. Az ötede hışırtılar duydu. Çalılardan arasından bir ren geyiği sürüsü çıktı. Hayvanlar çılginca zıplayarak hızla yanından geçtiler. Gözle görülür bir panik içindeydiler, buna hiç kuşku yoktu. Onları bu şekilde rahatsız eden ne olabilirdi acaba?

Bokan etrafı dinlemeye başladı ve rüzgârla birlikte gelen birçok ses duydu. Orman sükûnetini yitirmiş ve ayaklanmıştı. Artık rüzgâr daha önce estiği yönden esmiyordu. Bokan kafasının karıştığını hissetti. Yönünü hesaplayamaz hale gelmişti. Havada eskisinden fazla duman vardı. Bir orman yangını! Bokan'ın kalbi yerinden fırlayacak gibi oldu. Son zamanlarda havanın sıcaklığı çok artmıştı ve tayga ateşin kurbanı olmaya hazır, öylece kupkuru uzanıyordu. Şimdi ise olan olmuştu: Tayga yanıyordu. Belki son fırtınada boş bir ağacın üstüne yıldırım düşmüştü. Orman öylesine kurumuşt ki, ağaçlar çıra kadar çabuk tutuşuyordu. Rüzgâr ise bu ateşi körüklüyor ve yayıyordu.

Bokan ne yapacağını bilemez bir halde yönünü tayin etmeye çalıştı. Artık hangi yöne gitmesi gerektiğini bilmiyordu. Yangın hangi taraftaydı? Rüzgâr ateşi hangi tarafa sürüklüyordu? Yoksa yangından kaçacağım derken üstüne doğru mu gidiyordu? Dumanın güneşi örtmüş ve ışığı boğmuş olmasına rağmen, ortalık çok aydınlık değil miydi?

Ne yapacağını bilmez bir halde, öylece kalakaldı. Tüm sinirleri gerilmişti ve kalbi gümbür gümbür atıyordu. Acilen bir çare bulmalıydı. Yangın ve duman gittikçe yaklaşıyordu. Ateşin harlaması geliyordu kulağına. Yanan ağaçların çatırtıları... Cızırtı ve tıslamalar... Orman cayır cayır yanıyordu. Yanan bir orman böyle

bağırır... Fırtınalı havada yaklaşan gök gürültüsü gibi bağırıyordu dağdaki düşman. Aynı rüyadaki gibi yüzünü göstermiyordu, hatta bu defa tamamen görünmez kalmıştı, ama çok uzaklardan gelen sesi oldukça iyi duyuluyordu. Olanca hırsla soluduğu nefesi hissediliyordu. Ateşi, bütün bir ormanı yakması gereken kocaman ateşi körüklüyor ve iyice alevlendiriyordu, bir yandan da kızgın maşalarla Bokan'a saldırıyordu.

Bokan canavarın saldırısından kaçmaya karar verdi. Canını kurtarmak isteyen bir hayvan gibi, önüne bile bakmadan koşmaya başladı. Gittikçe yaklaşan yangının sıcaklığını teninde hissediyordu artık. Rüzgâr alev gibiydi. Bokan'ın gözleri dumanla dolmuş ve ciğerleri ağrımaya başlamıştı. Kendisini çok bitkin hissediyordu. Tüm vücudu ağrıyıp sızlıyordu. Yosunların üstüne kendini bırakıvermek geçiyordu içinden. Ama koşmaya devam etti.

Ve o ateş duvarıyla ilk kez göz göze geldi: Orman ve gökyüzü dumandan kapkara olmuştu, aralarında ise kıpkırmızı alevler vardı. Alevler oldukça yüksek olmalıydı çünkü gökyüzüne çok yakın görünüyorlardı. Her şeyi yalayıp yutan ve yok eden alevler ufku sarmış, git gide Bokan'alaşıyorlardı. Çaresizce oradan oraya koşuyordu. Arkasına bakınca gökyüzünün kıpkırmızı olduğunu gördü. Her yeri duman kaplamıştı. Rüyasındaki düşmanın maşasına benzeyen kızgın, sınır tanımaz, açgözlü alevler, tüm dünyayı sarmıştı bile. Bokan kurtulmaya, kaderinden kaçmaya çalışıyordu. Düşmanın kudreti karşısında kendini bir karınca kadar âciz hissediyordu. Fırtına sayesinde hızla ilerleyen yangın, bir anda her yeri sarmıştı. Bokan, alevlerin tam ortasındaydı...

Artık kaçacak bir yerinin kalmadığını anladığı zaman beyninden vurulmuş döndü. Dehşete kapılmış ve düşünemez olmuştu. Sıkışan göğsünde dayanılmaz bir sızı hissediyordu, kalbi neredeyse yerinden fırlayacaktı. Sendeleyerek kaçmaya devam etti, fakat kör ve bilinçsiz bir şekilde. Ayağı ağaç köklerine takılarak düştü. Omzunu ve kafasını fena halde çarpmıştı. Fakat bu acının yaklaşan

ölümün karşısında ne önemi vardı ki? Sıradışı ve korkunç bir ölümdü rüyasının düşmanı: Açlık cinleri, sinsi bir hastalık, ya da bir avcı gibi sessiz yaklaşmıyordu, hayır, tam aksine, gümbür gümbür bağırarak gelen bir şeytan vardı karşısında. Çirkin kahkahalar atarak dünyayı cezalandırıyor ve taygayı kasıp kavuruyordu.

Bokan son gücüyle ayağa kalktı. Koşmaya devam etmek zorundaydı, bunu yapmayı da istiyordu, fakat nereye? Is ve dumanın içinde önünü görmeden el yordamıyla yürümeye çalıştı. İşte sonum geldi, diye düşünüyordu. Bana yardım et Matzkala! Bana yardım edin, ren geyiklerinin anneleri!.. Rüyasındaki dilek saçlarına ne olmuştu? Yoksa burada olup biten gerçek değil miydi? Rüya görmeye devam mı ediyordu?

Üstleri yosun kaplı birkaç kaya dışında hiçbir şey göremez olmuştu. Kayalara doğru sendeleyerek ilerledi ve aralarında dar bir mağara girişi olduğunu fark etti. Kafasını bu deliğe sokarak kendini güçlkle içeri soktu ve başını toprağa dayadı. Artık hiçbir şey görmüyor, zaten görmek de istemiyordu. Tüm bu telaşının içinde tek hissettiği şey, yalnız olmadığıydı. Hemen yanı başında bir canlı olduğunu hissediyordu. Nefesini tutmuş, korkudan gerilmiş bir canlı.

Rüzgârdan hız alarak taygayı boydan boydan ceden yangın, kömürleşmiş ağaç iskeletleriyle, yosunlara gömülmüş simsiyah dallarla dolu bir hayalet bırakıyordu ardında. Rüzgâr, yangının yarım bıraktığını tamamlıyor, geçtiği yerleri çöle çeviriyordu. Aslında küllerin arasında yeşil adacıklar yok değildi. Alevler buralara dokunmadan, üstlerinden sıçrayarak geçip gitmişlerdi. Ne var ki pek çok alan ateşin dansından kurtulamamıştı, alevler, dokundukları her şeyi ya-

layıp yutmuştu. Alevlerin hafifçe dokunduğu ağaçlar koyu kahverengine, daha uzun süreyle dokundukları ise karaya dönüşüyordu. Fakat ateşin dans ettiği yerlerde her şey tersine dönüyordu. Meydana gelen korkunç ısı, siyahı beyaza, beyazı da siyaha dönüştürüyordu. Geriye kömür bile bırakmıyordu dans eden ateş, yalnızca beyaz toz halinde kül...

Yangın şimdi Bokan'ın saklandığı yere ulaşmıştı. Rüzgâr, alevleri kayaların üzerinde sürüklüyordu. Bokan bir an için düşmanın kızgın maşasının arasında olduğunu hissetti. İşte sonum geldi, diye geçirdi içinden. Birazdan kızgın korların içine düşeceğim ve korkunç düşmanım demirci işimi bitirecek...

Yüzünü ve vücudunu toprağa daha kuvvetli bastırdı. Alevlerin korkunç uğultusuna ve tslamasına, sıcaktan patlayarak ikiye ayrılan ağaçların tüyler ürpertici çatırtıları karışıyordu. Ansızın kavurucu bir hava dalgası hışımla vurdu sırtına. Sonra bir anda her şey bitti. Göz açıp kapayana kadar alevler üzerinden geçip yok oldular. Ateş onu istemiyordu artık, ilgisini bile çekmiyordu. Sınırlı sıçramalarla çekip gitmişti.

Yaşıyordu. Felaketten sağ salim kurtulmuştu. Buna inanmakta güçlük çektiği için bir müddet yatığı yerde kaldı ve dışarısını dinledi. Yangının gerçekten de sona erip ermediğini anlamak için ormana kulak verdi. Gerçekten de alev fırtınasının uğultusu giderek uzaklaşıyordu. Kasıp kavurduğu yerlere ise, sessizlik hâkimdi.

İçinde bulunduğu korkunç boşlukta Bokan bir ses duydu: Yanında soluk soluğa inleyen ve garip sesler çıkartan bir canlı vardı. Az önceki hislerinde yanılmamıştı. Bokan yavaşça kafasını kaldırdı ve gözlerini zorlayarak karanlığın içine baktı. Gözlerinin önünde yavaş yavaş bir siluet belirmeye başlamıştı. Önce ince çizgiler şeklinde iki ışık kaynağı, sonra da yere büzülmüş tüylü bir gövde. Siluet o kadar yakınında yatıyordu ki, uzansa ona dokunabilirdi. Bokan gözlerine inanamıyordu. Birlikte yangından kurtulduğu bu inleyen yaratık... bir kurttu!

Hayal görmediğine iyice emin olmak isteyen Bokan, gözlerini kapadı ve bir daha açtı. Gördüğü gerçektir. Hayvanla yan yana yatıyordu. Hayatının en korkunç zamanını geçirdiği bu mağarayı, bir kurtla paylaşmış olması olacak şey değildi!

Bu hayvan henüz küçük bir yavruydu. Yerde öylece hareket-siz yatmış, korkudan koca koca açtığı gözlerle ona bakıyordu.

“Korkmana gerek yok, küçük kurt” dedi Bokan. “Atlattık, her şey yolunda. Görmüyor musun: Hâlâ hayattayız!”

Hayvan kulaklarını dikti ve başını yana çevirerek işittiği sese kulak verdi. Bokan elini dikkatle ona doğru uzattığında ise, hırlayarak onu uyardı. Dudaklarını gerdi ve dişlerini gösterdi. Bokan elini hemen geri çekti.

“Tamam, küçük kurt, her şey yolunda” dedi. “Sakinleş, sana zarar verecek değilim.”

Hayvan yine de ona güvenmiyordu. Fakat Bokan’ın kendisine dokunmaktan vazgeçtiğini anlayınca, kızak köpekleri gibi kafasını arkaya çevirip burnunu tüylü kuyruğunun altına soktu.

Bu arada dışarıdaki duman dağılmış ve hava soluk alınabilecek kadar durulmuştu. Ateşin uğultusu, çıtırtısı ve ıslaması artık duyulmuyordu. Bokan, olduğu yerde biraz doğruldu ve mağaranın küçük deliğinden dışarıya baktı. Orman, bir hayalete benziyordu: Ağaçlar göz alabildiğince yanmış, ya da en azından dallarındaki yeşil renk solmuştu. Sadece kapkara kütükler kalmıştı ayakta. Yanmış yosunlardan ince bir duman yükseliyordu. Fırtına dinmişti.

Ansızın Bokan teninde bir ıslaklık hissetti ve kafasını kaldırdığında, yağmurun ilk damlaları sertçe yüzüne çarptı. Sıkıntıdan kurtulup nefes almak gibiydi bu yağmur, yanan toprağı ve yaşamını yitirmiş ormanı serinletiyordu. Tayganın aldığı yaranın izleri uzun süre silinmeyecekti, belki bir insan ömrü boyunca, belki de daha uzun.

Bokan rüyada gibi yürüyordu. Çok yorgun ve bitkin hissediyordu kendisini. Kolunu bile kıpırdatacak hali yoktu. Sersem gi-

biydi, zihni iyice bulanmıştı. Ayaklarını yaşlı bir adam gibi sürüye sürüye yavaşça ölü ormanın içinden yürüyordu. Nereye gideceğini bilmiyordu, zaten umurunda da değildi. Etrafındaki her şey ölmüştü. Bir tek kendisinin kurtulması biraz garip değil miydi? Şimdi ne yapacaktı? Taygada artık hiçbir şey nefes almıyordu. Ormanın ruhu yok olmuştu. Tayga, ölmüştü. Gördüğü korkunç boşluk ve çevresindeki derin sessizlik, bir hançer gibi dağlıyordu kalbini.

Yarı bilinçsiz bir halde yavaş yavaş yürürken, ansızın arkasından gelen bir sesle sıçradı. Dönüp arkaya baktığı zaman, yavru kurdun kendisini takip ettiğini gördü. Onun durduğunu gören kurt da duraksadı. Bokan'ın yürümeye devam etmediğini görünce de, kızak köpekleri gibi ön ayaklarını ileri uzatarak gerindi, sıkkın bir tavırla esredi, sonunda olduğu yere kıvrılıverdi.

Bokan kendini tutamayarak güldü. Onu işiten kurt kafasını yana yatırarak kulaklarını dikti ve ilgiyle Bokan'ı süzdü. Ağzını aralayıp dilini yandan dışarı şallandırdığında ve dudaklarını daha iyi nefes almak için yukarı çektiğinde, sanki sırtıyormuş gibi bir ifade belirliyordu suratında. Evet çok belirgindi, sanki ağzı kulaklarına varmıştı: Kurt gülüyordu. Gülüyordu ve galiba Bokan'ı takip etmenin dışında yapacak bir işi yoktu.

“Gel” diye bağırdı Bokan ve hafifçe dilini şapırdattı. Hayvan birden ayağa fırladı ve geriye doğru birkaç adım atarak kaçmaya hazırlandı. Fakat Bokan aksi yöne yürümeye devam edince, kaçmaktan vazgeçip onu izlemeye başladı. Bütün gün boyunca bu şekilde anlaşılar. Fazlası gerekli değildi. Birbirlerini kollayıp aradaki mesafeyi korumak dışında bir şey yapmadılar. Kurt, Bokan'a kaçamak bakışlar fırlatıyordu. Bazen onun peşinden gelmeyi istemiyor gibiydi. Sanki içinde bu hiç durmadan yürüyen insanoğlundan çok uzaklara, tam aksi istikâmete koşmak için dayanılmaz bir arzu vardı ve bu arzuya karşı savaşır gibiydi. Fakat tüm ümitlerin kül olduğu bu sefil kül çölünde nereye gidebilirdi ki?

Bokan, akşama doğru üstündeki yosunların ve likenlerin yan-

gından zarar görmediği ve uyumak için ona yumuşacık bir yer sunan küçük bir tepede durdu. Dinlenmeye ihtiyacı vardı. Yakacak odun bulması neredeyse imkânsız olduğu için, ateş yakmaktan vazgeçti.

Diğer gecelere hiç benzemeyen bu gecede, Bokan tüm alışkanlıklarından ve insani ihtiyaçlarından yoksun bir halde, karanlıkta yatıyordu. Ateş olmadığı için kurt hiç yaklaşmadığı kadar yakına gelmişti. Bokan'ın elinde tek kalan şey çantasıydı ve içinde de bir parça kurutulmuş et vardı. Et parçasını yavaş yavaş çiğnerken, bir çift sarı gözün onu sabırsızlıkla izlediğini fark etti. Kurt onun her hareketini ilgiyle izliyordu. Bokan onun bakışlarında açlık ve istek okuyordu. Eti ikiye böldü ve bir parçasını hayvanın önüne attı. Küçük kurt ete saldırıp hızla yemeye başladı. Mutlulukla ağzını şapırdatıyor ve boğazından arada bir kesik hırıltılar çıkarıyordu.

Bokan yemeğini bitirdikten sonra, yana dönüp uyumaya hazırlandı. Birden hayvanın dikkatle kendisine yaklaştığını hissetti. Kurdun burnu, neredeyse yüzüne değecek kadar yakındı kendisine. Hiç kıpırdamadan kurdun istediğini yapmasına izin verdi. Kurt onu iyice kokladı, ağzından ilginç bir koku aldı ve sonunda yüzünü baştan aşağı yaladı. Ertesi sabah uyandığında Bokan hayvanın dizlerinin arasına iyice sokulmuş olduğunu gördü. Küçük kurt, onun sıcaklığından faydalıyor ve görünüşe göre kendini yuvasındaymış gibi rahat hissediyordu.

Seni bana her kim gönderdiyse, diye düşündü Bokan, bana böyle bir yoldaş armağan ettiği için ona teşekkür ederim.

Tam bu anda gri kurt korkuyla uyanarak yerinden sıçradı, birkaç adım atarak hızla tepenin kenanna kadar gitti, sonra Bokan'a doğru döndü ve kafasını öne eğip boynundaki tüyleri kabartarak, tam bir kurt duruşu aldı. Bokan'a dik dik bakıyordu. Ya Bokan kalkarken çok sert hareket etmişti, ya da hayvan güveninin asil sebebi olan uykudan korkarak uyanmış, yabancı olduğu yeni durumu ve sürüsünden çok uzaklarda oluşunu hatırlamıştı. Kim bilir? Bir

insan ve bir kurt - birbirlerine nasıl yoldaş olabilirler? Kendilerine yeni bir sürü mü kuracaklardı? Yoksa yangın esnasında çoktan bir tane oluşturmuşlar mıydı?

Bokan sanki her şey çok normalmiş gibi hayvanla konuşmaya başladı. Tekrar bir canlıyla konuşmak çok güzel bir duyuydu: “Seni ben çağırmadım, küçük kurt. Ateş kasırgasından kaçarken sığındığımız o yeraltı mağarasında birbirimize rastlamamız belki bir tesadüftü, belki de değildi. Artık her nasıl olduysa oldu - birbirimizden sorumlu olmadığımızı bilmelisin. Ben şimdi yoluma devam edeceğim ve benimle gelmek istemezsen, dönüp arkama bakmadan yoluma gideceğim. Beni takip edersen buna itirazım olmaz.”

Yavru kurt her zaman yaptığı gibi kafasını yana eğdi. Bokan'ı ilgiyle dinliyor gibiydi. Kulağına gelen bu ses ona güven vermeye başlamış olmalıydı, çünkü artık boynundaki tüylerini kabartmıyordu. Böylece Bokan kurtla konuşmaya başladı. Düşündüğü her şeyi onunla paylaşıyordu ve kurt onu anlıyordu, çünkü kurtlar oldukça zeki hayvanlardır. Kelime hazineleri pek zengin sayılmaz, sadece birkaç ses çıkarabilir. Fakat bir kurtla konuşurken onu dinlemeye gerek yoktur, ona iyice bakmak yeter de artar. Vücudunun duruşu insana her şeyi anlatır: Tüylerinin durumu ve kuyruğunun hangi tarafta olduğu. Kuyruğunu dik mi tutuyor? Yana doğru mu eğilmiş? Aşağı mı sarkıyor? Yoksa bacaklarının arasına mı sıkıştırmış? Yüzünün ifadesinden ve gözlerinden de anlaşılır ne söylemek istediği. Bir kurt gülebilir veya ağlayabilir, coşkulu olabilir veya sıkılabilir, bakışları hüznün, alınganlık, üzüntü, gurur, sevgi saldırganlık ifade edebilir. Dudaklarıyla yaptığı hareketlerle aç ve susuz olduğunu, bir şeyin güzel ya da kötü koktuğunu, bir durumun hoş olup olmadığını, yaklaşan bir tehlikeyi ifade eder. Dudaklarını aşağı doğru sarkıttığı zaman ya kendini iyi hissetmiyordur, ya da içi hüznü doludur. Ama kurtlar genellikle gülmeye eğilimlidirler, çünkü kalplerinde kötülük yoktur. Aslında oyun düşkününü birer maskaradır on-

lar. Bu açıdan insanoğlunun kurtlardan öğreneceği pek çok şey vardır. Bokan da Uss'tan bir şeyler öğreniyordu. Yanındaki küçük gri hayvana bu ismi vermişti. Ne anlama geldiğini bilmiyordu, ama bir kurda uyan güzel bir ses olduğunu düşünüyordu. Bir hırlamanın içinden çıkan bir tıslama sesine benzeyen bu isim sayesinde, başkalarına duyurmadan onun ilgisini bir yere yöneltebiliyordu. Fısıldaması yeterliydi. Boş bir ağaç kütüğünün içinden esen rüzgârın inlemesiydi sanki: Uss.

Bokan, gözleriyle öğreniyordu. Hayvan ona her şeyden önce şunları öğretiyordu: Bir nesneye önce dikkatle bakmayı, tekrar tekrar bakmayı, o nesne üzerinde mümkün olduğu kadar yoğunlaşmayı, bunu yaparken diğer düşüncelerden tümüyle arınmayı ve iyice baktıktan sonra yavaş yavaş yorum yapmayı. Bu yöntemi yeterince sık uygulayıp bol bol alıştırma yapmış, bir süre sonra da olup biten her şeyin aslını bulup çıkarmaya ve kavramaya başlamıştı.

İnsanın sesi ve hayvanın mimikleri, birbirleriyle tam bir uyum içindeydi. Duymak, konuşmak, görmek ve bu mimikler, ikisi arasında bir tür iletişim sağlıyordu. Bokan böyle bir iletişimin insanlar arasında oluştuğuna hiç şahit olmamıştı. İki insan arasında geçen konuşmalarda değişen ses tonu ve iki arkadaşın arasını açması muhtemel yanlış vurgulanmış kelimeler, insan ve hayvan arasında anlamını yitiriyordu. Yanlış anlaşılımlar, insanlar arasında öfke ve nefret doğmasına neden olabilirdi, fakat Uss ve Bokan arasında böyle bir sorun yoktu.

Bokan, kurdun yaşam tarzına ne kadar çok uyum sağlarsa, tayga hakkında da o kadar çok şey öğreniyordu. Her şeyi bir kurt gibi yapıyordu artık: onun gibi gözlemliyor, onun gibi dinliyor, burnunu havaya kaldırıp koku arıyor ve gerekli olduğu takdirde yerleri koklayıp yabancı kokuların izini sürüyordu. En önemlisi sadece dışarıdan bakan bir gözlemci olmayıp, her şeyin özünü algılamayı öğrenmişti. Bir kurt taygada çok dikkatli hareket eder. Çoğu olayı önceden sezer ve ona göre tedbirini alır. Bir olayın sesi duy-

lur önce, sonra kokusu alınır ve hareketin etkisi, suya atılan bir taşın oluşturduğu çemberler gibi ormana yayılır. Ve her şeyden sonra, bilinen bir şeyin ispatı olarak, olayın görüntüsü meydana çıkar.

O zamana dek bir toplayıcı olan Bokan, babasının ve kabilesinin ona öğretmediği şeyleri, gerçek bir avcı olan kurttan öğreniyordu. Artık ormana tam anlamıyla uyum sağlamıştı. Peşinde olduğu avı asgari çaba harcayarak yakalama konusunda uzmanlaşmıştı.

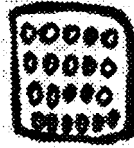
Bu arada Uss da içgüdüsel olarak korktuğu ateşe yavaş yavaş yaklaşmaya başlamıştı, adımlarını yanındaki insanoğluna uydurmayı ve tuzakların civarında sakın sakın yatıp beklemeyi öğrenmişti. Sadece uzaklardan kurt ulumaları geldiği zaman, gergin anlar yaşıyorlardı. Soydaşlarının sesini duyan gri kurdun tüm huzuru kaçıyordu. Yerinde kıpır kıpır kıpırdanıyor, arada bir dayanamayıp yakındaki bir tepeye gidiyor ve kafasını gökyüzüne çevirip uzun uzun uluyordu. Uluması çok etkileyiciydi ve başka hiçbir şeyle kıyaslanamayacak kadar güzeldi. Böyle düşünüyordu Bokan. Hayvanın sesi bir melodiyi andırırçasına göğsünün derinliklerinden yükseliyor, tiz bir şarkıya dönüşüyor ve kısık bir havlamayla sona eriyordu. Sonra susuyordu hayvan. Rahatlamış bir tavırla, gecenin seslerine kulak vermeyi sürdürüyordu.

Bu durumlarda, aslında sadece böyle anlarda, Bokan kendisini bu hayvandan gerçek anlamıyla ayrı düşmüş hissediyordu. Bu uluma onu da derinden etkiliyordu - o da uzun süredir kabilesinden, yani sürüsünden ayrı yaşamıyor muydu? Bu ulumayı her duyduğunda hüzün kaplıyordu içini, çünkü bu uluma ve bu şarkı, aile yurdu demektir. Aradaki uzaklık ne kadar büyük, aradaki mesafe ne kadar uzak olursa olsun, onu algılayan yaratığın içinde birlik ve beraberlik duyguları uyandırıyor... Bokan, bu duyguları sonsuza kadar kaybettiğine inanıyor ve onları hayatında bir daha asla bulamayacağını düşünüyordu.

Kurtların şarkısı Bokan adlı insanı hüzünlendirdi ve içinde derin bir hasret uyandırdı. Suskunlaşmıştı Bokan, derin düşüncele-

re dalmıştı. Fakat ansızın yeni bir uyanış, kuyruk sallayarak gelen bir selamlama ve oyunbaz bir yaklaşım... Karşısında durarak ona bakan hayvan, Bokan'a tüm dertlerini unutturmuştu.

Yaz böyle geçti: Kurt zamanı ve sessizlik, birlikte yapılan av, akıl almaz ölçüde kudretli ve sınırsız tayganın nabzı. Tayga o kadar geniştir ki, hiçbir canlı onun büyüklüğünü ölçemez, hiçbir yangın uzun vadede ona zarar veremez. Kurt zamanı ve insan zamanı, onun içinde birbirinden sadece birkaç adım uzaktadır, hepsi o kadar.

Zamanın başlangıcında, henüz dünya çok gençken, insanların ataları ve kurtlar birlikte ava çıkarlardı. Sonra ateş geldi ve yolları ayrıldı. Kurtlar bu zamanları hâlâ çok iyi hatırlarlar, fakat insanoğlu bunların çoğunu çoktan unuttu.

Kurtların çevik yürüyüşüne uyarak koşmak: Esnek yosun zemin üstünde ayaklar yeri sıkıca kavrayamaz, fakat kurt azimli adımlarla bunların üstünden uçarcasına koşar. Yalnız insan kendi vücudunun farklı olduğunu unutarak kurdun adımlarına ayak uydurmaya çalışırsa, kısa süre sonra yorulur...

Yürüyüşün temposunu Uss belirliyor. Sadece yüksek bir yere çıkıp etrafı gözlemek için kesilen ölçülü bir tempo. Kurt çevresine bakınarak Bokan'ı bekler, ancak o insan yaklaştığı zaman yola devam etmeye hazır. Aralarında görünmez bir bağ, kendi kuralları olan ve kurdun sınırlarını geçmeye asla cesaret edemeyeceği bir güç sahası var. Kurt insandan daha çevik ve daha hızlı, fakat o görünmez bağ onun bu üstünlüğünü yalnızca kendisi için kullanmasını önüyor. Bu yüzden Bokan yosunlu zeminde yavaşladığı zaman

asla onun görüş alanından çıkmıyor; ya ayakta, ya da uzanarak bekliyor. Fakat her zaman uyanık ve etrafı denetliyor. Bu bekleyiş fazla uzun sürecek olursa, insan dostunun etrafında gittikçe daralan çemberler çizerek koşuyor ve onu yola devam etmeye çağırıyor.

Bazen de kısa bir süre için başka bir şey dikkatini çekiyor ve ilgisini o tarafa yöneltiyor: Bokan'ın duyamayacağı kadar hafif bir ses, yosunların ve likenlerin içinde, farelerin yuvalarından gelen fark edilemeyecek kadar küçük bir hareket. O zaman gri kurt donup kalıyor ve sesin yerini iyice tayin etmek için kafasını yana yatırıp kulaklarını dikeyliyor. Aşağıdan bir yerlerden ısıklık sesleri ve tı-kırtılar geliyor. Küçük kemirgenlerin sesleri. Ufacık bir delikten yuvanın sıcaklığı ve hayvanların dışkılarının kokusu geliyor. Farelerin yuvalarının etrafında hep aynı yolu izlerler. Civarda birçok delikleri, tünelleri ve kaçacak yerleri vardır. Tüm bunları tek tek tespit etmek ve gözetlemek gerekir. Uss bunu çok dikkatli yapıyor, gereksiz her türlü hareketten kaçınıyor ve atlamaya hazır bekliyor. Fırsatını bulduğu zaman onları kovalayarak paniğe kapılmalarına neden oluyor, yollarını kesiyor ve onları yerlerinden uzaklaştırıyor. Ya da iki ön ayağıyla birden atlıyor ve fareleri kaçırmaya zorluyor. Uss için harika bir oyun: Bunu yaparken kuyruğu hafif kalkıyor, tüyleri kabarıyor ve kuyruğu heyecandan fıldır fıldır dönüyor.

Bazen de canı çok istediği zaman yavrulara ulaşmak için bütün yuvayı kazıyor. Bunun için önce yerdeki yosun tabakasını ısıtarak koparıyor, toprağı, otları ve ayaklarına takılan kökleri yerin daha sert olduğu tarafına atıyor, gücünü fazla harcamamaya özen göstererek önceden belirlediği yerleri kazıyor ve arada bir burnunu deliğe sokup içerisini kokluyor. Eğer burnu doğru kokuyu alırsa, kazmaya devam ediyor. Sonunda da dehşete kapılan fareler neredeyse kendiliklerinden kurdun ağzına kaçıyorlar. Küçük bir ısırmayla, sesinin çıkmasına meydan vermeden farenin kemiklerini kırıyor. Sonra da hayvanı hızla mideye indiriyor. Bir farenin yuvasındaki yavrular, lezzetli bir öğündür. Bu tecrübeyi fare avını yete-

rince izledikten sonra, Bokan da edinecektir. Yaklaşan kış günlerinin kısa süren güneşli saatlerinde, fareler dışında bütün hayvanlar sanki yer yarılmış da içine girmiş gibi, ortadan yok olurlar. Böyle günlerde fareler onun tek yiyeceğidir. Uss ona bu konuda yardımcı oluyor. Onları elindeki sopayla bir vuruşta öldürebilmesi için, Bokan'ın bulunduğu yöne doğru kovalıyor. Bir insan için garip bir yiyecek şüphesiz, fakat ağaç kabuğu ve liken çiğnemekten daha besleyici ve daha iyi.

Tabii ki Bokan fareleri çiğ yemiyor. Onları kuyruklarından birleştirip ateşteki yassı taşların üstünde kızartıyor. Bunlarla açlığını dindirebiliyor ve yeniden güç kazanıyor, hatta lezzetli bir yemek yediği bile söylenebilir. Bir kurt için iyi olan bir insan için de zararlı olamaz, diye düşünüyor Bokan. Kurt zamanı ve insan zamanı... birbirlerinden yalnızca birkaç adım uzakta...

Bokan bir kurt gibi koşuyor, bir kurt gibi avlanıyor, bir kurt gibi hareket ediyor ve akşamları bir kurt gibi kıvrılıp yatıyor. Hatta gerektiği zaman bir kurt gibi yemek yiyor. Taygaya bir kurt gözüyle bakmaya, onu bir kurt aklıyla iyi ve kötü bölgeler şeklinde ayırmaya başlıyor. Bunlar yürünmesi kolay yollarla, onu ıssız yerlere götüren yürünmesi güç yollar. İdrarını belirli bir çıkıntuları veya şekilleri olan taşların, ağaç gövdelerinin ve otların üzerine yapıyor. Bu arada Uss da kendi tarzıyla orayı işaretlemek için, daima yanında bekliyor. Bir süre sonra yürüyüşleri boyunca üstünkörü bir av yatağı oluşturduklarını fark ediyor Bokan: Taygadaki diğer hayvanları yanıltacak geçici bir iz bırakıyorlar artlarında. Onlar için bir kurtla bir insan idrarını ve dışkısını birbirine bu kadar yakın görmek, pek olağan değil.

Bokan kendini taygada bir kurt kadar özgür hissediyor. Orman yangınından beri sahip olduğu şeyler azalmış, palmasını, Reijo'nun itinayla bilemediği ve çok güzel süslediği taş baltasını ve işe yarayan birçok başka şeyi kaybetmişti. İçinde değerli şeyler bulunan çantaya ise hâlâ sahip. Bıçak, birkaç tane post, çubuk, çakmak

taşı, çıra, kurutulmuş bitkiler ve Malu'nun boynuzundan kazıyarak ve döverek elde ettiği griye çalan beyaz renkteki toz var çantada. Onu bir an bile yanından ayırmıyor. Bunlardan, canından ve gün geçtikçe keskinleşen zekâsından başka hiçbir şeye sahip değil.

Tıpkı bir kurt gibi ayaklarını yere hafif hafif basarak yürüyor, bazen avlanmak amacı gütmeyen, sadece zevk için çok uzun mesafeler kat ediyor. Bunu kurdun o asil yürüyüşünü taklit etme hevesinden dolayı yapıyor ama, o asaleti asla yakalayamıyor. Yürümek için dayanılmaz bir istek duyuyor içinde, yürümek, düzenli nefes alıp vererek sonsuza dek yürümek... Bir kurt olma özlemi yakıp kavuruyor içini... Yakında olduklarını düşündüğü, fakat asla kendilerini göstermeyen kurtların yanında bir kurt olmak... Bazen onların varlıklarını çok yoğun olarak hissediyor, ama Uss'un hisleri çok daha kuvvetli... Ne var ki sürü onlara pek fazla yaklaşmıyor, sadece geceleri ara sıra sesleri duyuluyor, o kadar. Ulumaları, Bokan'la Uss'un kamp ateşlerinin etrafını sarıyor.

İnsanoğlunu kurt sürüsünden ayıran şey ateştir - ona eşlik eden hayvan ise, ateşin büyüüne kendi isteğiyle katıldı. Böylece diğerlerini kendilerinden uzak tutuyorlar, yalnızca karanlık tayganın içinden doğru gelen sesleri birbirlerine ediyor. Uss bu seslere cevap veriyor. Bu uluma ne anlama geliyor acaba? Bu gri hayvanın onlara bildirdiği nedir? Yoksa iki dünya arasında haberleşmeyi sağlayan özel bir elçi haline mi geliyor? Uss kimdir? Bir köpeğe dönüşerek insanoğluna hizmet etmek isteyen bir elçi mi?

Her şeyden önce Uss bir arkadaş. Birbirlerine muhtaçlar ve birbirlerine karşılıklı olarak derin bir saygı besliyorlar. Yoksa bu hisleri çoktan sevgiye mi dönüşmüş? Galiba kurt insanın sesini seviyor ve Bokan'ın kendisiyle konuşmasından büyük bir keyif alıyor. Bu gri hayvan, değişik ses tonlarıyla söylenebilen ismini duyduğu zaman, güneşin altında kalan son kar taneleri gibi, eriyip gidiyor. Sözler büyü gibidir... Kim susuyorsa o büyü yapamıyor demektir. Ama Bokan'la Uss'u bir araya getiren büyü, vücut ısısı,

bakışlar, kokular ve seslerle belirlenmiş bir kader birliğinden başka bir şey değil.

“Uuuss” diye hırıldıyor Bokan kelimeyi uzatarak ve elini kurdun ipeksi tüyelerine uzatıyor. Gri hayvan mutlulukla gözlerini kısıyor, keyifle geriniyor, ayaklarını ileri uzatıyor ve bir kedi gibi tırnaklarını çıkartıyor. Kendisini okşayan elden korkmuyor artık, ona karşı koymuyor, tam aksine, bu el tarafından, bu parmaklar tarafından okşanmak, dokunulmak istiyor. En hassas yeri olan karın bölgesini okşatmak için sırt üstü yere uzanıyor. Ya da en hassas sesi bile algılayabilen, oldukça gıdıklanan ve en ufak bir dokunuşta bile seğiren kulaklarını okşatıyor. Bokan’ın elini boyun ve kulaklar arasında kalan bölgeye doğru yönlendiriyor, çünkü bu kısmın okşanması ona müthiş haz veriyor. Bu sırada kurdun tüm yüzünü koca bir gülümseme kaplıyor ve gözleri sarı alevler saçıyor.

Nadir olarak ıslak, genellikle kuru olan yumuşacık burnunu, istediği bir şeyin yapılmasını sağlamak için dürtüklemekte kullanabilir. Ya da ılık nefesini hissettirerek onu insan arkadaşının tenine yaslayabilir. Fakat çoğu zaman burnunu oldukça gür tüylerle kaplı kuyruğunun altına yerleştirerek, kuytu bir köşeye kıvrılıyor. Bu durumdayken tüyelerinin arasından sadece hafifçe çekik olan gözleri görünüyor. Sonra soluğunu o gür tüyelerinin arasına üflüyor ve karnını güzelce ısıtıyor. Bir kurdun yanında yatarak vücudunun yaydığı ısıyı hissetmek, çok güzel.

Tayganın kurt zamanı, yani yaz mevsimi işte böyle geçiyor. Doğayı buharlaştıran ve titreten o müthiş yangın, ateşin o kavurucu sıcaklığı unutulmaya yüz tutmuş, hiçbir duman yangını hatırlatmıyor artık. Kapkara ağaç kütükleri ve bembeyaz kül tabakasıyla kaplı ölü çöl bile, yaşam dolu taygaya ulaştıklarından beri yavaş yavaş anılarından siliniyor. Günler ateş gibi sıcak ve hararetili. Akşamları ise gölgeler serinlik veriyor. Yaz ayları sersem sersem uçan sivrisinek sürüleri ve pörsüyerek yere serilmiş böğürtlenlerle dolu. Güneş, doğarken ve batarken, doğanın var olan tüm renkleri-

ni gözler önüne sermek ister gibi, farklı ışıklar saçıyor. Yaz mevsimi doruğuna ulaşmış; Günler sıcak ve umut dolu, güneş bir dost, tayga tok ve hülyalı yatıyor. Bu durumun birgün değişeceği kimse- nin aklına bile gelmiyor. Düşünceler, şimdilik sadece sıcaklık üzere- rine dönüp duruyor...

Ataların ruhları, yardımlarına ve güçlerine ihtiyaç duyan kişileri bulmak için, zaman zaman uyanırlar. Bu ezelden beri böyleydi ve hep böyle kalacak: Ruhlar, insana aşına olan ve onu korkutmayan suretlere bürünürler. Uyarılarını ise rüyasında yaparlar insana. Güçlü olana yabancı gelmez gördükleri, çünkü bildiği ve olmasını beklediği şeylerdir tümü de. Zayıf olan biri ise bu rüyalardan faydalanır, çünkü gördükleriyle başına gelmesi muhtemel kötü olayları iyiye çevirme şansını yakalayabilir. O zaman korku sonradan çözülen sislerin arasında kayboluyor ve sadece içindeki güzelliği ve saflığı gösteriyor. Aynı nehrin üstündeki buhardan oluşan bulutların tehlikeli canavarlar olabileceği fakat az sonra sadece sabah güneşinin yavaşça parlamasına dönüşmesi gibi.

Ataların ruhları insan vücuduna benzer şekillere girmeyi de çok severler. Bu şekilde büyük yanılgılar yaşanabilir - ve sadece ona iyice bakan kişi onun ardındaki gerçekleri görebilir ve kendine onlardan ders çıkarabilir.

Rüyaların içerikleri bu yüzden bu kadar sık değişiyor: Bu daima bizimle konuşanın kötü güçler mi yoksa atalarımızın iyi ruhları mı olduğuna bağlı ve onları dinlemeye hazır olup olmadığımızı...

Demirci, bir yaratıcıdır; çünkü onun gizli bilgileriyle hayat şekil değiştirir.

Bokan ender olarak çok belirgin rüyalar görüyordu artık ve hiçbiri yangından önceki kadar korkunç değildi. Sanki yangın tüm ormanla birlikte bütün o korkunç rüyaları da küle dönüştürmüş, o düşman şeytanlarıyla birlikte tayganın ya da gökyüzünün başka bir bölgesine, Bokan'dan çok uzaklara gidip ortadan kaybolmuştu. Hayaletler ona olan ilgisini yitirmişlerdi sanki.

Fakat Bokan bir gece hiç umulmadık bir rüya gördü. Eski günlerdeki gibi kabilenin birlik ateşinin başında oturuyordu, karşısında da köyün yaşlısı Orchon vardı. Evet, bu Orchon'du, köyün yaşlısı... Fakat görüntüsü her zamankinden daha farklıydı. Duruşu Bokan'ın hatırladığından daha dik ve dinçti, saçları daha koyuydu ve cildi daha gergindi. Onun böyle canlı ve coşku dolu bir sesle konuştuğunu da hiç hatırlamıyordu. Yaşlı adam her zaman düşünceli ve durgundu oysa, konuşmasını cümlelerin tam ortasında keserek, bakışlarını tam olarak göremediği bir şeyi arar gibi uzaklara bakar, sonra konuşmaya devam ederdi...

"Henüz genç bir adam olduğum zamanlarda, Matzkala o zamanları iyi bilir..." dedi Orchon, "başka bir kabileyle buluşup ticaret yapmak için bir keresinde dağların kıyısından güneye doğru, çok uzaklara göç etmiştik. Artık ne o dağların, ne de o vadadaki nehrin isimlerini hatırlıyorum, ne de o insanların kendilerini nasıl adlandırdıklarını. Ağızlarıyla bizden farklı sesler oluşturuyor ve her şey için farklı ifadeler kullanıyorlardı, bu yüzden onlarla konuşmak ve anlaşmak çok zor olmuştu. El kol hareketleri yapıyor, ifade etmek istediğimiz eşyaların şekillerini havaya çiziyorduk. İşte bu şekilde gerçekleşti anlaşmamız..."

Bu yabancı insanlar daha önce görmediğim bitkilerden çay yapıp bol bol içiyor, fakat lezzetli olması için çayın içine tıpkı bi-

zim gibi tuz ve acı tereyağı katıyorlardı. Bize ikram ettikleri et ise tütülenmiş ve sert değildi, aksine taze ve yumuşaktı, güzelce baharlanmış ve kızartılmıştı. Yemekten sonra eşyalar değiş tokuş edildi ve pazarlık yapıldı. Sonra bol bol güldük ve birlikte şarkı söyledik, hiçbirimiz diğer kabilenin dilini anlamadığı halde... O zaman sözcümüz olan babam, bizim için getirdikleri eşyaların değerini belirlerdi. En çok demirden olan eşyalar ilgisini çekerdi, özellikle de bıçak ve baltalar. Demirden yapılmış bu eşyalar bizim taştan yaptıklarımızdan kat kat daha iyiydi. Bu yüzden kabilemiz için bunlardan mümkün olduğu kadar çok aldık. Ama tüm dikkatimize rağmen çoğu zamanla kayboldu, öyle ki, artık o aldıklarımızdan geriye çok az şey kaldı...

Babam demirin nasıl elde edildiğini kendi gözleriyle görmek için çok istekliydi. Yabancı insanları öyle bir sıkıştırdı ki, sonunda babamın isteğini kabul ettiler ve bizi köyün dışındaki bir yurda götürdüler. Bu yurdun dış görünüşü diğerlerinden farklı değildi, böylece döküm ocağı için özel bir yurt yapmaya gerek olmadığını öğrendik. Evet, hatta insanlar bu yurdun içinde yaşıyorlardı - ateşe bu kadar yakın yaşamak onlar için son derece olağandı...

Yurdun hemen girişinde döküm ocağını gördük. Burası sıradan bir yemek pişirme yerine benziyordu, sadece açılan çukur alışılmıştan biraz daha derindi. Bu çukur, döküm ocağının bir parçasıydı. Etrafı balçıkla sıvanarak, dört köşe bir şekil verilmişti. Ateşte yanan balçık, taş gibi sertleşmişti. Önünde, eritilme işlemi yapılırken taşla kapatılan bir delik bulunuyordu ve yan tarafında ise üstüne keçi derisinden oluşan iki körük yöneltilmiş bir ikincisi.

Ocağın başında iki adam çalışıyordu. Adamlardan biri yurdun içine dönüşümlü olarak kömür ve demir cevheri taşıyor, sonra da bunları usulüne uygun olarak ocağın içine yerleştiriyordu. Cevheri, öyle dağdan çıkardığı şekilde değil de, önce bir çekiçle kırarak incelttikten sonra koyuyordu. Diğer adam ise sürekli körükleri basarak, kor halindeki ateşin soğumasını engelliyordu.

Kömürler yanıp kül olmaya başladıktan sonra, bu işle görevli adam ocağa yeniden cevher ve kömür yerleştiriyordu. Sonunda ocağa yeni cevher koymaktan vazgeçti, çünkü çukur artık tamamen dolmuştu. Körükler sürekli hava üflemeğe devam ederken, ocağın başındaki adam bir maşayla öndeki deliği kapatan taşı çekip çıkardı. Müthiş bir sıcak gelmesine rağmen, merakımızı yene-meyerek eğilip ocağın içine baktuk. Deliğın içinde katı bir kütle vardı. Adamlardan biri, kütleği maşayla tutarak çıkardı ve sertçe silkeleyerek üzerine yapışmış olan kömür parçalarını, cürufu ve di-ğeri pislikleri temizledi.

Bu gördüğümüz artık demirdi. Henüz çok temiz görünmüyordu ama, adamlar memnun olduğuna göre yeterince iyi olmalıydı. Demirci kara kütleği ateşe tutup kor haline gelene kadar kızdırmaya, sonra da büyük bir beceriyle döverek bıçak namluları ve balta-lar yapmaya başladı. / Sana söylüyorum: Demirden yapılmış bu eş-yalar, başka hiçbir şeyle kıyaslanmayacak kadar sert, dayanıklı ve değerlidir. Doğada taşlar öylece etrafta duruyor, toprak bize onları aynı odun, boynuz ve kemik gibi armağan ediyor. Tabii ki onlarla da çok şey yapılabilir. Onları ateşte sertleştirebilirsin, kumda bile-yebilirsin, delebilsin, yontabilir ve oyabilirsin. Fakat demircinin yaptığı hepsinden çok daha iyi. O, ateşin gücünü kullanarak made-ni eritiyor ve çok sert, çok dayanıklı eşyalar yapıyor. Eğer demir bir bıçak ya da balta körelirse tekrar bilenebiliyor, upkı bu oldukça incelmış ve yakında kırılması muhtemel olan bıçak gibi. Uzun za-mandır hayatımla bütünleşmiş olan bu bıçağı artık çok nadir kulla-nıyorum ve onu değerli bir mücevher gibi saklıyorum: Bu bıçak kırıldığı zaman, ben de kırılacağım, bunu çok iyi hissediyorum. Ke-miklerim de bu bıçak gibi eski ve yürürken çok dikkat etmeliyim. Tayga'nın Efendisi kemiklerimi demircinin demiri şekillendirdiği gibi yarattı. Tayga'nın Efendisi ile demirci akrabadır, belki bütün demirciler, onun oğulları. Belki de Tayganın Efendisi onlara daha dünya yeniyken, bir zamanlar ormanda çıplak elleriyle bizim için

yaratıldığını insanlar için yaratmaya devam etsinler diye o yüce bilgilerini miras bıraktı...”

Böyle konuştu Orchon Bokan'ın rüyasında. Onu dinleyen Bokan'ın başından aşağı kaynar sular dökülmüştü, çünkü aklına bir anda rüyasında gördüğü o orman yangınına sebep olan düşman gelmişti.

Kızgın maşası onu yakalayamamıştı, yakıcı alevi çevredeki her şeyi kasıp kavurduğu halde, ona zarar vermeden üstünden geçip gitmişti... Düşman canını bilerek mi bağışlamıştı, yoksa bir dikkatsizlik sonucu mu hayatta kalmıştı? Çılgınca dans ederek üstünden hızla geçen ateş cinleri, onu çok değersiz ve önemsiz mi bulmuşlardı? Yoksa onlardan geçici bir süre için mi kaçabilmişti, yoksa hâlâ onu günün birinde alıp götürmek için aramaya devam mı ediyorlardı?

Bokan ren geyiği insanların, yani tayganın insanların ateş yerlerine neden bu kadar özendiklerini, neden iyice sönünceye kadar başında beklediklerini ve koruduklarını, şimdi daha iyi anlıyordu. Ateş, insanoğlunu soğuktan ve yabani hayvanlardan koruyan bir armağandı. Ve her alevinde büyük, ulu ateşin, canı ve ruhu gizliydi. İnsanoğlunun en küçük bir alev dilini bile nasıl kullandığını hissediyordu Ateşin Efendisi. Ve onun sabrını denemek, ya da ona meydan okumak, pek de akıl kârı değildi. Tayga'nın Efendisi hayvanların, bitkilerin, suyun ve rüzgârın tanrısıydı ve ormanda yaşıyordu. Ateşin Efendisi ise, insanların tanrısıydı, varolan her şeyden daha güçlü, daha kudretli ve her şeyden daha üstündü. Ve Ateşin Efendisi çubuğun içindeki bitkileri dumana çeviren en küçük bir kıvılcımın bile içinde saklıydı. Bu yüzden insan çubuğu yakarken bile büyük bir ateş yakıyormuş gibi dikkat etmeli ve özenli davranmalıydı. Dumanını da ulu efendinin nefesi olduğunu düşünerek dikkatli kullanmalıydı...

Biz dumanı güneşin battığı ve ferahlatıcı rüzgârların geldiği yere, batıya göndereceğiz. Biz dumanı doğan güneşe ve onun bize gün boyunca eşlik eden ışığına doğru yollayacağız. Dumanı ulu efendinin vatanı olan kuzeye yollayacağız ve birgün onun yanına çıkıp, onunla birlikte atalarımızın yürüdüğü kuş yolunda yürüyeceğiz. Ve sonunda dumanı güneye yollayacağız, yaşamı, ölümü ve bütün hastalıkları gözeten cadıların yeraltı dünyasına...

Bokan düşünceli düşünceli bir gün önce toplayıp güneşte kuruttuğu bitkileri çubuğuna dolduruyordu. Bu bitkileri tüylü yapraklarından hemen tanımış ve çantasına birkaç tane doldurmuştu. Söylenene göre bu bitkilerin dumanında bulunan yardımcı ruhlar, insana huzur veriyormuş. Gerçekten şu anda huzura ihtiyacı vardı. Zihninde aynı anda bin tane düşünce dolanıyordu, kafasının içi tıpkı ürkmüş arılarla dolu bir kovan gibiydi...

Orchon'u çok değişmiş olarak gördüğü o rüya da neyin nesiydi öyle? Sanki Orchon zaman içinde bir yolculuk yapmıştı ve yaşlanmak yerine gençleşmişti... Kendisiyle nasıl da düzgün ve anlaşılır konuşmuştu! Acaba Orchon kendisine neden demircilikle ilgili o hikayeyi anlatmıştı? Neden daha önce kabilesiyle birlik ateşinin etrafında oturduğu zaman değil de, şimdi? Bu hikayenin anlamı neydi? Yoksa köyün yaşlısının sözleri ardında çok daha önemli şeyler mi barındırıyordu?.. Bokan o sabah çiçeklerle dolu bir çayıra rastlamış ve bu çiçeklerin arasında gözüne çocukluğundan beri çok sevdiği iki çiçek çarpmıştı. Bu çiçeklerin taç yaprakları çok güzeldi ve çok ender bulunuyorlardı. Bu yüzden seviyordu onları. İsimleri de çok garipti: Ogonki ve Şarki. Ogonki "Küçük Alev", Şarki ise "Küçük Isı" anlamına geliyordu. Bu çiçeklerin Ateşin Efendisi'ne adandıklarını ve onun sadık köleleri olduklarını bilme-yen yoktu. Ulu efendinin gücü, bir parça da olsa saklıydı içlerinde.

Narin ta yapraklarını gören bir kimse, bu çiçeklerin çok nazik ve kolay kırılabilir cinsten olduklarını düşünülebilir, çok güzel kokan bu çiçeklerin içinde ateşin bulunduğuna kimse inanmak istemezdi.

Öğleye doğru Uss çok garip davranmaya başlamıştı. Ansızın durduğu yere çakılıp kalmış ve başını ne eğip tüylerini kabartarak, gözünü çalılıklara dikmişti. Boka neler olup bittiğini anlamak için ona yaklaştığında, Uss'un bu davranışının sebebini hemen kavradı. Buldukları yer, taygayı ikiye ayıran bir sınırdı. Onların bulunduğu taraf canlı, yemyeşil bir ormanken, bir adım ötesi bambaşka bir dünyaya açılıyordu: Yanmış ağaçlardan oluşan gölgeler diyarı, büyük yangından sonraki l alan. Binlerce, hatta milyonlarca kara, kömürleşmiş ve bir tek yeşil dalı dahi kalmamış ağaç kütükleri. Sessizlik. Ne bir kuş sesi, ne de rüzgârın uğultusu. Taygada alışılmış olan hışırtı ve ırtıtlar, duyulmaz olmuştu.

Boka geri dönüp o l bölgeden uzaklaşabilir, bu korkunç görüntüyü hafızasından tamamen silebilirdi. Ama olmuyordu. Sanki bir g onu orada kalmaya, hatta doğrudan o çölleşmiş yere girmeye zorluyordu...

Uss onu takip etmek niyetinde değildi. Uluyarak sınır boyunca oradan oraya koşturmaya başlamıştı. Sanki bu şekilde Boka'a daha yakın olacaktı. Boka ise çoktan o kl çölüne ayak basmış ve ilerine doğru ilerlemeye başlamıştı. Kurdun insanın peşinden gitmek istediği her halinden belliydi, ama bunu yapamıyordu. İçgüdüleri, arzularından daha güçlüydü. Sonunda aresizlik içinde kendini yere bıraktı ve uzaklaştığı küçülen insanın ardından zgn gözlerle bakmaya başladı.

Kl lnn içinde yürümeye başlamıştı Boka. Neden? Bu soruya kendisi de cevap bulamıyordu; aklı çok karışıktı ve kendini iyi hissetmiyordu. Buna rağmen yürümeye devam ediyordu. Her zamankinden farklıydı adımları. Alışkın olduğu gibi yumuşacık yosunların üstünde yaylanarak yrmyordu artık, tam aksine, kl,

toprak ve odun kömürü karışımından oluşan bir çamura gömülüyordu ayakları. Ağaç kütüklerinin arasından bakınca, sık parmaklıklı bir kafesin içinden bakıyormuş gibi hissediyordu kendisini. Renkler yoktu artık, sadece açık ya da koyu bir gri hakimdi doğaya. Gökyüzü bile çok garipti; hastaydı sanki, şiddetli bir yağmur ertesini andırıyordu.

Bu gri dünyanın içinde renkli bir ışıltı gördüğü zaman, Bokan daha da çok hayrete düştü. Turkuvaz mavisini bir nokta her adımda ona daha yaklaşıyor, daha büyüyordu. Bir süre sonra Bokan kendini bir gölün kıyısında buldu. Ellerini gözlerini kapamak zorunda kalmıştı, çünkü aniden ortaya çıkan ışık, gözünü alıyordu. Suyun üstündeki inanılmaz ışıltı, ona milyonlarca şimşek yolluyordu sanki. Bokan'ın üstündeki gökyüzü, içinden öğle güneşinin var gücüyle ışıldadığı bir deliği andırıyordu. Gölün kıyısında siyah, gri ve yer yer güneşten beyazlaşmış ağaç kütükleri üst üste yığılmıştı. Gölün sığ yerlerindeki su beyazdı, ilerilere doğru ise süt gibi bembeyaz olmuştu. Suyun bazı bölgelerinde birtakım yeşillikler göze çarpıyorsa da, tam orta noktada göl o inanılmaz parlaklığı saçıyordu.

Bu görüntü Bokan'ı adeta büyülemişti, gözünü bir türlü gölden alamıyordu. Müthiş güzel bir görüntü vardı karşısında, fakat aynı derecede de tehlikeli. Etrafın sessiz oluşu bu duyguyu güçlendiriyordu. Bu göl su içilecek, hayvanları kendine çekecek veya yüzülecek bir yer değildi. Burada insanın kendisini iyi hissetmesi mümkün değildi. Bokan'ın içinde değil elini, parmağını bile suya sokmak gibi bir istek uyanmamıştı. Yine de kendini orada durup gölü seyretmeye zorunlu hissediyordu. Birden suyun üstünde hiçbir yansıma olmadığını fark etti. Ne güneş, ne gökyüzü, ne kendisi... Hatta yüzü bile yansımıyordu suda... Sadece şimşek gibi çakan o küçük, ne olduklarını anlamaya meydan vermeyecek kadar hızlı çakan ışıklar... Sonunda Bokan şunu anladı: Bu göl de, çevredeki her şey gibi ölüydü. Kendisi ölü bölgenin tam ortasındaydı! Her sesin öldüğü, sessizliğin yaz sıcağının ortasında buz gibi do-

landığı bu gölgeler diyarının içine girme cesaretini göstermişti. Göl kıyısındaki her şeyi yok eden soğuk bir ateş gibiydi - içindeki de su değildi artık, aksine ölü, hatta öldüren bir şeydi.

Bokan yakıcı sığağa rağmen üşüdüğünü hissetti. Fakat üşüyen teni değildi. Buzdan daha soğuk olan ateşi, içinin ta derinliklerinde hissediyordu. Ansızın Uss'un sınırda neden inleyerek sızladığını ve kendisini takip etmediğini anladı.

Bokan şakaklarında korkunç bir ağrı hissetti ve bağırarak için ağzını açtı; ne var ki dudaklarından tek bir ses bile çıkmadı. Sesi çoktan donmuş, bacakları kaskatı kesilmişti. O turkuvaz mavisine bakmamalıydı. Bunu başarması gerekiyordu, aksi takdirde aklını kaçıracaktı. Koşmaya başladı, anı sağa sola takılıyor, tökezleyip duruyordu. Çaresiz ve güvensiz adımlarla koşuyordu ölü çölden, her yanından ter fışkırıyor, sıvı tuzlu gözlerine akıyor, sıcak hava ciğerlerini yakıyordu. Tüm gücünü kullanarak koşuyordu, ya da koştuğunu sanıyordu... Gerçekte yaptığı sallana sallana yürümekten, inleyerek süzülmekten ibaretti. Geri dönmek için alması gereken yol, kat ettiğinden bin kat daha fazlaydı sanki...

Nihayet kalan gücünün tümünü kullanarak, öte yanı yaşam dolu olan sınıra, tayganın yaşayan kenarına ulaştı. Nefes nefeseydi. Dört ayağı üzerinde sürünerek, yumuşak yosunların üzerine külçe gibi yığıldı. Bu arada bir kurdun üstüne atladığını ve hırsıyla hırladığını hayal meyal hissetti. Yelesi kabarmış, dişlerini gösteren bir kurdun soluğu yüzündeydi. Fakat bu dişler onun savunmasız etini kapmak istemiyor, yalnızca elbiselerini yakalayıp çekiştiriyordu. Kurt, Bokan'ı tayganın koruyucu bölgesine doğru iyice çekti. Bokan, sıcak ve ıslak bir dilin yüzünü büyük bir hevesle yalamaya başladığını hissetti. Uss, bir kurdun normalde yavrularını temizlediği gibi davrandı: Bokan'ı yalayarak hayata geri döndürdü.

Bokan bir tepenin üstünde oturmuş, çubuğunu tütürerek bitkilerin içindeki yardımcı ruhları yanına çağırıyordu. Hâlâ sarsılmış hissediyordu kendini, fakat içiten içe oldukça canlanmıştı. Kendini zorlayarak düşüncelerini toparlamaya ve kontrol etmeye çalıştı. Yakıcı dumanı derin derin genzine çekti ve yavaş yavaş sakinleştiğini, kafasının durulduğunu hissetti. Kurt onun çok yakınında yatıyordu, çenesini öne doğru uzattığı ön ayaklarının üstüne koymuş, yarı kapalı gözlerle uykulu uykulu Bokan'ı izliyordu.

Tayganın üstündeki kara gökyüzü pırl pırlıdı ve kuş yolunda atalarının kamp ateşleri ışıldıyordu. Bokan düşünceli bakışlarla atalarının gökte bıraktığı ayak izlerini inceliyordu. Bakışları git gide yükseklerle çıktı ve bir anda zaman kavramı anlamını yitirdi, aniden her şey aynı anda dün, bugün ve yarın oldu. Parıldayan, yanıp sönen bir sonsuzluk... Alev alev yanan bir ateş topuna dönüşmüş olan kocaman bir kütle, gökyüzünden koparak yere düştü. Alevler içindeki kuyruğunun değdiği her yer, orman, güneyden kuzeye doğru bütün tayga, her şey ışıldayadık yanıyor, alevler ta gökyüzüne yükseliyordu. Kütlenin düştüğü yerde en büyük gölden daha büyük ve en yüksek dağın zirvesinden daha derin bir çukur açıldı. Bu çukurun ortasındaki ısı o kadar yüksekti ki, etraftaki taşlar bile eridi ve çevredeki orman tutuştu. Yanıyordu dünya, hiç sönmeyecekmiş gibi yanıyordu, dumana, ise ve küle boğulmuştu. Tüm bunlar bulutları yoğunlaştırdı ve güneşi kararttı, öyle ki ısı yeryüzünde artık hissedilmez oldu.

Bokan, oturduğu tepeden tüm bu olanları görüyordu. Çubuğunun dumanından çıkan yardımcı ruhlar ona bunları gösteriyordu ve Bokan her şeyi mahveden bu yangının, ne yazık ki bu dehşetin sonu olmadığını hissediyordu. Gözleri kör eden o ışığın ardından ka-

ranlık, dayanılmaz sıcakların ardından da inanılmaz bir soğuk geliyordu, her ikisi de ayrılmaz bir bütündü çünkü...

Göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir süre zarfında tüm hayvanlar öldü. Önce en büyük olanları yığılıyordu yere, o muhteşem dişleri ve devasa bedenleri karla kaplanıyor, buz onları yakalayıp sonsuz bir uykuya sevk ediyordu. Ölüm soğuktur ve kar kılığında gelir... Kar yağıyor ve bir türlü durmuyor, karı ve buzı getiren rüzgâr sınır tanımıyor, bitkilerin, yiyeceğin ve hayvanların sonu anlamına geliyordu. Sağ kalabilen tüm canlılar kaybolan güneşe ve sıcaklığa doğru umutsuz bir kaçışa başlamışlardı. Ama sadece fırtınanın ulaşamadığı dağlar tarafından korunan bazı ovalarda azıcık sıcaklık kalmıştı. O sonsuz soğuğun arasında, yalnızca birkaç küçük adacık... Burada da sadece kendini ve yanındakileri ısıtmak için ateş yakmasını bilen hayatta kalabiliyordu...

Yiyecek aramak için hiç durmadan oradan oraya göç eden büyük hayvan sürüleri geçiyordu yakınlardan. Bokan, dış görünüşleri insanı pek az andıran ve hayvan sürülerini takip eden yaratıklar görüyordu. Kan içiyor ve ölmüş hayvanların leşlerini yiyorlardı, çünkü ancak bu şekilde hayatta kalmaları mümkündü. Onların et parçaları, kemikler ve yatacak sıcak bir yer için nasıl savaştıklarını görüyor, damarlarını donduran ve acı veren soğuğu hissediyordu. Parmakları donarak düşüyor ve birisi acı dolu bir ifadeyle bu parmakları mağaranın ılık toprak duvarına bastırıyordu. Bu bir göbek, büyük Toprak Ana'nın göbeği. Onun kucacı dışarısından çok daha sıcak, çaresizliğin içinde bir sığınma yeri...

Hérkes kendisini onun kucacına sıkıca bastırır ve doğumundan önce bulunduğu yere geri dönmek ister. Doğum korkunçtur, soğuk ve fırtına anlamına gelir, doğum, ölüm demektir. Bu insan ise yaşamak istiyor. Ne yapacağını bilmeyerek bağılıyor, ağlıyor ve sızlanıyor. Kendi güçsüzlüğünün farkında, çünkü yollandığı dünya yaşamın düşmanı...

Bokan yine o ışığı görüyor: Ağır ve kopkoyu bulutların ara

sından güneş karasızlık içinde göz kırptıyor. Hava ısınıyor ve kar eriyerek suya dönüşüyor. Büyük yangından sonra nasıl büyük bir yağmur yağdıysa, şimdi de büyük ateşten sonra büyük bir sel geliyor. Her şey değişiyor, felaketten kurtulabilen canlılar, şayet selde boğulmazlarsa yaşamak için yeniden güç buluyorlar. Suların içinden Tayga'nın Efendisi yükseliyor ve ormanını dünyanın üzerine seriyor. Orman çok iyidir, tüm varlıklara hayat verir...

Her şey birden bire değişiyor: Gökyüzü gri bir renge bürünüyor, su yüzeyleri hareketleniyor ve ormanın içinden bir sis bulutu yükselmeye başlıyor. Ormandaki her şey acılı ve korkunç bir görüntüye sahip. Kayın ağaçlarının kabuğu çürüyüp dökülmeye başlıyor, yazın sonlarına doğru gelen soğuğu haber vermek için zaten yaprakları sararır. Rüzgâr sürekli esiyor, bulutlarla oynuyor, onları bir yumak gibi topluyor ve sonra aralarından insanın içini ürperten ışık kümeleri kayıyor. Tabiat sarı ve pas kırmızısı bir renk alıyor, tayga gittikçe parlamaya başlıyor.

Güneş gittikçe gücünü yitiriyor ve artık çok nadir ısıtıyor. Yaprakların ve yosunlarla kaplı taşların üstüne çiy yağıyor. Öğleye doğru kar eriyor, her yerden sular damlıyor ve akıyor. Çayırlardaki çalıklara doğru küçük derecikler oluşuyor ve su yavaş yavaş köklerine doğru ilerliyor.

Sonra bazı bölgelerde artık erimeyen ilk kar düşüyor. Her şeyi bir karanlık sarıyor, ayaz buz gibi parmaklarıyla her şeyi yakalıyor. Bazen, çok nadir öğleye doğru gökyüzünde bir parça mavi görülebilir. Sabah ve akşam üstü oluşan sis, her yeri o süt gibi beyaz peçesiyle kaplıyor. Zaman, nemli ve dondurucu. Kamp ateşi için kuru odun bulmak mümkün değil artık, bu yüzden ateş gücüyle yakılabiliyor. Bokan ve Uss için sonbahar o kadar da kötü

değil, çünkü çevrelerinde avlamak için bir sürü hayvan bulabiliyorlar ve kapanları artık boş kalmıyor. Hayvanlar ilgilerini tamamen çiftleşmeye ve yer kavgasına vermiş durumdadır. Birbirleriyle rekabet halindedir ve güç gösterisi yapıyorlar. Bunları yapmak, onlar için çalılarının arasında bir kurtla birlikte sessizce dolaşan bir insana dikkat etmeyecek kadar önemli.

Bokan mevsimin son böğürtlen ve mantarlarını topluyor ve bunları etlerle birlikte kurutuyor. Tayga şimdi oldukça cömert davranıyor insana, doyuruyor ve erzak toplamasını sağlıyor. Erzak toplamak çok önemli, çünkü bazı işaretlerden kısmın oldukça çetin geçeceği anlaşılıyor: Fareler yuvalarını toprağın en derin yerlerine yapıyorlar. Uss için sert toprağı kazıp onlara ulaşmak, artık giderek güçleşiyor. Bokan günlerdir yuvalarına bol bol yiyecek taşıyan sincapları izliyor. Her zamankinden daha hızlı ve çalışkan olduklarını ilgisini çekiyor. Uzaklardan Malu'nun kızgın böğürmesi geliyor. Yoğun sis sesini yumuşatsa da, şikâyet dolu bağırtısı insanın iliklerine işliyor. Bokan ve Uss, Malu'yla ve ara sıra sabahleyin sisin arasından görünen erkek kuzey geyiğiyle pek ilgilenmiyor, çünkü kendilerinin daha küçük hayvanları avlamaya vermişler: tavşan ve kayın tavuğu, çulluk ve çalı horozu, samur ve kakım. Bir kere de kapana bir sansar yakalanıyor. Aslında bu hayvan kendini çok nadir gösterir, fakat tuzağa düşen çok yaşlı ve dikkatsiz. Bokan, Tayga'nın Efendisi'ne bu beklenmedik av için binlerce kez teşekkür ediyor.

Ve sonra, gece olup da Bokan ve gri kurt, kayın kabukları ve çalı çırpıdan oluşan yuvalarında birbirlerine iyice sokulmuş yatarken, hava hissedilir derecede soğuyor. Ağaçların arasında şiddetle esen ve dallarını sallayıp hırpalayan rüzgâr, bir fırtınaya dönüşüyor. Bokan'ın yaktığı ateş neredeyse söndü, sönecek. Bokan hemen uyanıyor ve ateşle ilgileniyor. Fırtına, Bokan'ın yüzüne soğuk kar taneleri savuruyor ve kar gittikçe daha çok yağmaya başlıyor. Ertesi sabah Bokan her tarafı bembeyaz karlarla kaplı buluyor.

Bir ren geyiği insanı olarak Bokan içgüdüleri sayesinde biliyor ki; gelecek olan çetin kışın ilk habercisi bu sadece. Grileşmiş gökyüzüne baktığı zaman, orada gelmekte olan yeni kar bulutları görüyor. Her nefeste yaklaşan karın kokusunu alıyor ve ciddi anlamda kaygılanmaya başlıyor: Soğuklar iyice bastırıldığı zaman nereye gidip bir yurt kurabilirler ve orada ne kadar kalabilirler?

Bokan'ın gözleri bir an için kurdun gözleriyle buluşuyor ve hayvanın bakışlarında okuduğu şey, onu iyice kaygılandırıyor. Uss, huzursuzluk içinde oradan oraya dolanıp duruyor. Gece boyunca kurtlar her zamankinden daha değişik ulumuşlardı. Seslerinde bir ateş vardı, yanan bir özlem ve acı dolu bir duygu... Kurtların ulumalarını duyduğu zaman Uss ne yana dönmeli? İnsanın yanında kalmayı tercih ediyordu. Ama neden? Onu bu insanın yanında kalmaya bağlayan sebep nedir? Bokan da huzursuzlanıyor. Galiba gözleri her zamankinden uzaklara takılıyor. Bu bakış onu bazen daha önce görmediği bölgelere götürüyor, bazen de ona ait olmayan geçmiş ya da henüz gelmemiş zamanlara. Bokan bir şeyi çok iyi biliyor: Uzaklaşan ısının ardından güncye gitmeli, aynı kuşların yaptığı gibi, ama onlar ondan çok önce göç etmişlerdi bile. O, gün boyunca bulutlarda gördüğü ve geceleri karanlıkta atalarının ışıldayan kamp ateşleriyle karşılaştığı kendi yolunu takip etmeli. Acele etmeli çünkü zaman oldukça çabuk geçiyor ve kış hızla geliyor. Bokan bir anda koşmaya başlıyor. Pek az olan yükünü bedenine bağlıyor. Koşmak insanı ısıtıyor. Kurt adımlarıyla koşuyor Bokan ve Uss'un yanında olduğunu biliyor; her ne kadar onu pek az görse de. Uss ilerde bir yerlerde ya da yanında, onun nefes alışını hissediyor ve bu ses onu rahatlatıyor.

Koşarken etrafı beyaz lekelere, siyah çizgilere ve sarıya çalan yeşil alanlara dönüşüyor sonra da tamamen görünmez oluyor. Bu Bokan'ın kör olduğu anlamına gelmiyor, aksine: O henüz gelecek olan bir dünyayı görüyor, henüz ortaya çıkmamış şeyleri, olayları görüyor. Kendi geleceğini şu anmış gibi sihirli ve belirgin bir şekilde görmeye başlıyor.

Kurumuş bir nehir yatağının kenarlarındaki aşınmış çakıl taşlarını görüyor. İlerde güneş ışığının altında parlayan karlarla kaplı dağ yamaçları var. Her yanda buz, çakıl taşları ve renkli taşlar görülüyor. Biraz daha ileride kenarları kar tutmuş, coşkun akan gök mavisi bir dere var. Bir çağlayanın sesi geliyor kulaklarına. Taşların ve yosunların üzerinde koşarken, dağ tavşanlarının tiz ısıkları duyuluyor. Dağ keçilerinin ayak izleriyle dolu su kıyısında yosun tutmuş çakıl taşları, soluk renkli odun parçalarıyla örtülü kum yığınları var. Dağların orta kısımları kırmızı lekelerle, dağ otlarıyla ve oldukça kuvvetli kokan bodur çalılıklarla kaplı. Önündeki dağın eteklerinde, üstünde onu koruyan kaya parçaları bulunan geniş bir çayır uzanıyor. Etrafta çit yok. Bökân bir taşın üstüne uzanarak dinleniyor. Uykulu gözlerle gökyüzüne bakıyor ve güneşin tadını çıkarıyor. Kar dağların girintilerine dolarak çizgiler oluşturuyor. Rüzgâr, bulutları bir tül gibi inceltiyor ve dağıtıyor. Havada bir çift karga uçuşuyor döne döne. Kara çamlar henüz yeşil veya sarı. Dağın tepesine doğru ağaçlık bölge sona eriyor. Çakıl taşlarıyla dolu zirve, gri renkte. Dağ keçilerinin yavrularıyla birlikte dolaştığı o dağ zirvelerinde ginseng denilen bir bitki yetişiyor.

Bu bitkinin nasıl görüldüğünü ve içinde yardımcı ruhlar olduğu zaman köklerinin neye benzediğini biliyor Bökân. İşe başlamadan önce geniş bir taşın üstüne yatıyor ve bir süre güneşlenerek güç topluyor. Sonra dağ keçilerinin yolunu izleyerek, tepeye doğru turmanmaya başlıyor. Yukarıdaki çayırda yeşil ve mavi renkli su birikintileri var, kimi bembeyaz donmuş. Bökân buraları geçerek gök mavisi göle gidiyor. Bayırlardaki kahverengi yosunların içinde ginseng bitkilerine rastlıyor. Bökân, ginseng bitkilerinin köklerinden üç tanesini bıçağı ile topraktan çıkarıyor ve temizleyerek ilaç çantasına yerleştiriyor.

Ey bu bitkinin içinde yaşayan ulu ruhlar! Sizi umutla dolarak alıyorum, size tevazuuyla sesleniyorum: Dağ insanların yaşadığı o vadiye inin benimle. Onların sizin yardımınıza ihtiyaçları var,

onlardan yardımınızı esirgemeyin. Benimle vadiye gelin, çünkü ben onların elçisiyim.

Kar fırtınasıyla birlikte Bokan vadideki buz tutmuş nehrin kenarına geri dönüyor. Burada dağ insanların kabilesi var. Oraya vardığında görünürde artık köy falan kalmamış, yalnızca büyükçe bir kulübe var. Bu kulübe ağaçtan, taşlardan, söğüt dallarından ve kara çamın kabuklarından yapılmış ve tüm kabile buraya sığınmıştı. Bokan içeri giriyor ve hemen o insanların durumunu anlıyor. Yorgun ve açlar, çoğu soğuktan ve zayıflıktan dolayı hastalanmış. Bokan her birinin gözünün içine bakarak durumlarını değerlendiriyor. Onlarla konuşmıyor, çünkü dillerini bilmiyor. Yapabileceği tek şey, sessizce onları incelemek. İnsanların varlığına alışmalarını ve kendisine yavaş yavaş güvenmelerini bekliyor.

Gün geçtikçe dağ kabilesi insanlarını daha iyi anlamaya başlıyor. Kabilenin ileri gelen yaşlısı gelip ateşin etrafındaki yerini alıyor. Her zaman suskun, gittikçe daha da suskunlaşıyor. Suratında hiçbir ifade olmadan öylece oturuyor, dumandan dolayı gözlerini kısmış. Adamın kıl bile kıpırdamayan suratından ne düşündüğünü anlamak mümkün değil. Arada bir ellerini ateşe uzatıp önce iç, sonra da dış kısımlarını ısıtıyor. Isı ve ateş, hayat demektir. Siska bir kadın yüzünü ekşiterek kulübeye bir avuç dolusu kar taşıyor ve kazana atıyor. Çay için su kaynatacak. Erkekler çubuklarını doldurup sessizce içiyorlar. Arada bir sessizliği bozan bir iki kelime, dağ gölüne bir taşın düşmesi gibi çarpıyor ortalığa. Söylenecek çok az şey var, zaten neden konuşacaklar ki?

Ateşi bekleyen yaşlı adam, ocağa birkaç küçük odun parçası sürüyor. Islak odun hemen tutuşmak bilmediği için, eğilip onu üfleterek körüklüyor. Kadınlar sabah saatleri boyunca odun toplayarak kulübenin arka duvarına dizmişlerdi. Yükselen duman çatının aralıklarından sızan güneş ışığıyla oynaşiyor. Dumanın çıkması için özel bir baca yok, biraz aralık olan her yerden dışarı çıkabiliyor. Bu nedenle kulübenin her yanı isten kapkara kesilmiş. Söğüt

dallarından yapılmış duvarlardan sürekli sular damlıyor. Sadece dıştan karla kaplı kalmış yerler korunuyor ve su sızdırmıyor. Dumanlı-şapırtılı sesler. Bokan'ın anlamını bilmediği bir sürü kelime. Fakat sakın ve rahatlatıcı bir sohbet.

Bokan burada yabancı. Fakat yine de onların hepsini tanıyor, ginseng tepesinden yanlarına inmeden önce bile tanıyordu onları. Onlar için ise Bokan dağdan gelen ve soğuşun içinden ilaç getiren bir yabancı. Yemeleri için kökleri onlara dağıtıyor: Herkes kökün ucundan küçücük bir parça ısırabilir ve ağzının içi acı bir özsuyla doluncaya kadar onu çiğneyebilir. Bu su mideyi güçlendirir ve kalbi ısıtır. Bokan kapanmak bilmeyen bir yarayı tedavi ediyor, kırık bir bacağı tahtalarla satıyor, hamile bir kadını yüreklendirmek için yardım ediyor, yerinden artık hiç kıpırdamayan, hayatını uyanıklık ve uyku arasındaki sisler içinde geçiren yaşlı adamdan gözünü ayırmıyor. Bokan insanların yavaşça mırıldandığı şarkıyı duyuyor ve sözlerini anlamasa da, mânâsını gayet iyi anlıyor. Dağın Anası'na ve rüzgârın öfkeli babasına yalvarıp yakarıyorlardı. Artık yardım eden gökyüzündeki ataları da çok uzaklarda kaldı, artık kamp ateşleri görünmüyor, gökyüzündeki kardaki ayak izleri bile yok oldu ve yabanördeği yuvasına artık hiçbir kuş uçmuyor. Bokan hayalinde içine kurtpençesi, kayın sakızı, malı boynuzunun tozu, kurutulmuş meyveler, mantar ve bitkiler attığı şifalı çayını yudumluyor. Ateşte yanan ardıç dallarının kokusu, aklını bir sis perdesine gömüyor. Neden ve niçin yaptığını bilmiyor ama, kendini bunu yapmak zorunda hissediyor: Yanaklarını şişirerek ağzını büzüyor ve insanların yüzlerine buhar püskürtüyor. Onlar ise gözlerini kapatıyor, fakat bu iğrenç sıvıdan kaçmıyorlar. Bokan'ın dağlardan gelen rüzgâra benzeyen nefesini yüzlerinde hissediyorlar. Kendilerini ona teslim etmişler ve o ne yaparsa yapsın ses çıkarmıyorlar, çünkü kurtuluşlarının onun elinde olduğunu kavrıyorlar. Bokan buraya onlar için geldi ve kış bitinceye kadar da onlarla kalacak. Ve böylece Bokan'ın yanında getirdiği yardımcı ruhlar-

dan aldığı ve gittikçe büyüyen gücü benimsemeye başlıyorlar. Hepsi bunu hissediyor: Yardımcı ruhlar buradalar, ateşin etrafında onlarla oturuyorlar ve Bokan kaldığı sürece, onlar da kalacaklar. Bokan'ın ve garip şarkılarının bulunduğu yerde ateş asla sönmeyecek, çünkü bu dağlardan gelen adam, Ateşin Efendisi, kendilerini koruyacak ve kollayacak iyi bir ruh.

Bokan, ginseng bitkisine sahip olmanın sevinciyle şarkı söylüyor. Çayın içindeki bitkilerin faydalarını övüyor ve sıcaklığı görünce köklerin kanlarını suya nasıl bıraktıklarını anlatan bir şarkı söylüyor. Ateş her şeyi değiştiriyor; yemeği pişiriyor, buzlu sudan çorba ve çay yapıyor, insanların vücutlarını ve ruhların yardımıyla içlerini ısıtıyor.

Bokan, tüm bunlar hakkında şarkılar söyleyerek insanlar için daima görünmez kalan, fakat her zaman çevrelerinde var olan gerçekleri yansıtıyor. Sisler arasında uyuyan, yaşlı adam, hamile kadın, ciddi yüzlü sıska kadın, neredeyse artık hiç gülmeyen genç avcılar üzerine söylüyor şarkısını. Avcılar kendilerini işe yaramaz hissediyorlar; tüm işleri o sessiz kadınların yaptığının farkındalar. Çekingen davranışlarla ayağa kalkıyor, beyaz kar örtüsünün altından odun bulmak için dışarıdaki tipinin içine dalan kadınları izleyerek, onların yaptığını yineliyorlar. Artık neredeyse hiç güç vermeyen sulu çorbayı bir hediye gibi karşılıyorlar. Çubuklarını doldururken artık eskisi kadar coşkulu değiller, çekingen, tereddütlü bir halleri var. Kurutulmuş ot stoku giderek azaldığı için, birlikte çubuk tütürmek bir merasim halini alıyor. Her nefes dikkate çekiliyor ve çubuk hemen başka birine uzatılıyor. Bu bir kadın veya çocuk da olabiliyor, çünkü onlar soğuktan en çok etkilenen kişiler. Hareket alanları çok dar ve çok önemli bir zorunluluk olmadıkça kimse dışarı çıkmıyor.

Bokan çocuklara da onların anlamadığı kendi dilinde tayganın mucizelerini içeren şarkılar söylüyor. Bataklıkların ve göllerin üstünde uçuşan su kelebeklerinden, ağaçların şarkılarından ve ya-

ban horozunun ötüşünden bahsediyor. Onları korkutmak için kurtların ulumalarından söz etmiyor, çünkü kelimeleri anlamasalar bile ses tonundan ne demek istediğini anlayabiliyorlar. Aç kurtlar buradan çok uzaklarda karla kaplı bozkırlar aşıyor ve sonsuz gibi görünen vadilerde dolaşıyorlar. Geceleri uluyarak Uss'u çağırıyorlar. Uss onları duyunca irkilerek mızıldanıyor ve titreyen kulaklarıyla bir o yana bir bu yana dolanıp duruyor. Uss... Uss nerede?

Bokan ona doğru elini uzatıyor ve sıcak burnuna dokunuyor. Evet, kurt burada. Hem ısınmak, hem de ısıtmak için ona iyice sokulmuş, yatıyor. Ama diğerleri, o dağ insanları ortada yoklar. Henüz öyle birilerinin varlığı söz konusu değil. Bokan heybetli çamların kapattığı bir çukurlukta yatıyor. O, hayvan arkadaşı ve kış mevsimiyle baş başa. Uss'un onu terk etmediğine ise şükrediyor. Karın aldatıcı güveni Bokan'ı etkisi altına almaya başladığında Uss onu kolundan ısıarak çekiştiren, huzursuzca sıçrayan ve onu hayata bağlayan bir köprüye dönüşüyor.

Bokan ayağa kalkıp içinde bulunduğu çukurdan çıkıyor ve nerede olduğuna bakıyor. Hava çok soğuk ve içlerindeki son güç tükenmeden güneye doğru koşmalı. Bokan, eninde sonunda emniyette olabilecekleri bir yer bulacaklarını biliyor. Bu yerde dinlenebilir ve yeniden uyanmayı ümit ederek, yorgun bedenlerinin dinlenmesi için yatıp uyuyabilirler.

"Yolumuza devam etmeliyiz" diye bir fısıltı çıktı Bokan'ın soğuktan çatlamış dudaklarının arasından. "Gel benim gri kurdum, sakın vazgeçme. Biz ikimiz, sen ve ben, hayatımız için koşacağız."

Müstakbel şamanın ruhu, büyük bir çam ağacının tepesinden dünyaya gelecek. Çamın dalları aşağıya bakıyor. Bu ağacın tamamı, en alt dallarından en tepesine kadar,

kuş yuvalarıyla dolu olacak. Ruhları üst dallarda bulunan yuvalarda dünyaya gelen şamanlar, ruhları aşağıdaki yuvalarda dünyaya gelecek olanlardan daha güçlü ve önemli olacaklar, çünkü uçmasını ilk öğrenen onlar olacak.

Günlerden birgün Bokan ve Uss, büyük nehirdeki yaşlıya rastladılar. Karlarla örtülmüş olan evinin, sadece yuvarlak tepesi gözüktüyor. Bu toprak evin duman çıkan yerinde tahta bir direk bulunuyor, bu direğin uç noktasında ise yine tahtadan yapılmış ve kartal tüyleriyle süslenmiş bir kuş oturuyor. Yaşlı adam evin önünde duruyor. Üstüne garip şeyler dikilmiş olan, kalın bir kürklü mantoya sarınmış. Şapkasının altından görünen yüz pek yabancı gelmiyor Bokan'a, çünkü Matzkala'yı andırıyor. Fakat şu bir gerçek ki, karşısında duran Matzkala değil, bu bir adam. Bin bir çehresi olan bir adam. Köyün yaşlısı Orchon'a ve dağ kulübesindeki ihtiyar Çar'a da benziyor. Tüm bu insanlardan bir parça almış gibi, sanki hepsiyle akraba, ama yine de bütünüyle başka biri. Belli bir izlenim edinebilmek için iyice bakmak gerekiyor, çünkü yüz hatları saniyeler içinde değişebiliyor. Yüzünün derisi aynı tabaklanmış ren geyiği derisine benziyor. Sanki fırtına tarafından şekillendirilmiş asırlık bir kaya, ya da suyun içinde duran genç bir kayın ağacı gibi. Uzun saçları, mavi-siyah şapkasının altından perçemler halinde omzundan dökülüyor. Yoksa saçları kar beyazı mı? Koca koca açılmış yumuşak bakışlı gözler, sanki uzaklarda bir şeyi arar gibi boşluğa bakıyor. Sabah güneşinde parlayan dağ gölleri gibi dupduru bu gözler. İçlerinde karın pırlıtsı yansıyor, kar taneleri ışıltılar saçıyor ve gülümsemesiyle birlikte sıcakık bir ışık seline dönüşüp akıp gidiyor.

“Nihayet gelebildin” diyor büyük nehrin kıyısındaki yaşlı. “Gelmen çok uzun sürdü. O çam ağacından o kadar da uzaklara uçmuş olamazsın, yoksa ormandaki yangın mı yolunu kaybetmene neden oldu? Uzun süredir seni bekliyorum ve yakında geleceğini umuyordum, çünkü birlikte yapacağımız çok iş var. İçeri buyur,

ateşin ve kurdun dostu, çatıdan yerin derinliğindeki dünyama gir. Seni bana getiren kurt refakatçin ise bizimle gelemmez. O varması gereken yere şimdilik ulaştı ve şu andan itibaren evimizin önünü bekleyecek.”

İkinci Bölüm

NEHRİN KIYISINDAKİ YAŞLI ADAM

Yaşlı adam karlara basarak oluşturduğu yoldan, evin kubbeyi andıran çatısına çıktı. Bu tepenin tam ortasında bulunan delikten, heybetli bir ağaç yükseliyordu. Dalları olmayan, budanmış ve kabukları soyulmuş bir ağaçtı bu; tepesinde kartal tüyleriyle süslü tahta bir kuş bulunuyordu.

“Buradan dünyanın karnına gir” dedi yaşlı adam ayak basmak için ağaç kütüğüne açılmış oyuntuları işaret ederek. Bu oyuntular çok derine, sıcak bir karanlığın içine doğru iniyorlardı. Yaşlı adam ağaç kütüğüne sarılarak kendini aşağı bıraktı ve kayarak gözden kayboldu. Bokan tereddüt içinde onu takip etti. On iki basamak aşağı indi, bu mesafe bitmek bilmezmiş gibi gelmişti ona. Sonra aşağıya ulaştı ve evin içine geldiğini hissetti. Hiçbir şey görünmüyordu ama, büyük bir salona ayak bastığını anlamıştı.

“Neredesin?” diye sordu çekinerek. Cevap hemen yanı başından geldi. Öyle yakın ve gür bir sesteki ki, Bokan elinde olmadan irkildi.

“Şimdi ben bir ses oldum” dedi yaşlı adam, “bağımlı olduğun bir ses, çünkü yalnızca o sana dünyayı anlatabilir. Ama ateş yanınca her yeri kendin görebileceğin için, sana bütün evimi tarif edecek kadar budalalık etmeyeceğim.”

Sözler bittiği anda çitirtılar duyulmaya başlandı, kıvılcımlar etrafa sıçırıyordu ve Bokan'ın önünde mavimsi alevler oynaşmaya başlamıştı. Bir süre sonra bu alevler sarı, kırmızı ve turuncuya dönmüşler ve büyük bir ocak ateşi oluşturdular. Yaşlı adam ateşin ortasında duruyor ve gülüyordu. Yumrukları arasında bir parça odun

kırdı ve alevlerin içine koydu. Bokan, az önce sandığı gibi yaşlı adamın ateşin içinde olmadığını fark etti, sadece ateşin yanında duruyordu. Evdeki diğer şeyleri de görmeye başlamıştı.

Bokan, evin tümüyle kalaslardan ve ağaç kütüklerinden yapılmış olduğunu gördü. Dıştan bakınca karla örtülü bir tepeden başka bir şeye benzemiyordu ama, içerisi oldukça genişti. Yerler hayvan postlarıyla kaplanmıştı ve aynı zamanda bazı yerlere minder ve döşek olarak da serilmişlerdi. Ateşin yanında toprak ve demirden yapılmış testiler ve kaplar duruyordu. Duvarlara ise bir sürü alet edevat karmakarışık bir halde asılmıştı, bu nedenle Bokan ilk bakışta onların ne olduklarını seçemedi. Göğüs kısmına demir çubuklardan ibaret bir kafes dikilmiş olan uzun bir deri elbise gördü ilk olarak. Bunun yanında bir şapka ve bir davul, tüylerle süslü bir başlık, kemerler, halatlar, avcı çantaları ve bazıları insan şeklinde yontulmuş birtakım tahta araç gereçler asılıydı. İnsan şeklinde olanlar, ocağın ateşinde parlayan gözlerini Bokan'a dikmişlerdi. Bu gözlerin cilalanmış metalden yapılmış olduklarını anlaması, oldukça uzun sürdü. Bir köşeye saman, çalı çırpı ve kökler yığılıydı, her yanda üzerine dualar yazılmış olan deriler ve kuru bitkilerle dolu keseler vardı. Ve Bokan salonda ev hayvanlarının gezindiğini gördü, fakat ikinci bakışta onların sadece üzerine post geçirilmiş hayvan kemikleri, içi samanla doldurulmuş yaban horozları ve bir parça kurutulmuş et olduğunu anladı. Az ötede içi doldurulmuş bir yılan ve sanki duvardan yukarı tırmanıyormuş gibi görünen, bu arada da parlak dişlerini gösteren bir samur gördü. Fakat bunlar da tahta parçalarına asılı olarak duran kıpırtısız nesnelere sadece. Bu ölülerin diyarında ateş ve yaşlı adam dışında, yaşayan hiçbir şey yoktu.

Oldukça özenli çalışılmış, pürüzsüzce cilalanmış ve duman dan kararmış ağaç merdivenin hemen yanında Bokan'ın suratına aniden beyaz bir şey çarptı. Zaten ürkmüş olan Bokan, iyice korkmuştu. Kendini korumak için elleriyle istemi dışında yüzünü ka-

pattı, fakat bunu yaparken gözlerini yummadığı için, parmaklarının arasından bembeyaz renkli kocaman bir kargayı pençelerini açmış uçarken gördü.

“Bu Baykuş” diyerek güldü yanındaki yaşlı adam. “Kendimi bildim bileli burada yaşar ve gevezeliğiyle huzurumu bozar. O benim için uzaklara uçar ve döndüğünde bana dışarıda olup bitenleri anlatır.”

“Beni de gelirken gördü mü?” diye sordu Bokan ve boğazını temizlemek için hafifçe öksürdü.

“Tabii ki” dedi yaşlı adam, bir yandan da sürekli gülüyordu. “Seni ve kurdunu bularak doğru yolu göstermesi için, onu size yollamıştım. Belki onun farkına varmadın, ne de olsa kar gibi beyaz. Onu bir bulutla karıştırmış da olabilirsin.”

“Hiç durmadan koştum” dedi Bokan. “İnsan koştuğu zaman yalnızca yeri görüyor ve sonunda çevredeki hiçbir şeyi göremez oluyor. En fazla kafanın içindeki görüntüleri görebilirsin ve ulaşmak için çok uzakta olan şeyleri.”

“Ulaşmak ve kavramak. Evet, bir kurdun adımlarına uyarak koşmanın nasıl olduğunu bilirim. Ama yine de pek iyi olduğunu söyleyemem, çünkü sadece bir hayvan gibi olmak ve onun gibi rüyalar görmek yeterli değil. İnsanlar görmeli, bir kurt olarak görmeli ve insan gibi hissetmeli. Fakat bir şaman gibi bilmeleri gerekir.”

Yaşlı adam gülerken konuşuyordu ama, çok da ciddiye. Ateşin yanından kalkıp doğrulduğunda, eskisinden daha uzun görünüyordu. Neredeyse ağaç merdivenin üstündeki duman deliğine kadar uzanıyordu boyu. Giydiği deri elbisenin püskülleri neredeyse yere değiyor, en küçük hareketinde dalgalanıyorlardı. Başı, kahverengi alevlerin arasından yükselir gibiydi. Şapkasını çıkardığında saçları vahşi bir hayvanın edasıyla elbisenin üzerine doğru serpilirdi. Donuk yüzündeki gülen parlak gözleri, Bokan’ı sessiz kalmaya zorluyordu. Karşısındaki görüntüyü ağzı açık izliyordu Bokan. Sonra beyaz karganın duman deliğinde birkaç kere döndükten son-

ra tekrar yaşlı adamın sol omzuna konarak, kafasını ve boynunu yaşlı adamın birbirine karışmış saçlarına sürdüğünü gördü.

“Şimdi yapacaklarıma iyi bak çünkü şu andan itibaren bunlar senin her gün yapman gereken görevlerin haline gelecek” dedi yaşlı adam ve bir kabin üzerine eğildi. İçinden kahverengi bir toz aldı ve ocağın üstündeki kazana attı. “Bunlar kavrulmuş banotu tohumlarıdır. İnsanı ferahlatan ve canlandıran iyi bir içecektir. Bazı zamanlarda bunu içeriz, sonra yine çay. Ama aynı içeceği asla peşe peşe içmeyiz. Zamanı geldiğinde neyin önemli olduğunu ve her şeyin nasıl yapıldığını anlayacaksın.”

Demek ki burada kalacağım, diye düşündü Bokan, bu kulübede, karın altındaki, toprağın derinliklerindeki bu ağaç evde. Sıcak olan bu yerde kışın geçmesini bekleyebilirim...

Galiba onun düşüncelerini okuyabilen yaşlı adam cevap verdi: “Ben senin öğretmenimim ve sen her şeyi nedenleriyle kavrayıp öğreninceye kadar burada benimle kalacaksın. Ben bir isme sahip değilim, belki sen bana senden öncekiler gibi bir isim verirsin. Birine isim vermek, ona hükmetmek anlamına gelir. Beni bir isimle çağırmalarına çok ender izin veririm. Ama asla unutma: Püsküllü elbisemin üstüne dikilmiş birçok isim taşıyorum. Onlar beni yalnızca süslüyor ve hiçbiri benim gerçek benliğime değmiyor.”

“Peki sen kimsin?” diye sordu Bokan çekinerek.

“Ben adı söylenemeyen biriyim, senin öğretmenimim” dedi yaşlı adam. “Beni usta diye çağır. Şimdi gel ve ateşin yanına otur, çünkü kış soğuğundaki uzun yolculuğundan dolayı donacak hale gelmişindir. Çok garip bir adam olduğunu söylemem gerekiyor... Kıyafetine bakılırsa ren geyiği insanlarından birisin. Ama bir avcı olmadığın kesin; bunu gözlerinden ve postlarla ölü hayvanlara bakışından anlıyorum. Belki başka türlü bir avcısın, hedefini bilmediğin için şaşkın şaşkın hayatın içinde koşan bir toplayıcısın. Ama ulaştığın zaman hedefinin ne olduğunu öğreneceksin.”

“Benim hakkımda daha başka şeyler de söyleyebilir misin, hakkımda daha çok şey biliyor musun?” diye sordu Bokan.

Yaşlı adam yeniden güldü ve kendini inleyerek ocak ateşinin yanındaki mindere bıraktı. “Çok sabırsızsın! Evet, sen gerçekten de yuvasından düşmüş bir kuş yavrususun. Bir zamanlar tepesinden uçmaya başladığın o kocaman çam ağacını hatırlıyor musun? Çok uzaklara uçtun, ama yeterince uzaklara değil; çünkü gücün aslında yapmak istediklerini yapmaya yetmedi. Bu yüzden yere biraz sert düştün ve neredeyse aklını yitirecektin. İyi ki sana bakacak biri vardı ve seni iyileştirebildi.”

“Matzkala” diye fısıldadı Bokan ve içinde şifacı kadına karşı büyük bir sevgi seli yükseldi. Onun ağaç mezarı ve o kayınlar gelmişti aklına. Yaprakları rüzgârdaki hışırtısını ve tayganın nefesini düşündü. Bu resimler zihninde şöyle bir beliriyor, sonra da sabahları çayırardan yükselen sis gibi dağılıp gidiyorlardı.

Yaşlı adam Bokan’ı rahatsız etmeden bu resimlerle baş başa kalmasına, kısa bir süre için tekrar o beyaz renkli, sekiz bacaklı uçabilen ren geyiği olmasına, o beyaz kartalı ve yüreği gülen o kurdu düşünmesine izin verdi. Bu yüzden susuyor ve sabırla bekliyordu. Sonunda ustasının sesiyle anılardan sıyrıldı ve içinde buldukları zamana geri döndü.

“Henüz gerektiği kadar hazır değilsin” dediğini duydu yaşlı adamın. “Sen güç toplamak ve içindeki yanlış düşünceleri yok etmek için, sihirli bir yolculuğa çıktın. Bildiğin gibi ateşin içindeydin ve o kurt yanında olduğu için sana zarar vermedi. Fakat bu ateş yalnızca seni dıştan saran bir başlangıçtı. Gelecek olan ateş içinde yanacak ve düşünebildiğin her şeyden daha sıcak olacak. Ancak içinde belirsiz olan ne varsa yanıp kül olduktan sonra iyileşeceksin; bu senin vazifen zaten. O zaman artık şaşkın şaşkın dolaşmayacak ve bir şeyleri aramayacaksın, çünkü farklı olan her şeyi uyumlu hale getirebileceksin. Burada ve başka insanların yanında kaldığın süreler, senin için hep birer sınav olacak. İşaretlere dikkat et, onlar ruhun ayak izleridir! Onlar sana evet veya hayır diyeceğin zamanı ve doğru yeri, hep bir aşama bittikten sonra gideceğin ya

da kalacağın zamanı söylerler. Öyleyse bana gelmişken şimdiden sadece bu kış boyunca ve onu takip eden ilkbaharda, yazda ve sonbaharda da burada benimle olman gerektiğini duy. Fakat bir sonraki kış bittiği zaman gitmelisin. Ben büyük nehirdeki yaşlı adamım ve sen benim sayemde içinde yaşamın suyu akan büyük denize ulaşacaksın. Buradaki öğrencilik süren boyunca olacakların hayatta sadece bir defa olacağını ve bir daha asla aynı şekilde olmayacağını şimdiden düşünmeye başla. Her an uyanık kal ve yaşadığın anı hisset - sadece yaşadığın an gerçektir, diğerlerinin tümü anların güçsüz parıltısı ve insanın kafasını karıştıran gelecek kaygısından ibarettir. Bu kaynamış suyu iç ve tadını iyice al, vücudundan içeri aktığında onu içinde hisset ve orada neler yaptığını kavramaya çalış.”

Söz dinleyen bir öğrenci gibi, ki şu andan itibaren öyleydi, Bokan kendisine uzatılan kavrulmuş banotu tohumu çayını içti. Gürül gürül yanan çam ağacı köklerinin kokusunu ve ustasının ateşe attığı ardıç dallarının dumanını içine çekti. Bokan'ın zihninde garip resimler oluşmuştu ama, bu kar alındaki eve geldiğinden beri ilk defa yüksek sesle güldü, çünkü birden bu garip resimlerin rüya ve hayal olmadığını, aksine gerçeğin ta kendisi olduğunu anlamıştı.

Bokan'ın görevleri arasında her şeyden önce odun kesmek ve yemek pişirmek geliyordu. Odun getirmenin anlamı şuydu: ağaç kütüğündeki on iki basamağı tırmanmak ve bacadan evin çatısına çıkmak. Orada onu karıyla, soğuğuyla ve fırtınasıyla kış mevsimi karşılıyordu. Bokan dışarıda kış olduğunu çoğunlukla unutuyordu, çünkü yerin kamında onu pek az hissediyordu, orada dünya sıca-

cıktı. Bu bir mucize değildi: Ne de olsa ustasının evi her şeyden on iki basamak uzaktaydı!

İlk dışarı çıktığında çok üşüdü. Rüzgâr buz gibi eserek yüzüne kar tanelerini çarptı ve onu sarsarak üzerindeki uyuşukluğu atmasını sağladı. Sonra gri kurdun geldiğini gördü. Kurt büyük adımlarla bir yerlerden fırlayıp karın içinden ona doğru koştu ve üstüne öyle bir hızla atladı ki, Bokan'ı neredeyse devirecekti.

“Uss!” diye bağırdı Bokan ve iki eliyle kurdun omuzlarını kavrayarak onu kucakladı. Tüm yüzünü yalamak için bekleyen pembe ve sıcak dili kendisinden uzaklaştırmak için hayvanın çenesini gülererek geri itti. Boğuşuyor ve güreşiyor, birbirlerinin üstüne atlıyor, hırılıyor ve oyun olsun diye birbirlerini ısırıyorlardı. Tüm bunları yaparken kurdun en çok hoşuna giden şey, Bokan tarafından kulaklarının ya da çenesinin beyaz bölümünün ısırılmasıydı. Bir süre bu şekilde tepindiler, ta ki Bokan'ın sesi yükselene kadar: “Tamam, artık yeter. Hadi gidip ateş için odun getirelim!”

Gri kurt hemen kulaklarını dikti ve çatının etrafında günden güne kalınlaşan kar yığınlarının içine daldı. Bokan kurt adımlarıyla koşuyordu onun ardından ve birlikte rüyalar diyarına dönüşen karla kaplı ormana gittiler. Ayaz, rüzgârın sayesinde etraftaki her şeyi, dalların uçlarını, hatta karların üst kısmını bile kristalleriyle kaplamıştı. Bu donmuş yüzey bir ayna gibi öğle güneşini yansıtarak, milyarlarca ışıltıyı bir kıvılcım gibi etrafa saçıyordu. Bokan ısınmak için koştu ve çok kolay bir şekilde istediği odunları buldu, çünkü Uss ona en iyi yerleri gösteriyordu. Odunları karların içinden çıkardı, silkeleyerek temizledi, kollarında biriktirerek karların içinden görünen ağaç merdivene taşıdı ve onları karanlık delikten aşağı attı. Siyah baca deliğinden aşağı baktığında, ustasının o tanıdık rahat evinden bir iz bile göremiyordu. Hatta aşağıda böyle bir evin varlığına dair bir tek iz bile yoktu. Ama Bokan yaşlı adamın attığı odunları toplayıp duvara dizdiğini biliyordu, çünkü yukarıdaki dünyaya yaptığı yolculuktan geri döndüğü zaman, her yer tert-

miz ve toparlanmış oluyordu. Ateş ise çıtır çıtır yanıyor ve sıcaklığıyla tüm evi aydınlatıyor, böylece Bokan'ın kısa sürede kışı unutmamasını sağlıyordu.

Bokan, kazanı karla doldurup tahta merdivene bağlı olan halatla, tıpkı bir kuyuda olduğu gibi aşağı salladı. Yaşlı adamın karı alabilmesi için bir süre bekledi ve boş kazanı halatla tekrar yukarı çekerek yeniden doldurdu. Kazanı üç kere karla doldurup aşağı gönderince, iş sona erdi. Bokan'ın yiyecek için endişelenmesine gerek yoktu. Evde yeterince erzak bulunuyordu; et, mantar, meyve ve böğürtlenler, bitkiler, kökler ve daha önce hiç görmediği ya da yenilebilir olduklarını bilmediği bir sürü şey vardı. Tüm bunlar ya kurutulmuş, ya da tütsülenmişti. Ara sıra Uss bir fare, tavşan, samur ya da tavuk getirerek, taze et ihtiyaçlarını karşılıyordu. Gri kurdun getirdiklerini bir hediye olarak karşılayan Bokan, onları da yer alındaki dünyaya atıyordu. Hayatında ilk defa uzun süredir açlık hissetmediği için hayvanları teşekkür ederek alıyor, isimlerini söylüyor ve bir görevmiş gibi aşağıdaki ustasına yolluyordu. Sonra tekrar işine dalarak bunları unutup, on iki basamak aşağıdaki yeraltı dünyasına indiği zaman hayvanların usulüne uygun olarak temizlenip hazırlandığını görünce, şaşırıp kalıyordu. Bokan yemeğin hazırlanması ile de ilgileniyordu. Gerçeği söylemek gerekirse, aslında tüm yaptığı ateşi kontrol etmekten ibaretti. Tencereler ve et parçaları, sanki sihirli bir el değmiş gibi hareket ediyordu. Bokan yiyecek ve içecekleri ateşin üstünde gerektiği gibi taşıyıp, kazanı içindekileri azıcık olsun dökmeden közlerin içindeki taşların üzerine yerleştirebilirse, çorba, yemek ve çay, kendiliğinden oluveriyordu sanki. Bokan ateşe odun atıyor, közün ısısını ayarlıyor, alevlerin yönünü tespit ediyor, gerektiğinde ısı ya da ışık üretiyor, kızartmak ve kavurmak için küçük bir ateş, tütsülemek için büyük bir ateş yakıyordu. Bunun dışında başka bir işi yoktu.

Bazen usta ateşe ardıç dalları ve biberiye atıyordu. Bu dallar ve bitkiler değerli şeyler olduğu için çok az miktarlarda kullanılı-

yorlardı; etrafa beklenmedik güzellikte sesler ve kokular saçarak, insanın hayaller kurmasına neden oluyordardı. Önce ateş değişiyordu: Alevler çıtırdayarak ve kıvılcımlar saçarak oynaşa oynaşa duman deliğine kadar yükseliyor, buradan diğer dünyaya çıkıyorlardı. Bu ateşlerin içinde ustanın görüntüsü de dans ediyordu. Yüzü sürekli ve hızlı değişiyor, en değişik şekilleri alıyor, bazen tanıdık, bazen yabancı, geçmişte kalan ve gelecek olan insanların çehrelerine bürünüyordu. Sonra beyaz karga havalanıp ustanın ve hayat ağacının etrafında dönüyor, gaklayarak tavana uçuyor ve savrulan ardıç ağacı alevlerinin arasından dışarı çıkıyordu. Dışarıda atalarıyla konuşup geri dönüyor ve onların haberlerini tekrarlıyordu. Önce anlaşılmayan bir ötme sesi çıkarıyor, sonra da belirgin cümleler kuruyordu, ama galiba bunların birbirleriyle pek bağlantıları yoktu. Karganın ötmesi ve ateşin çıtırtısı, birden duman deliğinden girerek ağaçtaki basma deliklerinden geçerken üflemlerle bir çalgı çalınıyormuş gibi çıkan ıslık sesi, bunların hepsi müzik gibiydi. Rüzgâr sanki ağacın deliklerine üfleyerek, on iki notalık kocaman bir flütü çalar gibiydi. Tüm bu seslere ansızın bir davul sesi karıştı. Ayağa fırlamış olan usta, tok bir sesle şarkı söylüyordu. Sol elinde kendisinin yarı büyüklüğünde oval bir davul, sağ elinde ise tokmak olarak kürkle kapladığı tavşan ayağı vardı. Davulun ritmine göre şarkı söyleyip daireler çizerek, dans etmeye başlamıştı. Dans ederken eteğindeki püsküller suda sallanan sazları veya ateşin içinde oynayan alevleri andırıyordu. Davuldan yükselen boğuk gümbürtüler insanı çağırır ya da bir şeyler ister gibiydi. Sonra içinden birçok ses tonu duyulan bir sohbet başladı, çünkü bir davul aynı zamanda hem soru sorabilir, hem de cevap verebilirdi. Usta, atalarıyla konuşuyordu, atalar da davulun sayesinde onunla konuşuyordu. Davul, onların seslerini toplayıp, içinde alçak bir sesle tıngırdayan yardımcı ruhların bulunduğu karnından tekrar dışarı veriyordu. Atalar susunca ustanın sesi duyulmaya başlıyordu. Usta Bokan'ın anlayamadığı bir şarkı tutturmuştu. Hatta bu şarkının bazı sözleri, Bokan'a göre çok korkunçtu:

*“Sen, karanlıklar dünyasının efendisi,
siyah kunduzlardan bir yatağa sahiptin,
kalçaların öyle heybetli ki,
onları hiçbir kemer çevreleyemez.
Boğazını hiçbir insanoğlu elleriyle kavrayamaz,
kaşların çok geniş,
sakalın kapkara,
demir kılıcın ise yeşil;
kemiklerin demir gibi,
yurdunun çatısı da demirden.
Eğerini kaplamak için
tüm bir atın derisi yetmez.
Senden korkanlar seninle tanışacaktır:
korku dolu gözlerle ve kan revan içinde.
Ölü bir insanın göğsü
sana bir kova olarak hizmet edecektir.
Bardağın insan kafasından olacaktır.
Sana saygı duyan, senin kölen olacak,
senden mühlet dilenmeden.
Ama burada, dünyanın sıcacık karnında
sen yalnızca bir misafirsin.”*

Ya da yaşlı adam şu şarkıyı söylüyordu:

*“Çal, davul! Bögür buzağı!
Yuvarlak bir buz gölü gibi gümbürde.
Sözlerim seni devasa bir aygıra çeviriyor.
Uç, binek hayvanı! Kartalların dolandığı
geçide doğru yüksel!
Benimle gökkuşağına,
yüksek dünyalara fırla!
Atalarımın kamp ateşlerinde oturuyorum*

*ve onların ışığı ışığa katarak
nasıl dünyalar ördüklerini ve dokuduklarını,
yaşayanı nasıl yaşattıklarını dinliyorum.
Ben bir ateşim
sözcüklerin kor alevinde yanacağım.
Uç, binek hayvanı, beni taşımaya devam et,
daima devam..."*

Bokan, yaşlı adamdan yeraltı dünyasındaki ateşin yanında duyduğu bu sözlerin anlamlarını o zamanlar henüz bilmiyordu. Bu sözler onun için yalnızca bir şarkıdan ibaretti, bunlar ona göre bu şekilde söylenen asırlık şarkılardı. Bazen de onlara hiç yabancı olmadığını hissediyordu, sanki onları bir yerlerde daha önce duymuş gibiydi. Matzkala'yı gözünün önüne getirmeye çalıştı ve sesiyle birlikte onu hatırlamayı başardı. Ama şarkılar ona ait değildi, sadece bu yaşlı adam söylüyordu bu şarkıları, sadece bu yaşlı...

Ve birgün yaşlı adam küçük, yuvarlak, içi oyularak çanak şekli verilmiş odundan bir davul uzattı ona. Bu oyuntunun içine elini sokarak davulu tutabilirdi. Davulun etrafına rüzgârı ve onunla birlikte ataların sesini içine alabilsin diye, yedi tane delik açılmıştı. Odunun üzerine gerilmiş olan derinin üzeri, resimlerle süslenmişti. Kızgın bir iğneyle deriyi yakarak hayvanları ifade eden şekiller, bir ev ve bir güneş kursu, bir seneyi ifade eden devrin içinden geçen geyikler, tepesinde dans eden bir şekil çizilmiş olan bir dünya ağacı, kayıklar ve kızaklar, insanlar ve kapanlar, üstünde bir adamın, bir kadının ve bir oğlağın yürüdüğü bir gökkuşağı, kar ayak-kabıları ve uzun kayaklar, üçgenler ve daireler, kürkleri ve silahlar resmedilmişti.

Davulun ren geyiği boynuzundan yapılmış tokmağı ise, davul gibi resimlerle süslenmişti. Tokmakla davula vurduğu zaman gergin deri vuruşun gücünü iki katına çıkartıyor, davul dans ediyor, zıplıyor ve Bokan'ın elinde sanki kendiliğinden uçuyordu.

“Çal” diye bağırdı usta, “bu geyik derisinin içindeki sesleri ortaya çıkart. Birçok şekilde böğürebilir bu geyikçik, onun derisini hoplat, zıplat, ona binip sür onu!”

Bokan bu şekilde davul çalmasını öğrenmeye başladı.

Gittikçe ısınan güneş karları eritmeye başlayınca kadar, koca bir kış boyunca durmadan davul çaldı Bokan. Ustasının ritmine uyarak, kendi kendine ren geyiği insanların bildiği şarkılarını sessizce söylüyordu. Yaşlı adamın söylediklerini asla söylemiyordu, çünkü bunlar asla tekrarlanmıyordu. Bir süre sonra kendi şarkılarını yapmaya başladı: Reijo'nun bilenmiş taş baltası hakkında bir şarkı söyledi. Şarkıda baltanın oldukça güzel süslerinden ve kürklere sarılı olarak onu sönmüş ocak ateşinin yanında nasıl bulduğundan, onu büyük orman yangınında nasıl kaybettiğinden söz ediyordu. Binek hayvanı Onikan ve onun komik yürüyüşünü anlatıyordu diğer şarkısı. Çünkü şimşek gibi, fırtına gibi olan Onikan, sanki sürekli gülüyormuş gibi ağzı açık koşardı ve ayaklarını çok değişik şekilde öne atardı. Uniak ve Orchon hakkında da şarkılar söyledi; Matzkala'dan öğrendiği her şey hakkında da.

Bokan şarkı söylerken ustası susuyor ve onu büyük bir ilgiyle dinliyordu. Bazen Bokan koca salonda çıt çıkmadığını fark ediyor ve kendisini gizli bir şey yaparken yakalanmış gibi hissediyordu. O zaman şarkısını yarıda kesip elindeki tokmağı ve davulu bir tarafa bırakıyor, ateşin başına giderek iş yapmaya koyuluyordu. Aslında iş yapmakla, düşünebilmek için zaman kazanmaya çalışıyordu yalnızca. Neden daima ustasına hoş görünmeye, onun suyuna gitmeye çalışıyordu? Neden hiç karşı gelmeden hizmet ediyordu ona? Burada, bu yerin altındaki garip evde ne işi vardı?

Birgün yaşlı adam ateşe bir kez daha ardıç dalları attı. Etrafa

baştan çıkarıcı bir dumanın yükselmesini bekledi ve sonra konuştu: “İçinde mayhoş böğürtlenlerin, ardıç üzümünün ve kurutulmuş kuzu mantarının bulunduğu bu suyu iç ve olacıklara dikkat et. Bol miktarda yardımcı ruh oturmaktadır orada. Eğer zihninde anılarla dolu resimler yükselirse onları bastır ve kendini algılamaya çalış. Birçok kez on iki basamaklı hayat ağacından, o gökyüzü merdiveninden yukarı tırmandın ve dışarıdaki dünyayı gördün. Şimdi bedenini yanımda, ocak ateşinin yanında bırakarak ruhunu bu bildiğin yoldan dışarı yolla. Hayat ağacını yalnızca ruhun ve onun hayal gücüyle çık ve evin çatusına geldiğinde ormanın içine doğru git. Kurt seni takip edecek ve sana iyi bir rehber olacaktır. Çünkü bu sefer ormana odun aramaya gitmiyorsun. Bu sefer canlı bir ağaç arayacaksın. Aramak zorunda olduğun bu ağaç, çok özel bir ağaçtır ve doğru ağacı bulduğuna emin olabileceğin işaretlerle bezenmiştir. Bu ağacın gövdesinden kendine ait bir davul yapacaksın. Artık kendine bir davul yapmanın zamanı geldi.”

Bokan itaatla ustanın uzattığı kabı aldı ve içindeki acı çayı küçük yudumlarla yavaş yavaş içip bitirdi. Bu sırada yaşlı adam şarkı söyleyerek ateşin etrafında dans ediyordu ve o büyük davulu öyle hızlı bir ritimle çalıyordu ki, Bokan’ın başı dönmeye başladı. Artık yaşlı adamın söylediklerini duymuyordu, duvarlar onun etrafında dönmeye başlamıştı, sanki ev de ustayla birlikte dans ediyordu. Beyaz karga birçok kez konmak için bir fırsat ararcasına Bokan’ın omzunun etrafında uçtu. Nihayet kuş Bokan’ın sol omzuna kondu ve kafasını onun boynuna sürmeye başladı. Gagası kulağının tam dibindeydi ve birden Bokan karganın yaşlı adamın sesiyle bir şeyler söylediğini duydu: “Şimdi ruhunu serbest bırak, Bokan. Bak: O çoktan bedeninden ayrılmış ve hayat ağacının birinci basamağına basarak yukarı çıkıyor. Şimdi ikinci ve üçüncü. Ruhun öyle hafif ki, seni yormadan havada süzülüyor. Şimdi diğer basamakları çok kolay geçip duman deliğinden dışarı çıkacaksın. Evin tepesinde parlayan güneşi görebiliyor musun? Hava çok temiz ve etraf-

ta baharı müjdeleyen kokular var. Isının girdiği yerlerdeki karlar erimiş ve orman yeşiller içinde dalgalanıyor. Rüzgârda dans eden yaprakları görüyor musun? Ustanın söylediği şarkı onları sevindiriyor. Ve gri kurt Uss, senin dostun ve yoldaşın, onun insan gibi gözlerini görüyor musun? O sana doğru geliyor, fakat her zaman yaptığı gibi üstüne atlamıyor... Bunun yerine ormana koşuyor ve onu takip edip etmediğine bakmak için arkasına bakıyor... Meraklı meraklı yerden kafalarını uzatan yosunların ve eğrelti otlarının üzerinden koşuyorsun. Ağaçları görüyor musun? Bir ağacın diğerine benzemediğini fark edebiliyor musun? Dallarıyla nasıl da el sallayıp seni çağırdıklarını görebiliyor musun: Buraya gel, şuraya gel... Seni aldatmalarına izin verme Bokan, onlar senin dikkatini sınıyorlar... Oradaki o karaçamlar, kızılçamlar ve kayın ağaçları... Koşmaya devam et Bokan, kurdu takip et. Onun kendinden ne kadar emin olduğunu görüyor musun? Şimdi bir ağacın önünde duruyor, bu bir sedir ağacı, bir dağ servisi. Kurt ağacın tepesine bakıyor ve onu inceliyor. Doğru ağaç bu mu, Bokan? Bunu çok iyi düşün... “Sedir ağacı...” diye kekeleydi Bokan. “Ama tek başına o değil... çevrede bir sürü başka ağaç görüyorum, sayıları tam yirmi bir tane... Kayın ağaçları, karaçamlar, kızılçamlar, söğüt ağaçları, dişbudaklar ve kavak ağaçları... Hepsi beni çağırıyor... Usta! Karar vermem için bana yardım et!”

“Başardın!” dedi yaşlı adam. “Hepsi doğru. Üç kere yedi yirmi bir eder. Senin de davulun kenarlarını, tokmağını ve ona doğru sesi veren iç kısmını yapmak için bu kadar çok oduna ihtiyacın var. Bu ağaçların bulunduğu yere iyice bak ve aklında tut. Davulu yapmak için orasının neresi olduğunu keşfedip, yarın oraya gitmeliyiz.”

Bokan kendisine tavsiye edileni yaptı. Tüm ayrıntuları kafasına öyle bir kazıdı ki, neredeyse gözleri dönecekti. Eğer Uss’un uluması ve karganın gaklaması onu gözlem yaparken rahatsız etmeseydi, sonsuza dek orada durup bakmaya devam edecekti. Kur-

dun koşmaya ve karganın göklere yükselmeye başladığını gördü ve onları gözden kaybetmemek için, o da koşmaya başladı. Vahşi bir hırsla ormanın içinden koşuyordu ve ustanın elçileriyle aynı anda evine ulaştı. Elleriyle ağaç merdiveni kavradı ve kendini karanlık boşluğa bıraktı. Yaşlı adamın hâlâ dans ederek şarkı söylediği ocak ateşine vardığında, nefes nefese kalmıştı. Yaşlı adam davula öyle hızlı vuruyordu ki, neredeyse Bokan'ın kulakları patlayacaktı. İçinde tarifi zor bir yorgunluk yükselmeye başladığını hissediyordu ve buna karşı koyamıyordu. Kafası öne düşüyordu. Ustasının onu tuttuğunu fark etti ve uykuya daldı.

şamanın eteği, üstüne birçok püskül dikilmiş geyik derisinden yapılmıştır. Bunlar yılanları simgeler, bazılarının gözü ve ağzı da vardır. Büyük olan yılanların kuyruğu çatallıdır, bazen üç tane yılanın sadece bir kafası vardır. Zengin bir şaman, bin yetmiş tane yılanı sahiptir...

Bokan, ustasının kıyafetini hayranlıkla seyrediyordu: Bin yetmiş yılanlı tören elbisesini giymişti. Beline her hareketinde şıngırdayan demir parçalarının asılı olduğu kemeri, başına ise bir geyiğin boynuzu şeklindeki demir tacı takmıştı. Tacın her yanından deri püsküller ve tüyler sarkıyordu, öyle ki yüzü görünmez olmuştu. Bunların yanı sıra, davulu ve tokmağı da elindeydi.

“şimdi beni ruhunun ormanda bulduğu o sedir ağacının ve diğer yirmi bir ağacın bulunduğu yere götür. Bu bir sınav: O yeri tekrar bulmayı başarırсан, sana bir davulun nasıl yapıldığını göstereceğim. Eğer yolunu kaybeder ve bulamazsan, seni hemen bugün yanımdan kovacağım.”

Bu sözlerden sonra usta dönüp on iki basamaklı ağaç merdi-

veni tırmanmaya başladı. Bokan'ın içi endişeyle doldu ve dışarı çıktığında onu her zaman sevinerek karşılayan kurdu göremeyince, endişesi daha da arttı. Bokan, karmaşık duygularla yaşlı adamı takip etti. Hiçbir yerde gri kurdun izi yoktu, demek ki kılavuzu olmadan ormana gitmek zorundaydı. Usta, Bokan'dan öne geçmesini istedi ve onu hemen ardından izlemeye başladı. Elindeki davuldan çıkan boğuk sesler, Bokan'ın kalp atışlarıyla aynıydı.

Bokan, attığı adımlardan emin değildi, kendisini çok yalnız ve kendi haline bırakılmış hissediyordu. Büyük bir sorumluluk üstlenmişti. O sedir ağacını ve diğer ağaçları bulamazsa ne olacaktı? Kendi anılarına, kendi ruhuna ve bir gün önce gördüklerine güvenmemeye başladı. Fakat davulun sert ve teşvik edici sesi, onun tekrar kendine gelmesini sağladı. Böylece Bokan git gide ormanın derinliklerine doğru ilerliyordu. Bir insan gibi yürüyordu bu sefer, bir kurt gibi değil. Bir kurdun sürati, şimdi yaptığı iş için pek uygun gelmiyordu ona.

Bir müddet yürüdüktan sonra, usta birden durdu ve şöyle dedi: "Gittikçe daha da yavaş yürüyorsun, yaşlı bir adam gibi sürüklüyorsun kendini oraya. Sana gözden kaçırdığın hedefini tekrar hatırlatabilecek ve sana yardım edebilecek iyi yürekli, dost ruhları çağırılmayacak mısın?"

Bokan kararsızlık içinde öylece dururken yaşlı adam hızlı bir hareketle arkasını döndü, yere eğildi ve ona küçük bir mantar uzattı. Kızıl ışıltılar saçan bir kuzu mantarıydı bu; tam olarak olgunlaşmadığı için şapkası henüz beyaz lekelerle kaplanmamıştı. Bokan hayretle mantara baktı. Kışın yeni sona erdiği bu ilkbahar günlerinde nasıl olur da yosunların arasında böyle mantarlar çıkmış olabilirdi? Yaşlı adam bir büyü mü yapmıştı? Yoksa bunların hepsi bir göz yanılmasından mı ibaretti?

Fakat ustanın elinden alarak ağır ağır yediği bu mantarın tadı gerçektir ve bir hayal değildi. Kısa bir süre sonra yardımcı ruhların içinde gittikçe yayılan gücünü hissetmeye başladı. Bakışları daha

keskinleştii, aklı uyandı, nabızı yükseldi ve içinde bu durumdan kurtulmak için dayanılmaz bir istek doğdu. Ama yine de harekete geçmedi ve yüzüne bakmadan ustasıyla konuştu: “Bana güvenme, belki de yanıliyorumdur. Eğer seni kurumuş ya da küflenmiş bir ağaca götürürsem, o zaman benim bir sahtekâr olduğumu bil. Ama seni doğru ağaçlara götüreceğim olursam, o zaman bana davulu nasıl yapacağımı göstereceksin, çünkü ben senin öğrencinim ve sen benim ustamsın.”

Bu sözler son derece alışılmadık, fakat yaşlı adam kabul etti. Bunun üzerine Bokan koşmaya başladı ve bir gün önce ruhunun tespit ettiğı o sedir ağacıyla birlikte, diğer bütün ağaçları buldu. Usta, balta ve kamayla işe koyuldu ve Bokan’a davul yapmanın bütün sırrını ifşa etti. Hiçbir ağaç kesilmemeliydi, bunun yerine ağaçtan yaşamını devam ettirebileceğı şekilde parçalar alınmalıydı.

“Eğer o ölürse ben de ölürüm. Bana düşman olan biri bu ağacı bulmayı başarır ve keserse, o zaman da hiç şansım kalmaz.”

Davulun gövdesini oluşturacak olan parçaları ağacın gövdesinden saygıyla kesip çıkardı. Tahta parçaları neredeyse bir insanı andırıyordu, çünkü gövdeleri, başları ve kolları vardı. En büyüklelerini davulun tutacağını yapmak için kullanıyordu: Sonradan göz deliklerine metal parçalar kakılacak olan bir kafa, kolları iki yana uzatılmış, haç biçimli uzun bir gövde. Bu noktada yapılacak en önemli iş, deri püskülleri bir elbise gibi bağlamaktı. Her bağcık başka bir yardımcı ruhu simgeliyordu; sayıları olduğu kadar, onlara kudretli isimler vermek de oldukça önemliydi.

Sonra sıra çerçevenin nasıl yapılacağına geldi. Usta ilk olarak uzun, dar ve ince bir tahta parçasını bükerek, yuvarlağa yakın oval bir şekil verdi. Yerdeki bir ağaç kütüğüne bir çentik açarak, tahtanın bir ucunu oraya sıkıştırdı. Sonra yere bir çember oluşturacak biçimde eşit aralıklarla tam on iki tane kazık çaktı, ince tahta parçasını bunların etrafından geçirdi ve diğer ucunu yine çentiğe denk getirdi. Çentiğe sıkışmış durumdaki bu iki ucu kamayla deldi ve deri iplerle sıkıca birbirine bağladı.

Bu iş bittikten sonra Bokan'dan dar ve gayet ince tahta şeritleri kesmesini istedi. Onları yuvarlak gövdenin alt ve üst kenarlarına yerleştirecek ve kiriş olarak kullanacaktı. Bu şekilde çerçeve daha da sağlamlaşacaktı. Sonra kafası, ayakları ve kolları olan tutacağı ve tını tahtalarını davula tutturdu. Çerçeve artık bir davulu az da olsa andırıyorsa da, iş henüz bitmemişti. Ren geyiği sınırları ile tını tahtaları çerçevenin etrafına sıkıca tutturulacak ve çerçeve de sınırlarla sıkı sıkıya bağlanacaktı. Sonra da tokmağın her vuruşunda farklı sesler çıkararak çınlamaları için bu sınırlara demir parçaları takılacaktı.

Ertesi gün yapacakları iş, davulun ince ve çok önemli ayrıntılarını gerektiği gibi ve özenle imal etmekte. Bunu da evin yuvarlak çatısının üstünde yaptılar. Tüm işler bittiği zaman yaşlı adam şöyle dedi: “Şimdi tekrar ormana git ve bir hayvan öldür. Onu çok kolay bulacaksın, çünkü bu hayvan sana doğru koşacak.”

“Fakat ben bir avcı değilim” diye karşı çıktı Bokan. “Şimdiye kadar hayvanları sadece beslenmek için öldürdüm ve çok fazla öldürmektense, aç kalmayı tercih ettim. Ve şimdi bir hayvanı yalnızca bir davula deri temin etmek amacıyla mı öldüreceğim?”

“Bu bir av değil, tam aksine, kutsal bir görev” dedi usta. “Bu deriye ihtiyacın var, çünkü bu hayvan davulu her çaldığında senin bineğin olacak ve seni sırtında göklere uçuracak. Hayvanın etini ise ben pişireceğim ve birlikte bir ziyafet çekeceğiz. Sakın unutma: Bu çok özel hayvan sana doğru gelecek ve kendini sana bir armağan olarak sunacak. Şimdi git ve bizim için bul onu.”

Böylece Bokan ustanın yayını alarak yola koyuldu. Sadağının içinde sadece bir tane ok vardı, çünkü ilk atış isabetli olmalıydı. Bir orman kayranından geçerken, ansızın çalılıkların arasından koca bir geyik fırlayarak Bokan'ın önüne dikildi. Kara gözlerinde bilgiç bir ifadeyle ona bakan bir Malu'ydu bu. Hayvan sanki böğürmek istermiş gibi başını kaldırdı, fakat gırtlığından en küçük bir ses bile çıkmıyordu. O anda Bokan yayını kaldırdı ve okunu yerleştirdi.

“Beni bağışla, tayganın kralı ulu Malu! Seni öldüreceğim için beni bağışla. Bunu yapmak zorundayım, çünkü sen benim binek hayvanım olacaksın.”

Yayından fırlayan ok Malu’ya saplandı ve hayvanı o anda öldürdü. Ansızın Bokan’ın yanında yerden bitercesine ustası belirdi ve tek kelime etmeden hayvanın derisini yüzmeye başladı. Yüzülen deri önce suya basıldı, sonra da tüyleri temizlendi. Derinin iç kısmına ise hiç dokunmadı usta, çünkü o yüzü yumuşak olmalı ve davulun sesi doğru çıkmalıydı. Sonra davulun iskeletini alarak, kızgın bir demirin yardımıyla tahtanın üst kenarına sık aralıklarla delikler açtılar. Malu’nun derisini tüylü tarafı yukarı gelecek şekilde çerçevenin üstüne yerleştirdiler ve ren geyiği sınırları ile çerçevenin kenarındaki deliklere diktiler. Deri şimdilik pek gergin değildi. Bir sonraki gün davul uzun saatler boyunca ocak ateşinin üstünde kurutuldu, kalan kıllar ütülendi ve bıçakla kazındı. Davul, alevlerin ulaşamayacağı şekilde bir çubuğa bağlanarak, ateşin üzerine asıldı. Bokan’ın ateşe ardıc dalları, reçineli ladin ağacı kabuğu ve çeşitli kurutulmuş otlar atması gerekiyordu. Bu merasim çok önemliydi, çünkü davulun tahtasının ve derisinin yanı sıra, davulu hazırlayan insanların da ruhlarını temizliyordu.

Yedi gün sonra, gökte dolunayın parladığı gece, davul kürkle kaplı tahta tokmağın altında konuşmaya hazırды. Sedir ağacından yapılan tokmağın üstüne, Malu postunun en yumuşak bölümü deri kayışlarla bağlanmıştı. İç kısmında ise üç kere üç sayıda demir çingiraklar vardı. Tokmağın sapına, bileğe takılmak üzere bir ip geçirilmişti. Bokan bu tokmakla davulun derisine vurduğunda, Malu’nun ruhu konuşmaya başladı. Davulun etrafındaki tını tahtaları ve demir parçaları, içlerindeki yardımcı ruhlarla birlikte, bin bir değişik ses çıkartarak şarkı söylemeye başladılar. Binek hayvanı, Bokan’ın ruhunu uçurmaya can atıyordu.

Bu bahar ve bu yaz, daha önce bahar ve yazların hiçbirine benze-miyordu. Günler, yıllar gibi geçiyordu. Hepsi Bokan'ın zihninde yer eden bir sürü anıyla yüklüydü. Örneğin, kuzu mantarını sık sık yemesiyle meydana gelen yeni bir görme yeteneği. Bu mantarı ye-diği zaman Bokan hayalin üstünde değişik resimler görmeye başlı-yordu. Mantar, yendikten kısa bir süre sonra etkisini gösteriyordu: Değişimin başladığını önce nabız ve kalp atışlarının coşmasından anlıyordu. Sonra renkler birden hiç olmadıkları kadar parlak gö-rünmeye başlıyordu. Yanan bir yeşil, hüznün veren derin bir mavi, tok bir kahverengi ve taşların gümüşü grisi. Her nefes verişinde bu-lunduğu mekân, orman genişliyor ve her nefes alışında daha da da-ralıyordu. Orman, nefes almak ve görmek, tek bir cylem haline ge-liyordu. Mantarın içindeki yardımcı ruhların gücü, doğanın bir ri-tim tutturarak nasıl titrediğini görünür kılıyordu. Görünen büyük şekilleri netleştiriyorlar ve en küçük ayrıntılara dahi hiç kimsenin aklına gelmeyecek önem yüklüyorlardı.

Bokan bu haldeyken bir kurt gibi koşmuyordu artık. Ayakları ormanın zeminine dokunmuyordu bile. Koşmak değil, bu, nere-deyse uçmaktı. Hareketleri git gide beyaz kargayı andırır olmuştu. Uss hâlâ onun yanında bir gölge gibi koşuyordu ama, Bokan ara sı-ra ondan daha hızlı ilerlediği hissine kapılıyordu. Hatta onu gökyü-zünden seyrettiğini bile düşündüğü oluyordu - o toprağa mahkûm bir yaratıktı, kendisi ise rüzgârla savrulan, hava cereyanlarının içinde dans eden, güzel ve kıvrak bir dansçıydı sanki.

Şayet yediği kuzu mantarı yeteri kadar kudretli ve içindeki yardımcı ruhların gücü fazla ise, işitme yeteneği ani bir değişime uğruyor, ormanın içindeki en küçük çıtırtıyı bile algılayabiliyordu.

Bir farenin tıkırtısını, yosunların çıtırtılarını ve rüzgâr estiği zaman yaprakların hışırtılarını rahatlıkla işitebiliyordu. Onu en çok hayrete düşüren olay ise şuydu: çok sık olmasa da, arada bir hayvanların dilini anlıyordu. Çam ağacının dallarına konmuş olan iki ala karga, imalı ve şakacı ifadelerle bağıra çağıra gevezelik ediyordu. Sincapla samur birbirlerini tehlikelere karşı uyarıyor, ispinozlar, isketeler ve nar bülbülleri yaptıkları uzun uçuşlardan, yiyecek bulunabilecek yerlerden ve yuvalardan bahsediyorlardı. Bokan, Uss ve kargayla birlikte güneşli bir orman çayırılığında dinlenmek için durduğu zaman, onlarla uzun uzun sohbet ediyordu. İkisi de karşılıklı saygı ve merak içinde, yanlarındaki bu yoldaşın onlardan oldukça farklı olan dış görünüşünden söz ediyorlardı .

Bu konuşmalardan sonra Bokan delireceğini sanıyor, içindeki garip bir korku onu boğacakmış gibi oluyordu. Ama bu tür durumlar neyse ki fazla uzun sürmüyordu, kendisini sessizliğe bıraktığı, içe döndüğü ve soluğunu rahatlatığı zaman, hemen geçip gidiveriyordu. Hayır, o deli değildi ve ruhu kötü şeytanlar tarafından ele geçirilmemişti. Kuzu mantarının sihirli etkisi bu kadarına yetmezdi. Mantarın içinde insafli ve iyiliksever ruhlar oturuyordu, mantarın yedikten bir süre sonra Bokan'ın zihninde hiçbir kötülük kırıntısı bırakmadan görünmez dünyalarına geri dönüyorlardı. Ama asla mutlak sessizliğin onu ele geçirmesine izin verecek kadar uzağa gitmiyorlardı. Bokan, doğanın asla susmadığını kavradı, asla o ölü bölgedeki korkunç sessizlik doğaya asla hâkim olamazdı. Hayat dolu Tabiat Ana bizimle sürekli konuşur, hatta en hareketsiz görünen yerleri bile asla suskun değildir; en sakın köşesinde bile küçük, ama iyi tınlayan, her şeye nüfuz eden, eşi benzeri olmayan bir ses meydana getirir.

Bokan, ustasının rehberliğinde rüzgârı okumaya ve havanın değişeceğini bildiren işaretleri tanımağa başladı. Her şey birbirine bağlıydı; insan bu işaretleri okumaya ve anlamaya başladığı zaman, her şeyin sebebi, etkisi ve gelecekteki olacaklar belirginleşti-

yordu. Her şeyi içine alan o sonsuz devran, derin maviler içindeki bulutsuz gökyüzü kadar açık ve net olarak anlaşılıyordu.

Bokan insan vücudunun farklı durumlarını da kavramaya başlamıştı. Kendini yormadan çalışmayı, dinlenip güç toplamayı, açık bir zihinle ve her an harekete geçmeye hazır olarak uyumayı, derin bir uykuya dalmayı, uykudayken ve uyanıkken ruhunu başka yerlere göndermeyi, yiyip içmeyi ve oruç tutmayı öğrendi. Trans haline geçmenin en önemli koşullarından biri olan vücudunu titretmeyi nasıl başaracağını ve bilinçli olarak kehanette bulunma durumu na nasıl geçeceğini öğrendi.

Ustasıyla birlikte on iki basamaklı hayat ağacına tırmandığı ve tepedeki kuşun yanına çıktığı zaman, koşarken, yarı uykudayken ve uyanıkken uçmayı öğrendi. Bu kuşun Bokan üzerinde özel bir etkisi vardı. Bokan, onu ilk kez yakından gördüğü ve yanında durduğu zaman, kuş kımıldanır gibi olmuştu. Sonra yavaşça kanatlarını açmış ve temizlenmek istermiş gibi boynunu bükerek gagasıyla tüylerini karıştırmıştı. Sonra kanatlarını çırparak hızla hayat ağacının tepesinden uçup gitmişti.

“Sen de aynı onun gibi yap, onu takip et. Hani bir zamanlar o çam ağacının tepesinden gökkuşağına, herkesin adım atamayacağı iki dünya arasındaki o köprüye uçmuştun ya, şimdi de öyle yap” diye kendisine seslenen ustasını duymuştu hayal mayal.

“Korkma, düşmeyeceksin, çünkü artık uçmayı öğrendin ve seni korkutan o yerlere bir daha gitmeyeceksin. Ağaçtaki kuş yuvalarını ve uçabilmek için içlerinde bekleyen şamanları görüyor musun?”

Bokan, yontulmuş gövdeyi dallı budaklı ve yapraklı, canlı bir ağaç olarak görmeye başlamıştı. Ağacın gökyüzüne deşdiğini ve rüzgârın, bulutların ve sonsuzluğun basamaklardan pek de uzakta olmadığını hissediyordu. Kollarını iki yana açınca, yavaş yavaş kanatlarının çıktığını hissetmiş ve bu kanatların yardımıyla kendisini boşluğa bırakmıştı. Bir zamanlar kurtla yaptığı gibi, şimdi de be-

yaz kargayla yarışa girmişti. Kargayla birlikte gittikçe yükseklerle çıkmaya başlamıştı. Önce buz gibi soğuk bulutların içine, sonra da güneşin sıcaklığına doğru uçmuşlardı. Bokan bu şekilde sık sık yolculuk etmeye ve dünyayı yukarıdan seyretmeye başladı. Tayganın uçsuz bucaksız ve kıyıları ulaşılmaz uzaklıkta yeşil bir deniz gibi her yanı kapladığını gördü. Göller yeşilliğin içinde sanki birer göz gibiydi, nehirler ve dereler ise ormanın içinde akan mavi damarlara benziyordu. Dünyanın bazı yerlerinde garip şeyler de görmedi değil. Tanımlanması zor ve açık bir görüntüden çok, geride bir his bırakan şeylerdi bunlar.

Bu şekildeki özel gezintilerinden sonra tekrar yeraltı evine geri dönüyor ve güvenli bir şekilde pek yorulmamış olarak hayat ağacının basamağına konuyordu. Tepesindeki kuş ise hareketsiz duruyordu, ne de olsa yalnızca tahtadan yapılmış ve bazı yerlerine tüyler iliştilirip yapıştırılmış bir figürden başka bir şey değildi! Sonra sakin ve yeni izlenimlerle dolu olarak yeraltı evinin karanlık derinliğine iniyor, yemek yiyor ve uyuyordu. Fakat ustası asla ondan maceralarını anlatmasını istemiyordu. Belki hepsini biliyor, belki de Bokan'ın tayga üzerinden uçarken gördükleri veya yaptıkları ile ilgilenmiyordu. Zaten birbirleriyle sadece gerektiği zaman konuşuyorlardı ve bazen günlerce hiç konuşmadıkları oluyordu. Aralarında sessiz bir uyum hüküm sürüyordu böyle günlerde. Sonra yine bir an geliyor, yaşlı adam uzun uzun konuşuyor ve sonunda konuşmasını bir şarkıya çeviriyordu. Sanki rüzgâr ve fırtına seslerinin kudretlerini sınırmış gibi, sesinin en gür tonlarıyla söylüyordu şarkılarını.

Güven duygusunun bulunduğu yerlerde, kötülük genellikle neredeyse elle tutulacak kadar yakınlar da bekler: karanlık güçler dur durak bilmeden nehirde-

ki yaşlı adamın koruyucu zırhını delmenin ve Bokan'ı ele geçirmenin yollarını arıyorlardı. Şagram vahşi hareketlerle pençelerini biliyordu, çünkü kana susamıştı. Yardımcıları ise heyecandan inleyerek onun etrafında dolanıyor, Bokan'ın bastığı yerlerde bıraktığı kokuyu iştahla içlerine çekiyorlardı.

“Etraflarını örümcek ağıyla çevreledik” diye fısıldadı. Kıskançlık çok başlı ifrite, “böylece onların her hareketini öğrenebiliyoruz. Fakat yaşlı şamanın gücü çok büyük. Ne kadar çabalasak da koruduğu kişiye ulaşamıyoruz. Ona çok güçlü bir sihir yardım ediyor, üstelik davulun sırlarını öğrendikten ve sihir gibi etki eden şarkıları söylemeye başladıktan sonra, bu güç daha da arttı. Kurdu ve kargayı yakalamayı bile denedik, fakat sanki binlerce gözleri varmış gibi tehlikeyi daha uzaktayken bile seziyorlar. Elimizi onlara uzatamayacak kadar koruma altındalar. Ne yapmamızı öneriyorsun?”

“Bu işi bana bırakın” diye homurdandı Şagram öfkesini zorlukla bastırarak. Hiddetle demir dişlerini gıcırdatıyor ve suratını şekilden şekile sokuyordu. “Yaşayan her varlığın düşmanı olan yegenimi yollayacağım onlara. İnsanın gırtlığına çöktüğü zaman bile görünmez kalabilmek gibi bir özelliğe sahiptir. Öfkelendiği zaman şiddeti sınır tanımaz, aynı zamanda yaşlı adamı kandırarak kadar da kumazdır. Ona güvenebilirsin, o bizim için bu savaşı kazanacak.”

“Bokan'ı öldür, ikisini de mahvet, onları yeryüzünden sil” diye tısladı Kıskançlık. “O iğrenç solucanın şamanlık yapmasını yeteri kadar elimiz kolumuz bağlı izledik. Eğer onun işini şimdi bitirmezsek, hepimiz için çok geç olabilir.”

“Merak etme, Görünmez çoktan yola çıktı” diye karşılık verdi çok başlı ifrit Şagram. “Suyun yüzeyinde zehirli kabarcıklar oluşan soluğu, acı nehrin üzerinden uçarak buraya geliyor.”

Toprak, su ve hava - bunlar, dünyayı oluşturan üç maddedir. Dördüncü madde ise onlardan oluşmaktadır: ateş. Ateş, her şeyi değiştirir: Toprağı, suyu, havayı, odunu, demiri ve tüm bunların birazına sahip olan insanları bile...

Günlerden birgün hiç beklenmedik bir şey oldu: Usta, o sırada kehanet kemiğine danışıyordu. Bunun için boyalı davulu ve ibre olarak vazife gören bir parça geyik kemiği kullanıyordu. Kemik parçası her vuruşta davulun derisi üstünde hoplayıp zıplıyordu ve resimlerin üzerinde ilerleyerek, sonunda belli bir şekilde sabit kalıyordu. Kemiğin sivri ucu bir çeşit kafese işaret etmişti.

Bokan ise o sırada yeni topladıkları şifalı bitkileri kurutmak için demetler halinde bağıyor ve duvara asıyordu. Yaşlı adamın yaptıklarına pek ilgi göstermemişti. Yalnızca arada bir kafasını kaldırıp, ustasının yüz ifadesini incelemiş ve suratındaki ciddi ifade dikkatini çekmişti. Yaşlı adamın yüzünden gerginlik ve endişe okunuyordu. Ayağa fırlayıp avazı çıktığı kadar bağırdığı zaman, korkudan ödü patlamıştı Bokan'ın.

“Bir şey geliyor ve beni arıyor. Niyeti kesinlikle iyi değil, aksine kötülüklerle dolu! Tehlike geliyor, Bokan, sevgili öğrencim! Karganın nasıl bağırdığını duymuyor musun? Huzursuzluk içinde evin etrafında uçup duruyor. Kurt ise hırlıyor ve dehşet içinde etrafını gözlüyor. Ormandaki ala kargalar yuvalarını terk ettiler ve sesleri tehlikenin yaklaştığını haber veriyor. Ruhunu uyanık tut, Bokan, ama onu kesinlikle dışarı yollama, çünkü sen yalnızca benim yanımda güvendesin... Ha, şimdi hissediyorum ve anlıyorum, ama hâlâ bir şey göremiyorum... Bildiğim tek şey benim değil, senin tehlikede olduğun... Bu bir sınav, senin için büyük bir deneme... Ama seni denemek isteyen kim?”

Bokan ustasının bu sözlerini duyunca adamakıllı korktu. Soğuk bir el kalbinin üzerinde geziniyordu sanki. Tanımadığı, tehlikeli bir güç, öbür dünyadan ona doğru uzanıp, onu yakalamak ister gibiydi. Bu güç bu evin içine sızarak, evin huzurunu bozmuştu. Bokan'ın güvenliği aldatıcı olmaya başlamıştı.

“Ama... neden?” diye fısıldadı korku dolu bir ifadeyle.

“Sus” diye emretti usta. “Bu gelen kim ve ne olursa olsun, senin sesini duymamalı! Sus ve beni dışarı doğru takip et... Bize iş çıktı, tehlikelerle dolu zor bir iş. Şimdi yapacağımız her şey bir çırpıda başarılı olmalı, yoksa seni kaybederiz!”

Usta büyük bir telaşla evin karanlık köşelerinden birtakım malzemeleri aradı ve buldu. Bunları omuzlarına ve kemerine astı ve her şeyi toparlayıp aldığına emin olunca, ağaç merdivenden yukarı tırmandı. Bokan, titreyen dizlerle onu takip etti.

Dışarı çıktıklarında yaşlı adam onu sessiz ve ihtiyatlı davranması için bir kere daha uyardı. Olayı ne kadar ciddiye aldığı yüzünden okunabiliyordu.

Hava sıcaktı, tayganın üstünde pırıl pırıl bir güneş vardı. Fakat yine de her şeyi kapatan bir gölge var gibiydi ve bunun nedeni gökyüzündeki birkaç beyaz bulut olamazdı. Bokan, attığı her adımda içindeki sıkıntının büyüdüğünü hissediyordu. Hızla ormana dalan ustasını izlemekteydi. Yaşlı adam son derece garip davranıyordu: düz yürümek yerine zig zaglar çiziyor ve arada bir durup etrafına bakınıyordu. Sanki nereye gideceğini bilmiyormuş gibi bir hali vardı. Kafasını sık sık yukarı kaldırıp ormanı dinliyor ve bir hayvan gibi koklayarak havayı içine çekiyordu. Bokan ise yaşlı adamın yanında çaresizlik içinde bekliyordu. Ne yapacağını, ustanın bu durumda ondan nasıl bir yardım beklediğini bilmiyordu. Fakat bir an önce zihnini toparlamak zorunda olduğunu biliyordu. Bir şey ona saldırmak istiyordu, yabancı olduğu bir güç ve bilinmeyen nedenlerden ötürü... Ustanın bahsettiği bu sınav nasıl bir şeydi acaba?

Aniden usta kollarını açarak kendini yere bıraktı. Titriyordu.

Yaşlı adam parmaklarını yerdeki yosunlara geçirmişti, gözleri dönmüştü ve ağzını açmış dişlerini gıcırdatıyordu. Bokan, ona baktığı zaman, ustasının suratının korkunç bir maskeye dönüşmüş olduğunu gördü. Adam kuduz bir hayvan gibi davranıyordu; ikide bir doğrulup ellerini birer pençe gibi toprağa daldırıyor, etrafa yosun ve toprak parçaları savuruyor, sanki çevresinde bir sürü düşman varmış gibi kollarını sallayıp duruyordu. Sonunda yaşlı adamın vücudu bir ağaç kütüğü gibi dimdik yukarı fırladı ve çılgınca dans etmeye başladı. Söylediği şarkı Bokan'ın hiç bilmediği yabancı bir dilde olmalıydı, çünkü tek bir kelimesini bile anlayamıyordu. Şarkının bazı bölümlerini öyle korkunç bir ses tonuyla söylüyordu ki, havanın sıcaklığına rağmen Bokan'ın sırtından buz gibi terler boşanmıştı. Yaşlı adamın sözleri buz kesiyordu, bağırtısı donmuş ve çatalıydı, soğuk bir ateşin ve yanan bir tehlikenin habercisiydi.

Usta bir hamlede Bokan'ın yanına zıpladı ve yere düşerken onu da yosunların üstüne çekti.

“Çabuk” dedi nefes nefese, “buraya yat ve kesinlikle yerinden kıpırdama!”

Bokan kocaman gözlerle titreyerek, olduğu yerde kaldı. Ustasının ayağa kalkarak bir çalılığın içine atladığını, birkaç dal kopardığını ve kucağında dallarla nefes nefese geri döndüğünü gördü. Dalları afsunlayıp yanına aldığı iplerle birbirine bağladı. Kemerinden bir kese çözüp içinden yaprağa sarılı bir çeşit merhem çıkardı ve bunu dallara sürdü. Sonra daha önce toprağı eşelediği yere geri döndü ve buraya pek de derin olmayan bir çukur kazdı. Sonra dalları bu çukurun üstüne yerleştirdi. Kenarlarını yosunlarla iyice kapattı, fakat o korkunç boğuşmanın izlerini silmedi.

“Geri geliyor, tam buraya geliyor, çünkü benim izlerim onu buraya çekiyor” diye fısıldadı Bokan'ın kulağına. Az kalsın Bokan kendisine yapılmış olan uyarıyı unutup şunu soracaktı: Gelen şey nedir? Fakat bu akılsızlığı yapamadan ustanın elini ağzını kapatmış olarak buluverdi.

“Bir hayalet tuzağı kurdum” dedi neredeyse duyulamayacak bir sesle. “Şimdi ölü numarası yap, yerde kal ve kesinlikle hiçbir şekilde kıpırdama. Mümkün olduğu kadar derin ve yavaş nefes al, yüzünü yosunların içine göm... Ne olursa olsun, asla kafanı kaldırıp bakma!”

Bunlar ustanın son sözleriydi. Bokan yaşlı adamın yerden kalktığını, sol taraftaki çalılıklara gittiğini ve orada ortadan kaybolduğunu duydu. Sonra sessizlik başladı. İnsanın yüreğine korku salan, acı veren bir sessizlikti bu. Bokan, kendi kalp atışlarını duyuyordu. Yüzüne bir karıncanın tırmandığını hissetti... Onu kovalamadı, çünkü artık kıpırdamaya bile cesaret edemiyordu. Nefes alışığı gittikçe azaldı. Rüzgârın ağaçlarda uğuldadığını, uzaklardaki bir kuşun bağırdığını işitti. Bir daha tekrarlanmayan tek bir çığlık. Bir uğultu geliyordu kulağına ve yavaş çalınan bir davulun sesi. İyice dinlediğinde, bu seslerin damarlarından akan kana ve nabzına ait olduğunu anladı. Bu sesleri bile azaltmaya çalıştı, sonunda da o kadar sessiz oldu ki, neredeyse artık varlığı ortadan kalkacak duruma geldi.

Sonra bir şey yaklaştı. Bir uçuşma ve esintiyle birlikte, soğuk bir kanat çırpışı hissetti. Bir şey yerleri kokluyor ve alçak sesle tıslıyordu. Önce Bokan bunun beyaz karga, bir kartal ya da bir sürü halinde uçan kuzgunlar olabileceğini düşündü. Ama bu sesler tanıdığı hiçbir şeye benzemiyordu. Hemen yanında hareket eden bu şeyi kafasında canlandırmak ve bir şekle sokmak istemiyordu. Belki de bu en iyisiydi: Bokan’ın içgüdüleri böyle bir yaratığın şeklinin korkunç olabileceğini söylüyordu. Bu görüntü düşüncelerini dağıtarak, kendisini mahvedebilirdi...

Sesler bir yaklaşıyor, bir uzaklaşıyordu. Bu tanımlanamayan yabancı hangi yöne gideceğine karar veremiyordu sanki. Ustanın bıraktığı izler onu hem şaşırtıyor, hem de oraya çekiyordu. Ve galiba Bokan’ın o izlerin yakınında yattığını da hissediyordu...

Birden Bokan neden burada yatıp hareket etmemesi gerektiği-

ni anladı. İçine tarifsiz bir korku saplandı: Kendisi bir yemdi, kurban edilen hayvandı. Karşısındaki yeterince kurnaz ve uyanıksa, tuzağa düşmeden yemi alırdı... Bokan ayağa fırlayıp kaçmayı her şeyden çok istiyordu ama ustanın sözlerini hatırladı ve korkusunu bastırmaya çalıştı. “Bu senin için bir sınav, büyük bir deneme...”

Sesler hâlâ bir oraya bir buraya gidip geliyordu. Sonra bir tırmalama sesi ve şiddetli bir hışırtı duyuldu. Tıpkı ustasının çalılıklara girip dal kopardığı zaman çıkan sesleri andırıyordu. Az sonra dallar kırıldı ve kulakları tırmalayan korkunç bir çığlık duyuldu. Ne bir insan, ne de bir hayvan gırtlığından çıkmış olabilecek bu ses, Bokan'ın vücudunun içine bir hançer gibi saplanıp, doğrudan kalbini hedef almıştı. Fakat son anda gücü azalmaya başladı ve Bokan ölümlü burun burunayken tamamen söndü.

Bokan birinin onu omzundan tutup yukarı çektiğini hissetti ve gözlerini açmaya cesaret edemedi, onun ustası olduğunu anladı.

“Gel, her şey yolunda” dedi o tanıdık ve güvenilir ses.

Bokan o korkunç çığlığın geldiği tarafa işaret etti. “Fakat hayalet tuzağı...” diye fısıldadı.

“Neden söz ettiğini bilmiyorum” dedi usta. “Ben sadece zamanın oldukça geç olduğunu ve karanlık basmadan eve dönüp bir şeyler yememiz gerektiğini biliyorum... Sen aç değil misin?”

Bokan kafasını evet anlamına gelen bir şekilde şaşkın şaşkın salladı. Bundan başka bir şey sormadan ustasını takip etti. Hayalet tuzağından ve içine düşen o korkunç şeyden ise, bir daha asla söz etmediler.

Birçok insanla bir araya gelmek yerine, tek bir insanı aramanın çok daha iyi olduğunu söylememiş miydin sana? Ama bu insanı bulmak da o kadar zor ki...

Her yana dolup taşan yaz havası, asla bitmeyecek gibiydi. Geçirdiği zaman o kadar hareketliydi ki, Bokan yaşamının ancak şimdi başlamış olduğunu hissediyordu. Her geçen gün kendini yeniliyor ve gittikçe kendinden daha emin oluyordu. Bundan önce rengeyiği insanı olarak sürdürdüğü yaşamı, zihninde gittikçe küçülüyordu. Aslında her şey o heybetli çamın tepesinden uçup düşmesiyle ve Matzkala'nın çadırındaki yatağında uzun süre hasta yatmasıyla başlamıştı. Bokan'ın anılarında geçmişi yalnız tek bir görüntü halinde yoğunlaşırken, bugün burada ustasıyla birlikte sürdürdüğü yaşamı her gün anılarına katacağı yeni bir görüntü doğuruyordu.

Çoğunlukla evden ayrılp, özellikle yaz mevsiminde çok etkiyici görünen nehre gidiyorlardı. Nehrin yatağı oldukça genişti, karşı kıyısı neredeyse görünemeyecek kadar uzaktı. Akıntı da son derece kuvvetliydi. Nehir avazı çıkığı kadar bağılıyor ve uğultusu kulakları sağır edencesine etrafı dolduruyordu. Bu uğultunun içinde başka bir sesin varolma şansı çok azdı. Uss ve beyaz karganın eşliğinde nehre giden Bokan ile ustası, kıyıya vuran bir şeyler olup olmadığını anlamak için bir süre nehrin kıyısı boyunca yürürlerdi. Bu gezinti sırasında yakmak için odun, değişik şekilli kökler, renkli taşlar gibi sonradan değerlendirilecek ve eşyalara dönüştürülebiyecek her şeyi toplarlardı.

Elleri kolları dolu olarak yürümekten yorgun düşüklerinde kendilerine üstü yassılaştırmış küçük bir tepe bulur ve orada dinlenirlerdi. Buradan nehre kuş bakışı bakmak mümkündü. Kıvrımları izlenerek karşı tarafa baktıklarında, orada artık tayganın olmadığını gördüler. Yalnızca tek tük ağaçlar ve seyrek otlar göze çarpıyordu karşı tarafta. Sanki bambaşka bir iklim, bambaşka bir dünya başlıyordu artık orada.

Bazen ustası etrafta gördükleri hakkında konuşmaya başlardı. Bir defasında şöyle demişti: “Ben bu nehri uzun süreden beri her yaz izlerim. Kaç yaz geçtiğini hatırlamıyorum bile... Onun bir hali

diğerine asla benzemez. Şekli, gücü ve sesi, her yıl farklı olur. O senin ve benim gibi canlıdır, kıyısını da her kıştan sonra yeniden şekillendirir... Belki kendi kendine bu suların nereye aktığını ve nereden geldiğini soruyorsundur?”

Usta eliyle gökyüzünü işaret etti. “Oradaki rüzgârın batıdan getirdiği bulutları görüyor musun? Onlar da içinde su barındırıyor. Bu su yazın yağmur, kışın ise kar şeklinde dünyaya iniyor, ilkbahar güneşiyle ise eriyip tekrar suya dönüşüyor. Su her zaman biz insanların göremeyeceği bir hareket, bir devridaim içindedir. Bu yüzdendir ki nehirden aşağı hep aynı su akar...

Su güçlü bir kudrete sahiptir. Bu rüzgârın oradan oraya sürüklediği hava için de geçerli. İçimize çektiğimiz hava, her zaman aynı. Biz bile karşılıklı havayı paylaşıyoruz: Sen bir hava bulutunu dışarı veriyorsun ve ben onu soluyorum, ya da tam tersi.

Toprağın da bir gücü kuvveti var. Çoğunlukla çok sakindir ve hazinelerini uykusunun içinde gizler. Ama her zaman değil - ben onun sarsıldığını gördüm ve bu yalnızca kısa bir esneme ve gerinme olduğu halde, gücünün gerçekten ne kadar büyük olabileceğini hissettim...

Bu güçlerin içinde karşı konulması en zor ve en kudretli olanı, ateştir. Onunla birçok şey yaşadığını ve kendini ona bir şekilde artık yakın hissettiğini biliyorum, bu nedenle seninle onun hakkında konuşacağım.

Bir zamanlar dünya soğuk ve karanlıktı. Yine de üstünde hayat oluşabildi, çünkü bazı yerlerde ateş vardı. Isının olmadığı yerde hayat olması imkânsızdır, bunu unutmamalısın. Ateş hayat meydana getirir, ama aynı zamanda da o hayatı yok edebilir. Ateş pek ele avuca sığmaz, o her şeyin şeklini değiştirir ve dönüştürür...

Sonra ateş dünyaya yayıldı ve dünyayı ısıttı, insanlar da o zamandan beri varlıklarını sürdürüyorlar. Ateşin vahşi güçleri olan bir ruhu vardır. Yangın öyle beklenmedik bir anda başlar ve öyle hızlı yayılır ki, insanlar uzun süre ondan korkarak yaşadılar. Sonra

nihayet ateşini nasıl kullanacaklarını öğrendiler, o zaman ateş ışık ve ısı halini aldı, insanlar da tecrübe kazandılar...

Ateşin bekçileri olan kadınlar, ocak ateşini nasıl kullanacaklarını ilk öğrenenler oldular. Bu yüzden aileleri ve kabileleri bir arada tutan onlardır, çünkü nerede bir kadın ateşle ilgileniyorsa, orada her şeyin kalbi yatar.

Sonra genç erkekler ocak ateşinin içinden meşaleler alıp, karanlığa gidebileceklerini akıl ettiler. Bu şekilde yırtıcı hayvanları kendilerinden uzaklaştırdılar, oklarının uçlarını ve tahta mızraklarını ateşe tutarak sertleştirdiler ve daha iyi silahlara sahip oldular. Sonra bazıları toprağı kazarak çıkarttıkları kayaların içlerindeki madenleri ateşin yardımıyla eriterek demire dönüştürdüler, yani demirci oldular. Daha iyi silahlara sahip olmanın temel şartı demirdir. Demir güç anlamına gelir ve birgün bütün dünyaya hükmedecektir...

Demirin bir sırrı vardır: deriden, ağaçtan, kemikten ve taştan daha sert ve daha dayanıklıdır. Demir, varlığı yok olmayan bir maddedir. Bir şamanın giysisinde kemik şeklinde demir parçalarının bulunması da bu yüzden, onlar sonsuzluğu ifade eder.

Demir elde etmek isteyen kişi ateşe hükmetmesini bilmelidir, böylece ilk ateşin gerçek efendisine oldukça yaklaşmış olur. Bu yüzden demirci de bir şaman gibi hayaletlerle ve şeytanlarla başa çıkabilir. Bir söylence göre bazıları ruhlarını ateşe gizliyorlar ve böylece insanlar onlara dokunamıyormuş. Ben aynı zamanda demirci olan şamanlarla da tanıştım, fakat bu öyle pek sık görülen bir şey değil. Bir şaman ve bir demirci genellikle birlikte çalışır, fakat öyle anlar gelir ki, bazen demirciler şamanlardan daha güçlü çıkar. O zaman 'büyük düşman' adı verilir ona ve ateşin karşı konulmaz gücüne karşı bir korku, gizlice insanın rüyalarına korkunç görüntüler halinde sokulur..."

Bokan, ustanın son sözlerini işitince, içindeki heyecanı artık gizleyemez oldu. Ruhu geniş bir vadi gibi ustanın önüne seriliydi

ve o bu vadinin en gizli yerlerini bile görebiliyordu. Usta onunla ilgili her şeyi biliyordu; o eski rüyaları ve çoktandır unuttuğunu sandığı o korkuyu. O Bokan'ın geçmişini ve belki de geleceğini bile biliyordu. Nehirdeki bu yaşlı adam, gerçekten büyük bir ustaydı...

“Bazı aşiretlerin deyişine göre her kim ki ateşten geçerse, farklı bir şekil alır” diyerek sözüne devam etti usta sükûnetle. “Bu sözler ateşin gücünün her şeyi tamamen başka bir şekle dönüştürdüğünü açıkça vurguluyor... O orman yangınından kurtulup yanma geldiğinden ve sana o yangından söz ettiğimden bu yana ne kadar zaman geçti? Bunu hatırlayabiliyor musun? O zamanlar sana hayatında yaşadığın en büyük yangın olan bu ateşin yalnızca dış tarafını etkileyebileceğini ve içini yakıp değiştirecek kadar güçlü olmadığını söylemiştim... Fakat içini yakacak olan bu yangını ve ateşi ben yakamam. Bunun için tekrar yollara koyulup onu aramalısın. Yalnız gevşemek ve tembelleşmek... Bu şekilde gerçek hayattan kaçmak için, küçük bir yangınla yetinmemeni tavsiye ederim sana. Hayır, doğru ateş seni şartsız koşulsuz teslim alacak ve seni yakarak dönüştürecek... Bunun gerçekleşmesi için de daha uzun zamana ihtiyaç var...”

Bokan ustanın sözlerinin yalnızca birer görüntü olduğunu ve onların ardında hiç bilmediği bir gerçeğin gizlendiğini iyiden iyiye anlamıştı. Yaşlı adamın söylediklerini nefes almadan dinliyordu ve sanki onu dinlerken, içinde bir acının yükselmesini bekliyor gibiydi. Ona acı vereceğini bildiği sözcükler ve kararlar gelmeliydi biraz sonra. Ve sonunda yakıcı yağmur damlası gibi düşmeye başladılar...

“Şu önümüzdeki yazıya bir bak, Bokan: Tam ortasına geldiği halde şimdiden bize sarı yapraklar sunuyor. Sonbahar çok kısa olacak ve kış çabuk gelecek. Bu uzun ve soğuk kış günlerini yine birlikte evde geçireceğiz ve sen bana hizmet edeceksin. Fakat ilk gelen baharla yollarımız ayrılacak. Ben kuzeye, tayganın uzandıği yerlere gideceğim. Oradakilerin bana ihtiyaçları var ve beni bekli-

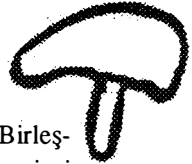
yorlar. Sense tam zıt yöne, güneye gitmelisin. Ben sana bir kayık yapmasını öğreteceğim ve bu kayık ilk kar düştüğü zaman bitmiş olacak. Fakat o zaman nehrin üstü buzlarla kaplı olacak. Bu kış gerçekten çok şiddetli geçeceği için, nehir tehlikeli ve aşılmaz olacak. Bu yüzden evimize çekilip kışın geçmesini bekleyeceğiz... Fakat yollarımızı ayıracağımız o gün gelince, sen kayığa oturup kaderini nehrin ellerine bırakacaksın. Diğer kıyıya gitmelisin, Bokan, oraya ve daha da güneye...”

Usta birden Bokan’ın önünde duruyordu. Geniş, püsküllerle süslü elbisesinin içinde kollarını iki yana açtığı zaman cüssesi heybetli bir şekilde ufuk çizgisinden yukarı doğru yükseldi. Sesinde bir bayram havası vardı.

“Senin önünde yanılığlar ve tecrübelerle dolu bir yol görüyorum, Bokan, seni bilinmeyen topraklardan geçirerek yabancı insanlara götürecek sihirli bir yolculuk bu... Ve tüm talihsizliklere rağmen her şeyin önceden tasarlanmış bir plana göre gerçekleştiğini görüyorum. Bu sihirli yolculuğun sırasında bir yay şeklinde kocaman bir kavis çizeceksin ve bunun sonunda yeni bir başlangıç olacak...”

Sonunda bir başlangıç olacak? Bu kendi içinde çelişen cümlede ne anlama geliyordu? Bokan uzun süre bu sözün mantığını düşündü. Bu arada ustanın yanından ayrıлып dans eden adımlarla o tepeden aşağı şarkı söyleyerek kumlu nehir kıyısına doğru ilerlemeye başladığını fark etmedi bile.

Malu’nun boynuzlarından dik açılar oluşturan parçaları kırdılar. Bu parçalardan ikisi yan yana konulduğu zaman, geniş bir U oluşturunlardı. Birleşme yerleri çakıl taşlarıyla iyice zımparalandı ve sivri uçlar köreltildi. Deri kayışlarla sıkıca birbirine bağlanmış bu iki U,

yapacakları kayığın iskeletini oluşturacaktı. Kayığın kaburgasını ise ustanın detaylı talimatlarına uyararak kayın ağacı ve fındık dallarını kullanarak Bokan yapacaktı. Bu işi için çakmak taşından yapılmış küçük kesici aletler ve törpüler, bir delgi, deri kayışlar, yapıştırıcı olarak kayın sakızı, her şeyden önemlisi de, keskin demir baltayı ve ustanın demir bıçağını kullanacaktı.

Bokan, içine keskin bir bıçak ucu yerleştirilmiş olan bir tahta parçası ile, tabakalanmış bir deriyi spiral şeklinde kesmeye başladı. Bunu çok dikkatli yapıyordu, her zaman aynı mesafeyi bırakmaya özen gösteriyor ve çok temiz çalışıyordu. Spirali bu şekilde gittikçe genişletti. Kayığın parçalarını birbirine bağlamak için gerekli olacak uzun deri kayışları, işte bu şekilde elde ediyordu.

İnsan büyüklüğündeki bu kayık kaburgası bittikten sonra, sıra dışı kaplama için gereken malzemenin teminine geldi. Usta, Bokan ve Uss'u bir kere daha ava yolladı ve daha önce içilen sihirli bitkili çayının güçlü bir etkisi olduğu için, yardımcı ruhlar onlara doğru tam üç tane geyik kovaladılar. Hayvanlar kendilerini kurban ederek doğrudan Bokan'ın oklarının üstüne koştular.

Bu hayvanların derileri yüzülmeliydi ve işlenmeliydi. Yaz bitmek üzereydi ve fazla vakit yoktu, bu nedenle tabaklanacak derileri kaynatılmış meşe kabuğunun içinde bekletemeyeceklerdi. Yaşlı adam, eski yöntemi kullanmaya karar vermişti: Yüzülen deriler yere çakılan tahta takozlara gergin bir şekilde bağlandı ve bilenmiş çakmak taşlarıyla derilerdeki et ve yağ parçaları kazındı. Bokan sönmüş olan ocak ateşinden birkaç avuç dolusu odun külü getirdi ve derilerin iç kısmını bu kül ile özenle ovdu.

Kayık iskeleti artık ters çevrilip derilerle kaplanabilirdi. Onları birbirine denk gelecek şekilde yerleştirdi ve fazla kısımlarını kesip attı. Sonra en zor ve sıkıcı iş başladı: Bokan ve ustası yere diz çökerek, ıslatılmış deriyi sivri kemik iğnelerle dikmeye başladılar. Bir yeri iki kere diyor ve bunu yaparken iğneyi deriye yarım batırıyorlardı. Bokan'ın hiç bilmediği bu yöntem ustası "Gizli Di-

kiş” adını vermişti. Her iki dikişin arasına kayın sakızı sürüldüğü için, derilerin arasında su sızacak en küçük bir delik bile kalmamıştı.

Kayığa geçirilecek olan deri, ilk bakışta çok küçük görünüyordu. Derileri bir müddet suda beklettikten sonra, Bokan ve ustası onu büyük zorluklarla kaburgalara geçirdiler. Geyik postu ıslanınca esniyor ve yumuşuyor, çekmesi daha kolay oluyordu. Yine de bu işlem oldukça yorucuydu ve epey emek istiyordu. Fakat nihayet derileri kayığa geçirmeyi başardılar, kayığı ters çevirip derinin üst kısmına delikler açtılar ve bunların içinden kayışları geçirerek, derileri kayığın tahta kenarlarına bağladılar. Son halini almış olan kayığın derisinin bir davul gibi sert ve esnek olması için, üç gün güneşte bekletilmesi gerekiyordu.

Bokan’ın kendisine bir de kürek hazırlaması, sonra da kayığın ön ve arka uçlarını oluşturan tahtaları ustasının talimatlarına uyarak hayvan kafaları şeklinde yontması gerekiyordu. Kayığın sağlamlığını bir kez daha gözden geçirip, dikiş yerlerini kayın sakızıyla sıvadılar. Sonra da kayığın derisini içyağı ile ovdular. Bütün bu işlemleri bitirmeleri ise tam üç günlerini aldı. Bu zaman zarfında usta sık sık davul çalıp şarkı söyledi, çünkü bu üç gün içinde yardımcı ruhların kayığa bağlanmalarının sağlanması gerekiyordu. Görünüşte çok gereksiz olduğu düşünülebilse de bir sürü garip eşya daha kayığa bağlandı: küçük çakıl taşları, bir parça kayın kabuğu, kurutulmuş bir kuzu mantarı, kaz, ördek ve kayın tavuğu tüyleri deri kayışlarla kayığın dış kenarlarına dikildi. Bunların görevi, kayığın batmamasına yardımcı olmaktı.

Bu üç günün bitiminde kayığı nehre götürdüler ve dalgalardan korunan sığ bir yerde suya indirdiler. Bokan kayığa binerek dizlerinin üzerine çöktü ve güçlkle dengesini sağlamaya çalıştı. Kayık, sahibine inatla karşı koymaya çalışan bir binek hayvanı gibi, bir sağa bir sola sallanıyordu.

Bokan küreği suya daldırıp kayığı hareket ettirmeye çalıştı,

fakat çabalarının sonucunda kayığın kendi eksenini etrafında bir o yana, bir bu yana dönmesinden başka bir sonuç elde edemedi. Aradan epey bir süre geçtikten sonra, Bokan bu durumdan kurtuldu ve kayak suda bir yılan gibi ilerlemeye başladı. Hareketleri hâlâ tutuk ve düzensizdi, fakat kendine olan güveni yerine gelmişti. Kayık, artık kendisinin istediği gibi ilerliyordu! Bokan, bir müddet nehir boyunca aşağıya doğru ilerledikten sonra bir dönüş yaptı ve dalgalarla savaşarak gururla maceranın başladığı yere döndü. Ustasıyla birlikte kayığı dikkatle karaya çektiler, sonra da onu nehirden çok yükseklerle, sık çalılıkların arasına taşıyıp, üstünü ağaç dalları ile itinayla örttüler.

Sonbahar renkleri kısa bir süre için coşkuyla parladık-tan sonra, yerlerini çetin bir kışa bıraktılar. Şiddetli kar yağışıyla birlikte gelen fırtına, evin üstünü karlar altında bıraktı ve kar tabakası giderek yükseldi. Nehrin üstündeki buzlar ise bir araya gelerek kalın bir buz

tabakası oluşturdu ve nehir karşı kıyıya kadar buz tuttu. Fakat bu buz tabakası yanılucıydı ve sürekli hareket halindeydi, ne de olsa altında yaşayan bir nehir vardı. Yaşlı ve güçlü nehir, kışa karşı koyuyordu. Bazı günlerde ve rüzgârın esmediği gecelerde, nehir üstündeki buzları şiddetli darbeler ile öfkeyle kırıyor, korkunç sesler çıkartarak çatlayıp patlamalarına neden oluyordu. Hiç kimse, ne bir insan, ne de bir hayvan, ayakta durmayı inleyerek ve güçlülükle başaran bu buz tabakasının üstünden geçmeye cesaret edemiyordu.

Toprağın sıcak kucağındaki evde günler, dışarıdaki giderek kalınlaşan kar tabakalarından uzak olarak, çok sakin geçiyordu. Artık Bokan'ın öğreneceği fazla bir şey kalmamıştı, en azından Bokan böyle düşünüyordu. Ustası onun işlerine çok nadir karışı-yordu artık. Onu kendi haline bırakıyor ve daha çok kendisiyle, büyük davuluyla ve şarkısıyla ilgileniyordu.

Bokan da şarkı söylüyordu. Şarkıları yazdan beri farkında olmadan değişmişti. Şimdi sadece dışarıda karın içinde ve içeride ateşin başında yaptığı işleri anlatıyordu. Ateş artık asla sönmüyor, sürekli besleniyor ve yapılan işe göre ısısı ayarlanıyordu. Bokan Uss'la ilgili şarkılar da söylüyordu, çünkü kurt son zamanlarda gözle görülür bir değişim içine girmişti. O oynamaya hevesli sakar hayvan gitmiş, yerine yetişkin bir kurt gelmişti. Yine de eskisi gibi Bokan'a bağlı ve sadıktı. Bazı günler ortalıktan yok oluyordu, bir ihtimal tayganın içinde gezintiye çıkıyordu. Bokan böyle günlerde odun toplamaya tek başına gitmek zorunda kalıyordu. Yaz ve sonbahar boyunca evin yakınına odun depolamış olduğu için, çok uzaklara gitmek zorunda kalmıyordu. Dışarıdaki buz gibi esen rüzgâr da onun için dayanılmaz değildi artık. Evin karanlık köşeleri ve erzak yerleri de artık Bokan'a yabancı değildi. Yarı karanlıkta bile aradığı her şeyi bulabiliyordu. Araç ve gereçleri, yazın toplanan yiyecekleri, gözü kapalı bile bulabiliyordu. Ustanın büyü merasimi için kullandığı araçların yerini ve işlevlerini de tümüyle öğrenmişti. Artık ustasının bir çingırağa, gıcır gıcır ses çıkaran tah-ta parçalarına, büyük kazana, bitki çayı için kâselere, aşı boyası elde etmek için çanaklara, ateşin etrafındaki havayı gereksiz düşüncelerden arındırmak için kullandığı tüy süpürgeye ne zaman ve ne için ihtiyaç duyduğunu gayet iyi biliyordu. Bokan kurutulmuş bitkilerden, çeşitli üzümlerden ve köklerden içecekler, meyve suları, çay ve macunlar yapıyor, etkilerini kendi vücudunda denemek için teker teker tümünü tadıyordu. Artık davulu gittikçe daha iyi çalıyor, geleceği sorgulayan ve kehanetlerde bulunan ustasına eşlik ediyordu. Kısacası; o yılmadan ve yorulmadan düşünen, işine dört elle sarılan zeki bir öğrenciydi. Evi bir kadın gibi idare ediyor ve ustasına sadık bir köle gibi hizmet ediyor, yaşlı adam ise onu oğlu gibi seviyordu.

Ve sonra aşağıdaki nehrin üstündeki buzların sarsılarak ve gümbürdeyerek tamamen kırıldığı gece geldi. Bu olaydan hemen

önce Bokan birbirleriyle bağlantısı bulunmayan garip rüyalar görmüştü. Sıçrayarak uyandı. Gecenin içindeki o korkunç gümbürtü tekrar gelmişti kulağına. Nehir bağıyor ve galiba Bokan'ı çağırıyordu. Beyaz karga kanatlarını öylesine şiddetli çırpıyordu ki, ocak ateşinin alevi birden parladı. Dışarıda bir kurt uluyordu. Bu Uss muydu? Uzaktan başka ulumalar ona cevap veriyordu. Bu ulumalar bir çağrıya benziyordu, gittikçe yükselen canlı bir sesle cevaplanan bir çağrı...

Bokan, ustasının çoktan kalkıp giyinmiş olduğunu fark etti. Tüm güçlerin işaretlerini taşıyan o değerli elbisesini giymiş, başına kenarında püskülleri olan, tüylerle süslenmiş şapkasını takmıştı. Beline ise, üzerinde çok sayıda deri, keşe ve araç gereç asılı olan o şaman kemerini bağlamıştı.

Nehirdeki yaşlı adam, yeraltının ve yerüstünün büyük ustası, Bokan'a baktı. "Gidelim mi" dedi sakın bir sesle. Bu sözlerin bir soru mu, yoksa bir karar mı olduğunu anlamak mümkün değildi.

Bokan telaşla eşyalarını bulup toparlamaya çalıştı. Birkaç kalın giysi ve o anda aklına gelen birkaç eşyayı deri kayışlarla denk yapıp, omzuna vurdu.

"Acele etmene gerek yok" dedi usta. "Karşı tarafa ne götürmek istediğini iyice düşünmek için, üç gün ve üç gece vaktin var. Neye ihtiyacın varsa al, bunların hepsi senin. Ama unutma ki insan yolculuğa çıkarken yanında çok fazla eşya götürmez. Bana gelince, ben gerekli her şeyi üzerimde taşıyorum. Ben şimdi gideceğim ve bu yere bir daha asla geri dönmeyeceğim."

Gözleri yaşlarla dolan ve boğazı düğümlenen Bokan, son bir kez ustasının peşi sıra o on iki basamaklı hayat ağacından yukarıya, evin damına çıktı. Doğmakta olan güneş karın üstünde yansıyor ve insanın gözünü alıyordu. Hava soğuktu, fakat rüzgâr yoktu. Diğer günlerden biraz daha sıcak olduğu bile söylenebilirdi. Bokan, Uss'un ve beyaz karganın izine bile rastlayamadı.

Dışarı çıktuktan sonra etrafına şöyle bir bakan usta, öğrencisi-

ne döndü. Onu kendine çekti, sıkıca sarıldı ve bir süre sonra kararlı bir şekilde geri itti.

“Elveda, Bokan, bir kurdun kalbine ve bir ateşin ruhuna sahip olan ren insanı” dedi. “Benim için yaptığın her şey için, sevgin için, sadakatin ve duyarlılığın için, çok teşekkür ederim. Bana çok iyi hizmet ettin ve ben de sana kendi yöntemlerimle hizmet ettim - bunu birgün anlayacaksın. Ama artık kaderimin peşinden gidiyor ve buradan ayrılıyorum. Kalbini benden çek kopar ve gereksiz yere gözyaşı akıtma... Benim sözlerimi ve yaptıklarımı hatırlaman, beni anmanın en iyi ve faydalı yöntemi olacaktır. Sakın cesaretin kırılmasın, bilmek zorunda olduğun her şeyi benden öğrendin. Bu bilgileri oradaki insanların yararına kullanmak üzere nehrin karşı kıyısına götürebilirsin.”

“Fakat ben bir şaman değilim...” diye kekeledi Bokan ürkek, “olmayı da hiç istemiyorum. Burada yaptığım her şeyi senin için yaptım ve bunu yaparken de hiçbir art niyet gütmедim...”

“Biliyorum” diyerek gülümsedi nehrin yaşlısı, “henüz şaman olmadın, ruhun buna karşı çıkıyor, zaten seni saygıdeğer kılan da bu davranışın... Kaderini eline alabileceğin o an henüz gelmedi. Hislerine kulak ver; onlar seni doğru yöne götürecektir ve seni bekleyen savaşlarda sana yardım edeceklerdir. Karanlık güçler hâlâ ellerini iştahla ovuşturarak sana doğru uzatıyorlar. Amaçları seni yanlarına çekmek, aklını karıştırmak ve tuttuğun bu yoldan döndürmek. Ama sen yalnızca kalbinle kalır; içindeki sese ve seni çevreleyen yardımcı ruhların önerilerine güvenirsen, o zaman her şeyin üstesinden gelirsin.”

Bunlar Bokan’ın ustasından duyduğu son sözlerdi. Orada bir taş gibi kaskatı kalakaldı ve gözleriyle yaşlı adamın gidişini izledi. Ustası yavaş ve ağır adımlarla yürüyor, her adımda ayakları karın derinliğine gömülüyordu. Bokan, onun ormanın kenarına varıp ağaçların arasında kaybolmasını seyretti son olarak. Taygada yaşayan insanların adeti olduğu üzere bir kere bile dönüp arkasına bak-

madı. Sanki hiç var olmamış gibi yok olmuştu ama, anısı Bokan'ın içinde asla solmadı.

Bokan beyaz kargayı ve sevgili dostu Uss'u bir daha göremedi. Onu en çok yaralayan da bu olmuştu. Ustasının söylediği gibi üç gün üç gece evde ve evin civarında bekledi. Sonra kayığı aramak için aşağıya, nehre indi. Kısa bir süre içinde güneşin gücü hissedilir derecede artmış ve buz neredeyse tamamen dağılmıştı. Zaman zaman büyük buz parçaları kenarlardan kopup nehrin ortasına ilerliyor ve akan suya kapılıp gidiyordu. Bokan buna rağmen deri kayığı suya bırakmak istemiyordu. Kurdu son bir kez daha görmeyi çok istiyordu; kendisiyle birlikte gelmek istemese bile, hiç olmazsa son bir kez için ortaya çıkabilirdi. Fakat taygada en küçük bir kıpırtı bile yoktu. Bokan derin derin içini çekti; kalbi sızlıyordu ve içinden hiçbir şey yapmak gelmiyordu. Kayığı son buzların üzerinden suya doğru çekti, altındaki ışıldayan kütlelerin kırılmasıyla birlikte son anda içine atladı ve kürekle kendini nehrin ortasına doğru itti. Sonra nehir kayığı yakaladı ve akıntıyla birlikte sürüklemeye başladı.

Üçüncü Bölüm

ATLILAR

Nehrin üzerine göz gözü görmeyecek kadar yoğun bir sis çökmüştü. Her yanı öyle bir sarmıştı ki, nehir kenarındaki ağaçlar ve çalılar hayaletleri andıran görüntülere bürünmüştü. O sabah çok az adam saklanan balıkları yakalamak üzere yola çıkmıştı. Balıklarda enikonu insanlara benzer: su buz tutar tutmaz toplanıp nehrin güven dolu derinliklerine iner ve orada kışlayacak bir yer bulurlar. Kendilerini en rahat hissettikleri yer kalın buzların altıdır ve kırılan buzların sesi onları uyandırınca kadar yüzlerce birlikte hareket etmeden uyurlar. Buz tabakası erimeye başladığı ve güneş ışınları yine derinlere ulaşmaya başladığı zaman ise tekrar uyanırlar. Sonra büyük sürü dağılır ve küçük gruplar halinde telaşlı telaşlı nehrin dört bir yanına yayılır.

Balıkçılar bu süreci çok iyi bilirler; çünkü onlar kovaladıkları avı iyi tanırlar ve onu bir an olsun gözden kaçırmadan takip ederler.

Nehirde ilerleyen dört köylü, yoğun sis tabakasının içinden garip bir şeyin yaklaştığını gördüler: yüzen bir hayvan, boynunu yukarı uzatmış büyük bir kuzey geyiği. Fakat sırtında dimdik oturan bir binici vardı. Mızrağını yumuşak bir ritimle suya daldırıp çıkaran bu adam, büyük bir hızla onlara yaklaşıyordu. Adam bir anda kıyıya döndü ve karaya atlayarak, bu arada deri bir kayığa dönüşmüş olan geyiği kıyıya çekti.

Adamlar bu görüntüyü şaşkınlıkla izlediler. Daha önce hiçbir insan nehri geçerek onlara gelmemişti, hele de bu şekilde, asla. Tabii ki kayığın ne olduğunu biliyorlardı, çünkü balık avında onlara en gerekli şeydi bu. Fakat kayıklarını kullanırken son derece dik-

kat eder, kıyıda fazla açılmamaya büyük özen gösterirlerdi. Nehir vahşiydi, ona söz geçirmek mümkün değildi. Nehir, güven içinde yaşadıkları bölge ile, korkunç hayaletlerin arasındaki bir sınırdı.

Ve sonra bu yabancı adam onların varlığını fark ederek, müte-reddit adımlarla onlara yaklaştı ve önlerinde durdu. Sağ elini kaldırarak ağzını açtı ve dudaklarından anlaşılmaz kelimeler döküldü.

“Çok uzaklardan gelmiş olmalı” dedi adamlardan biri, “bizim dilimizi konuşmuyor, baksanıza.”

“Belki karşıdaki öbür dünyadan geliyordur” dedi bir diğeri. “Belki de o bir hayalet...”

“Baksanıza, ne kadar garip giysileri var... Hayatınızda hiç böyle bir kıyafet gördünüz mü?”

“Şimdiye kadar hiç! Ve şimdiye kadar hiç kimse nehri geçip gelmedi.”

“Belki sislerin arasından uçarak geldi.”

“Saçmalık, kayığı var! Kayığı bizim sandallarımızdan çok farklı, yapısı çok garip.”

“Size söylüyorum; dikkat edin! Pekâlâ bizi şaşırtmak için insan kılığına girmiş bir hayalet olabilir bu adam!”

“Hele onu köyümüze götürelim de...” dedi adamların en yaş-lısı ve en tecrübelisi, “gerisini sonra görürüz.”

Bokan bu şekilde balık insanların yanına vardı ve onlarla köylerine doğru yola çıktı. Yolda kaçamak bakışlarla onların yüz-lerini ve giysilerini inceledi. Adamların omuzlarına dökülen kap-kara saçları vardı. Yüzleri yuvarlaktı ve ciltlerinin rengi sarıyı an-dırıyordu. Sert iklim şartlarından dolayı suratları kırış kırıştı. Adamların dördü de dizlerinin üstüne kadar inen ve iki kat köpek postundan oluşan kürkler giymişlerdi. Bir tanesinin siyah benek-li, diğerlerinin gri, kahverengi ve beyazdı. Bellerindeki kemerle-rinde uçlarından muskalar sallanan bıçakları, domuz dişleri, tahta bebekler ve küçük bir geyik boynuzu takılıydı.

Kısa bir süre sonra köye ulaştılar ve kabilenin diğer insanla-

rıyla karşılaştılar. Elli, altmış kişiden daha fazla insan yaşıyordu bu köyde. Onlar da aynı o dört adam gibi Bokan'ın gelişini endişe içinde karşıladılar. Çoğu sanki Bokan görünmez biriymiş gibi onun varlığına aldırış etmeden arkasını dönüp gidiyordu. Çocuklar çılgınlık içinde kaçıyor, köpekler havlıyor, kadınlar ise buz gibi gözlerle ona bakıyordu. Yaşlılar ise sessizce oturuyorlar ve kısık gözlerle yeni geleni şüpheli şüpheli süzüyorlardı. Yalnızca erkekler konuşmaya hevesliydi. Bokan'ın çevresini sarıp ince sesleri ve hızlı dilleriyle ona bir şeyler anlatıyorlardı.

Bokan tüm bu olup bitenlerden hiçbir şey anlamıyordu, yalnızca onlar için farklı bir görüntü oluşturduğunu, deri kayığın tarifinin çok zaman aldığını ve bitmek bilmeyen tartışmalara yol açtığını biliyordu. Kafasını öne eğmiş, ne yapacağını bilmez bir halde öylece duruyor ve arada bir çekingen çekingen gülümsemeyi deniyordu. Sonunda biri onu kolundan kavrayarak çekmeye başladı. Onlarla birlikte herkes ilerideki tahta bir yurda doğru harekete geçti. Bu yuvarlak yurt, bir çadıra benzetilerek yapılmıştı. Yarıya kadar toprağa gömülüydü ve üstü ince ağaç kütüklerinden yapılı bir çatı ile kapanmıştı. Yurdun ortasında ocak ateşinin üstünde taşlara oturtulmuş büyük bir kazan vardı. Yerler ince çam dallarıyla kapatılmış ve postlarla döşenmişti. Bir zaman sonra kabilenin büyük bir kısmı ateşin etrafında toplandı ve yemek saati de yaklaştığı için Bokan'ı konuksever bir davranışla onlara katılmaya davet ettiler.

İki çeşit balık vardı yemekte. Biri pişirilmeden ateşte kurutulmuştu ve diğeri hafif ekşimsiydi. Tahta kaselerde sunulan çorbanın içinde bile balık vardı.

Bokan öğrenerek, fakat nezaket icabı yüz hareketlerini kontrol altında tutmaya çalışarak, ikram edilen yiyecekleri yedi. Bu esnada çevresindeki herkes bağıra bağıra gevezelik ediyordu. Konuşulanların hiçbirini anlamayan ve bu yüzden konuşmalara katılamayan Bokan, etrafta artık kadın ve çocukların da oturduğunu fark etti. Kadınlar ince bir ustalıklarla birbirine dikilmiş balık derilerinden olu-

şan elbiseler giyiyorlardı. Bu deriler tabaklanmış, sıkıştırılmış, koyu mavi ya da kırmızıya yakın bir renge boyanmıştı. Bazıları bunların yanı sıra elbiselerinin üstlerini işlemelerle ya da ağaçtan yontulmuş düğmelerle süslemişlerdi. Başkalarının boyunlarında ve göğüslerinin üstünde uçlarında metal parçaları bulunan kolyeler sallanıyor, her hareket edişlerinde şingirdiyorlardı. Bu seslerin tümü birleşerek yumuşak, melodik bir müziğe dönüşüyordu. Ve bu müzik yalnızca adamların konuşmaları, ağız şapırdatmaları ve geçirmeleriyle kesintiye uğruyordu.

Bokan bazı kadınların yüzünün oldukça beyaz ve yanaklarının kırmızı olduğunu fark etti, fakat çoğunun ten rengi sarıya, bazılarının ise sarı-kahverengiye çalıyordu. Kadınlar ve kızlar ona çok güzel geliyordu, özellikle sürekli gülen o güzel gözleri. Bir sürü bakışı üstünde hissetti ve utandı. O anda uzun süredir insanların arasında olmadığını ve aynı anda bir sürü insanla anlaşmanın ne kadar zor olduğunu fark etmişti.

Ve sonra, kafasını kaçınılmaz olarak kaldırdığı bir anda, bakışı oldukça güzel bir kızın bakışlarıyla buluştu ve nehrin üzerindeki sis sanki ancak o anda, o dakikada dağılıverdi. Bu kızın temsil ettiği gün ışıltısı tüm güzelliğiyle o zaman meydana çıktı. Bokan kızın zarafeti karşısında eğildi. Onun güzelliği aklını başından almadı, aksine onun nehrin ortasında bir ada, serin bir kaynak suyu ve taygadaki ağaçların arasından sızan ilk güneş ışığı olduğunu düşündürdü.

Ona sadece bir an için bakmıştı, ama bu bile hayatını derinden etkilemesi ve değiştirmesi için yeterli olmuştu.

Kesinlikle hissediyordu: O kız orada oturmuş, hâlâ kendisine doğru bakıyordu. Kızın bakışları altında ruhunun buzları çözüldü. Onunla kendisi arasında, dil ve tüm anlaşma zorluklarının üzerinde bir köprü bulunduğunu hissediyordu. Fakat bu köprü şimdilik yalnızca narin ve kırılğan bir gökkuşağından ibaretti; ilk bir işaret, ilk bir sözdü. Bu arada elden ele dolaştırılmaya başlanmış olan çubu-

ğu çekme sırası Bokan'a gelmişti. Balık insanları Bokan'ın ne yapacağını görmek için merakla onun etrafına toplandılar. Belki bu merasimin amacı onun gerçekte kim olduğunu tespit etmek ve onu sınamaktı. Bilindiği gibi hayaletler çubuk çekmezler... Bokan çubuğu ağzına götürüp dumanı içine çektiği, sonra da dudaklarını büzüp dumanı saldıği zaman, bu basit hareketinden dolayı insanlar onu alkışladılar ve herkes çok mutlu oldu. Bokan, omuzlarından büyük bir yükün kalktığını hissetti. Yanındaki keçe saçlı ve seyrek top sakallı adama baktı ve gözlerinin etrafında binlerce ince kırışık olan adama gülümseyerek çubuğu uzattı. Birisi Bokan'ın omzuna vurdu. Bokan bunu aralarına kabul edildiğinin işareti olarak değerlendirdi ve diğerleriyle birlikte kahkahalarla gülmeye başladı.

Gülmek konuşmaktan daha iyi bir dil olabilir, diye düşündü Bokan. Bunu düşünürken, bu düşüncenin kendisine mi, yoksa ustasına mı ait olduğuna emin olamıyordu. Gülmek mimikleri ve elkol hareketlerini azaltır, bu da yabancı insanların birbirleriyle konuşabilmesinin bir yoludur. Bu yol oldukça eğlencelidir, çünkü insan anlatmak istediği konu ne kadar ciddi olursa olsun, daima çocukça ve neşeli jestler uydurmak zorundadır.

Bokan böylece bu balık insanlarının geveze erkeklerden, cırlayan çocuklardan, bir sürü köpekten, sessiz yaşlılardan ve fıldır fıldır gözlü kadınlardan oluşan neşeli halkıyla birlikte yaşamaya başladı. Çok dikkatli davranmaya özen gösteriyordu. Köy halkı tarafından sunulan her şeyi hatır kırmadan büyük bir memnuniyetle kabul ediyor ve kibarca teşekkür etmeye gayret ediyordu. Etrafta yapabileceği bir iş görürse fazla söze gerek kalmadan yardıma koşuyor ve onun için postlarla çevreleyerek hazırlanan yatağının bulunduğu eve kimse yokken girmiyordu.

Bokan bütün gün boyunca meşguldü. Balık tutmaya yarayan özel sepetler örüyor, kemikleri yontarak olta iğneleri yapıyor, balık avlamak için mızrakları ateşte sertleştiriyor, ya da yakalanan balıkları temizliyordu. Bu iş şöyle yapılıyordu: Önce balıkların karınları

yarılıyor ve iç organları çıkartılıp, kılçıkları ayıklanıyordu. Sonra balığın yumuşak sırt etleri çıkartılıp tahta bir düzenin üstüne asılıyor ve altında küçük bir ateş yakılıyordu. Bu arada tekrar tekrar nehirde su getirilmesi gerekiyordu, çünkü yeteri kadar duman oluşması için yanan odunların üzerine su dökülmesi zorunluydu. Bu şekilde balıklar sinek ve böceklerden korunarak uzun kış ayları için kurutuluyor ve bozulmadan saklanabiliyordu.

Bazen de Bokan adamlarla birlikte sandallara binerek balığa çıkıyordu. Nehrin balığı çok olan bazı yerlerinde gitmek için deri kayığını kullanıyordu, çünkü buralarda olta atmak gerçekten çok kârlıydı. Üstüne çentikler açılmış bir taş oltanın ağırlığını, delinmiş ağaç kabuğu parçaları ise şamandırasını oluşturuyordu. Kemikten yapılmış oltanın ucunda ise, bir anlık gaflet sonucu yemi ısırın balıkların solungaçlarına takılan kancalar vardı.

Günlük işleri bitirip yabancı ailelerle tahta evdeki ateşin başına oturduğu zaman, kendini neredeyse ren insanların yanındaki gibi evinde hissediyordu. Belki de burada kendini daha çok evinde hissediyordu, çünkü bu balık insanların yapılarında açıklık ve nezaket vardı, gülmesini seviyorlardı, ama aynı zamanda büyük bir ciddiyet içinde suskun kalabiliyorlardı ve de çakmak çakmak gözlerindeki muzip ifadelerle konuşabiliyorlardı. Bir süre sonra Bokan'a içlerinden biri gibi davranmaya başladılar. Zaman geçtikçe onların dilini de öğrenmeye başlamıştı. Bu kadar çabuk öğrendiğine kendisi de sık sık şaşırıyordu. Bu lisanda kelimeler söylediği zaman, kendi sesini bile tanıyamıyordu.

Daha sonraları, ocaktaki ateş yanıp bittiği ve gece için küçük bir alevin kalmasına dikkat edildiği zaman -bu Bokan'ın çok iyi becerdiği bir işti-, kürk örtüsüne iyice sarınır ve çabucak uyumaya çalışırdı, fakat bunu çok ender olarak başarırdı. Çünkü gözlerini kapadığı anda yakınında olmayı istediği, ama utandığı için ona yaklaşmaya cesaret edemediği o kızın hayali beliriyordu zihninde. Şimdiye kadar onunla yüz yüze hiç konuşmamıştı, sadece başka

kimselerle konuştuğu zamanlar fark ettirmeden onun sesini dinlemişti. Onun sevecen sesini, içten gülüşünü, şefkatle okşar gibi bakan o siyah gözlerinin parıltısını çok iyi biliyordu. Fakat ona bir adım bile yaklaşmaya cesaret edemiyor, yanında yanlışı bir şey yapıp bu büyüğü bozarım korkusuyla tutulup kalıyordu. Ama kız yine de ona yakın duruyordu, hayali rüyalarına kadar eşlik ediyor ve kapanan gözlerinin ardında karanlığa rağmen en az gün ışığında olduğu kadar canlı bir şekilde karşısına çıkıyordu.

Bu ne acaba, diye düşündü Bokan. Bir oyun mu, güçlü bir büyü mü, geçmem gereken bir sınav mı?

Bokan balık ağlarının atılmasına da yardımcı oluyordu. Adamlar büyük bir kazanda ekşi ve garip bir tadı olan, içildiği zaman insanı hoş bir şekilde coşturan içeceği hazırladıkları zaman onlarla birlikte oturuyor, gülüyor, o gün olanlar ve ertesi gün yapılacaklar hakkında yüksek sesle sohbet ediyordu. Bu içecek birtakım köklerden, üzümlerden ve bitkilerden yapılıyordu. Eğer görevi gece yakılan küçük ateşi beklemekse, o zaman ateşin başına oturup sessizce onunla konuşuyor ve onu sanki bir ren geyiği sürüsü beklemiş gibi göz hapsine alıyordu. Ortalık sessizleşip, yapılması gereken işler bittikten ve kendisi için yatıp uyumak dışında yapacak bir iş kalmadığı zaman, o kızı düşünüyordu. Sanki yanı başındaydı. Sanki bu kız yalnızca Bokan için yaşıyordu ve sanki onun rüyalarını yönlendirmeye gelmişti.

Kızın adı Sungari'ydi. İsmi'nin söylenişi bile, aynı göğüs takılarının ve kolyesinin şingirtisi kadar âhenkliydi. Teni pürüzsüz ve yumuşaktı, aynı yavru bir ren geyiğinin tenine benziyordu. Dudakları dolgundu ve siyah uzun saçlarını bağlamadığı zamanlar, geniş alını güneşin altında parlıyordu.

Bokan kendini arada bir onun ismini fısıldarken yakalıyordu. O zaman telaşlanarak etrafına bakınıyor, yakınında bunu duymuş olabilecek bir kimsenin olmadığına emin olmak istiyordu. Onu düşünmediği zamanlarda bile içinin ta derinliklerinde bir ateş, bir

yanma hissediyordu. Hele onun hayali veya kendisi gözünün önüne geldiği zaman, bu ateş Bokan'ı yakıp kavuruyordu.

Beni aralarına almalarına rağmen buradaki tüm dost insanlar için ben bir yabancıyım; çok uzaklardan geldiğim ve onlardan biri olmadığım için de hep de öyle kalacağım, diye geçiriyordu içinden Bokan. Ne yazık ki gerçek bu. Bu durumda onların en güzeline ve değerlisine, nasıl benimle aynı soydan gelmiş ve bana yakınmış gibi davranabilirim ki? Hangi hakla onunla konuşur ve onu rahatsız ederim?

Sık sık hislerini düzenlemek için ve bastırmak için bu şekilde düşünüyor, fakat ne yaparsa yapsın kızın hayali bir türlü gözlerinin önünden gitmiyordu.

İlkbaharda kabile göç etti. Tahta evleri büyük bir acele içinde terk ettiler. Her şey çok çabuk yapılmalıydı, çünkü eriyen kar ve şiddetli yağmurlar, kışın oturdukları yurtların altındaki toprağı yumuşatıyordu. Nehrin kıyısı bir çamur deryasına dönüşmüştü ve sular zaman zaman yataklarından taşmaya başlamışlardı. Yazlık evleri kısa direklerin üzerine kuruluydu ve merdivenlerle çıkılıp iniliyordu. Bu şekilde hem sel suları evlere ulaşmıyor, hem de rüzgâr sürekli altından estiği için, odunların kuru kalmasını sağlıyordu. Rüzgârın uğultusu ve ıslığı kulağa hoş bir müzik gibi geliyordu. Balık insanları yerleşik hayat sürüyorlardı, yalnızca kış ve yaz evleri arasında yer değiştiriyorlardı. Bunlar da birbirlerinden o kadar uzak değildi. Böylece yaşamları sürekli aynı yerde geçiyordu; uçsuz bucaksız taygadan uzakta ve büyük nehrin yakınında. Ve Bokan'ın küçüklüğünden beri alışık olduğu uzun orman yürüyüşlerinden uzak, çok uzaklarda...

Bokan, balık insanları için gerekli olan bütün işleri, evlerin ta-

mirini ve yerleştirilmesini, balığın nasıl tutulacağını ve bunlardan yapılabilen değişik yemekleri öğrendi. Örneğin balık derilerinin beyaz bir lapa oluşuncaya kadar nasıl kaynatıldığını: İçine morina yağı karıştırılıyor, sonra kırmızı yaban mersini katılıyordu. Bu şekilde hazırlanan bu sert macun, balık insanları için büyük bir lezzet anlamına geliyordu. Zaman geçtikçe Bokan da bu lezzetin tadına vardı. Kapanlara yakalanan hayvanların eti yemek listesine memnuniyetle ekleniyordu. Bunun yanı sıra değişik üzümler ve mantarlar, bitkiler ve kuş yumurtaları da, yiyeceklerin arasında önemli bir yer tutuyordu.

Bokan tüm ısrarlara rağmen geçmiş hakkında pek konuşmuyordu, konuşması gerekiyorsa da yalnızca ren insanlarıyla birlikte olduğu zamanları anlatıyordu yalnızca. Nehirdeki yaşlı adamın yanında kaldığı zamanlardan söz etmeye kaçınıyordu. İçindeki bir ses, onu yaşlı adam hakkında konuşmaması için uyarıyordu. Bunun için Bokan onunla ilgili anılarını bastırıyor ve değerli bir hazine gibi kendine saklamaya çalışıyordu. Ben bir şaman değilim, diyordu kendi kendine Bokan, asla da bir şaman olmayacağım. Evet, yaşlı adama hizmet ettim, ben büyük bir ustanın öğrencisiydim... Ama bunun için onun beklentileri benim beklentilerim haline mi gelmeli, bana çizdiği kader gerçekten olmalı mı, gerçekleşmeli mi? Ben küçük ve bu köy gibi sade ve huzurlu, karmaşık olmayan şeyleri seven sıradan bir insanım. Burada bana iyi davranan insanlar bulmadım mı? Onları neden bırakıp bilmediğim bir geleceğe doğru gidecek mişim? Neden illa ki aramadığım maceralara atılacak mışım? Burada beni tutan bazı şeyler var, her şeyden önce Sungari adındaki o kız ve aramızdaki sessiz, sözsüz iletişim. Bu ilişkide büyük sözlere ve açıklamalara hiç gerek yok... Ondan nasıl ayrılabilirim ki?

Bokan zaman zaman böyle düşünüyorsa da, çoğunlukla hayatı hakkında fazla kafa yormamaya çalışıyordu. Kayığıyla kendini nehrin dalgalarına bıraktığı ve sisin içinde yolculuk ettiği o sabah,

kader ondan yana olmuştu. Burada, bu balık insanların yanında oldukça mutluydu, ruhu her gün yaptığı ağır işlere rağmen huzur bulmuştu. Artık çocuklar ondan korkmuyor, aksine o yanlarına geldiği zaman çok seviniyorlardı, köpekler onun peşinden gidiyordu ve onun yakınında uyuyan yaşlı çift, üç oğlu ve iki kızı olduğu halde, ona evlatlarıymış gibi davranıyordu. Eşleri ve çocuklarıyla kabilenin bir ailesini oluşturuyorlardı ve birlikte aynı evde oturuyor, birlikte çalışıyor ve birlikte uyuyorlardı. Bir yabancı olan Bokan ise artık bir konuk değil, ailenin bir parçasıydı ve onun kurallarına içinden gelerek uyuyordu.

Sungari adındaki kız ailesiyle başka bir evde oturuyordu. Köyde zorlayıcı bir hiyerarşi hüküm sürmediği halde, babasının köyün ileri gelenlerinden biri olduğunu söylemek mümkündü. Onun sözü geçen biri olmasının sebepleri tecrübe, cesaret ve dirençti. Yapmayı düşündüğü her şeyi bu özellikleriyle başarıyor ve köydekilere örnek teşkil ediyordu. Herkes gibi Bokan da ona saygılı davranıyordu; bunun yanı sıra davranışlarında bir nebze olsun çekingenlik de vardı, çünkü o ne de olsa Sungari'nin babasıydı. Yazılı olmadığı halde herkesçe bilinen yasalar vardı. Bunlar her şeyden önce ocak ateşi ve kendi evinin yiyeceğiyle ilgilenmekti. Bütün köyün toplanması ise çok nadir ve özel zamanlarda gerçekleştiği için, Bokan Sungari'yi pek az görebiliyordu. Oldukça az, diye düşünüyordu Bokan, ona daha yakın olabilmek için onun ailesiyle oturmayı bile istiyordu.

Fakat -Bokan bu düşünceyle irkildi- onun bunu isteyeceğini de nereden çıkarıyordu? Onun bu ahşap evde kalmasını sağlayan şey bir rastlantıydı yalnızca, çünkü o sabah rastladığı o dört adamdan biri bu yaşlı çiftin oğluydu ve Bokan'ı buraya, kendi evine getirmişti. Tabii o dört adamdan biri Sungari'nin erkek kardeşlerinden biri de olabilirdi... Onun bir kocası yoktu, Bokan bunu zamanla öğrenmişti. Ne de olsa henüz gençti, belki de bunun için biraz fazla genç. Bokan bu konuda pek emin olamıyordu. Zaten köyde

başka bir sürü genç erkek vardı ve onlar bu konuda Bokan'dan daha çok hakka sahiptiler. O yabancıydı, onlara yeni katılan bir yabancı. Ne hakkı vardı ki? Aslında hiçbir hakkı yoktu, bunu çok iyi hissediyordu, fakat içindeki delice taşan bazı duygular aynı fikirde değildi...

Bokan ateşin yanına çöktü ve alevleri canlandırmak için, ateşin üstüne eğilerek üfledi. Yemekten henüz kalkılmıştı, bazıları dolu midenin verdiği o tatlı rehavetle çoktan uyumuşlardı bile. Birkaç kadın bir yandan elbise ve manto dikerken, diğer yandan da sohbet ediyordu, yaşlı adam ateşin yanında içe dönmüş gözlerle uyuklayıp duruyordu. Karısı bir köşede horluyor, bir kadın diş çıkaran çocuğunu sakinleştirmeye çalışıyordu. Ateşi iyice körükleyip yeni odun koyduktan sonra, o da yatağına girecekti. Sanki uyuyormuş gibi sakin sakin, yavaş yavaş nefes alacak, bu şekilde onu uyutmayan gerginliğini üzerinden atmaya çalışabilecekti. Kendini tayganın içinde, yosunlarla kaplı bir çayırda yatarken ve yukarıda, dünyanın siyah çatısında bulunan atalarının kamp ateşlerini sayarken hayal edecekti. Düşüncelerinde onların gökyüzü karının üstündeki ayak izlerini izleyecek, içinden soğuk fırtınaların geçip dünyaya estiği Yabankazı yoluna ve oradan büyük Kuşyuvası'na uçacaktı. Kucağında yavru bir geyiği tutacak ve yumuşacık tüylerini okşayacaktı. Yumuşak ağzının tenini gıdıkladığını hissedecekti, yumuşak bir kemirme ve ısırış...

Ama tatlı Sungari'nin hayali içinde olduğu sürece, bunların hiçbiri mümkün değildi. Artık yavaş yavaş sürekli bu kızı düşünmeyi bırakıp, başka şeyler düşünmeye başlamalıydı, yoksa bu bir sorun haline gelecekti... Aslında çoktan bir sorun olmuştu bile, genç kızın hayali, bir tarafa bırakıp kurtulamayacağı kadar ağır bir yük olmuştu onun için. Kendiliğinden parlayan ve onun kontrolüne uymayan bir ateş!

Yarın sabah herkesten önce nehre gideceğim, diye düşündü Bokan. Kayığımla suyun gücünün karşısında, kendiminkini dene-

yeceğim. Sanki oldukça büyük balıkların peşindeymişim ya da bir balık sürüsünü izliyormuşum gibi davranacağım. Fakat gerçekte içimden esip içimdeki o istemediğim ateşi söndürmesi için kendimi rüzgâra bırakmak istiyorum. Rüzgâr başka nerede nehrin üzerinde olduğu kadar temiz ve kuvvetli esiyor? Başka nerede istemediğim düşüncelerden ve görüntülerden kurtulmayı başarabilirim?

Bokan, aldığı bu kesin karar sonrasında uyuyakaldı. Rüyasında nehrin üzerinde esen rüzgâr ateşini söndürüyor, Sungari adındaki kızı terk edip gidiyordu.

Köyün yakınında küçük bir kayın ormanı vardı. Bokan, diğer insanlardan kurtulmak için buraya gitti. Yalnız kalıp her şeyi sakince düşünmek istiyordu. Kayın ağaçları ona Matzkala'nın mezarının olduğu yeri hatırlatmıştı. Rüzgâr aynı oradaki gibi fısıldıyor, ağaçların yapraklarını titreterek, güneşin altında gümüş gibi parlamalarını sağlıyordu. Ansızın orada yalnız olmadığını hissederek korkuyla sıçradı. Sungari de oradaydı, sırtını bir ağaca yaslamış, dizlerini karnına çekerek kollarıyla sarmıştı. Öylece sessiz sessiz oturuyordu. Gözleri sanki uyuyormuş gibi kapalıydı ve yüzünde güneş ışınları oynayıyordu. Çok güzeldi, Bokan'ın hayal ettiği gibi çok daha güzel...

Bokan olduğu yerde büyülenmiş gibi donup kalmıştı. Gitse mi, kalsa mı, bir türlü karar veremiyordu. Bu arada gözlerini de kızıdan bir türlü ayıramıyordu. O sırada kız sanki onun varlığını hissetmiş gibi gözlerini açtı ve ona gülümsedi. Bokan hemen oradan kaçmak istediyse de, kızın gözlerine tutsak olduğu için, yerinden bile kıpırdıyamadı.

“Neden burada kalıp yanıma oturmuyorsun?” diye sordu Sungari. Bokan hâlâ kararsızdı.

Sungari kahkahalarla gülmeye başlamıştı. “Ne kadar da çengensin! Benimle yalnız kalmaktan korkuyor musun?”

Bokan hayır anlamında başını salladı.

“O zaman gel ve otur” dedi Sungari. Yeniden güldü. “Siz ren insanları hep böyle ürkek misinizdir?” diye takıldı. “Bakışlarının beni sürekli takip ettiğini anlamadığımı mı sanıyorsun? Ama benimle ya da diğer kızlarla konuşacak cesareti kendinde asla bulamıyorsun. Bizde eğer bir erkek bir kızı beğeniyorsa, bunu doğrudan belli eder ve dolaylı yollar seçmez. Sen dolaylı yolları seven ve her şeyi bilerek gerektiğinden daha zor hale getiren bir insan mısın?”

Sungari açık sözlülüğüyle onu rahatlatmak istiyordu ama, tam tersi oldu. Bokan’ın aklı her zamankinden daha çok karışmıştı.

“Seni anlamıyorum...” diye kekeleydi, “dolaylı yollarla neyi kastediyorsun?” Nihayet Bokan kendine gelmişti ve cesareti artmıştı: “Köyde bunu doğrudan belli eden... çok kişi var mı?”

“Bir tanesi bana yeterdi” diyerek güldü Sungari. “Hayır, galiba onlar için yeterince güzel değilim.”

“Sen mi güzel değilsin!” diye haykırdı Bokan hayretle. “Sen hayal edebileceğim en güzel kızsın. Hayalin uykumda bile beni takip ediyor, geceler boyunca rüyalarım yalnızca sen giriyorsun.” Bu sözleri söylerken ona yaklaşmıştı ve önünde dizlerinin üstüne çöktü. Onun narin bedeni, tatlı yüzü o kadar yakınındaydı ki, elini uzatsa dokunabilirdi. Fakat elini ona dokunmak için uzatmaya cesareti yoktu. Sungari ona ilgiyle baktı. Bakışlarından Bokan’ın duygularının ne kadar dürüst olduğunu sorguladığı anlaşılıyordu.

“O zaman benim için hissettiklerini bana göster” diye fısıldadı kız. O anda Bokan için engel teşkil eden tüm zincirler kırıldı ve bedeni ilkbahar güneşinde eriyen karlar ve buzlar gibi ona doğru aktı. Sevdiğinin yakınlığını, vücudunun sıcaklığını ve teninin ko-

kusunu hissediyordu. Elleri büyük bir dikkatle bedeninde dolaşıyor ve dudaklarıyla birlikte ruhuna giden yolu buluyordu. O narin bir gonca, açmak üzere olan bir çiçektir. Kendisi ise onun güzelliği karşısında mest olmuş bir kelebeği. Bu an bütün rüyalarından daha güzeldi, yumuşak bir lezzet, tanımlanamayan bir mutluluğa uçmak gibi bir şeydi.

Birbirlerine mümkün olduğu kadar yaklaşabilmek amacıyla elbiselerini üzerlerinden sıyırdıklarında, güneş tenlerini sıcacık sarmıştı. Bokan, kızın göğüs uçlarındaki yabancı böğürtlenlerini hissediyor ve tatlarına iyice varmak için onlarla diliyle oynuyordu. Kızın vücudunun okşamaalarının altında sarsıldığını ve kalçalarının açıldığını hissetti. Yavaşça kızın içine girdi ve gücünün onu zevkten inlettğini fark etti. Kimsenin öğrenmesine gerek olmayan o asırlık oyunu oynadılar birlikte. Birbirlerine zevk vererek, oyunun kurallarını kendileri keşfettiler.

Bokan titreyerek onun içine sıcacık aktıktan sonra bile, uzun süre sarmaş dolaş birbirlerinin kollarında yatular ve kulaklarına delice şeyler fısıldadılar. Birbirlerinden ayrıldıkları zaman ise büyük bir üzüntü duydular ve en kısa zamanda tekrar buluşarak bunu tekrar yapmaya yemin ettiler. Artık onları hiçbir şey bunu yapmaktan alıkoyamaz ve ayıramazdı. İki yeni sevgili, kayın ormanını büyük bir dikkatle terk ettiler ve köye birlikte girmediler. Sungari tek başına köy yolunu tuttu, Bokan ise nehre doğru gitti ve orada bir süre oturup, akşam güneşinin su üzerinde oynaşmasını izledi. Geri dönerken balıkçılara rastladı ve onlara yardım etti. Bunu yaparken de gereksiz her türlü konuşmadan özenle kaçındı.

Sonraki günlerde Sungari ve Bokan mümkün olduğunca çok buluştular. Aralarında olup bitenleri köyden kimsenin öğrenmesini istemedikleri için, çok dikkatli davranıyorlardı. Bu yüzden birbirleriyle uluorta

çok gerekmedikçe konuşmuyorlardı; zaten buna hiç gerek yoktu, çünkü gözleriyle birbirlerine kelimelerle ifade edeceklerinden çok fazlasını söylüyorlardı. Tek kelime bile etmeden, gizli işaretlerle ve göz kırparak buluşma zamanını birbirlerine iletiyorlardı. Onların aşkına en uygun yer kayın ormanıymış gibi, her zaman orada buluşmayı yeğliyorlardı. Kendilerini sadece orada güvende hissediyor, orada tüm sıkıntılardan arınıyor ve şefkat dolu ilişkileri yalnızca orada gizlilik içinde hayata buluyordu.

Bokan birgün kıza sordu: “İlişkimiz böyle devam edebilir mi? Daha doğrusu, etmeli mi? Sevgimizi insanlara hissettirmemeyi daha ne kadar başarabiliriz, köydeki insanlar birgün şüphelenip peşimizden gelmezler mi? Böyle bir şey olursa ben ne yaparım?”

“Senin yerinde olan herkesin yapacağını” dedi Sungari, “babamla konuşmalı ve birleşme için bana talip olmalısın.”

“Birleşme mi?”

“Evet, eğer bir erkek ile bir kadın ailelerinin rızasını alarak bir araya gelirse, biz buna birleşme deriz.”

Bokan yutkundu. Gırtlığı kurumuştı.

“Peki, baban, yani ailen bu işe ne diyecek?”

“Şey, pek fazla karşı çıkacak sebepleri olacağını sanmıyorum” dedi Sungari gülerek, “sen uzun süredir köydesin. Babam geçenlerde senin çalışkan bir balıkçı olduğunu, cesur ve pratik zekâlı bir adam olduğunu söyledi. Hatta kabiledeki çoğu kişiden daha iyi çalışıyormuşsun. Kızının senin gibi işe yarayan bir kocası olacağı için gurur duyacağına eminim. Belki sana kendi evimizi yapmak için bile yardım edecektir, eğer ailemizle birlikte yaşamak istemezsen elbette. Biliyor musun, bizim evimiz çok dar, çünkü kardeşimin çocukları oldu ve çok yere ihtiyacı var.”

“Ya sen?” diye sordu Bokan. “Sen bu konuda ne düşünüyorsun?”

Sungari tekrar kahkahayla güldü. Onun özellikle bu gülüşünü çok seviyordu Bokan.

“Bunu nasıl sorabilirsin, seni garip ren insanı! Tabii ki ikimizin birleşmesine bir itirazım yok... Tek bir şartla: Kabiledeki her normal talip gibi sen de başlık bedelinin tamamını ödeyeceksin.”

“Başlık bedeli mi?”

“Evet, bu bizim adetlerimizdendir: Babaya demir uçlu mızraklar, anneye metalden bir kazan, bir kayık, bir kızak ve köpekler.”

“Bu kadar mı? Bunlar pek de az sayılmaz.”

“Aslında kızak olmasa da olur. Fakat kayık mutlaka şart... Senin bir tane var zaten. Yalnızca köpekler ve demirden eşyalar gerçekten çok önemli. Bunların bizim için çok büyük değerleri var, ne de olsa ben babamın en sevdiği kızıyım.”

“Fakat Sungari” diye fısıldadı Bokan. “Ben yoksulum, benim yok denecek kadar az eşyam var. Başlık bedelini ödemek için o kadar değerli şeyleri nereden bulurum? Bu imkânsız!”

“Bu eşyalar olmadan babam birleşmemizi onaylamaz. O köydeki en önemli insanlardan biri, herkes ona büyük bir saygıyla yaklaşır. Üstelik bu kurallar çok uzun süredir uygulanıyor ve onlara karşı gelme cüretini kimse gösteremez.”

Bokan çaresizlik içinde susuyordu. Sungari'nin bu sözleri ruhuna bir gölge gibi düşmüştü. Tabii ki birleşmeye hazırdı, fakat gerekli olan şartları nasıl yerine getirecekti? Talep edilen eşyaları temin etmesi imkânsızdı. Uzun süre kara kara düşündü, fakat yine de bir çözüm yolu bulamadı.

Sungari şefkatle ellerini tuttu. “Üstüne kara bulutlar çöktü, bakışların hüznüyle doldu. Bu konuyu açtuğum için çok üzgünüm. O kadar endişelenmene gerek yok.”

“Fakat endişeleniyorum, elimde değil” diye cevap verdi Bokan asık suratla, “ve konuşmamız şartı, çünkü benim karım olmanı istiyorum. Mutluluğumuz böyle gizli saklı yerlerde çiçek açmamalı, bunu herkesin gözü önünde doyusıya yaşamalıyız.”

“Nasıl olsa bir çözüm buluruz” dedi Sungari, “başlık bedelini bir şekilde bulacağına eminim.”

“İyi, ama nasıl? diye homurdandı Boka. Üstüne çöken kara bulutlar o öğleden sonra dağılmak bilmedi ve takip eden diğer günlerde de yüzü hiç gülmedi. Boka iyice içine kapanmıştı.

“Onu tekrar bulmamız oldukça zaman aldı” dedi Kıskançlık, “neh-
rin üzerindeki yoğun sis izlerini tümüyle silmiş. Zaten taygayı terk
edip karşı bölgeye saklanacağı kimin aklına gelirdi ki?”

“Öyle mi, gerçekten saklanıyor mu?” diye bir kahkaha attı
Şagram, çok başlı ifrit. “Bana orada neşe içinde yaşıyormuş ve bi-
zim için endişelenmiyormuş gibi geliyor. Yaşlı adamın uyarılarını
unutmuş gibi.”

“Neredeyse her şeyi unuttu” diye cevap verdi Kıskançlık,
“çünkü bütün kutsal eşyaları yaşlı adamın evinde bıraktı. Bir yılan
gibi deri değiştirdi ve gençleşmiş olarak diğer kıyıya geçti. Şimdi
normal bir insan gibi yaşıyor ve gözü o kızıdan başka bir şey gör-
müyor.”

“O zaman fazla uğraşmamıza gerek yok” dedi Ayaz. “Artık
bizim için bir tehlike teşkil etmiyor.”

“İşte burada yanılıyorsun, sevgili buz dostum” diye alay etti
Kıskançlık, “tüm bu olanlar yalnızca bir ara oyun, bir dinlenme sü-
reci. O şimdi yaşlı adamdan aldığı derslerden sonra biraz dinleni-
yor. Bu tür bilgiler insana ağır gelir ve bu ağırlığı her zaman taşı-
mak zordur. Bilge bir şaman olarak seçilmiş kişilerin farklı yollar-
dan dolanarak amaçlarına doğru gittikleri, sık görülen bir şeydir.
Bunu diğer insanlar pek yapmazlar. Ama inan bana: O farkında ol-
masa bile, bu bilgiler içinde çok derinlere yerleşmiş durumda. Şu
anda onun aklı için erişilmez yerdeler. İnsan kaderinden etkilen-
meye ve insanların gittiği yollardan gitmeye devam ettiği sürece,

bu bilgilere temas etmeyecektir. Fakat her şeyi alt üst eden olaylar meydana geldiği zaman, bilinç altındakiler tekrar üste çıkacak ve o zaman istese de istemese de bir şaman olacak.”

“O her zaman bir tehlike olarak kalacak” diye lafa karıştı Şagram. “Biz en iyisi balıkçıları öfkelendirelim ve Bokan’ın üstüne sallararak onu öldürtelim. Ben ne yapacağımı çok iyi biliyorum... O la ki bu sefer de başarısız olursak, o takdirde onu kendisine yaşam gücü veren kızdan ayırmalıyız. O tüm gücünü yitirmeli ve tekrar iyileşemeyecek kadar zayıf düşmeli.”

“Aklıma bir fikir geldi” dedi Kıskançlık ve coşkusunu çirkin yüzündeki kötü düşüncelere yansıttı. “Bırakın da bu işi ben halledim. Ben dağlardaki Altın Sülün’ün ötüşüne güveniyorum. Gırtlığında bir sihir var ve şimdiye kadar onu duyan hiç kimse, bu sihirden kurtulamadı.”

“Böyle bir kuşun varlığını hiç duymamışım” dedi Ayaz.

“Buna hiç şaşırmadım” diye sırtı Kıskançlık, “çünkü Altın Sülün bizden çok uzaklarda, senin fırtına rüzgârlarının bile erişemediği güney ülkelerinde yaşar. Çılgınlığın şarkıcısıdır o, ötüşünü duyan hiç kimse gideceği yere asla ulaşamaz.”

“Bu çok iyi” diye homurdandı Şagram, çok başlı ifrit, “ben sana yardım edeceğim, Kıskançlık! Ateşli atlılarımı yeni giysilere büründüreceğim. Onlar Bokan’ın peşinden ayrılmayacaklar ve her adımını izleyecekler. Fırsatını buldukları ilk anda da üzerine saldıracaklar.”

Günlerden birgün köye tekrar bir yabancı geldi. Kimse onu tanımadığı halde, herkes tarafından merakla bekleniyordu. Uzun süreden beri köye doğru geldiği haberini almışlardı onun. Diğer köylere alış veriş yapmaya giden

genç delikanlılar, onun hakkında çok şey duymuşlardı. Böylece namı köye kendisinden çok önce ulaşmıştı.

Bu adam garip görünümlü biriydi. Giysileri çok tuhaftı ve hiç bilinmeyen hayvan kürklerinden yapılmıştı. Çok uzaklardan geliyordu ve farklı ülkeleri gezdiği için hepsinin dillerini konuşabiliyordu. Yanında, eşyalarının büyük bir kısmını taşımakla görevli olan bir hizmetkârı vardı. Onda başka hiçbir yerde görülmeyen eşyalar bulunuyordu. Bakanlar bunları elleyebilir ve deneyebilirdi. Eğer biri onları beğenirse, yabancı için değeri olan bazı şeyler karşılığında, örneğin kürk mantolar, balık derisinden yapılmış ve işlenmiş elbiseler, ya da çok bulunduğu için köyde hemen hemen hiç değeri olmayan turna balığı yumurtaları vererek, istediği şeyi satın alabilirdi. Böyle bir satıcı bu kadar uzaktan yalnızca yılda bir defa gelirdi, bu yüzden alış verişe katılabilenler için bu bir çeşit bayram sayılırdı. Uzun süredir beklenen yabancı nihayet köye ulaştığında, köy halkı onu eksiksiz olarak karşıladı. Satıcı ve hizmetkârı köyde sadece birkaç gün kalacak ve balıkçıların günlük hayatlarını, anlatacakları hikâyelerle renklendireceklerdi. Bu da köy halkına sundukları ikinci, belki de diğerlerinden daha iyi bir maldı: Güneyin heyecanlı, ürktütücü ve komik hikâyelerini dinleyeceklerdi. Bunlar bazen öyle inanılmaz şeylerdi ki, insanlar bunları nereden öğrenmiş olabileceklerini uzun süre tartışacaklardı. Ocak ateşlerinde anlatılan bitmek bilmeyen hikâyeler, onun mallarının değerini teşkil ediyordu. Satıcı en az bir kere olmak üzere her önemli ailenin evinde konaklamadan gidemezdi, bu yüzden tüm hikâyelerini sonuna kadar tüketirdi. Satın alınan eşyaların karşılığında satıcıya ödenen kürk mantoların ve postların sayısını, biraz da bu hikâyelerin güzelliği tayin ederdi. Köy halkı genellikle demir avadanlıklar, takılar, iyice keskinleştirilmiş bıçaklar, az bulunan baharat, çubuk için iyi cins kurutulmuş bitkiler, çoğu zaman da piponun kendisiyle değiş tokuş ederdi. Eğer hikâyeler iyiyse, eşyalar hakkında ve geldikleri yer hakkında söylenecek hoş şeyler

varsa, o zaman balık insanları ona seve seve en değerli eşyalarını verirlerdi. Sonunda bu garip ziyaretçi tüm bir kışın ürününü alıp ortadan yok olurdu.

Bokan yabancıları gördüğü zaman önce ürktü. Satıcının hilekâr bir yüz ifadesi vardı ve neşesi yapmacıktı. Bokan, bunların adamın doğasına aykırı olmadığını anladı. O bir yalancı değildi, bu onun doğal haliydi. Ve eğer gerçekten de söyledikleri birer yalansa, o zaman davranışlarıyla ve düşünceleriyle gerçek kişiliğine çok yakın görünüyordu. Muhtemelen kendi uydurduğu ya da yaşantısıyla çok az benzerlik taşıyan hikâyelerine kendisinin de inanmasını, kimse yadırgamıyordu. Konuşması, ansızın değişen ses tonu, mimiklerini anlattıklarına uygun bir şekilde değiştirmesi ile hikâyeleri gerçeklik kazanıyor ve dinleyiciyi oturduğu yere çiviliyordu.

Adamın hizmetkârı ise kısa boylu, tknaz bir adamdı ve hafife alınmayacak bir güce sahipti. Yüzü, sanki omuzları üstünde sallanan bir aya benziyordu. Adamın ne düşündüğünü asla ele vermeyen çekik gözleri vardı. Ve düşündüğü şeyi hiçbir zaman söylemiyordu. Bu hizmetkâr bir dilsizden daha sessizdi.

İnsanlar akşamları satıcının bulunduğu eve konuk olarak gidiyor, ateşin etrafına sıkış tıkış oturup anlatılanları dinliyor ve satıcıyla hizmetkârının önlerine serdiği eşyaları büyük bir hayranlıkla inceliyorlardı. Bokan her akşam başka bir evde oturuyor, kendini yabancılara ve seslerine kaptırıyordu. Üçüncü akşam Sungari'nin babasının evini ziyaret etti.

Ve orada oldukça tuhaf bir şey gerçekleşti: Yabancıнын sihirli çekim gücü Bokan'ı öylesine etkilemişti ki, gecenin geç saatlerine kadar gözünü ve kulağını onlardan alamadı. Uzun süreden beri ilk defa odak noktası Sungari adındaki kız değildi. Bu defa bütün ilgisini konuşkan yabancı ve onun güneyden getirdiği hikâyelere vermişti. Geniş, ağaçsız bozkırlar, ren geyikleri yerine at dedikleri boynuzsuz hayvanlara binen insanlar hakkında hikâyeler dinliyor-

du. Orada savaşın hüküm sürdüğünü ve bu savaşta demirin önemli rol oynadığını, silahları ve sahiplerini öğrendi. Daha güneye inildiğinde ise en uzun nehirden daha uzun ve en yüksek ağaçtan daha yüksek bir duvarın ardında büyük bir imparatorluk varmış. Muhteşem şehirler bulunuyormuş orada, insanlar günlük işlerinde bile hayal dahi edilemeyecek değerlerde hazineler kullanıyorlarmış. Borkan, orada yaşayan insanların sonsuz bir hayatı yakalamak, sürekli genç kalmak ve hastalıklara yakalanmamak için yanlarında öğütülmüş Malu boynuzundan elde edilen tozdan bulundurduklarını öğrendi. Kendi ren insanları ve taygada yaşayan Malu gelmişti aklına. Kendi insanları bu hayvanı yalnızca o değerli toz için avlarlar, fakat asla kendileri kullanmazdı, çünkü hayvanın kudretli ruhundan korkarlardı. Bu tozun alışveriş yaparken çok kazanç getirdiğini biliyorlar ve gittikçe artan bir değerle kabileden kabileye satıyorlardı.

Sonra bu atlı halkların “Han” adı verilen kralları hakkında konuştular. Söylediklerine göre onun çevresinde görünüşünü ve bedenini koruyan çok güçlü büyücüler varmış. İsmi kulağa hoş gelen bu kişinin yirmi ya da daha fazla karısı varmış, önemli olan, hiçbirinin aynı boydan olmamasıymış. Kendi halkından tamamen farklı görünen kadınları tercih edermiş. Bazısı sapsarı ya da bembeyaz tenli, kimi küçük kimi büyük, kimi ince kimi şişmanmış. Hatta bazıları başka ülkelerin krallarının kızları ya da karılarıymış. Uzak ülkelere yaptığı seferlerde kocalarının bir vuruşta kafasını koparıp onları dul bırakır, sonra da kendi ülkesine kaçırırmış.

Özellikle bu hikâyenin ayrıntıları köy halkını çok heyecanlandırmıştı. Daha fazla anlatması için satıcıyı sıkıştırıyorlardı. Onlar hakkında daha fazla şey bilmek istiyorlardı. Bu pek de şaşılacak bir şey değildi, çünkü atlıların bozkırları bu balık insanların bataklık ormanlarına komşuydu. Bataklık ve sivrisinekler onları bu atlılardan koruyordu, çünkü bu doğal sınırı geçmeye cesaret edemiyorlardı. Bu da köy için huzur ve güven demektir. Fakat bataklı-

ğın diğer tarafında bozkırlar başlıyordu. Orada yerinde duramayan atlı halkıyla yüce Han yaşıyor, bin bir sırda dolu güneyin sınırları başlıyordu...

Bokan o gece diğer aile fertleriyle uykulu uykulu çadıra geri döndüğünde adamın anlattığı hikâyelerle öylesine doluydu ki, Sungari adındaki kıza son bir kez bakmayı unutmuştu. Neden böyle bir şeyi kaçırdığını bir türlü anlayamıyordu, zaten bunu düşünemeyecek kadar da yorgundu. Ertesi gün yine hiç soluk almadan hikâyeler devam etti, çünkü o gün yabancı adamla hizmetkârı Bokan'ın yattığı çadıra gelmişlerdi. Bokan bu kez sadece hikâyeleri dinlemekle kalmıyor, aynı zamanda konuklara sunacağı yemeğin pişeceği ateşle de ilgileniyor ve onları rahat ettirmeye çalışıyordu. Nedenini kimse bilmiyordu ama, söz bu kez ruhlardan, şeytanlardan, kurnaz cadılardan ve korkunç büyücülerden açılmıştı. Bilindiği gibi güney ülkesi hastalıkların yuvasıydı; çok hastalık olan yerde ise, onları yenmek için cadılar ve şifa dağıtan bilge kadınlar bulunurdu. Ve onların büyüleri bazı ilaçları, Malu'nun gençlik veren tozundan bile daha etkiliydi...

Kırmızı, kumlu dağlardan ve yer yer ağaçlı yeşil kıvrımlardan söz ediyordu yabancı. O dağlarda tek başına yaşayan ve sihirli güçlere sahip olan bir hayvanı anlattı. Söz konusu hayvan çok ender bulunuyor ve tüylerinin ışıltısı insanın gözünü alıyormuş. Altın Sülün derlermiş onun ismine. Bu sülünün sesi insanı acıya sürükler ve sonunda çıldırtırmış. Orada şamanlar da yaşarmış. Yıllarca yüzleri kuzeye dönük bir vaziyette bir kayanın üstünde oturur ve hiç hareket etmezlermiş. Bu şekilde ruhlarını anayurtlarına yollayabiliyorlarmış, çünkü kurtuluş gününe kadar bir toprak yığınının altındaki mezarında oturan ilk şamanın anayurduymuş kuzey. Tekrar dünyaya geldiği zaman kendini saçından tutup mezardan çekip çıkarmış. Bunu yaparken saçının çoğunun kopmasına sebep olmuş ve kel kalmış. Saç tutamlarını ise fırtına rüzgârı dünyanın dört bir yanına dağıtmış ve her birinden yeni bir şaman yetişmiş.

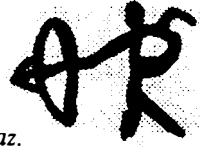
Dolunayda ağaçların üstünde oturur ve dağlardaki Altın Sülün'ün şarkısını söylerlermiş. Yanlarından geçen her yolcu, ömrünün kalan kısmını şamanlara sesini veren bu kuşu arayıp bulmaya vakfedermiş. Yüksek dağların kuşu olan Altın Sülün dokuz renkliymiş ve de aynı şekilde bazı şamanların da sülün tüylerinden yapılmış dokuz renkli taçları varmış. Bunun dışında başka ataları daha varmış: geyik ve kurt, kartal ve ayı, hatta suda bile onlarla karşılaşınca insanı derinden etkileyen ve bir süre büyüdü dünyalarında hizmet eden atalara rastlamak mümkünmüş. Bu sözler ve hayali görüntüler, Bokan'ı çevresinde oturan insanlardan çok daha fazla etkiledi. Bu hikâyeye onun hikâyesiydi sanki, nehirdeki yaşlı adamın yanında geçirdiği, balık çorbası ve kurutulmuş balık eti yerine kuzu mantarı ve ekşimiş yaban üzümleri yediği, ardıç dallarının kokusunu içine çektiği ve ginseng otundan yaptıkları çayı içtiği günlerini anlatıyordu.

Yabancıнын anlattıklarının büyük kısmı muhtemelen uydurmaydı, ya da ağızdan ağıza dolaşırken değiştirilmiş ve çarpıtılmıştı, ama özünde söyledikleri gerçektir. Bununla birlikte dağlardaki Altın Sülün'ü tarif ederken baştan çıkartıcı bir sesle konuşuyor, insanı bozkıra, hatta daha da güneye doğru gitmeye teşvik ediyordu. Sesinde suyun gücü vardı, nehrin dalgaları gibi sürüklüyordu insanı. Gökyüzünde bulutları sürükleyen hızlı bir bahar rüzgârı gibiydi. İnsanın ruhuna kanat takıyor, onu havalandırıp beraberinde götürüyordu. Onu dinleyenler ona karşı koymaya, alıştıkları ve kendilerini güven içinde hissettikleri yerlere sıkı sıkı sarılmaya çalışıyorlardı, ama boş yere.

Dokuz renkli tüylerinde güneyin tüm ihtişamını yansıtan ve aynı anda sanki birden fazla güneşin ışığında öten uzak dağların Altın Sülün'ü, çok özel bir kuş olsa gerekti. Aslında bir kuştan da öte, bir işaret, insanı toparlanmaya ve yolculuğa davet eden bir çağrıydı...

O gece Bokan güneye gitmeye karar verdi.

Dağların dokuz renkli Altın Sülün'ünü yakalamak isteyen en az onun kadar iyi uçmalıdır, aksi takdirde tüylerinden tekine bile dokunamaz.

Satıcının köpeklerini tekerlekli kızağına koşmasından ve hizmetkârının kızağa değiş tokuş ettikleri bir yığın eşyayı yüklemesinden sonra, köy halkı bir süre onların ardından yürüdü.

Bokan da köylülerle birlikte kayın ormanının kıyısında durup, uzun süre satıcının ve kızağının ardından baktı. Sonunda ufukta kaybolup gittiler. Fakat Bokan arkasını dönüp köye gitmek konusunda bir türlü karar veremiyordu. Birden bir ses onu daldığı hayallerden sıyırdı. Başını kaldırır kaldırmaz Sungari'yle göz göze geldi. Bokan telaşla etrafına bakındı. Yalnızdılar. Bokan kalbinin hızla attığını hissetti. Kıza öylece bakıyor ve tek bir kelime bile söyleyemiyordu.

“Sanki veda etmek isteyen biri gibi üzgün görünüyorsun” dedi kız. “Aslında satıcıyla birlikte gitmek istediğın, fakat bir türlü cesaret edemediğın doğru mu?”

Bokan başını sıkılarak öne eğdi ve evet anlamında salladı.

“Bizimle kalmak artık hoşuna gitmiyor mu?” diye sordu Sungari bir müddet sonra. “Beni artık sevmiyor musun?”

“Hayır, bu doğru değil. Böyle bir şeyi nasıl düşünürsün...” diye kekeledi Bokan, “sadece...” Uygun kelimeleri arıyordu.

“Eğer kalmanı rica edersem?” diye sordu Sungari. “Benim hatırım için?”

Birbirlerine öyle yakın duruyorlardı ki, dokunmak için elini uzatması yeterliydi. Koyu renkli güzel gözleri bir bataklık gibi parlıyordu, derinliklerinde ise gizemli bir bakış vardı. Anlaşılması zor bir vaat vardı gözlerinde; Bokan'ı büyülenmiş gibi çekiyordu. Delikanlı neredeyse bu gölün içinde boğulmak üzereydi. O anda dalların arasından güneş ışınları üzerlerine vurdu ve bir an için kanat-

larını açmış rengârenk bir Altın Sülün üzerlerinden uçuyormuş gibi göründü.

Bokan gözlerini ovuşturdu. “Ama satıcının o muhteşem eşyalarını kendi gözünle gördün. Örneğin demir bir kazan ya da mızrak uçları almak için dünyanın eşyasını istediğini biliyorsun. O bu eşyaları güneyden getirdi. Başlık bedeli için ihtiyacım olan değerli şeyler güneydeki o harika ülkede bulunuyor.”

“Ve sen de bu varlıkları elde edebilmek için onun peşinden güneye gitmek istiyorsun?”

“Evet” dedi Bokan, “aynen bunu yapmayı düşünüyorum.”

“O zaman beni de yanında götür” diye yalvardı Sungari, “beni köyde bırakma. Nereye gidersen git, seninle gelirim. Her şeyden önemlisi başlık bedelinin benim için önemi olmadığını bilmelisin. Mızrakların, kızak köpeklerinin ve demir kazanın değeri yok benim için... Ben senin iyi bir adam olduğuna ve ikimizin yaşaması için gerekli olan her şeyi temin edeceğine inanıyorum. Ve sana iyi bir eş olmak istiyorum.”

“O zaman bizim için tek çıkar yol var” dedi Bokan ani kararına kendisi de şaşırarak. Bunu oldukça kararlı bir ses tonuyla söylemişti. “Kaçmalıyız. Gel seninle kaçıp bilinmeyen bir yerde yeni bir hayata başlayalım. Ne dersin - bunu yapmaya hazır mısınız?”

“Nereye olursa olsun seninle geleceğim” diye yanıtladı Sungari. Sanki bu kararlarını bir yeminle mühürlemek istercesine buluştu dudakları. Bokan, kızın sıcak ve yumuşak dudaklarının altında eriyip gittiğini hissetti.

Vücutları nefes nefese birbirlerinden ayrıldığı ve mutlulukları Bokan’ın aklının alacağından daha büyük bir süratle onları kapladığı zaman, düşünceleri nehrin girdapları gibi karmakarışık olmuştu. Her şey bu yeni fikirle birlikte geride kalmış ve önemini yitirmişti. Dünya yalnızca onların vücutlarından ve birlikte yapacakları kaçış planından ibaretti.

“Senin insanların aptal değil” dedi Bokan. “Bizim sık sık or-

tadan kaybolduğumuzu fark etmişlerdir. Sürekli aynı zamanlarda ortadan kayboluyoruz, bu birilerinin dikkatini çekmiş olmalı... Ne yaptığımızı dikkat edeceklerdir. Bu yüzden onlardan önce davranmalı ve acele etmeliyiz. Bana kalırsa hemen bu gece, bulutlar ayı gizlediği zaman kaçalım. Yanına hiçbir şey alma. Her şeyi ardında bırak, o zaman yükümüz olmaz ve birileri takip ettiğinde onlardan daha hızlı kaçabiliriz.”

“Bizi takip edeceklerdir” dedi Sungari ciddi bir tavır takınarak. “Bu her zaman böyle olmuştur, kabilenin kızlarından birini çalan kimse cezasız kalmaz. Üç yaz önce böyle bir olay olduğunda, aşiretin tüm adamları onların peşinden gittiler ve onları yakaladılar. Sonra da erkeği öldürdüler. Yasalarımıza göre bunu yapmaya hakları var.”

“Bizi yakalayamayacaklar, biz güneye doğru bir rüzgâr kadar hızlı koşacağız. Bataklığın içinden gidebileceğimiz bir yol biliyor musun?”

“Yalnızca küçük bir bölümünü. Ben hiçbir zaman köyden fazla uzaklaşmadım.”

“Başaracağız” dedi Bokan kararlı bir şekilde. “Bataklıktan da peşimize düşecek olanlardan da korkmuyorum. Uyanık kal ve bir kurt sesi duyduğunda elinden geldiği kadar hızlı bu kayın ormanına doğru koş. Sakın korkma, o kurt ben olacağım. Ben uzun süre tayganın içinde bir kurtla gezdim. Onun kadar akıllıyım, onun gibi koşabilir ve dövüşebilirim. Sağ salım güneye varmamızı sağlayacağıma eminim.”

Dudakları bir kere daha buluştu ve ateşli bedenleri birbirini aradı. Sonra Sungari Bokan'ın kolları arasından sıyrılıp onu hızlı geri itti.

“Artık gitmeliyim, biraz daha oyalanırsam yokluğumu fark ederler. Bırak ben önden gideyim ve peşimden köye gelme. Başka bir yerden dolan, örneğin nehre in ve kıyı boyunca yürü. Orada bir şeyler yapıp oyalan ve akşam üstünden önce gelme, o zaman kimse kuşkulamaz... Beni seviyor musun?”

“Bunun ne olduğunu bilmiyorum” diye yanıt verdi Bokan tüm dürüstlüğüyle, “ama kalbim deli gibi atıyor, dudaklarım sürekli seni arıyor, her zaman yanında olmak istiyorum ve yatağımı seninle paylaşmak istiyorum.”

“Git şimdi” diye fısıldadı Sungari, “bu gece bir kurdun ulaşmasını duyar duymaz kayın ağaçlarına doğru koşacağım.”

Bokan nehre indi ve ağları suya atarak uzun süre orada bekledi. Elinden gelen her şeyi yapıyordu ama, dikkatini bir türlü yaptığı işe veremiyordu. Birden aklına kayığı geldi. Onunla da kaçabilirlerdi. Tek yapmaları gereken şey içine atlayıp kendilerini dalgalara bırakmaktı. Fakat bunun için çok geçti: Bataklığı geçerek güneye gitmeyi kararlaştırmışlardı... Birkaç balık tuttu ve kemerindeki kancaya taktı. Onu bir oğul gibi aralarına kabul eden aileye, iyi bir akşam yemeği götürecekti. Onların yüzlerini düşündüğü zaman biraz da olsa hüzünleniyordu, çünkü bazıları çoktan kalbinde yer etmişti.

Fakat yapacak bir şey yoktu. Kararı kesindi, oradan ayrılacak ve onları gizlice terk edecekti. Sungari için bunu yapmak ne kadar zor olmalıydı, ne de olsa bütün hayatı akrabalarının yanında geçmişti...

Alışık olduğu her şeyi onun için geride bırakmaya hazır olduğuna göre, Bokan’a karşı çok büyük bir aşk ve güven hissediyor olmalıydı... Ve Bokan satıcıyı düşünmekten de kendini alıkoyamadı. O şimdi köpeklerin çektiği kızakla bilmediği güneye doğru yol alıyordu. O yabancı yerde kendilerini ne bekliyordu acaba? Bu düşünce damarlarındaki kanın daha hızlı akmasına neden oluyordu. Toparlanıp yola çıkmak ve dönüşü olmayan bir maceraya atılmak...

Köye döndüğünde vakit epey geç olmuştu. Yanında kaldığı ailenin evine gitti ve balıkları ocak ateşine götürdü. İçindeki huzursuzluğu dışa vurmamaya ve her zamanki gibi davranmaya özen

gösteriyordu. Buna rağmen çevresindeki insanların en küçük hareketlerine bile dikkat ediyordu. Mimiklerini, konuşmalarını inceliyor, kendisi için bir uyarı olabilecek belirtilerin olup olmadığına bakıyordu. Her zamankinden farklı bir şey olmadı. İnsanlar kendi aralarında şakalar yapıyorlar ve gülüşüyorlardı. Bokan da dizlerine tırmanmaya çalışan çocukları kollarından tutarak yukarı çekiyordu. Yaşlı adam yemekten sonra çubuğunu yaktı, dumanı içine çektikten sonra oğullarına uzattı ve sonunda sıra Bokan'a geldi. O da derin bir nefesle dumanı içine çekti ve çubuğu kadınlara uzattı.

Bokan ateşin yanından ayrılmadı ve iyice yanıp köze dönüşmesini bekledi. Bu köz sabaha kadar dayanmalıydı, çünkü ertesi sabah güne sıcak bir içecek başlanması gerekiyordu. Ev halkı yatmaya gittiği zaman, o da postulardan yapılmış yatağına girdi ve yarı karanlıkta gözlerini tavana dikti. Uyumak istemiyordu, zaten uyuyacak halde de değildi. Geçen zamanı iyi ayarlamaktan başka bir şey yoktu aklında. Sabırsızlığını yenmeye çalışarak etrafını dinledi. Etraf son derece sessizdi. Evdeki insanların nefes alışlarını ve dışarıdaki köpeklerin çıkardıkları sesleri duyuyordu. Yeteri kadar zaman geçtiğini düşündüğünde sessizce yerinden kalktı ve dışarı süzüldü. Dışarı sı zifiri karanlıktı, çünkü tahmin ettiği gibi bulutlar ay ışığını örtmüştü. Köpeklerin yanından geçtiğinde onlara sakinleşmeleri için birkaç söz fısıldadı. Hayvanlar bir an için kafalarını kaldırdılar ve ses çıkarmadan yine burunlarını kuyruklarının altına yerleştirerek uyumaya devam ettiler.

Bokan evlerin yanından geçerek bir çalılığın arkasına gizlendi ve üç kere kısa kısa bir kurt gibi uludu. Köpeklerden birkaçı havlamaya başladı ve etraf sessizleşince tekrar sakinleştiler. Bokan, attığı her adıma dikkat ederek ve ses çıkarmamaya özen göstererek kayın ormanına doğru koşuyordu. Nihayet ormana vardığında soluk soluğa kalmıştı ve heyecandan kalbi neredeyse yerinden fırlayacaktı. Büyük bir ağacın dibine diz çöktü ve karanlıkta etrafına kulak verdi.

Uzun süre bir şey işitemedi. Sessizlik Bokan'a sonsuzluk kadar uzun gelmişti, sınırları çok gergindi. Nihayet kulağına ayak sesleri geldi, fakat onu takip eden başka sesler de işitiyordu. Bokan heyecandan olduğu yerde donup kalmıştı. Nihayet ağaçların içinden ona doğru gelen bir silüet gördü ve bunun Sungari olduğunu anladı.

"Çabuk" dedi Sungari nefes nefese, "galiba bir şeyler sezindiler ve bizi şimdiden takip etmeye başladılar. Zaten ağabeylerim akşamdan beri beni garip garip süzüp durdular..."

"O halde daha fazla oyalanmayalım" diye fısıldadı Bokan. "Çabuk, Sungari, koş!"

O an gecenin sessizliği korkunç seslerle yırtıldı: telaşlı adımlar, çıtırdayan odunlar, çığlıklar, haykırışlar. Herkes bir şeyler bağıyor ve köpekler hep birden havlıyordu, sanki tüm köy ayağa kalkmış ve peşlerine düşmüştü.

Kurt adımlarıyla koşmayı başaramayan Sungari, Bokan'ın gerisinde kalmıştı. Nefes nefeseydi. Sonunda ayağı bir dal parçasına takıldı ve bir çığlıkla yere düştü. Bokan hızla geri döndü ve kızı yerden kaldırmak istedi, fakat diğerleri çoktan onlara yetişmişti. Her ağacın arkasından insanlar çıkıyor, heyecanlı ve kararlı seslerinde öfke okunuyordu.

"Başaramayacağız" diye bağırdı Sungari ümitsizce. "Kurtar kendini Bokan, yoksa mahvolursun!"

"Hayır!" diye haykırdı Bokan hayal kırıklığına uğramış olmanın hıncıyla. "Burada kalıp dövüşeceğim!"

"O zaman seni öldürürler" diye bağırdı kız. "Aşkımızın hatırına sana yalvarıyorum: Koş ve hayatını kurtar!"

Takipçileri artık çok yakındaydılar ve Bokan'ın son bir gayretle onların elinden kurtulmaktan başka çaresi kalmamıştı. Son bir kez durup arkasına baktıktan sonra, hızla koşmaya başladı.

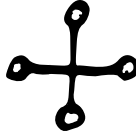
"Mızrakları ve demirleri, kızıağı ve kayığı getireceğim! Güneye başlık bedelini almaya gidiyorum. Bekle beni Sungari, ellerim dolu olarak geri döneceğim!"

Kızdan cevap almayı bekledi, fakat kulağına boğuk bir ağlama sesinden başka bir şey gelmedi. Aksine Sungari'nin ağabeylerinin ve başka adamların nefes nefese seslerini işitiyordu. Boka'nın peşine düştüklerinden hiç kuşku yoktu, çünkü süratle ona yaklaşıyorlardı.

“Seni öldüreceğim!” diye kükredi ağabeylerinden birisi. “Senin ciğerini sökeceğiz ve kafatasından balık çorbası içeceğiz.”

Boka çaresizlik içinde hayatını kurtarmak için var gücüyle koşuyordu. Kurtların koştuğu şekilde koşuyordu. Vücudunun üst kısmını öne eğmişti, kolları iki yanında sallanıyordu ve ayakları neredeyse yere değmiyordu. Başka çaresi kalmadığını anlayan Boka, bataklıkta içine gözü kapalı daldı. Bastığı yere bile dikkat etmiyordu. İçinde büyük bir korku olmasına rağmen, hayvanların içgüdüleriyle emin adımlar atıyordu.

Geri döneceğim, diye geçirdi içinden. Kalbi de beyniyle aynı düşünceyi paylaşıyordu. Başlık bedelini bulsam da, bulamasam da geri dönüp Sungari'yi karım yapacağım. Bunun için tüm kabileyi öldürmem gerekse bile...

Boka ciğerleri ve göğsündeki, her şeyden önce de ruhundaki acıyla koşmaya devam etti. Yeni başlayan gün ışıyınca dek, bütün bir gece boyunca saatlerce koştu. Yorgun argın kendini bataklığın ortasında üzeri çimle kaplı bir toprak parçasına attı. Sağında ve solunda sisin içinden sığ sular gümüş gibi parlıyordu. Suyun içi taşlarla, alçak ağaç kütükleriyle, bataklık bitkileriyle ve çalı çırpıyla doluydu. Çürümüş kayın ağaçları kollara benzer dallarını ona doğru uzatmışlardı. Siyah bir bataklık tavuğu sessizce suyun üstünde dolaşiyor, bir beyaz balıkçıl ise çamurlu kıyıda gururla geziyordu.

Etraf alabildiğine düzlüktü ve Bokan ne kadar uzağa bakarsa baksın, hiçbir yerde orman göremiyordu. Yalnızca çok uzaklarda, sislerin arasından dağlara benzer yükseltiler görünüyordu. Biraz dinlendikten sonra bu dağlara doğru yol almaya başladı. Ve garip bir şey oldu: karanlıkta düşünmeden bu yabancı bölgede yolunu bulmuş olmasına ve sert zeminden ayrılmadan koşmasına rağmen, şimdi gün ışığında bastığı yerler onu yanıltıyordu. Ağaç gördüğünü sandığı yerlerde karşısına alay edercesine seyrek çalılıklar çıkıyor, onlar da ayağının altındaki toprak gibi rüzgârda sallanıyordu. Otlarla kaplı küçük toprak parçalarının üzerinde sıçrayarak ilerlemeye çalışıyor, fakat yolu sürekli olarak su birikintileri ve bataklık çamuru tarafından kesiliyordu. Sert olduğunu düşündüğü yoldan sapmış olduğunu çok geç anladı. Satıcı buradan kızağıyla geçmiş olamazdı, dağlara giden başka, daha iyi bir yol olmalıydı ve Bokan bu yolu gece koşarken kaybetmişti.

Küskün, kalbi yaralı ve keder dolu olan Bokan yoluna devam etti. Zemin onu yanılttığı için, tüm dikkatini yere vermişti. Bataklığın daha da içine girmek için, gözlerini dört açmıştı. Çamur ve su birikintileri, kaygan yosun tabakaları, çiçekleri yılan başlarına benzeyen yabancı bitkiler ve sonsuz bir fokurtu sarmıştı etrafını. Göremediği hayvanların çağrı ya da uyarı seslerini duyuyordu. Havadaki küflü ve tatlı koku, insanın zihnini allak bullak ediyordu. Biraz daha ileride, daha önce hiç görmediği süngerimsi mantarlar vardı. Sonra bu çeşitlilik giderek azalmaya ve yerini üstünde sivrisinek ve böcek bulutlarının uçtuğu durgun sulara bırakıyordu... Bunların hepsi ona tanıdık gelmiyor muydu? Bir zamanlar gördüğü o korkunç rüyada bunları önceden yaşamamış mıydı?

Güneye doğru yaptığı yorucu yolculuğa, dinlenmek için ister istemez ara veriyordu. Bataklık çamuru izin vermediği için, hiç istememesine rağmen devamlı yolunu uzatmak zorunda kalıyordu. Takip ettiği su yolları sanki hiçbir yere ulaşmıyor, kendi etraflarında dolanıp duruyorlardı...

Güneş batıyordu ve Bokan açık göğün altında bataklığın içindeki bir tümsekte kalakalmıştı. Gökyüzünde tek bir bulut bile yoktu ve ay ışığı Bokan'ın çevresindeki ıslaklığın parlamasına neden oluyordu. Bataklığın üstünde sessizce dans eden ışıkları seyrediyordu. Bazen bataklığın içinden beyaz kemiklerin çıktığını görür gibi oluyordu, ama bunlar ay ışığının yaşam kazandırdığı taşlar da olabilirdi. Fakat altındaki zemin çürümüş bir leş gibi kokuyor, civardaki bilumum sivrisinek ve haşarat sürülerinin üzerine doğru gelmesine neden oluyordu.

Ertesi sabah Bokan yoluna devam etti. Attığı her adıma dikkat ediyordu. Kafası tıpkı bu çamurla kaplı verimsiz bataklık bölgesi, bu henüz tamamlanmamış dünya gibi bomboştu...

Birden bir sonraki adımı atmaya korktu, ayağı kayar gibi oldu ve sonunda yere düştü. İçindeki değerli eşyaların ıslanmaması için kollarını havaya kaldırarak, avcı çantasını sudan uzak tutmaya çalıştı. Çantanın içinde çıra ve aralya, geyik boynuzundan yapılmış bir bıçak ve içinde yardımcı ruhların bulunduğu kurutulmuş çubuk bitkileri vardı. Ansızın şaşkınlıkla ellerine baktı: bomboştu. Sürekli tekrar eden bir kâbus... Telaşla tutunabileceği bir şeyler aradı, fakat gittikçe daha derine kayıyordu. Etrafını sular sardı ve kuvvetli bir akıntı onu sert topraktan alıp götürdü. Tüm gücüyle ona karşı koymaya çalıştıysa da, su ondan çok daha güçlüydü. Sonunda kendini bıraktı ve sulara gömüldü, derinlere dalınca son bir güçle yukarı çıktı ve ağızından sular fışkırttı. O anda vücudunun kendisi istemediği halde bu yeni, bilinmeyen maddeye uyum sağladığını fark etti. Gittikçe güçlenen akıntıyla birlikte yüzmeye başladı...

“Usta!” diye bağırdı. “Yardım et bana, Matzkala! Yardım edin bana, suyun, ayın, havanın iyi ruhları, yardım edin bana, bir zamanlar ruhumun ışığını yakan Ateşin Babası... Beni bu soğuk, ıslak ve içimdeki ateşi söndüren korkunç rüyadan kurtar...”

Bokan sıçrayarak uyandı ve koşarken uykuya dalıp düştüğünü anladı. Ekşi ekşi küf kokan sıg bir su birikintisinin içinde yatıyor-

du, yüzü sıırlıklam olmuştı ve kafasını kaldırıp güneşe baktığında, vaktin öğle saatleri olduğunu anladı. Teninde güneşin yakıcı sıcaklığını hissediyordu.

“Teşekkür ederim, usta, beni bu rüyadan kurtardığın için sana şükürler olsun, hepimize çok teşekkür ederim...” diye fısıldadı. Dudakları yanıyor, karnı acıkmış, daha da önemlisi, çok susamıştı. Ama su birikintisinden su içmeye cesaret edemiyordu. Bildiği bir şey vardı: bu su birikintisi ve bütün bataklık, çılgınlığa gebeydi...

Tayganın içinde yaptığı bitmek bilmeyen yolculuğu geldi aklına. O zamanlar yemeyi ve içmeyi unutmuştu; bunu şimdi de yapabiliirdi. Oruç tutmaya ve gücünü idareli kullanmaya karar verdi. Hafiflemişti. Yoluna devam etti. Artık vücudu ona eskisi gibi ağır gelmiyor ve bataklığa saplanmıyordu. Ruhu özgürleşmiş ve kayın ağacı filizlerinin arasından hışırdayarak geçen sabah rüzgârı gibi tazelenmişti.

Bu şekilde sayısız günler boyunca dinlene dinlene yürümeye devam etti, ta ki kıvrımlarında çam ağaçları olan dağ sıraları gittikçe yaklaşıncaya kadar. Her ne kadar takip ettiği yolun eğimi gittikçe dikleşse de, Boka için çok yorucu değildi. Sonunda dağlara doğru doğal bir geçit sağlayan bir vadiye ulaştı. Vadi oldukça geniştii ve otlarla kaplı bir çayıra açılıyordu. Rüzgârın oluşturduğunu düşündüğü bu geniş çayır yeşillikler içindeydi ve uzakta görünen tepelere kadar uzanıyordu. Yeşilliklerin arasında gri renkli birkaç kaya göze çarpıyordu, fakat bunlar birer taş parçasından ziyade, yerden bitmiş canlı varlıkları andırıyordu.

Sabah ilk gün ışığıyla birlikte bu yeşil deryanın içinden koşuyor ve geceleri açık gökyüzünün altında çimenlerin üstünde uyuyordu. Gökyüzünde atalarının ayak izlerine bakıyordu sık sık. Gün boyunca hafızasındaki bu izleri takip ediyordu ve güneş öğle vakti güney istikâmetinde en yüksek noktaya çıkıyordu.

Bir akşam uzaklarda bir yerde toprak üzerinde yanan ateşler gördü; duman sütunları, ocak ateşleri ve daha önce görmediği bi-

çimlerde yurtlar. Yeşilliklerin içinde yuvarlak tepeleri batan güne karşı bembeyaz parlıyordu. Bulunduğu yerde dinlenmeye karar vererek, yanan ateşleri izledi. Ertesi sabah bozkırın üzerinden serin serin eserek çim deryasını değişik yerlerinden çizgiler halinde yaran rüzgârdan dolayı erken uyandı.

İlerde görünen beyaz yurtlara yaklaştığı zaman, onların kendisine çok yabancı olan bir malzemedен yapıldığını gördü. Üstlerine siyah çizgiler çekilmişti ve halatlarla rüzgâra karşı gerdirilerek yere bağlanmıştı. Çevrede parmaklı tekerlekleri olan garip tahta sandıklar ve kafalarını öne eğmiş hayvanlar otluyordu. Bu hayvanların yelceleri ve uzun saçta benzer kuyrukları vardı. Renkleri siyah, beyaz ya da kahverengiydi, aralarında benekli olanları da vardı. Fakat bunlar ren geyiği değildi, hiçbirinin tepesinde boynuz yoktu.

Gördükleri Bokan'ı şaşkına çevirmişti - bunlar o satıcının balık insanların köyünde anlatmış olduğu atlar olmalıydı. İnanılmaz hayvanlar! Bokan oturduğu yerden yurtları izlemeye koyuldu ve bir süre sonra içlerinden insanların çıkmaya başladığını gördü. Sıcak havaya rağmen üstlerinde biçimsiz, kabarık elbiseler, kafalarında ise kürk şapkalar vardı. Bu elbiseler çadırlarla aynı malzemedен yapılmış olmalıydı. Altın sicimlerle işli mantolar giyen kadınlar, çocuklar ve sıçrayarak atların sırtına binen adamlar gördü. Islıklar ve ince, tiz çığlıklarla atlarını hızla sürüyor, bozkırın üzerinde rüzgârdan hızlı gidiyorlardı. Ellerindeki kısa deri kırbaçları havada sallıyor ve yuvarlak hatlı bir cins hayvan sürüsünü yurtlara doğru kovalıyorlardı. Bu hayvanlar da satıcının anlattığı koyunlar olmalıydı. Ve birden Bokan bu hayvanların tüylerinin, yurtların ve insanların elbiselerinin yapıldığı malzemeyle aynı olduğunu fark etti. Bu insanların bu hayvanların ürünleriyle ve bu hayvanların kendileriyle yaşamlarını sürdürdüklerini kavradı. Bu nedenle onlarla birlikte o otlaktan bu otlığa göçebe hayatı yaşıyorlardı.

Bokan çimenlerin üzerinde oturmuş, kımıldamadan onları seyrediyordu. Şimdiye dek onu fark eden olmamıştı. Yurtların et-

rafındaki hareketliliği seyrederek düşüncelere daldı. Köyde bir huzursuzluk yaşandığını görüyor ve sezinliyordu. Anlayamadığı bir şey onların telaşlanmalarına, bağırmalarına ve oradan oraya koşuşturmalarına sebep oluyordu. Bir sonbahar fırtınasına yakalanmış rengârenk yapraklar gibi oradan oraya savrulup duruyorlardı.

İnsanların hareketleri giderek hızlanıyordu. Onları bu derece ürküten ve telaşlandıran acaba ne olabilirdi? Bir fırtına mı yaklaşıyordu, yoksa başka bir tehlike mi? Bokan ruhunu oraya yollamaya çalıştı. Beyaz, yuvarlak yurtlara kadar etrafı yoklayarak gitti ve orada çırılçıplak bir korkunun varlığını hissetti.

Ve sonra ansızın yer sarsılmaya ve gümbürdemeye başladı. Sanki bozkırın üzerine bir fırtına yaklaşıyordu, fakat masmavi gökyüzünde tek bir bulut bile yoktu. Sıcak güneş tenini yakıp kavurduğu halde, Bokan'ı bir ürperti aldı. Gümbürtü gittikçe yaklaşıyor ve yer daha kuvvetli sarsılıyordu. Beyaz yurtlardaki insanlar korkuyla çılgınlık atmaya, koşarak kaçışmaya başladılar. Ansızın sürü dağıldı ve koyunlar çil yavrusu gibi etrafa kaçıştılar. Atlılar onları bir arada tutmak için en küçük bir çaba bile harcamadılar. Bunun yerine kemerlerinden parlayan kılıçlar çıkardılar ve tozu dumana katarak atlarını hızla sürmeye başladılar. Bokan onların gittiği yöne baktığında, otların üstünde ufka kadar uzanan siyah bir çizginin varlığını fark etti. Gittikçe yaklaşan bu çizginin sayısız atlılardan meydana geldiğini anladı sonunda. Birbirlerine oldukça yakın dilsiz bir zincir oluşturuyorlardı. Orada da silahlar parlamaya başlamıştı - sanki atlıların tümü aynı anda bir ateşi tutuşturmuşlardı. At nallarının gümbürtüsü arasından yüz gırtlaktan aynı anda yalnızca bir kere tiz bir nara yükseldi. Bu nara Bokan'ın kulaklarında çınladı ve bir hançer gibi kalbine saplandı. Saldırıya geçmiş bir kartal çılgıydı bu.

Bokan, gözlerini kısarak ileri baktığı zaman, atlıların başlarının üstünden bir ok bulutunun yurtlara doğru uçuşunu gördü. Hızla ilerleyen oklar, köydeki insanların yünlü elbiselerini delerek vücutlarına saplandı. Ölüm çılgınlıkları Bokan'ın kulaklarını tırmaladı, adamların atlardan nasıl düştüklerini, kadınların ve çocukların kaçarken nasıl vurulduklarını izledi. Sonra o yabancı atlılar köye ulaştı ve bir kâbus gibi insanların tepesine çöktü. Kılıçlarını acımasızca sallıyor, çarpışan metal sesleri ortalığı inletiyor, her yerden kan fışkırıyor ve kartalın çılgınlığı hâlâ Bokan'ın kulaklarında çınlamaya devam ediyordu.

Bokan yabancı atlıların kimseye aman vermeden önlerine çıkan herkesi öldürdüğünü gördü. Yurtlardan oluşan köyün insanların planlı ve bilinçli bir şekilde katediyorlardı. Amaçları öldürmekti ve bu amaçlarını itinayla yerine getiriyorlardı.

Ölmek üzere olan bir çocuğun inleyerek son nefesini vermesinin ardından ortalığı bir sessizlik kapladı, az önceki savaş naralarından çok daha korkunç bir sessizlik. Çünkü artık bozkır da susmuştu, otların arasından esen rüzgâr ve atların nal sesleri, bıçakla kesilmiş gibi yok olmuştu. Atlılar yerdeki insanları yoklayarak yavaş yavaş ilerliyordu, bazen içlerinden birisi durup atın üstünden yere eğiliyor ve parlayan kılıcını kaldırıp yerdeki bir vücuda saplıyordu.

Bokan sonunda kıpırdayan her şeyin öldüğünü gördü. Atlılar hareket etmeden önce, sanki uzakları dinliyormuş gibi etraflarına bakınarak durdular. Bu görüntü Bokan'ın zihnine kazındı: öfkeli bir grup, terden sıırıslıkm olmuş yüzler, titreyen dudaklar, deli bakışlı gözler, kanlı kılıcını otların arasında gezdiren bir adam, yerinde durmayan atını sakinleştirmek için boynunu okşayan bir diğeri, dudaklarının sağından ve solundan aşağı incecik inen bıyığı ve çekik gözleri olan adamın, liderin bakışı. Özellikle bu adamın

görüntüsü... Avını bekleyen vahşi bir hayvan kadar gergindi. Bir yaban kedisini andırıyordu. Etrafı yoklamak için burnunu rüzgâra doğru uzatıp havayı kokladığında, kısa bir süre için dudakları aralandı ve dişleri gözüktü. Kan içiyor, diye düşündü Bokan, olamaz! Düşmanlarının kanını içiyor!

Adam o an huzursuzca nallarını yere vuran atını dizginledi. Hayvanın üzerinde doğrulup havayı kokladı ve en hafif seslere bile kulak vererek, Bokan'ın bulunduğu yere gözlerini dikti. Henüz bozkırın otları arasında bir şey göremiyordu. Bokan azıcık olsun kıvıldamadan oturmaya devam etti.

Adam atıyla birkaç adım uzaklaştı. Dönüp geri gidecek miydi? Hayır, içgüdüleriyle etrafı tarıyor, hâlâ bir şeyler arıyordu. Bokan'ın ruhu geri döndü ve bedeni soluk almadan taş kesildi. Birden adamın yüzünde bir gülümseme belirdi, sonra kısa bir kahkaha, dişleri açıkta bırakan bir uslama. Sonunda avını bulmuştu! Tiz bir nara atarak hızla Bokan'ın üstüne doğru gelmeye başladı.

Beni görmüyor, yanımdan geçip gidecek... Bokan, yaklaşan kaderini aldatmaya çalışıyordu. Fakat alı çok hızlıydı, daha düşüncesini bitirmeden onu karşısında buldu. Lider, önünde bir dev gibi yükseliyordu: Yerinde duramayan, hızlı hızlı soluk alırken inip kalkan burun delikleriyle bir hayvan, atın bedeniyle bütünleşmiş bir adam, donuk yüzü ve yanan gözleri...

Bokan oturduğu yerde kalakalmıştı ve atının vahşi hayvan bakışlarıyla kendisini nasıl yere bağladığını izledi. Adam atıyla etrafında bir tur attı ve bunu yaparken gözlerini Bokan'ın üstünden bir an olsun ayırmadığını hissetti. Adam turunu tamamladıktan sonra durdu ve Bokan'ın üstüne eğildi. Şimdi yüzü Bokan'a çok yakındı, cildinin her gözenegini, garip bıyığını, sert bir çizgi halinde sımsıkı kapanmış dudaklarını görebiliyordu. Sonra hırslı bir kahkaha... Bu dehşet anında Bokan gözlerini kapatmıştı. Dağda gördüğü o iki ren kadını ve kendisine verdikleri sözü düşündü. Tehlikeye düştüğü anda kendisine yardımcı ruhlar olarak anında

yardıma koşacaklardı ve yeminlerinin kanıtı olarak kendi saçlarından bir tutam vermişlerdi. Bu saçları aradı ve aniden bozkırın otları arasında onları belirgin bir şekilde de hissetti.

Yardım edin bana, ey ren kadınları, diye yalvardı Bokan, beni bu kaçınılmaz ölümden kurtarın...

Ansızın ensesine vuran bir el hissetti ve yavaşça yere yığıldı. Sonra aynı güçlü el onu yukarı çekti ve atın üstüne fırlattı. Artık karın üstü hayvanın üstünde yatıyordu. Kısa bir kartal çılgılığı ile hayvan uçarcasına koşmaya başladı. Bokan'ın etrafındaki dünya, adeta dans ediyordu. Bir süre sonra bilincini yitirdi.

Bir zamanlar avcının biri, ölümcül şekilde yaralanmış olan bir Malu'yu takip ediyordu. Hayvanı yaralayan ok hâlâ vücuduna saplıydı. Geyik son bir gayretle kendisini "altın anahtara giden pınar" adlı bir kaynağa sürükledi ve su içip rahatladı. Avcı da sudan içti ve ölümsüzleşti. O hâlâ okunu arayıp duruyor, çünkü Malu'nun vücudunda saplı kalmıştı. İnsanlar ise bu pınarı arıyor, ok atma talimi yapıyor ve Malu'nun onuruna büyük taşlar dikeyiyorlar.

Bokan, kendisini otuz ila kırk beyaz renkli keçe yurttan oluşan bir köyün ortasında bir hayvan gibi kazığa bağlı olarak buldu. Ellerini de arkasından bağlamışlardı. Yurtlar kırmızı, mavi ve sarı renklerle boyanmıştı. Birkaçının önünde iki tekerlekli tahtadan yapılmış yük arabaları duruyordu. Yere, üst kısımlarında rüzgârda sallanan

renkli kumaş parçalarının bulunduğu tahta mızraklar saplanmıştı. Sığ bir suyun etrafında serbest dolaşan çok sayıda at gördü. Başka birtakım atlar ise kendisi gibi kazıklara bağlı olarak yurtların yanında duruyordu, üstlerinde ise eğer ve heybeler vardı. Başlık takımlarıyla dizginleri güneşte gümüş gibi parlıyordu ve büyük özenle imal edildikleri belliydi.

Bokan, kendisine çok yabancı bir dünyadaydı: Kafaları kazınmış ve yalnızca başlarının arkasında bir atın kuyruğuna benzer şekilde örülmüş bir tutam saçı olan küçük çocuklar dolaşıyordu ortada. Erkekler de kadınlar gibi kürk şapkalar giyyordu; bazılarının ki yuvarlaktı ve yukarı doğru sivriliyordu. Üstleri renkli bantlarla ve tüylerle süslenmişti. Şangırdayan zırhları, demir miğferleri, mızrakları, kılıçları, sadakları ve yayları olan savaşçılar gördü. Birden bozkırların korkulu rüyasından söz eden satıcıyı daha iyi anlamaya başladı. Bu atlıların ne denli hızlı, silahlarının ne denli üstün olduğunu ve savaşma tekniklerinin ne kadar acımasız olduğunu görmüştü. Şimdi de küçük çocukların bile ata binmeyi, ok atmayı ve güreşmeyi öğrendiklerini görüyordu. Büyüklerini taklit ederek ciddi yüz ifadeleriyle ve büyük bir hırsla savaşıyorlardı.

Köy halkı bu savaş turnuvasının gerçekleştiği yerin yakınında toplanmıştı, elde ettikleri zaferi kutluyor olmalıydılar. Güçlerini büyük bir beceriyle güreşerek ölçen iki yarı çıplak adamı ateşlemek için bir daire halinde çevrelerine oturmışlardı. Şarkı söyleyen bir adam, rakipleri karşı karşıya getirdi ve güreşi başlattı. Sonra adamların her hareketini izlemeye başladı. Tüm hareket ve adımların belli kuralları olmalıydı, çünkü bazen bağırarak aralarına girip onları ayırıyordu. Bokan adamların birbirlerini bakışlarla nasıl ölçtüğünü, yanıltıcı saldırma hareketleriyle nasıl kandırdıklarını, yana çekilip birbirlerinin saldırısından nasıl kaçtıklarını ve birbirinin etrafında nasıl dans edercesine dolandıklarını gördü. Biri diğerini sırt üstü yere yatırır sa zafer onun oluyor ve kollarını havaya kaldırıp çiftleşmek isteyen bir kartal gibi dans ediyordu. Kaybeden ise

ayağa kalkıp kazananın yanlara açılmış kollarının altından eğilerek geçmek ve saygıyla onun dirseğine dokunmak zorundaydı. Elbiselerinin bir kısmını kendisini mağlup edenin ayaklarının dibine koyduktan sonra töreni yöneten adamın yanına gidip, kartal dansını yapıyordu.

Daha sonra adamlar çevik atlarıyla yarıştılar ve hünerlerini gösterdiler. Atları doğruca birbirleri üstüne sürüp, çarpışmaya çok az kala atları kenarlara çekiyorlardı. Bokan tüm bu gösterilerin aslında savaşa hazırlanmak üzere yapılan talimler olduğunu anladı. Ve bir de sanki savaşçılar toplanmış olan kadınlara, çocuklara ve yaşlılara koyun güden çobanlara saldırdıklarında olup bitenleri anlatıyorlarmış gibi geldi Bokan'a. Elde ettikleri silahları ve giysileri kaldırıp kafalarının üstünde tutuyor, kulak tırmalayan çığlıklar atıyor ve durmaksızın gurur dolu şarkılar söylüyorlardı.

Canlandırdıkları olayın ne olduğu o kadar belliydi ki, Bokan katliamı adeta tekrar yaşadı. Zaten bir türlü aklından çıkmayan ölüm çığlıkları, kulaklarında bir kez daha çınladı. Liderin sert ifadesi ağzı geldi aklına, sanki kan içer gibi görünüyordu. Ve bir yaban kedisine benzeyen surati... Biliyordu ki o katliamdan sağ kurtulan tek kişi kendisiydi ve doğal olarak liderin tutsağıydı.

Bu arada ortaya iki şarkıcının çıkmış olduğunu gördü. Gergin yaylarını tahtadan yapılmış uzun telli sazların üzerine sürterek müzik yapıyor, titrek ve tiz sesleriyle mırıldanır gibi ona eşlik ediyorlardı. Şarkıları bir inilti gibi rüzgârın içinde kaybolup gidiyordu.

“Kököl bölü altan bökü, yalyay cecen bayan kürel altan dösi hudaram bökü kököl hüyan” ya da buna benzer şekilde şarkı söylüyordu siyahlara bürünmüş iki adam, “ökügen tebene tal - ayin kuar a bodung naran kököl...” ve sazlarını çalıyorlardı.

Bokan korkunç bir maskeyle dans eden bir adam gördü. Adam elindeki küçük davulu öyle hızlı çeviriyordu ki, yanlarda iplerle bağlanmış taşlar davulun derisine yağmur damlları gibi iniyordu. İyice baktığı zaman davulun insan kafatasından yapılmış ve

çevresine de küçük ölü kafaları yontulmuş olduğunu gördü. Bu şaman, ya da her kimse, deli gibi dans ediyordu. İnatçı bir teke gibi iki ayağıyla birlikte havaya sıçradı, kendi etrafında bir fırıldak gibi döndü ve sonunda yere düştü ve titreyerek öylece kaldı. Yardımcılar geldi ve adamı yurtlardan birinin içine taşıdılar.

Sonra çocuklar Bokan'ın yanına geldiler ve mızrak atıyormuş gibi üstüne odun parçaları fırlatmaya başladılar. Bokan kendini korumaya çalışmadı ve onların gözünün içine sert sert bakarak korkusunu belli etmemeye çalıştı. Böylece çocuklar bir süre sonra ona olan ilgilerini kaybettiler ve ateşin yanına koştular. Ocağın üstünde kuzu çeviriyorlardı ve Bokan'ın burnuna mis gibi yemek kokuları gelmeye başlamıştı. Karnının guruldadığını ve onu kemiren açlığı daha yeni hissediyordu. Uzun günler boyunca sudan başka bir şey girmemişti midesine. Karnı zil çalıyordu ve midesinde garip bir yanma vardı. Kendini uyuşmuş gibi halsiz hissediyordu, fakat bu halsizlik o dağ kedisi kılıklı adamın ensesine yerleştiği tokattan da kaynaklanıyor olabilirdi.

Tam aklından o adamı geçiriyordu ki, ansızın yanı başında beliriverdi. Bacaklarını iki yana açmış, bir kral duruşuyla Bokan'ın karşısına geçmişti. Gülerek kurbanını inceliyordu. Aniden yüz ifadesi değişti: Kemerine takılı olan küçük kılıcı kınından çekip çıkardı ve ileri doğru birkaç adım attı. Bokan sert bakışlarla gözlerini başka bir yöne çevirmeden ya da kapatmadan izliyordu onu. Adam kılıcı kaldırıp indirdi ve Bokan'ı ellerinden kazığa bağlayan ipi bir vuruşta kesti. Bokan dizlerinin üstüne çökmüş olduğu vaziyette kaldı, hiç kıpırdamadı, hatta ellerini de hâlâ bağlıymış gibi arkasında tuttu. Yanlarına ikinci bir adam yaklaştı ve vahşi hayvana benzeyen adama bir sopanın ucuna taktığı kızarmış et parçasını uzattı. Adam yine bir kahkaha attı ve iştahla etten bir lokma ısırды, çiğnedi ve hızla yuttu. Sonra gerisini Bokan'ın önüne attı.

Bokan bir saniye bile tereddüt etmeden et parçasına saldırdı ve ağzına tıktırdı. Gözlerini kapatıp, açlığını bastırmaya çalıştı-

yordu. Kuzu eti yağlıydı ve tadı biraz keskindi, yine de uzun süredir gırtlığından geçen ilk gerçek yiyecekti bu. Buna rağmen o adama minnettar olamıyordu. Vahşi bir hayvana benzeyen adam bir süre Bokan'ı izledi ve sonra tekrar ateşin oraya diğerlerinin yanına gitti. Bokan'ı bağlamadan öylece bıraktı. Bundan sonra Bokan bir daha asla bağlanmayacaktı.

Zafer kutlamaları ay dönümüne kadar tam bir hafta sürmüştü. Sonra kuzeyden soğuk bir rüzgâr geldi ve köydeki insanlar keçe yurtlarını sökmeye başladılar. Bokan bu zamana kadar gecelerini dışarıda, ateşin başında geçirmişti; şimdi de işaretlerle kendisinden işe yaraması istenilmişti. Bokan konuşmasını neredeyse unutmuştu; zaten konuşmanın bir anlamı da yoktu, çünkü kendisiyle bu yabancılar arasında konuşarak anlaşmanın imkânı yoktu. Tek çözüm, el kol hareketleriyle derdini anlatmaktı.

Yurtların üzerine gerilen keçeyi kaldırıp itinayla katlamasını ve onları iki tekerlekli arabaların üstüne yerleştirmeyi öğrendi. Beyaz keçenin altından çatının iskeletini oluşturan tahta bir kafes gün ışığına çıkmıştı. Bu kafes birbirine meşin çivilerle tutturulmuş esnek çitallerden, bir kapı pervazından ve çatı latalarından oluşuyordu.

Göz açıp kapayınca kadar bütün yurtlar sökülmiş ve her şey toplanıp kimine öküzlerin, kimine de atların koşulmuş olduğu arabalara yüklenmişti. Bokan'ın böyle bir arabanın üstünde, tüm o ev eşyalarının arasında oturmasına ve arabayı idare eden kadınları seyretmesine izin vermişlerdi. Tahta arabalar gıcırdayarak hareket geçti. Yolculuk boyunca Bokan öyle sarsılıyordu ki, iki eliyle birden eşyalara tutunmak zorunda kalıyordu.

Saatler ve günler boyu ağaçsız bozkırda yol aldılar. Sadece dinlenmek ve uyumak için kısa molalar veriyorlardı. Bokan yeşil otların kahverengiye dönüştüğünü gördü. Uzaklarda ufka yayılmış dağlara bakıyordu, sonra kumlu taşlıkları, bir tek bitkinin bile yaşamadığı toprakları ve sonunda yine kıyıları sarı, kahverengi ve pembemsi çalılarla kaplı dereleri gördü.

Henüz çok uzakta olmalarına rağmen Bokan ilerideki yurtları gördü. Çok sayıdaki bu yurtlar, hayatında gördüğü en büyük köyü teşkil ediyorlardı. Arabanın önündeki kadınlardan biri Bokan'a döndü ve yurtları işaret etti. "Han!" diye bağırdı kadın, sürekli tekrar ederek, "Han!"

Burası bütün bozkır beylerinin efendisi olan büyük bir şefin kışlığıydı. Hatta yaban kedisi suratlı adam bile oraya vardıklarında Han'ın bayrağını görünce önünde eğildi. Uzun direğin üzerinde çok sayıda bayrak ve ongun sallanıyordu, önünde silahlı muhafızların beklediği işlemeli, kocaman yurdun ise, son derece görkemli bir havası vardı.

"Han" dedi kedi suratlı sahibi Bokan'ı yurdun girişine götürdüğünde. Onu ite kaka önünde sürüklüyordu. Bokan, bu vahşi hayvan kılıklı adamın onu yeni efendisine götürdüğünü anladı. Canlı bir armağana, ödenmesi gereken bir vergiye dönüşmüştü.

"Han" diye tısladı korkunç silahlarla donanmış muhafızlar ve onu yurdun içinde doğru sert bir şekilde fırlattılar. Bokan dengisini kaybederek yere düşmüştü. Yüzü yumuşak bir halının işlenmiş deseninde öylece yatıyor ve kafasını kaldırmaya cesaret edemiyordu. Adamlardan biri yanına gelerek başını zorla kaldırdı ve onu dizlerinin üzerinde oturmaya zorladı. Bokan gözlerini açtı ve karşısında Han'ı gördü; yaşamın ve ölümün efendisini...

Han'ın yaşını kestirmek pek mümkün değildi, sakalı da beyaz şapkasının altından görünen saçları gibi seyrek ve ağarmıştı. Kulaklarında altın küpeler sallanıyordu ve üzerindeki çok değerli pelerin de altınla işlenmişti. Han'ın küçük, tıknaz bir yapısı vardı ve karnı heybetle öne doğru çıkmıştı; tüm vücudu, hatta elleri ve yüzüklerle dolu parmakları bile tombul tombuldu.

Ağırlığı yüzünden yastıklarla döşenmiş bir koltuğa yarı yatar bir konumda uzanmıştı ve bu durumda bile oldukça asil bir görünüm sergiliyordu. Çevresinde kıymetli kumaşlardan yapılmış rengârenk elbiseler giymiş on tane kadın ile, danışman veya hizmetkârları olması icap eden birkaç erkek oturuyordu. Han'ın ayaklarının dibinde sarı renkli birçok küçük köpek yatıyordu ve bunlar hırlayarak Bokan'a dişlerini gösteriyordu. Bu zenginlik karşısında Bokan'ın gözleri kamaşmış ve nereye bakacağını şaşırılmıştı. Yerdeki halılar, duvardaki işli kumaşlar, buhurdanlıklar ve içme kapları, Han'ın kendisi ve çevresindeki insanlar, yurdun içinde bulunan her şey, zenginlik ve görkem içinde ışıldıyordu.

Bokan nihayet hükümdarın doğrudan gözlerinin içine bakmaya cesaret edebildi ve bu gözlerde insanın aklını karıştıracak kadar çok ve çelişkili duygular okudu. Bakışlarında sertlik, kesinlikle itiraz kabul etmemeye alışmış, her şeye hazır bir kararlılık, sahip olma hırsı, ateşli ihtiraslar, sınırsız zevk arayışı ve bunların yanı sıra hiç umulmadık bir şekilde sorumlu bir babanın az da olsa lütfkârlığı vardı. Bokan bu gözlerde kanlı savaşlar ve korkunç kutlamalar, acı, sıkıntı ve yalnızlık, aynı zamanda başsa karşı dinmek bilmeyen bir özlem okudu. Onu incelemekle o kadar çok meşguldü ki Han'ın eliyle işaret ederek kendisini çağırdığını görmedi bile. Han, hareketini sabırsızlıkla yineledi. Bokan yerinden kalktı, tahta doğru birkaç adım attı ve Han'ın önünde yerlere kadar eğildi. Gü-

cün karşısında eğiliyordu Bokan, onu içinde barındıran bu beden karşısında değil. Bu davranışıyla kaderini uzun bir süre için bir başkasının eline bırakarak, kendini ona sundu.

Nedense Han'ın ayakları altında oturması için bir yer gösterildi ona. O andan itibaren görevi, ona çok çabuk ısınan ve en ufak bir seslenmeyle peşinden gelen sarı köpeklere bakmaktı. Yalnızca köpeklerle ve onların delidolu halleriyle ilgileniyor, kendisine de bakmakla yükümlü olduğu köpekler kadar değer verililiyordu. Etrafındaki yaşantı onu pek ilgilendirmiyordu. İnsanların yurda girip çıktıklarını görüyor, ama yüzlerine nadiren bakıyordu. Konuşmalarını duyuyor, ama söylenenleri anlamıyordu. Han'ın ve sık sık aralarında fısıldaşıp kıkırdayarak şakalaşan cariyelerinin seslerini duyuyordu. Hizmetkârlardan biri köpeklerin yemeğini getiriyor, Bokan da aynı şeyden yiyordu. Gece olunca da köpeklerle birlikte yurdun yanındaki küçük bir çadırda uyuyordu.

Yavaş yavaş bu yabancı insanların dilini anlamaya başladı, kelimelerin anlamlarını çok çabuk öğrendi. Kadınlarla, özellikle de Han ile hiç konuşmuyordu. Ne de olsa Bokan onlar için kendi iradesi olmayan bir köpek bakıcısıydı yalnızca. Bokan'ın bu nahoş ve tatsız konumu, günün birinde aniden değişti. Kadınlar, hükümdarı eğlendirmek için uzun saplı telli sazlar çalarak, tiz sesleriyle şarkı söylüyorlardı. Bu neşeli havada kadınlardan bir tanesi gülererek sazını Bokan'a uzattı ve çalmayı denemesini istedi. Bokan kendisine uzatılan zengin süslemeli değerli aleti dikkatle eline aldı ve parmaklarıyla tellerin sesini kontrol etti. Başlangıçta tellerden beceriksiz birkaç tını yükseldi, fakat kısa süre sonra yurdun içi güzel bir nağmeyle dolmaya başladı. Ren insanların ilkbaharda buzağılar doğduğu zaman gece ateşinin etrafında söyledikleri basit bir şarkıydı bu. Bokan'ın o anda aklına daha iyi bir şey gelmediği için, bu uzun şarkıyı tüm kıtalarıyla birlikte sonuna kadar çaldı ve söyledi.

Kendisini büyük bir güçle etkisi altına alan anılardan kafası

karışmış bir durumda şarkıyı bitirip çalgıyı geri verdiği zaman, kadınlar büyük bir beğeniyle onu alkışlamaya başladılar. Han'ın yüzünde de memnun bir ifade belirmişti.

Bu basit, fakat duygulu bir şekilde çalınan ezgi, onun ruhuna hitap etmiş olmalıydı, çünkü Bokan'dan tekrar çalmasını istemişti. Bokan o gün birkaç parça daha çalmış, sonraki günlerde ise çalmaya devam etmişti.

Bu şekilde Bokan köpek bakıcılığından müzisyenlik görevine terfi etmişti. Yeni görevinden oldukça hoşlanmıştı, çünkü bu sayede yurttan yaşayanlar üzerinde iyi bir etki bırakabilme imkânına kavuşmuştu. Bokan çalıp söylediği sürece yurda huzur hâkim oluyor, dünya sakinleşiyor ve Han dışarıdan rahatsız edilmeye tahammül edemiyordu. Bu çalgı güç anlamına geliyor, diye düşündü Bokan, çünkü sesiyle birlikte ortalığa insanları değiştiren ve rahatlatan bir sihir yayılıyordu. Bir zamanlar atalarının ruhlarıyla konuşan davulda olduğu gibi, şimdi de etrafındaki insanların ruhlarına dokunuyordu. sanki. Onu dinleyenler ne söylediğini anlamıyorlardı ama, tümü de aynı hayalleri görüyor gibiydi.

Bir keresinde küçük kız kardeşi Kaira, açlık getiren kış ve ebeveyninin ölümü hakkında bir şarkı söyledi. Onun hüznü dolu sesini duyan kadınlar, hep birlikte ağlamaya başlamışlardı. Han ise sinir krizleri geçirerek yastuklarla kulaklarını tıkadı ve Bokan'a bundan böyle yalnızca neşeli şarkılar söylemesini emretti. Bokan, bu şarkıyı söylemekle istemeden de olsa ruhunun ona sıkıntı veren ve bu yüzden açığa çıkmasına izin veremeyeceği taraflarına dokunmuştu. Bu yüzden Bokan hemen neşeli bir şarkıya başladı ve o andan sonra da asla hüznü bir şarkı söylemedi, çünkü Han'ın gözünden düşmek istemiyordu. Fakat kadınlar artık Bokan'a bambaşka gözlerle bakmaya başlamışlardı, onun ruhunun derinliklerinde saklı olan gizemi hissetmişlerdi sanki.

Kış mevsimi, yurdun içinde şarkılarla ve oyunlarla geçip gitti. Bir sürü keçe çadırından oluşan köy karlar altında kalmış olmasına

rağmen, hava taygadaki fırtına zamanı kadar soğuk olmamıştı. Bu süre içinde Bokan atlı halkın gırtlaktan telaffuz edilen sert dillerini öğrenmişti ve bir süre sonra bu dilin de kendi içinde birçok şive barındırdığını anlamıştı. Bazı kadınlar da tıpkı onun gibi söylemek istediklerini ifade etmekte zorlanıyorlardı, görünüşe göre onlar da atlıların dilini yeni öğrenmekle meşguldüler. Her zaman iyi bir öğrenci olmuş olan Bokan, kısa bir zaman sonra bu dili onlardan daha iyi konuşmaya başladı.

Yüce Han da bunu fark etmişti etmesine ama, bu durum onun gözünde Bokan'ın daha yüksek bir yer edinmesini sağlamamıştı. Maiyetindekilerden birçoğu, özellikle de hizmetkârları uzak bölgelerden gelmişlerdi ve tahtının çevresindeki bu değişik sesler, onu huzursuz etmekten ziyade neşlendiriyordu.

Bokan, Han'ın kışlığında bir sürü garip ve kayda değer olay yaşıyordu. Dört köşe tahta parçaları üzerinde oyunlar oynayan adamları seyrediyordu uzun uzun; başkaları ise koyun ve keçilerin ayak kemiklerinin kullanılması suretiyle bir oyun oynuyorlardı. Bu oyunu oynarken oyuncular bir daire şeklinde oturuyor ve yerde kendi deyimleriyle “renkli kaplumbağa”yı oluşturuyorlardı. Neredeyse yüz değişik şekil ve renkte kemik bu oyunda kullanılıyordu. Kemikleri önce yere bir kaplumbağa oluşacak şekilde yerleştiriyorlardı. Bunu yaparken birbirleriyle konuşuyor, tartışıyor, kemiklerin şuraya ya da oraya konulması gerektiğini söylüyor, sırası geleni bağırarak cesaretlendiriyorlardı; sonunda “renkli kaplumbağa”nın oluştuğu herkes tarafından kabul edildiği zaman, asıl oyun başlıyordu, adamlar bahisli zar atmaya başlıyorlardı. Zarın üzerindeki her sayı, hayvanın vücudunun bir parçasına karşılık geliyordu. Kurallar ke-

sindi, ama yine de ara sıra hangi sayının hangi kemiğe karşılık geldiği konusunda ateşli tartışmalar olmuyor değildi. Özellikle de aşık kemiklerinin toplanması insanlarda büyük sevinç yaratıyordu. Çünkü aşık kemiği bereketin ve gücün sembolüydü, onları kazanan kişinin güzel, bereketli, iyi av bulacağı ve iyi yemek yiyeceği bir kış geçireceği anlamına geliyordu.

“Renkli kaplumbağa” oyunu köyün en yaşlısının yurdunda oynanıyordu. Burası pek o kadar geniş olmadığından dolayı, oyuncular ve seyirciler olup bitenin bir anını bile kaçırmamak için üst üste, alt alta oturuyorlardı. Çevredeki fısıldaşmalardan Bokan oyunun daha derin bir anlamı olduğunu kavramıştı. Bu kaplumbağa söylenişe göre dünyanın yaratılışı sırasında da oradaymış ve yaratılışa katkıda bulunmuş. Bu yüzden koyun ve keçi kemikleri oyun sırasında yaratılışın birer parçası haline dönüşüyordu ve onlara sahip olmak büyük önem taşıyordu.

Böyle zamanlarda hiç kimse Bokan’ın köydeki varlığını dik kate almazdı. Han’ın köpek bakıcısı ve şarkıcısı olarak köyde istediği gibi dolaşabiliyordu. Hükümdarın yakınında bir çadır bölmesinde yatmasına izin verilmesi bile, bir ayrıcalık olarak kabul ediliyordu.

Böylece kışlık at oyunlarına da tanık oldu. Erkeklerin serbestçe dolaşan at sürüsünün içinden yarış için en uygunlarını seçtiklerini, sonra da yurga ismini verdikleri sopalı bir kementle onları nasıl yakaladıklarını görüyordu. Gerçi bu atların bazılarının üstüne daha önce binilmişti, fakat yine de yakalandıkları zaman kişneyerek şaha kalkıyor, şiddetle kendilerini kurtarmaya çalışıyorlardı. Bir süre karın üstünde tepinmeye devam ediyor, sonra da yavaş yavaş uysallaşarak tutsaklığa boyun eğiyorlardı.

Asıl ilginç olan, bu yarışa yalnızca yaşları beş ila on iki arasında değişen çocukların katılmasıydı. Bu çocuklar kuş gibi hafif olmalarına karşın atlarla yetişkinler gibi başa çıkabiliyorlardı. Atların güçlü ve vahşi olmaları, onları zerre kadar korkutmuyordu.

YarıŖa katılacak çocuklar en güzel elbiselerini giymiŖ ve baŖlarına renkli bantlarla süslenmiŖ Ŗapkalar takmıŖlardı. Önce yere saptamıŖ mızrakların oluŖturduđu bir çemberin ortasında toplandılar. Ciddi yüz ifadeleri takınarak bu çemberin içinde dolanıp, yüksek ve tiz sesleriyle bir Ŗarkı söylediler. Bu Ŗarkı aslında sürekli bir tekrardan oluŖuyordu; “giin- go iyi giin- go.” YarıŖı yöneten hake-min iŖareti üzerine büyük bir süratle baŖlangıç çizgisinde hazır olarak bekletilen atlara koŖtular, atların çıplak sırtlarına atladılar ve tozu dumana katarak dörtnala fırlayıp gittiler.

“Naadam” adı verilen büyük yarıŖ belirli bir güzergâh üzerinde değil, karla kaplı bozkırın üzerinde serbestçe yapılıyordu. Küçük süvariler hayvanların bedenine iyice yapıŖmıŖlardı, kimi de dizlerini çekerek hayvanın üzerinde neredeyse oturur bir pozisyon almıŖlardı. Bağırarak, ıslık çalarak ve dizginleri gevŖeterek atın süratini artırıp azaltıyorlardı. Bir süre sonra seyircilerin görüŖ alanından çıkıp gittiler. Köye geri dönmeleri epey zaman aldı. Döndüklerinde atlar ter ve köpük içinde kalmıŖlardı ve gözleri ıŖıl ıŖıl parlıyordu. Çocukların durumları da pek farklı sayılmazdı, onlar da heyecan ve zevkten neredeyse kendilerinden geçmiŖlerdi. Üzerlerine küçük bayraklar takılmıŖ mızraklardan oluŖan bitüŖ çizgisine varan ve zafer çığlıklarıyla onları yerlerinden sökü� çıkaran ilk beŖ çocuk, yarıŖın galipleri olarak ilan edilmiŖlerdi. Çocuklara birer kâse mayalanmıŖ kısırak sütü verildi ve onlar bu keyif verici içeceği atlarından bile inmeden iŖtahla içtiler, kalanı da kutsamak için hayvanların kafalarından aŖađı döktüler.

Bu tören sırasınca yaŖlı adamlar tarafından aŖađı yukarı Ŗu anlama gelen övgü dolu Ŗarkılar söyleniyordu:

*“Hızlı at uzaktaki dağların ardından
bir yerlerden buraya bir fırtına gibi koŖtu.
KoŖması ne kadar uzamıŖsa
o kadar hızlanıyordu adımları.*

*Gözleri pırıldayan birer yıldız,
kafası altın gibi bir alev
sanki değerli bir mücevher.
Kulakları hassas ve cesur,
Burnu zafer içkisinin kokusunu alıyor.
Tökezlemeden varış noktasına
bin atının içinden birinci olarak varıyor.
Sırmadan örülmüş dizginleri
güneşte ısl ısl yanıyor,
Bembeyaz dişlerini
gülümser gibi gösteriyor.
At güçlü ve güzel,
güçlü ve heybetli bir galip
ve herkes ona hayranlıkla bakıyor.”*

Ebeveynlerle birlikte bütün köy halkı çocukların cesaret ve dayanıklılıklarıyla gurur duyuyordu! Geleceğin savaşçıları, hünelerini sergilemişlerdi. Çok küçük yaşlardan beri atlarla iç içe bir yaşam sürmüşler, hatta onların bir parçası olmuşlardı. Fakat onlar bambaşka bir öneme de sahiptiler: Bu küçük savaşçılar boylarının geleceğiydi, müstakbel düşmanlarının korkulu rüyaları...

Çocuklar, parmaklarının ve ellerinin çevikliği konusunda da oldukça ustaydılar. Bokan onları sık sık rakibin hareketlerini önceden kestirmeyi gerektiren bir oyun oynarken görüyordu. Her parmağın belirli bir sayı değeri vardı ve bunların içinde en yüksek puan baş parmağa verilmişti. Sonra da sırasıyla işaret parmağı, orta parmak geliyordu ve serçe parmağın değeri en düşük olanıydı.

Çocuklar bu oyunu kendilerinin uydurduğu ve Bokan'ın anlamını asla tam olarak kavrayamadığı bir şarkı eşliğinde oynuyorlardı. Bu, oyunun sonunda ulaşmayı umdukları sayılar hakkında bir şarkı olmalıydı.

Bazıları karın içine birtakım eşyalar saklıyor, diğerleri de

bunların nerede olduğunu tahmin etmeye çalışıyordu: Düğmeler, kayışlar ya da tahtadan yontulmuş küçük figürler.

Bokan tüm bu hareketliliğin içinde yaşıyordu ama, onlara katılamıyordu. Evet, ayrıcalıkları vardı, köpeklerle istediği gibi köyün içinde dolaşabilirdi, ama gerçekte hayattan dışlanmış bir durumdaydı. O bir yabancıydı, onlardan her yönden çok farklıydı. Bu yüzden Bokan bazen eski günlerine özlem duyuyor ve içini tarifsiz bir keder kaplıyordu. Sık sık balık insanların köyündeki o neşeli yaşantı geliyordu aklına, tabii daha sık olarak da sevgilisi Sungari.

Etrafın buz kestiği bir sabah eski sahibi olan yaban kedisi suratlı adam yurdun içine girdi ve Bokan sonraları kafasını epey meşgul edeceğe benzer bir konuşmaya kulak misafiri oldu.

“Ne zaman yola çıkalım?” diye sordu kedi suratlı adam.

“Kar erimeye başlar başlamaz hemen” diye yanıtladı Han.

“Adamlarım savaşmak ve ganimet elde etmek için yanıp tutuşuyor.”

“Biraz daha sabretmek zorundalar.”

“Halkımızın sayısı geçen yazdan beri çoğaldı, kadınlarımızın çoğu hamile ve henüz sefere çıkmamış oğullarımızın hepsinden güç, kuvvet fıskırıyor.”

“Bunu duymak hoşuma gitti” dedi Han ve memnuniyet içinde seyrek sakalını sıvazladı. “Ben güneyde, uzak bir bölgede büyük bir şehrin olduğunu ve orada zengin Yassı Burunlar’ın yaşadığını duydum. Onlar hakkında ne biliyorsun?”

“Çok az şey, ama savunmalarının ne kadar dayanıklı olduğunu araştırmaları için gözcüler yollayacağım. Her şeyi iyice öğrendikten sonra saldırıya geçeriz.”

“Onlar demirden yapılmı yeni silahlara sahiplermiş, bana öyle söylediler...”

“Hah!” diye bağırdı kedi suratlı adam ve bu nidasını küçümseyen bir yüz ifadesiyle destekledi. “Yassı Burunlar’ın hepsi korkaktır. Onlar sadece keyiflerine düşkündürler, tok bir yaşam sürerler ve korkak karılar gibi savaşılarının arkasına gizlenirler. Bazıları da ölümsüz olduklarına inanır, ama bu doğru değil, çünkü ben Yassı Burunlar’ı tavşan gibi kovalayıp birçoğunu kendi ellerimle öldürdüm. Onların savaşılarını koşarken görmek ve ok yağmuruna tutup yere çivilemek benim için büyük bir zevk olacak.”

“Söylediklerin çok hoşuma gidiyor” dedi Han. “Sen Yassı Burunlar’ı kovalarken ben de orada olup izlemek isterdim, ama ne yazık ki bu sefer bunu yapmam mümkün olmayacak...”

Yüzünde acı çekiğini anlatan bir ifade belirdi ve sol eliyle omzunu ve sırtını yokladı. “Buralarımdan beni bir şey yakaladı; acı veren pençesini üzerimden çekmek bilmiyor. Ne yazık ki artık yalnızca bir tahtırevana binebilirim, eskisi gibi at sırtında dolaşamam mümkün değil.”

“O zaman hiç vakit kaybetmeden hekimbaşını çağırttır. O seni iyileştirsin, belki bu kötü bir büyü olabilir.”

“Bir büyü, evet...” diye homurdandı Han, “belki bir zamanlar büyük bir şevkle öldürdüğüm düşmanların lanetidir. Evet, bana hekimbaşını yolla ve ona beni iyileştirmesini, yoksa onun kellesini uçuracağımı söyle.”

Kedi suratlı adam efendisinin önünde yerlere kadar eğildi ve eğile eğile geri giderek yurttan çıktı.

“Ağzından çıkanlar benim için emirdir” diye mırıldandı dışarı çıkarken. Sesinde korkunç bir tehdit saklıydı.

Hekimbaşı geldi ve Bokan hemen onun içindeki güçlü şamanı gördü. Yanında iki de yardımcı getirmişti. Biri yassı davulu çalıyordu, diğeri ise kutsal eşyaları vermekle ve ilaçları karıştırmakla görevliydi. İkinci yardımcı değişik keselerden ağaç kabukları, kömürleşmiş kemik parçaları, kurutulmuş bitkiler, yoğrulmuş toprak, kısırak sütü, kurutulmuş siyah ve eflatun mantarlar çıkardı. Yanında getirdiği demir sacayağının içindeki odun kömürlerinin üzerine güzel kokulu bitkiler atıyordu.

Şaman ise deri püsküllerle ve demir parçalarıyla süslü bol bir giysiye bürünmüştü. Başındaki kartal tüylerinden yapılmış taç, gittikçe artan bir hızla Han'ın çevresinde dans ederken hışırdıyordu. Hükümdar, tedavisinin özel bir yurttan bulunan yatak odasında değil de, tahtında yapılması konusunda diretmişti. Kadınlar yurttan dışarı çıkarılmış, sadece Bokan ve diğer iki hizmetkârın orada kalmasına izin verilmişti. Görevleri, köpeklerin mızıldamasını önlemkti.

Bokan, şamanın bakışlarını kendi üzerine çekmemek için yurdun karanlık bir köşesine oturdu ve onu sessizce seyretmeye başladı. Böylece de bir sağaltma ayinine tanık oldu. İlk olarak şamanın yardımcısı bir koyunun kürek kemiğini, içinde sütle karışık su bulunan bir kabın içinde temizledi. Sonra onu yanan ardıç dallarının dumanıyla tütsüledi. Bu sırada diğer yardımcı davul eşliğinde asırlık şarkılar söylüyordu. Bokan bu şarkılarda gizlenen derin mânâyı anlayamıyordu. Dans eden ve gittikçe kendinden geçen şamanın bağırarak söylediği yardımcı ruhların isimleri de ona çok yabancıydı. Fakat ayinin yapılış şekli, nehirdeki yaşlı adamın kehanet tahtasıyla yaptığı ayini andırıyordu. Şamanın yardımcısı, kürek kemiğini kor halindeki kömürle dolu olan sacayağına doğru olarak yerleştirdi. Bu esnada şaman vecd içinde dans etmeye devam ediyordu.

Ansızın dans etmeyi bıraktı ve sacayağına yaklaşarak sıcaklığın hangi bölgelerde ne kadar etkili olduğunu incelemek için kemi-

ğın üstüne doğru eğildi. İnce çatlakları ve onların oluşturduğu esraren-giz deseni, kahverengi yanık lekelerini iyiden iyiye seyretti. Kemiği kor kabından aldı, ağzına ve bumuna götürerek kokladı, bunu yaparken de büyülü dualar okudu.

Görünüşe göre kehanet ayini olumlu bir cevap vermiş olmalıydı, çünkü şaman Han'ın yanına gitmiş ve elbisesinin üst kısmını çıkartmıştı. Daha önce kemiği kokladığı gibi, şimdi de Han'ın boynunu, ensesini, omuzlarını ve sırtını kokluyordu. Hükümdar ise tüm bu işlemlere gözleri kapalı bir şekilde hiç kıpırdamadan tahammül ediyordu.

Şaman aniden Han'ın vücudunda görünmez bir ok yakaladı, onu dışarı çekip parçaladı ve yine görünmeyen yaranın üstüne atlayarak, ağzıyla emmeye başladı. Her emmeden sonra yurdun kapısına gidip dışarı tükürüyordu.

Sonunda ardıç üzümü şerbetiyle ağzını çalkaladı ve Han'a döndü. Sesi tamamen normale dönmüştü: "Sırtına bir cadı oku saplıydı, efendim... Oldukça kötü bir etkisi var ve vücudunun bir kısmını çoktan zehirlemiş. Şimdi geçti, ama yine de kendine dikkat etmelisin... Tehlike henüz tam olarak atlatılmış değil. Seni hedef alan kötülük bir atın içine gizlenmiş. İzin ver onu bulayım ve kurban edeyim."

Han bitkin bir şekilde kafasını sallayarak izin verdi. Gözlerini açmıştı. Han'ın onayıyla birlikte ayine katılanlar dışarı çıktılar, hizmetkârlar ise ayağa kalkabilmesi için Han'a yardımcı oldular. Boka köpekleri dışarı çıkardı, çünkü içgüdüsel olarak az sonra gerçekleşecek olaya tanık olması gerektiğini düşünüyordu.

Karnın üstünde bir parça yürüdüler ve çitlerle çevrili özel bir alandaki atlara ulaştılar. Buradaki atlar, Han'ın en sevdiği atlardı ve bu yüzden serbestçe otlayan diğer atlardan uzak tutuluyorlardı. Onlara diğer atlardan farklı olarak daha iyi ve lezzetli yem veriliyordu. Şaman yurttan çıkar çıkmaz havayı koklamaya başlamıştı. Hayvanların vücudundan yükselen ter kokusunu derin derin içine

çekti ve onlara yardım etmek için aceleyle yanına koşan savaşçılara bazılarını yakalattı. Hizmetkârlar atları çitlere yaklaştırdı ve şaman hayvanların tümünü bir bir kokladı.

Sonunda vahşi görünüşlü boz bir atta karar kıldı: Kulakları tırmalayan bir çığlık attı ve parmağıyla hayvanı işaret etti. “İşte bu at! Kötülük bunun içinde saklı, o yaşadıkça sırtındaki ağrı dinmeyecektir!”

Tören giysileri içindeki şamanın korkunç bir görüntüsü vardı, tıpkı başka bir dünyadan gelen kötü ruhlu bir cini andırıyordu. Sergilediği oyun, etrafındakilerde istediği etkiyi bırakmıştı. Han’ın bir işaretiyle üç savaşçı aygırın üstüne yürüdü ve onu şamanın yanına getirdiler. Tahta çite dayanmış olan aygır, korku dolu gözlerle etrafına bakınıyor, ayaklarıyla yerdeki ince kar tabakasını eşeliyor ve kalın yelesi boynunu kaldırıp uzun uzun kişniyordu.

Şaman yıldırım hızıyla kemerindeki bıçağa sarıldı ve şaşkın atın boğazına saplayıverdi. Aygır ölümcül bir yara aldığı için, can çekişerek yere yığıldı. Boynundaki yaradan kalın bir kan sütunu fişkırıyordu. Bu esnada şaman çevik bir hareketle çitin üstünden atlayıp, dans etmeye başlamıştı. Han’ın yaşam gücüne güç katmak için hayvanın etrafında beş kere sola doğru dönerek dans etti, sonra da aygırın onuruna dört kere sağa doğru döndü, çünkü hayvan nihayetinde bir cadının kötü büyüünün kurbanı olmuştu.

Han tekrar yurda döndü ve herkes ona eşlik etti. Fakat Bokan çığına dönen köpeklerle birlikte orada kaldı ve önce onları sakinleştirdi. Sonra şamanın yardımcılarının ölmüş aygırın karnını nasıl kestiklerini ve derisini nasıl yüzdüklerini izledi. Hayvanın derisini iyice temizledikten sonra, yere diktikleri uzun bir sırtığın üzerine itinayla yerleştirdiler, kafasını ve toynaklarını da bir taş yığınının üzerine koydular. Akşamüstü bu işler bittikten sonra boyun tüm savaşçıları sessizce atın derisinin etrafında toplandı. Batan güneşe karşı hayalet bir at öbür dünyaya doğru yol alıyordu sanki.

Han, söylenenin aksine, ertesi gün yine müthiş ağrılar içinde kıvranıyordu. Gece iyi uyuyamamıştı, kendisini bitkin hissediyor ve neredeyse hiç hareket edemiyordu. Minderlerin üstünde inliyor ve sırtına daha az yük bindirecek şekilde yatmaya çabalıyordu. Kendini tutamayarak cariyelerine bağırdı, küfürler savurdu ve şamana lanetler yağdırdı. “Sırtımdan cadı okunu çıkardıktan sonra iyileşeceğimi söylemişti... Peki şimdi ne oldu? Şikâyetlerim her zamankinden daha çok arttı. Hiçbir iyileşme yok, yalnızca eziyet çekiyorum. Bana o herifi getirin, benimle tekrar ilgilenin!” Efendilerinin gazabından korkan kadınlar, bulabildikleri en karanlık köşelere sinmişlerdi.

Bokan, Han’ı bu şekilde azap çekerken görünce dikkatli davranması gerektiğini bir an için unuttu ve kudretli efendiyle konuşma cüretinde bulunabilmek için tüm cesaretini topladı.

“Bırakın bir de ben deneyeyim, ulu hükümdarım” dedi, “ben bir ustanın öğrencisiydim ve o bana ağrıları vücuttan çıkarmanın çeşitli yöntemlerini gösterdi.”

“Sen mi?” diye bağırdı Han, “hastalıklı halimle alay mı etmek istiyorsun? Benimle bu şekilde konuşmaya nasıl cüret edersin, seni gidi pis solucan?”

Bokan alçakgönüllülükle kafasını öne eğdi. “Ben sana sadece yardımımı teklif ediyorum, efendim. Senden rica ediyorum; bırak da sırtına bakayım ve ellerimle dindirmem için bana ağrıyan yeri göster.”

Han bir şey söylemek için ağzını açtı, fakat karşısında Bokan’ı boynu bükük, sinmiş bir halde görünce vazgeçti.

“Demek bizim şamandan daha iyi olduğuna bu kadar çok güveniyorsun?” diye homurdandı nihayet. “Çok cüretkârsın ve sözlerin oldukça iddialı, fakat benimle böyle konuşabilmek de cesaret ister. Hmm... Sen bir ren insanısın... ve bir ustanın çırağıydın, öy-

le mi? Belki söylediklerin doğrudur... Belki gerçekten benim için bir şeyler yapabilirsin! Buraya gel ve sırtıma bir göz at. Ama seni uyarıyorum: Eğer canımı yakar ve durumumu daha da kötüleştirirsen, seni hemen kuduz bir köpek gibi gebertirim, bilmiş ol.”

“Bekle, ulu hükümdarım” diye rica etti kadınlardan biri, “şamana haber saldı, neredeyse gelir.”

Han sert bir kol hareketiyle onları susturdu. “Gelsin ve dün yaptığı gibi bedenimde başka cadı okları arasın - ne zararı olabilir ki? Ama şimdi bu ren insanı hünerini gösterecek, belki de gerçekten bizim şamanın bilmediği şeyleri biliyordur. Yaklaş ve başla!” Bu sözlerle birlikte giysisinin üst bölümünü çıkardı ve iniltiler içinde çıplak sırtını Bokan’ın ellerine bıraktı. Yurttaki kadınlar korkudan soluk alamaz olmuşlardı. Bokan nazikçe ağrıyan yeri yukarı doğru yokladı. “Burası mı?” diye sordu mütereddit bir sesle. Han cevap olarak acıyla bağırdı.

“Parmaklarınla yaraya bastırma, sefil budala!” diye bağırdı.

“Orada bir yara yok” diye cevap verdi Bokan sakın bir tavırla. “Yalnızca kasların sertleşmiş ve neredeyse yırtılacak kadar gergin olduğunu hissediyorum. Bu sertlik ensene kadar devam ediyor. Hissedebiliyor musun?”

Han tekrar acı ile bağırdı.

“Yalnızca sırt ağrısı değil de, başında seni rahatsız eden bir gerginlik, boynunda bir basınç ve çekme hissediyor olabilir misin? Sanki biri ensene çıkıp oturmuş gibi?”

“Sadece olabilir değil, zaten öyle” diye tasdik etti Han.

“O zaman izin ver, o gerginliği gevşetmeye çalışayım” dedi Bokan.

Han’ın cevap olarak öfkeli bir homurtu çıkarması üzerine, Bokan şişman hükümdarın sırtına nazikçe vurmaya ve ovalamaya başladı. Bu arada becerikli parmaklarıyla bel kemiğini aşağıdan yukarı doğru yoğuruyordu.

“Daha az yağlı et yemelisin” diye konuştu bir yandan işini ya-

parken. “Özellikle bir süre için her zamankinden daha az yemeli-
sin. Bir hafta boyunca ağzına sudan başka bir şey sürmemen çok
iyi olurdu.” Ağzı şimdi hükümdarın kulağına çok yakındı ve Bo-
kan sesinin hafif bir ilkbahar rüzgârı kadar yumuşak çıkmasına
dikkat ediyordu. Bu arada elleri Han’ın kafasına ulaşmıştı. Hü-
kümdarın şakaklarını ve kulağının arkasındaki bölgeyi ovarken, bu
alışılmamış tedavi yönteminden büyük bir keyif alan hasta, küçük
bir çocuk gibi mırıldanıyordu. Bokan ansızın Han’ın kafasını iki
eliyle birden kavradı ve bir çırpıda önce sağa, sonra da sola çevir-
di. Han’ın boynundan kulak tırmalayan çatırtılar yükseldi. Hüküm-
dar hiç beklemediği bu hareket karşısında bir çığlık atarak, kendini
Bokan’ın ellerinden kurtarıp geriye kaçtı.

“Bu ne demek oluyor böyle? Boynumu mu kırmak istiyor-
sun?” diye bağırdı. “Sana güvenmiştim! Ya sen, sen ne yapıyor-
sun? Beni öldürmek istiyorsun!”

“Asla böyle bir şey yapmak istemedim, efendim” dedi Bokan.
“Bu yalnızca ustamın bana kaslardaki sertleşmeyi dağıtmak ve vü-
cudu tekrar rahatlatmak için öğrettiği bir yöntem. Şimdi kendini
nasıl hissediyorsun?”

Han şaşkın şaşkın boynunu yokladı ve sanki birisi tarafından
sarsılıyormuş gibi kafasını ve omuzlarını oynattı.

“Yok oldu... Anlayamıyorum - ağrı birden uçup gitti” dedi
hayretler içinde. Şüpheli şüpheli Bokan’a baktı. “Hangi büyüü
kullandın? Nasıl olur da çıplak parmaklarla bu kadar çabuk şifa ve-
recek bir güce sahip olabilirsin?” Olanlara hâlâ inanamıyordu.

“Sana daha önce de söylediğim gibi” diye cevap verdi Bokan
sükûnetle, “ben bu yöntemleri ustamdan öğrendim. Çok çabuk iyi-
leştiriyor, fakat yemek ve oruç konusunda tavsiyelerime uymaz-
san, hiçbir şeyin yararı olmaz ve ağrılar kısa bir süre sonra yeniden
başlar.”

O anda yurda şaman girdi. Kocaman açılmış gözleri ve etrafı
inceleyen bakışları orada olup bitenleri hemen anladı. Zaten Bokan
hâlâ yarı çıplak Han’ın yatağının hemen kenarında oturmaktaydı.

“Burada neler oluyor böyle?” diye bağırdı hekimbaşı öfkeden çatallaşmış tiz bir sesle. “Kendini neden bu yabancı şeytanın ellerine bırakın? Seni öldürebilirdi!” Sonra Bokan’a döndü. “O pis parmaklarınla efendimize dokunmaya nasıl cüret edersin?”

“Fakat o sırtımdaki ağrıyı iyileştirdi” diye araya girdi Han.

“Ne!” diye haykirdi şaman daha yüksek bir sesle. “Gerçekten kendini bu ren diyarından gelen kölenin aldatıcı ellerine mi bıraktın? İnan bana; bu zavallının yaptığı her şey sahtekârlıktan ibaret. Sana büyü yaptı, vücuduna yeni cadı okları sapladı, seni bu şekilde uyuşturan şey de bu okların zehiri.”

“Yok canım” diye yatıştırmaya çalıştı Han, “elleri bana iyi geldi! Zaten tüm yaptığı beni okşamak oldu. Ve inan bana, ağrılarım tamamen yok oldu.”

Şaman öfkeden yerinde duramıyordu. “Bunu hemen anlamıştım! Hatta dün yurda ayak bastığım anda bile bu yabancıнын varlığını hissetmiştim. Bakışlarımdan kaçtı ve saklanmaya çalıştı, ama ben onun ter kokusunu alıyordum. Nefesi leş gibi kokuyordu. Gizlice dışarı çıkıp seni tekrar yaralayabilmek için cadı okunu yanına almış olmalı. Sürünün içinden koklayarak aygırı bulup öldürdüğüm zaman, ölmek üzere olan hayvan bakışını ona yöneltti, çünkü onun yardımcısıydı ve tüm olanların suçlusuydu!”

Şaman öyle hiddetli ve öfkeli bağıırıyordu ki, Bokan karşı çıkmaya cesaret edemiyordu. Gözleri Han’ın dudaklarına doğru kaydı. Kaderinin bir pamuk ipliğine bağlı olduğunu ve hükümdarın ilk sözleriyle her şeyin belli olacağını biliyordu. Peki, ya hükümdar? O bu işe ne diyordu?

“Fakat...” diye mırıldandı Han ve çılgına dönmüş sihirbazın karşısında yalancı yakalanmış bir çocuk gibi davranmaya başladı, “... fakat o yanlış bir şey yapmadı, sadece benim emirlerime uydu ve yaptığı her ne ise, işe yaradı...”

“Göz boyama, kara büyü!” diye bağırdı şaman. “Yalnızca gizli öğretiyile kutsanmış bir kimse iyileştirme yetkisine sahiptir. Kötü

sonuçlar doğurabilecek bir g n h, büyük bir suç işledi. Seni  ld r-
mek üzereydi. Sadece ben geldim diye vazgeçti. Baksana nasıl da
bembeyaz kesildi ve suçlu gözlerle bakıyor... Yaptığı korkunç dav-
ranış ve kötü niyetli düşünceleri bir tek cezayı gerektiriyor:
Ölüm!” Şamanın bu korkunç kararından sonra yurttan ürkütücü bir
sessizlik oldu. Bokan dehşet içinde bir hükümdara, bir Şamana ba-
kıyordu. Düşmanın gözlerinden ona doğru çıplak bir nefret fışkırı-
yordu, buz gibi bakışları onu iliklerine kadar dondurdu. Han ise ol-
dukça kararsız görünüyordu. Bokan aniden koskoca Han’ın gücü-
n n bu karanlık Şamanın rızasında sınırdan bulduğunu anladı. Bu vah-
ři atlılarda inancın etkisi oldukça büyük olmalıydı. Bir Han bile
kutsal yasalar önünde eğilmeliydi. Yaptığı Şeyin sonuçlarını d ş -
n ce Bokan’ın başı döndü. Eğer Şimdi Han merhamet göstermez-
se, hayatı sona ermişti. Hiç hareket etmeden ağzından çıkacak kur-
tarıcı kelimeleri bekledi. Ama Yüce Han gözlerini kapadı ve sustu.

O anda düşmanı son hamlesini yaparak Şöyle dedi: “Bütün
deliller ona karşı olmasaydı, onu daha insafly yargıladım. Ama ne-
ler hissettiğimi bir dinle: Bu yabancı sana dokunduğu anda havada
bir cadının çığlığına benzer bir çığlık duydum. Sonra bunu alaycı
kahkahalar takip etti. Kafamı kaldırııp havaya baktım ve dağların
rengarenk Altın Sülün’ n  gördüm.  zerimden uçtu gitti. Benden
başka onu kimse ne duydu ne gördü, çünkü biliyorsun onun g r n-
t s  her normal insanı anında cin çarpmışa çevirir ve sesi kutsan-
mamış insanları ıldırtır. Fakat ben ellerimi havaya uzatarak o
uğursuz kuşu tuttum. Bak, bu da sözlerimin doğruluğunun delili.”
Bu sözleriyle birlikte elbisesinin kol kıvrımından rengarenk ışılda-
yan bir sülün tüyü çıkardı. Gözlerini bir an için açan Han dehşet
içinde bağırdı ve elleriyle yüzünü kapattı.

“Yok et onu, yok et onu!” diye bağırdı, çünkü bir bakış o g -
zelim t y n kana bulanmış olduğunu anlamasına yetmişti.

“O zaman bu suçluya yalnızca bir tek ceza verilebileceği ko-
nusunda bana hak veriyorsun - yani ölüm!” dedi Şaman donuk bir
sesle ve korku yaratan kanly nesneyi tekrar elbisesine sakladı.

“Evet” diye fısıldadı Han kısık bir sesle. “Ona yasaların emrettiği şekilde davran. O, ölmeli.”

Şaman sevincini belirten el ve kol hareketleri yaparken, yardımcıları da tek bir kelime bile etmesine fırsat vermeden Boka’nı yaka paça yere yıktılar ve ellerini arkadan bağladılar. Bu anda Boka’nın son kurtulma ümidi de yok oldu. Öleceğinden emindi artık.

“İşte şimdi onu yakaladık” dedi çok başlı ifrit Şagram sevinç nidaları atarak, “ip ellerini sardı ve kalbini de bir demir parçası delik deşik edecek.”

“Hayır, olmaz” diye karşı çıktı sinsi Kıskançlık, “bu çok çabuk ve çok basit olurdu. Acıları bu kadar çabuk dinmemeli. Ben bu konuda başka bir şey düşünmüştüm, eminim ki planım çok hoşuna gidecek.” Bunu dedikten sonra ayrıntuları fısıldamak için çatal dilli ağzını, ifritin kulağına iyice yaklaştırdı. İfrit kulağına fısıldananları dinledikçe, neredeyse gülmekten kırılacak gibi oluyordu. Kahkahası öyle çirkin ve korkunçtu ki, karanlığın içindeki gece kuşları yuvalarından düştüler. Korkuyla uçmaya ve acı nehrin üzerinde daireler çizmeye başladılar. Uzun bir süre de sakinleşemediler, çünkü Kıskançlığın kötülük saçan sesi geceyi yırtarak dağların ve ormanların üzerinden, ta atlıların konakladığı bölgedeki şamanların siyah çadırına kadar uzanıyordu.

Han vicdan azabı çekiyordu. Bu acı, ona çoktan unuttuğu sırt ağrısından daha çok azap veriyordu. Bu konuyu karılarıyla konuşmaya karar verdi.

“Hekimbaşı her ne derse desin...” diye mızıldandı ağlamaklı bir sesle, çünkü karıların yanında kendini olduğundan farklı göstermek zorunda değildi. “... o genç ren insanı benim hastalığımı

iyileştirdi, bir mucize etkisi gösteren elleri, vücuduma kesinlikle başka bir cadı oku saptlamadı. Bana yaptığı bu iyiliğin karşılığında ölmesi mi gerekiyor? Evet, yasa böyle emrediyor ve ben bile hekimbaşının isteğine karşı koyamıyorum... Ama böylesine yumuşak elleri olan bir yeteneğin sonsuza kadar snp gitmesi, aslında çok yazık. Tekrar yardımına ihtiyacım olamaz mı? İki tane yardımcımanın olması, hiç olmamasından daha iyi değil mi? Ne yapmalıyım?”

Birçok boyun Büyük Han'ının karıları onu dertlerinden uzaklaştırmak için bin bir işve ve cilveyle ona sırnaşmaya, ağzına tatlı yiyecekler sokuştırmaya başladılar. Fakat Han sert bir hareketle onları reddetti.

“Beni rahat bırakın, artık bir Şey yemek istemiyorum! Belki o yabancı haklıydı, belki gerçekten tekrar açlık hissedecek kadar oruç tutmalıyım. O takdirde belki bir zamanlar olduğu gibi, yemeklerden yine tat alabilirim... Ona ne yapacaklar acaba? Ne dersiniz, ona ölünceye kadar işkence yaparlar mı aaba?”

“Eğer ona bu kadar değer veriyorsan, onu kurtarabilirsin” dedi kadınlardan biri. Bu Bokan'ın Kaira hakkında söylediği Şarkıya en çok ağlayan kadındı ve o yabancıya acıyordu.

“Peki, nasıl? Bana zm söyle, eğer biliyorsan elbette” dedi Han.

“Eh, aklıma bir Şey gelmiyor değer... Bizim boyumuzun yasaları her ne olursa olsun kesin suretle uygulanmak zorunda, öyle değer mi?”

“Evet, yle, hadi devam et.”

“yleyse” dedi kadın diğer kadınlara muzip bir bakış fırlatarak, “bizde yeni hayatın eskisinden önce geldiğini söyleyen bir yasa yok mu? Yani: eğer bir insan Yüce Han'ın halkından biri ve savaşcısı olmayı kendi rızasıyla kabul eder ve bizden biri ondan ocuk yapmak için onu herkesin önünde kocalığa kabul ederse, buna her zaman öncelik tanınır, adam daha önce lme mahkûm edilmiş olsa bile.”

“Yani bizim ren insanı, halkımızdan bir kadını karısı olarak alıp bu şekilde ölüm kararını bozabilir mi demek istiyorsun?”

“Tam olarak böyle diyorum” diye yanıtladı kadın.

“İyi, iyi” diye homurdandı Han, “dediğin doğru, böyle bir yasa var. Ama yabancıyı koca olarak kim isteyebilir?”

“Eh, sanırım yeterince adayımız var” diye kıkırdadı kadın ve diğerlerinin de bu gülüşmeye katıldığına sevindi. “Bizden biri örneğin... en kolay vazgeçebileceğin biri.”

“O zaman bu yalnızca Wu-Yen olabilir” diye bağırdı Han hiç düşünmeden ve solundaki en uzak köşede oturan narin, siyah saçlı, badem gözlü kızı işaret etti. Bu kızın dili her zaman sivriydi ve karakteri aynı inatçı bir keçininkine benziyordu.

“Evet, Wu-Yen olsun, o bunu yapar” diye bağırdı kadınlar hep bir ağızdan ve onaylarını pekiştirmek için alkış tuttular. “Wu-Yen de onun gibi burada yabancı ve şarkı söylediğinde ona hep şirin görünmeye çalıştı. Bu doğru değil mi Wu-Yen, seni çirkin Yas-sı Burun?”

Söz konusu kız ürktü, ama herkesin beklediği kadar değil. Gerçekten çok inatçı ve yenilmez cinstendi şu keçi kılıklı kız. Ve oradaki insanların huzurunu bozan kişi olarak çıkan adını doğrularcasına gururla ayağa kalktı, suratını asarak şöyle dedi: “Pis kokan bir ren insanıyla yatmak, ağır bir et yığını altına gömülmekten her zaman daha iyidir. Eğer kendi irademle karar verecek olsam onu seçerdim.”

“Duydun mu, Hanımız! Onun küstah sözlerini duydun mu?” diye bağırdı kadınlar durumdan çok hoşlanarak. “O mahkûm için kendini kurban etmeye hazır!”

Kadınlarının neşesinden etkilenen Han da gülüşmelere katıldı. “O zaman öyle olsun” dedi neşe içinde gülmekten kendini alamayarak, “haydi, bu yeni durumu haber vermesi için çok geç olmadan hekimbaşına birini yollayın!”

Han’ın emrini anında yerine getirmek için dışarı koşuldu. Eğer bunun için artık çok geç değilse elbette...

Bokan elleri bağlı olarak saatlerce hekimbaşının yurdunda çeşitli yiyeceklerin ve büyü aletlerinin arasında yatmıştı. Belirsizlik için-deki bu uzun bekleyiş ve hareketsizlik sinirlerini geriyor, hayal gücünün ona kötü şakalar yapmasına neden oluyordu. Tabii ki onu tekmelerle, yumruklarla köyün içinden sürükleyen yardımcılara tüm gücüyle karşı koymuştu. Ama tüm bunların hiçbir yararı yoktu: bu çiğ herifler ondan üstün durumdaydılar ve kaçmak için debelenip durması, onlara eğlence konusu olmuştu. Sonunda siyah çadıra ulaştıkları zaman onu bir köşeye atmış ve üstüne üstlük bacaklarını da bağlamışlardı. Sonra da girişte nöbet tutmak üzere dışarı çıkmışlardı. Hekimbaşı ise Bokan'ın karşısındaki minderlere oturmuştu ve bir an olsun gözünü ayırmadan ona bakıyordu.

Neden benimle bu iğrenç oyunu oynuyorlar, neden beni anında öldürmediler, diye düşündü Bokan. şamanın kendisi için korkunç bir son hazırladığını hissediyordu. Bu karanlık adamın çeşitli malzemelerle bir şeyler yaptığını görüyor, bu arada da düz bir sesle şarkı söylediğini duyuyordu. Sonra ateşin üstündeki kocaman kazan kaynamaya ve etrafa korkunç dumanlar yayılmaya başladı. Hekimbaşı, Bokan'ın ustası olan nehirdeki yaşlı adamdan daha farklı işlemler yapıyordu. Ne ardıç ağacı kullanıyordu, ne de tanıdığı diğer bitkilerden. Ve şarkı söyleyen sesi, karanlık ve kötü niyetliydi. Bu adam, güçlerini iyileştirmek yerine zarar vermek için kullanan kara bir şaman, korkulan bir büyücü olmalıydı. Söylediği şarkının anlaşılmayan sözleri, ren insanların dillerine çok benziyordu, fakat çok eski zamanlara ait olmalıydılar, çünkü Bokan bu şarkının anlamını bir türlü çıkaramıyordu.

Kara büyücünün bir kaptan kurban edilmiş bir hayvanın kanını içtiğini fark etti. Sonra soluk renkli bu kabın bir insan kafatası olduğunu anladı dehşetle. Büyücü birtakım tütsüler yaktı, dans eder adımlarla yurdun ortasına zıpladı ve sallanarak kendi etrafında dönmeye başladı. Bunu yaparken çeşitli hayvan sesleri çıkartıyor ve yavaş yavaş artan coşkuyla onların hareketlerini taklit ediyordu. Bu arada suratı korkunç şekillere bürünüyordu. Kızgın bir boğa gibi ayağıyla yeri eşeliyor, bir aygır gibi kişneyerek şaha kalkıyor ve bir kartalın uçuşunu taklit etmek için kollarını iki yana açıp sallıyordu. Aç bir yırtıcı kuşun av çılgınlığını haykırdı ve Bokan'ın yerde kıvranan vücudunu izlemek için büyük bir zevkle ona baktı. Bu çılgık Bokan'ın kulaklarını bir hançer gibi deldi. Kulaklarını kapatması imkânsızdı. Bu ayin gerçek bir işkenceydi ve dans eden kara adamın yüzündeki zevk dolu ifadeye bakılırsa, onun amacı da sadece buydu. Bu gösteriden nasıl haz aldığı yüzünden açıkça okunuyordu.

Birden dans ve şarkı bıçakla kesilmiş gibi sona erdi. Hekimbaşı yerde yatan Bokan'ın yanına dikilmiş, ateş saçan gözlerle ona bakıyordu. Bir süre gözünü ondan ayırmadı ve sonunda sessizliği bozdu. “Çok eski bir töreni gerçekleştirdim” dedi, “ve tüm bunları seyretmene izin verilmesi, senin için büyük bir mutluluk olmalı. Az sonra olacıklardan ise bu kadar hoşlanmayacağından eminim. Seni birazdan gizli yere götüreceğim, bir kazığa bağlayacağım ve derini bıçakla çizip kanının son damlası akıncaya kadar öylece bırakacağım. Kavgacı ve dövüşken olmaları için damarlarından akan kanı Han'ın köpekleri içecekler. Sen de tüm bunlara tanık olacak, uzun süre korkunç acılar içinde kıvranacaksın. Fakat sonra yardımcılarım seni usulüne uygun olarak kesecek ve etini köpeklere yem edecekler. Nasıl, düşüncemi beğendin mi? Seni mutlu etti mi?”

Bokan dudaklarını ısırarak sustu.

Kara şaman Bokan'a biraz daha yaklaştı ve çirkin suratıyla onun üzerine eğildi. “Son bir arzun var mı, benim minik danam?”

diye fısıldadı şeytanca. “Son kez güzel bir çorba içmek ister misin? Bak kazanda senin için çok güzel bir şey pişirdim.”

O anda Bokan kara şamanın suratına okkalı bir tükürük savurdu. Adam öfkeli bir çığlıkla geri zıpladı. Bokan ise var gücüyle bağırılmaya başlamıştı: “Bütün hayvanların anası olan sekiz bacaklı ren geyiğinin adına seni lanetliyorum! Sefil bedenini kurtlar delik deşik etsin ve mezarının üstünü ne bir taş, ne de bir alem süslesin! Adın sonsuza dek utançla örtülü kalsın!”

Hekimbaşı bir an için bembeyaz kesilmiş ve Bokan’ın lanetinden kaçmak için yurdun en uzak köşesine sığınmıştı. Sonra kendini topladı ve yerde savunmasızca yatan delikanlıya yavaş ve emin adımlarla yaklaştı.

“Sen ne yaptığını sanıyorsun, seni iğrenç cüce! Benimle konuşmaya nasıl cesaret edersin, seni uyuz kurt yavrusu seni!..” diye bağırdı. “Acıların binlerce kez artacak, az önce anlattıklarımın çok daha kötüsü olacak! Etini köpeklere yem ederek yazık etmeyeceğim. Henüz ölmeden seni bok çukuruna atacağım, böylece leşin bokla karışacak. Sonsuza kadar yeryüzünden silinmeden önce bok koklayacak ve bok tadacaksın!”

O sırada yurdun önünde konuşmalar duyuldu. Han’ın hizmetkârı içeri girdi. “Her şeyden daha ulu hükümdarın emri” diye bağırdı sıkıntılı bir sesle, “mahkûm hemen serbest bırakılacak.”

“Ama bu nasıl olur? Bildiğiniz gibi o ölüme mahkûm oldu...”

“Karar belirsiz bir süre için durduruldu” diye mırıldandı hizmetkâr. Hekimbaşının gözlerine bakmadığı için kafası öne eğikti. “Boyumuzun içinden bir kadın onu koca olarak seçti ve bu karar diğer yasalardan daha üstün geldiği için, yabancıyı acilen yanımda götürmekle görevliyim.”

Bir an susarak şamanın cevabını bekledi, fakat o bir şey söyleyecek durumda değildi. Suratında inanamaz bir ifade vardı. Cam cam olmuş gözlerle geriye doğru sendeledi. Oturduğu minderlere ulaştığı ve iç çekerek kendisini sırt üstü yastıklara attığı zaman, nihayet aradığı kelimeleri bulmuştu.

“Kim bu kadın? Halktan biri mi, yoksa Han’ın karlarından mı?”

“Bu kadın Wu-Yen” dedi hizmetkâr.

Bunu duyar duymaz kara adam öyle bir gülme krizine tutuldu ki, neredeyse boğulacaktı. “Wu-Yen... Wu-Yen ha!” diye bağırdı kahkahalar arasında. Kahkahalar atarak oturduğu yerde hoplayıp zıplamaya başladı, sonra da sırt üstü yastıklara devrilip öylece kaldı. Hizmetkâr bıçağını çıkardı ve eğilerek Bokan’ın bağlarını kesti. “Müstakbel karın seni bekliyor” dedi imalı imalı sırtarak.

“Yeni bir yurt yapmalıyız” diye bağırdı kadınlar, “dügün ziyafeti için sağlam bir yurt!”

“Hadi gidip odun getirelim” dedi adamlar, “duvarları ve çatıyı oluşturacak iyi bir iskelet için çok sayıda sırığa ihtiyacımız var.”

Yurdun yapımına birçok kişi yardım ettiği için, tahta iskeletin yapımı inanılmayacak kadar kısa bir süre içinde bitti. Sonra dumanı çekmesi için çatısına yuvarlak bir baca yerleştirdiler, yerleri ince dallarla döşediler ve ateş için çukur açtılar. Bu esnada kadınlar birçok keçe örtüyü birbirine dikerek yurdun dış kaplamasını hazırlıyorlardı. Keçe örtü bittikten sonra iskeletin etrafına gerildi ve kadınlar yurdun girişine kalın bir perde asıp bir de eşik oluşturdular. Son olarak da iç döşeme için birkaç eşya getirdiler. Yurt oturulmaya hazırdu artık.

Wu-Yen Bokan’ı alışılmışın dışında bir nedenden dolayı koca olarak aldığı için normalde gelenek olan kız isteme, akrabaların yürüyüşü, yeğenlerin oyunları ve buna benzer törenlerin yapılmasından vazgeçildi. Bunun yerine bir sürü savaşçı şaşkın Bokan’a köyün ortasında bir tur attırarak yeni yurda doğru sürüklediler, birbirinden edepsiz sözlerle onu eşikten içeri girmeye zorladılar. İçerde bir yığın kadın ile zengin yiyecek ve içecek çeşitleriyle donatılmış bir sofraya vardı. Bokan’ın içeriye girmesiyle birlikte ziyafeti

başlattılar. Ortalarında, rengârenk kumaşlara bürünmüş Wu-Yen oturuyor ve misafirlere mayalanmış kısrak sütü ikram ediyordu.

Bu ziyafet öğle zamanı başlayıp, gecenin geç vakitlerine kadar devam etti. Yurdun yapımında emeği geçen herkes, gelip ziyafetten payını alıyordu. Söylenene göre bu yiyecekler ve içecekler genç çifte Han tarafından bahşedilmişti. Şarkıcılar ve müzisyenler çıkıp insanları eğlendirdiler, oyunlar oynandı ve zarlar atıldı. Kırmızı su gibi aktığı için, bir süre sonra herkes sarhoş oldu. Bokan da bu mayalanmış kısrak sütünden yeterince pay almıştı. İçmek istemese bile bu gürültücü misafir kalabalığı onu rahat bırakmıyor, kırmızı çanağını zorla kafasına diyor ve şaka niyetine onu itip kakıyordu. Bir süre sonra içinde bulunduğu yurt Bokan'ın başının etrafında dönmeye başladı ve onu öyle bir sıcak bastı ki, üzerindeki keçe giysiyi çıkarıp kendini dışarı attı. Tüm vücudunu yerden aldığı kar ile ovdu ama bu bile serinlemesi için yeterli olmadı. Gökteki yıldızlar çılgın gibi dans ediyordu, etrafta hayal ışıkları uçuşuyordu, kulakları ise sanki pamuk tıkalıydı.

Bir süre sonra Bokan yastıklara gömülüp sızdı. Aradan epey bir zaman geçip uyandırdığı zaman, ocak ateşinin zayıf alevleri dışında yurt tamamen karanlıktı. Vaktin gece mi, yoksa gündüz mü olduğunu bilmiyordu, çünkü girişteki keçe örtü aşağı çekilmişti. Ağrınan bir baş ve bulanık bir zihinle dirseklerinin üstünde doğruldu ve neler olduğunu hatırlamaya çalıştı. Yavaş yavaş döşeğin üstündeki örtülerin altında yalnız olmadığını fark etmeye başlamıştı. Yanında oldukça açık tenli, kapkara saçlı ve gayet çekik gözlü çiplak bir kız yatıyordu.

“Sen sonunda uyandı?” dedi kız keçe örtülerden sıyrılıp, “sen uyumak ve homurdanmak, aynı bir ayı gibi.” Kollarını Bokan'a doladı ve onu döşeğe geri çekti.

“Sen kimsin?” diye fısıldadı Bokan.

“Ben mi kim?” dedi kız neşeyle kıkırdayarak, “ben Wu-Yen... ve sen orman adamı... adın?”

“Hatırlamıyorum artık” diye iç çekti Bokan, “beni istediğin gibi çağır... ah, kafam...”

Birden sanki zihnini örten bir perde kalktı ve tüm olanlar gözünün önünden geçmeye başladı. Kendini tayganın içinde yanında sadık kurdu Uss’la koşarken, ustasının yeraltı evini ve kanat çırparak bacadan hayat ağacına doğru yükselen beyaz kargayı gördü. Nehrin üstündeki sisin içinden deri kayığıyla gidiyor ve Sungari’nin kolları arasında yatıyordu... Bu anılar ve sevgilisinin hayali Bokan’ın yüreğini sızlattı.

“Dinle Wu-Yen” dedi Bokan zorla onun kolları arasından sıyrılarak, “benim hayatımı kurtardığımı biliyorum ve sana bunun için minnettarım. Yasalar, ya da atlıların köyünde bu olup bitenlere her ne deniyorsa, bizi karı koca yaptı. Biliyorum. Ve sen güzel ve iyi bir kadınsın...”

“Güzel evet, ama iyi hayır” diye sözünü kesti Wu-Yen, “ben kötü, herkes öyle diyor bunu, Han, kadınlar hepsi, bu köyde herkes.”

“Benim için yaptığın şey, sebebi her ne olursa olsun, iyiydi” dedi Bokan. “Fakat ben senin kocan olamam, ben başka bir kadını seviyorum, o buradan çok uzaktaki nehrin kıyısındaki balıkçılarla yaşıyor.”

“Sen var şarkı söylemek” diye bağırdı Wu-Yen, “güzel şarkı söylemek, hadi söyle, önce söylemek, sonra aşk.”

Birden aklına gelenlere uyararak Bokan gerçekten şarkı söylemeye başladı. Büyük nehirden söz ediyordu, mızraklarla ve ağlarla balık tutmaktan. Köpeklerin çektiği kızaklarla yapılan gezintileri anlattı şarkısında ve kayın ormanında Sungari’ye nasıl rastladığını. Şarkısını söylerken gözlerinden ılık ılık yaşlar akıyordu.

“Sen var neşeli şarkı söylemek” diye bağırdı Wu-Yen ve isteğini daha iyi anlatabilmek için Bokan’ın sırtını yumrukladı. Ama Bokan artık şarkı söyleyemiyordu, ağlamaktan boğazına sanki bir düğüm düğümlemişti ve Wu-Yen’in diğer isteklerini de hiçbir şekilde yerine getiremedi. İkisinin ilk yakınlaşması bu şekilde geçti.

Ve sonraki gecelerde de durum pek farklı olmadığı için, kız uğradığı hakarettten dolayı aklına gelen bütün yöntemlerle ondan intikam almaya karar verdi. Herkesin bildiği ve bir tek Bokan'ın doğruluğuna inanmadığı şey, gerçek olmaya başlamıştı: Wu-Yen gerçekten de kavgacı ve kötü niyetli bir kadındı.

“Beni bu kadından kurtarın” diye yalvardı Bokan iyi ruhlara, “benim uykularımı çalıyor ve bana gün ışığında bile rahat vermiyor. Sürekli kavga ve dır dır ediyor, ardımdan ortalığı yaygaraya veriyor ve ona yaranamadığım için bana bağırıp duruyor.

Bana bir köleden daha kötü davranıyor, vuruyor kırıyor ve eline geçen her şeyi üstüme fırlatıyor. Durumum şimdi Han'ın yurdundaki hayatımdan çok daha kötü... Orada hiç olmazsa beni kanıksamışlardı ve onlarla iyi kötü geçinebiliyordum. Benden ne istiyor acaba? Neden bana bir köpekmişim gibi davranıyor? Beni bu kadar ağır bir şekilde cezalandırması ve yaşama sevincimi elimden alması için, ona ne yaptım ki? Keşke o şaman beni öldürseydi, ya da bir savaşçının kılıcıyla vurulsaydım! O takdirde şimdi huzur bulmuş olur ve onun kötü niyetlerinin kurbanı olmazdım...

Elinden geldiği kadar ondan uzak durmaya çalışıyordu. Kendisine verilen tüm işleri, ne kadar aşşğılık ve kötü olursa olsun, kısa bir süre olsa bile Wu-Yen'in sesini duymamak için minnetle yerine getiriyordu. Ne var ki evi olacak o dehşet yurdundan fazla uzak kalması mümkün değildi, çünkü efendisi olan Wu-Yen bir zamanlar Han'ın cariyesi olduğu için özel bir insan sayılıyor ve sözleri hâlâ emir addediliyordu. Bunun yanı sıra kadın, hekimbaşının da çok iyi dostu olmuştu ve ona düzenli olarak yemek götürüyordu. Bu ikisinin kara çadırda başka neler yaptığını ya da konuştuğunu bilmiyordu, ama söylentiye göre hekimbaşının öğrencisi olmuştu ve kara büyüünün inceliklerini öğreniyordu. Elbiselerine yanmış

bitkilerin ve kurban etinin iğrenç kokusu sinmiş bir halde kara çadırdan geldiği zaman, Bokan ona dehşetle bakıyordu. Kadın böyle zamanlarda Bokan'a vahşi bir hayvan kadar sert ve acımasız davranıyordu, öyle ki Bokan kara şamanın kendisini cezalandırmak üzere kızın vücuduna girdiğini düşünmeye bile başlamıştı.

“Beni bu kadından kurtarın, ey iyi ruhlar” diye yalvarıyordu Bokan. Fakat yardımcı ruhların doğaüstü dünyasına artık ulaşamıyor, sızlanmalarını onlara duyuramıyordu. Şamanın ruhu ve Wu-Yen'in sesi, her şeyi kapatan ve gölgesinde boğulduğu bir bulut gibi çökmüştü Bokan'ın üstüne. Atlı halkın bu köyünde sefil ve zavallı bir yaşam sürmeye lanetlenmişti sanki...

Karanlığın güçleri ise onun çektiği bu ıstıraplar karşısında çok seviniyorlardı. “Kendisine yaşama sevinci veren her şeyden uzak kaldı” diye kıkırdadı Kıskançlık şeytanca, “yakınmalarını kimse duymuyor ve bu hep böyle devam edecek, çünkü üstüne atığımız sihirli manto etkisini gösteriyor.”

“Fakat bu durum beni tatmin etmiyor” diye hırladı Şagram, çok başlı ifrit, “onu kanlı kavgalara bulaşmış, kulağında kartalın sağır eden çığlığı ve kalbinde korkuyla, savaş alanında bir o yana bir bu yana şaşkın şaşkın koşuştururken görmek isterdim. Şu anda yaşadıkları onun için çok hafif bir ceza.”

“O zaman mantosunu biraz arala ve bırak Han onun ismini hatırlasın...” diye önerdi Kıskançlık. Ve aynen öyle oldu.

Üç güneş doğumundan sonra Bokan bir hizmetkâr tarafından hırpalanarak uyandırıldı. “Uyan! Hemen benimle gelmen gerekiyor!”

Bokan uyku sersemliğiyle etrafına bakındı. O dayanılmaz karının yattığı yer bomboştu.

“Ama Wu-Yen...” diye kekeledi Bokan.

“O hekimbaşının yurdunda, artık onunla ilgilenmene gerek yok.”

“Peki ya Han?”

“Bu emri veren zaten Han’ın kendisi.”

Böylece Bokan hizmetkârı takip etti ve atların otladığı çayırdan yırtıcı hayvan suratlı adamı görünce hiç şaşırmadı. Bokan’ın bu arada kendi dillerini iyice öğrendiğini işitmiş olmalıydı, çünkü onu görür görmez konuşmaya başladı: “Bozkırdaki karın eriyip gittiğini görüyor musun? Onu sıcak rüzgârlar eritti. Bu yakında güneye doğru göç edeceğimiz anlamına gelir. Ama bu sefer sen tahta arabada karıların arasında değil bir atın üstünde oturacaksın. Tam üç gün içinde ata binmesini öğreneceksin. Bunu sana bizzat ben öğreteceğim... Çünkü benimle birlikte en ön saflarda yer alacaksın.”

Eliyle kahverengi bir kısağı dizgininden çekerek getiren savaşçıyı işaret etti. “Bu senin atın! Han, bunu senin için kendi elleriyle seçti. Canının yanmasını istemiyorsan, sırtından fazla düşmeye bak!”

Böylece Bokan’ın binicilik dersleri başladı. Dördüncü günün sabahı Bokan eyerin üstünde düşmeden kalmayı şöyle böyle başarıyor ve hayvanı istediği yöne çevirebiliyordu.

“Gerisini yolda öğrenirsin” dedi kedi suratlı adam Bokan’ın kaydettiği ilerlemeyi görünce, “bir saat içinde yola çıkıyoruz.”

Bokan, etrafındaki yurtların sökülüp arabalara yüklendiğini gördü. Savaşçılar civarda otlayan atları topluyordu; Han ise kadınları ve hizmetkârlarıyla birlikte, diğerlerinininkinden daha büyük ve süslü bir grup arabaya yerleşmekle meşguldü. Fakat etrafında olup biten her şeyi yeterince izleme fırsatı bulamamıştı ki, içinde bulunduğu küçük atlı birlik harekete geçti. Bu birlikte kedi suratlı adamın komutasında on savaşçı ve on tane yüklü at vardı. Öyle hızlı yol alıyorlardı ki, Bokan onlardan geri kalmamak için ne yapacağını şaşırılmıştı.

İki hafta boyunca at üstünde güneye doğru yol aldılar. Gün geçtikçe hava daha çok ısınıyor ve bozkır taze otlarla kaplanıyor-

du. Dinlenmek için çok az duruyorlardı. Bunu da hayvanların su içip otlamaları için yapıyorlardı. Akşamları da hayvanların yanı başında uyuyorlardı. Alışık olmadığı bu yolculuk şekli Bokan'ı çok yoruyordu. Her akşam bacak araları eyerden yara olmuş bir durumda kendisini attan aşağı atıyor, atın ayaklarını bağlıyor, bir taş gibi yere düşerek derin ve rüyasız bir uyku çekiyordu.

Gün boyunca konuşmadan atlarla yolculuk ettikleri için Bokan'ın, düşünmeye çok zamanı oluyordu. Atların gerçekten de çok özel binek hayvanları olduğunu düşünüyordu. Bu hayvanlar ren geyiklerinden çok daha hızlıydılar ve daha fazla yük taşıyabiliyorlardı. Sırtlarında çok uzun mesafeler kat edilebiliyor ve bozkır onların nalları altında taşavvur edilemez büyüklüğünü yitiriyordu. Bu hayvanların sırtına binen bir kavim, eğer demirden silahlara da sahip ise, geniş topraklara sahip olabilir ve devletler kurabilirdi. At yetiştirmeyi bilmeyen komşuları için büyük bir tehlike oluşturuyorlardı. O geveze satıcının balık insanlarına anlattıkları kesinlikle abartı değildi. Ama insan tüm bunlara ancak bizzat yaşadığı zaman inanabiliyor, doğru olduğunu anlaması için kendi gözleriyle görmesi gerekiyordu...

Bir süre sonra dağlık bir bölgeye ulaştılar ve bir sabah bir dağın tepesinden etrafa baktıklarında karşılarında Yassı Burunlar'ın şehrini gördüler. İki ırmağın birleştiği yere kuruluydu bu şehir; çok sayıda ve oldukça garip şekilli sabit evlerden oluşuyordu. Hiçbiri yuvarlak olmayan bu evlerin, uzun veya kubbe şeklinde çatıları vardı. Her yanda duvarlar, çitler, köprüler ve kocaman çatılar göze çarpıyordu. Bütün bu evlerin ortasında, altı kenarı bulunan ve işlemeli çatıları yukarı doğru giderek incelen gösterişli bir tapınak vardı. Şehrin çevresi tahta surlarla çevriliydi ve güvenliğin tam olarak sağlanması için bu surun etrafına içinde su bulunan derin bir hendek açılmış, üstüne de bir köprü inşa edilmişti. Şehrin kocaman bir kapısı vardı. Şehrin giderek gelişmekte olduğu belirgin olarak göze çarpıyordu, çünkü surların dış taraflarından iki nehrin kıyılarına

kadar yeni mahalleler kurulmuştu. Irmağın karşısında bile tahta kulübeler ile Bokan'ın da şaşkınlıkla fark ettiği gibi, keçeden yapılmış çok sayıda beyaz yurt vardı.

Kedi suratlı adam da diğer atlılar gibi eğilip atının boynunun üstünden şehri izliyordu. Bir süre sonra onlara doğru döndü.

“Orada bizim halkımızdan insanlar görüyorum” dedi, “ama onlar başka boyların insanları ve büyük bir ihtimalle ticaret yapmak amacıyla Yassı Burunlar'ın yanında geçirmişler kışı. Bu iyi bir tesadüf, çünkü biz de onlar gibi tacir olduğumuzu söyleyeceğiz. Silahlarınızı saklayın ve onları niyetimizin iyi olduğuna inanmayın. Pazara gidecek ve eşyalarımızı satılığa çıkaracağız. Ama benim dışımda kimse konuşmayacak. Pazarlık yapmayı bana bırakın, çünkü onların dilini sadece ben biliyorum. Siz gözlerinizi açık tutun; şehrin dışını, özellikle de surlarını iyice inceleyin. Her türlü ayrıntı bizim için önemli olabilir... Han her şeyi tüm ayrıntılarıyla bilmek istiyor.”

Kedi suratlı adam sözlerini bitirince Bokan'a döndü: “Sen hep yanımda duracak ve benim hizmetkârımmış gibi davranacaksın. Görünüşün bizden oldukça farklı ve elbiselerin de bizimkilere hiç benzemiyor. Bu senin yararına. Yassı Burunlar çok meraklı insanlardır, seni görmek için akın akın geleceklerdir. Onların seni seyretmelerine izin vermelisin; sakın ol ve her şeyi dediğim gibi yap.”

Bokan endişeyle yutkundu. Donuk suratlı ve canı bakışlı bu adamın söylediklerinin tümünün doğru olmadığını hissediyordu. Bu saçmalığın ardında ne gizliydi acaba?

Öğle vaktine yakın Bokan atlılarla birlikte sol ırmak koluna ulaştı. Köprüye geldiklerinde, nereden gelip nereye gittiklerini ve amaçlarının ne olduğunu iyice sorup soruşturan askerler tarafından durduruldular. Bu insanların boyları oldukça kısaydı, tenleri sarı renkliydi ve gerçekten de burunları denildiği kadar yassıydı. Üzerlerinde yerlere kadar uzanan kırmızı elbiseler, kırmızı kurdelelerle süslenmiş yuvarlak şapkalar ve garip şekilli silahlar vardı. Kedi su-

ratlı adam, daha önce tembihlediği gibi, sadece kendisi konuştu ve uzun bir sorgudan sonra geçmelerine izin verildi. Bokan ve diğerleri, bir grup asker tarafından şehir surlarının dışındaki açık arazide bulunan pazara götürüldüler. Burada gösterilen yere yurtlarını kurabilecek ve atların üzerindeki eşyaları sergileyerek satabileceklerdi.

Asıl alış veriş ertesi sabah başladı ve birkaç gün boyunca sürdü. Bokan için etrafta görülecek bir sürü yeni şey vardı. Giydikleri elbiselerin hangi maddeden imal edildiğini anlamayan insanlar; yabancı, anlaşılmasız, ama kibar adetler; değerli mallar ve garip görünüşlü, uzun boyunlu, göğsünde yelesi ve sırtında hörgücü olan hayvanlar gördü. Salına salına yürüyen bu hayvanlar, atlardan çok daha fazla yük taşıyabiliyorlardı.

Şehir duvarının önündeki rengarenk görüntüler ona bir rüya gibi geliyordu. Sanki bu görüntüler yalnızca o an için vardı ve asla bir daha göremeyecekti. Bu yüzden her ayrıntıyı beynine kazımak zorunda olduğunu hissediyordu. Etrafındaki her şeyi inceliyor ve hayran kalıyordu, tüm bu görüntüler onu sarhoş etmişti adeta. Hele geceleyin şehrin surlarını aşarak Bokan'ın kulağına gelen o gizemli müzik... Burnuna gelen yabancı, fakat çok güzel kokular da yabana atılır cinsten değildi.

Kedi suratlı adam ve diğer atlılar da Bokan gibi havadaki kokuyu ve müziği fark etmiş olmalıydılar, çünkü arzulu gözleri sık sık gizemini duvarları ardında saklayan şehre takılıyordu.

Satıcıların ve pazar yerinde kalan kimselerin yasak şehir adım atmaları söz konusu bile olamazdı. Orada oturan Yassı Burnular değiş-tokuş etmek için sepetler, çuvallar ve sandıklarla pazar yerine geliyor, eğer eşyalarını hemen değiş-tokuş edemezlerse kendileri de küçük tezgâhlar ve çadırlar kuruyorlardı.

Böylece Bokan da onların tezgâhlarına yaklaşma ve sergiledikleri çok değerli malları inceleme fırsatı bulmuştu.

Bu tezgâhlarda insanın sayamayacağı kadar çok baharat, ku-

rutulmuş bitki ve kök yığılıydı. Bunlar mutfakta kullanıldığı gibi, hekimlikte de kullanılıyordu. Uzun, ince, kırış kırış suratlarının ve örümcek ağına benzeyen bembeyaz sakallarının ardında zeki gözleri olan birkaç yaşlı adam tahtadan oyulmuş eşyalar sergiliyorlardı: korkunç şekiller verilmiş ağaç kökleri, tahta yemek çubukları ve kaşıklar, ağzında çubuğu ve başında sivri şapkasıyla oturan yaşlı adamların küçük heykelleri. Figürlerden bir tanesi oldukça seviyor olmalıydı, çünkü onu düşünülebiyecek her boy ve biçimde bulmak mümkündü: ayakları ve üst kısmı çıplak bir şekilde oltasını atmış, gülen bir adam. Belki bu figür şans getiren bir tulsımdı, ya da yanlarındaki iki ırmağın Yassı Burunlar'ın şehrini zengin balıklarıyla memnun ettiğini simgeliyordu.

Pazarda canlı hayvanlar da satışa sunuluyordu. Tavuklar, horozlar, güvercinler ve bıldırcınlar, kazlar ve ördekler, kaplumbağalar, tavşanlar ve hatta içi su dolu kaplarda süs balıkları bile bulmak mümkündü. Bu sergilerden özellikle bir tanesinin başından meraklı seyirciler hiç eksik olmuyordu. Güneyin çok uzak bölgelerinden geldikleri belli olan, garip ve oldukça renkli giyimli iki satıcının etrafına çocuklar sıkış tıkiş oturmuştu. Hep beraber şaşkınlıkla bu üç insan suratlı, tüylü yaratığa bakıyorlardı. Bu yaratıkların satılık olmadıkları belliydi. Gözlerini dört açmış olan hayvanlar durmadan dudaklarını şekilden şekile sokup bembeyaz dişlerini izleyicilere gösteriyor, bunu yaparken de şımarık şımarık sesler çıkarıp olduğu yerde bir o yana, bir bu yana sığıyor, taklalar atıyorlar, sahiplerinin elbisesine urmanıyor, kendilerini hayranlıkla izleyen çocuklara komik suratlar yapıyor ve çocuklarla yarış edercesine bağırıyorlardı.

Bu gösteri Bokan'ı olduğu kadar, kedi yüzlü adamı ve atlıları da büyülemişti. Hiç yorulmazmış izlenimini uyandıran hayvanlar gerçekten çok ilginç yaratıklardı. Deli gibi tepiniyor, çıldırtan ruhların gazabına uğramış gibi davranıyor, bir süre sakin ve uslu bir şekilde sahiplerinin omuzuna oturuyor, sonra da sepet ve sandıkla-

nın arasına saklanmış olan yiyecekleri aramaya başlıyorlardı. Bokan hayvanların boyunlarına tasma takılı olduğunu ve bu tasmanın ucuna kenevir iplerin bağlandığını gördü. Bu şımarık, çılgın ve hareketli hayvanlar, ancak bu şekilde zapt edilebilirdi herhalde! Bu tüylü yaratıklar aptalca şakalar yapıyor, ellerini seyircilere uzatıp onlara arsızca dokunuyor ve küçük hırsızlıklar yapmaktan da kaçınıyorlardı. Tüm bu yaramazlıklarına ve çok meraklı çocukları ısırtıp tırmalamalarına rağmen, bu hayvanların tavırları çevredeki herkesi neşeye boğmuştu. Yassı Burunlar çekik gözleri yaşlarla doluncaya kadar gülüyor ve güneyden gelen adamların sepetine yuvarlak metal parçaları, meyve ve değerli buldukları başka küçük eşyalar atıyorlardı.

Bokan kedi yüzlü adamın dürtüklemesiyle oradan ayrıldı ve atlılarla birlikte pazarın içinde gezmeye devam etti. Başka yerlerde insanda hayranlık uyandıran çok daha değerli şeyler vardı. Örneğin içine incecik sim iplikler dokunmuş, üzerine olağanüstü güzellikte desen ve motifler işlenmiş, güneşin altında parıl parıl parlayan kumaşlar. Bunların yanında ise hasırdan, kenevirten ve hintkamışından örülme sepetlerin içinde günlük işlerde kullanılacak eşyalar satışa sunulmuştu. İçleri seçkin kumaşlarla kaplı kutulardaki mücevherlerin ışıltıları göz alıyordu. Fakat onların en fazla ilgisini çeken, gösterişsiz bir çadırın önüne serilmiş olan ok ucu, balta ve orak gibi demir nesnelere olmuştu.

Burada atlılar uzun bir süre oyalandılar. Kedi suratlı adam eşyaların sahibiyle pazarlık ederken, yanındakiler de yerdeki eşyaların sağlamlıklarını ve kalitesini incelediler.

Uzayan pazarlık Bokan'a çadırın çok yakınındaki başka bir sergiyle ilgilenme olanağı verdi. Burada tahta bir taburenin üstünde, beyaz bir kumaşla gerili çıta bir çerçevenin arkasında, ilk bakışta yaşı belli olmayan bir adam oturuyordu. Adamın üstünde kahverengi kumaştan uzun bir pelerin vardı ve başına ince hintkamışlarından örülmüş yukarı doğru sivrilen yuvarlak bir şapka tak-

mişti. Beyaz kumaşın üstünde ipe bağlanmış rulolar duruyordu. Adam bu rulolardan birisini dizlerinin üzerine açmış, üzerinde çalışıyordu. Bokan hayretler içinde kaldı, çünkü böyle ince ve yumuşak bir malzemeyi daha önce hiç görmemişti. Aynı zamanda adamın kullandığı hayvan kıllarından yapılmış fırçalar, su kapları ve boya kapları da, onun her zaman gördüğü şeyler değildi. Su ve boyaları karıştırıp fırçayla önündeki sarı zemine sürüyor ve bu şekilde bir resim oluşturunuyordu. Neredeyse bitmiş olan tablo, oldukça etkileyici, neredeyse büyüleyici bir manzaranın resmiydi: karlarla kaplı dağlar vardı, pembe çiçekli ağaçlar, hayvanlar, oldukça değişik giyimli insanlar. Resmin ortasında yükselen binanın ise düzinelerce eğri çatısı, kırmızı çiçek çelenkleri ve altın renkli kuleleri vardı.

Tüm bu küçük ayrıntılar, adamın fırça darbeleriyle oluşmaktaydı. Son derece garip ve büyüleyici bir resimdi bu, üzerindeki tasvirler gerçekçi bir görünüme sahip olsalar da, yine de içlerinde doğaüstü özellikler barındırıyorlardı. Bu sanatçının hayal gücünden kaynaklanıyor olmalıydı... Yoksa insanda bu derece hayranlık uyandıran böyle bir dünya, gerçekten de bir yerlerde var mıydı? Ressamın boyalarla şekillendirdiği anıları, onun çok uzaklardaki memleketi olabilir miydi?

Bokan şaşkınlıktan donakalmış, büyülenmiş gibi o resmin içine dalıp gitmişti. O çok gezen satıcı bile balık insanların köyüne geldiği zaman, bu resimdekine benzer bir yerden söz etmemişti. Fakat yine de bu görüntü Bokan'a bildik ve tanıdık geliyordu. Kendi içini dinlemeye başladı Bokan ve bir an için iki kalp atışı arasında uzak, davetkâr bir ses duyar gibi oldu. Bu ses dağlarda yaşayan Altın Sülün'ün çağrısıydı, evet, elbette, ancak onun sesi bu kadar vahşi ve davetkâr olabilir, ancak onun sesi insanın zihnini bu kadar bulandırabilirdi.

Kendisini tamamen işine vermiş gibi görünen ressam, tam o anda başını kaldırdı ve ışıltılı kara gözleriyle Bokan'a gülümsedi.

Bu bakış bir şimşek gibi çakmıştı Bokan'ın zihninde, içinde biriken sıcak havayı ve kokuşmuş düşünceleri dağıtıp, derin bir nefes alma imkânı veren ani bir esinti gibi ferahlatmıştı onu.

Bokan'ın içinde öyle bir his uyanmıştı ki, sanki bir anda resimdeki her şey değişivermiş; boyanmış ağaçlar, hayvanlar ve insanlar hareket etmeye başlamıştı. Hatta resimde olmayan şeyleri bile görmeye başlamıştı. Ne önce, ne de sonra; sadece o zihin açıklığı anında gördüğü bu şeyler, gerçek gibiydi. Ve o an biter bitmez yine kaybolmuşlardı: Wu-Yen'in hekimbaşıyla birlikte yurtlarına girdiğini, fakat terk edilmiş olduğunu anlayıp o anda ortalığı velveleye verdiğini gördü. Ama Wu-Yen resimde küçücük bir noktaydı adeta, Bokan'dan çok, ama çok uzaklardaydı. Onun üstünde bir hakimiyeti yoktu artık; hekimbaşı da, cariyeleri, hizmetkârları ve köpekleriyle şişman Han ve hatta atlıların köyü bile, artık ince ve titrek bir çizgiden ibaret gibiydi. Bu çizgi öyle ince ve öyle güçsüzdü ki, tıpkı acı sular taşıyan bir nehre benziyordu... Kıyıdaki karanlık bölge çirkin bir lekeye, dağların kuşu Altın Sülün ise ayrı ayrı renkli çizgilere dönüşmüştü; insanları kendine çeken rengârenk kuş sanki yeryüzüne doğru süzülürken tüm tüylerini kaybetmişti...

Bokan tüm bunları o kısacık zaman dilimi içinde gördü. Kendisini bu hayalin etkisinden sıyrıp tekrar adama bakmaya cesaret ettiğinde, onun resmin üstüne eğilip eserini incelediğini ve düşünceli düşünceli fırçalarını temizlediğini fark etti. Ansızın kedi suratlı adamın sabırsız bir sesle onu çağırdığını duydu. Pazarlığın bittiğini ve adamların anlaşmaya vardığını anlamıştı. Atlılar, geldiklerinden daha ağır bir yük ile yurtlarına geri dönmeye hazır bir halde bekliyorlardı. Bokan ressamdan ve kendisine mucizevi bir şekilde yardımcı olan resminden ayrılarak, atlıların peşinden gitti. Akşamın ilerleyen saatlerinde diğerleri fısıldaşarak birbirlerine bir şeyler anlatırken Bokan gün boyunca olan şeylerin anısıyla o kadar meşguldü ki, onları dinleyemiyordu bile. Örtüsünü omuzlarına doğru çekerek yere uzandı ve çok geçmeden derin bir uykuya daldı.

Yasak şehrin surları dibindeki sıkıcı hayat, arada sırada yeni ticaret eşyaları getiren Yassı Burunlar sayesinde az da olsa renkleniyordu. Sonra tekrar pazanın çekici ve değerli eşyaların satıldığı تنها yerlerini geziyor, ya da iki ırmağın kıyısına iniyorlardı. Tüm bunları yaparken Bokan resme baktığı anda kendisini esir alan duyguyu düşünüyordu. Her şey bir anda nasıl da değişivermişti! Bu resimde insanın hayalinde olup da ifade edilmeyen kim bilir kaç duygu ve düşünce saklıydı! İnsanı özgürleştiren bu akıcılığı bir parça da olsa gerçek hayata taşıyabilseydi keşke...

Bir defasında dört kişilik bir grup olarak, muhtemelen zanaatçı ya da sanatçı olan birçok Yassı Burun'un eşliğinde şehir duvarının dibindeki hendek boyunca yürüyorlardı. Ansızın bir köprüye vardılar ve arkadaki üzeri örtülü büyük giriş kapısını gördüler. İşte tam o an olan oldu. Askerlerin izniyle şehre girmek üzere köprüde ilerleyen bir tacirin arabasındaki atlar aniden ürküp şaha kalkular. Ortalık bir anda karışmıştı! Her yandan haykırışlar duyuluyor, insanlar kendilerini gemi azıya almış olan atlardan korumak için atların önünden kaçışıyordu. Bokan, kedi suratlı adamın bu karmaşa anından faydalanıp hızla köprüden geçtiğini gördü.

Bir an bile durup düşünmeden Bokan da aynı şeyi yaptı ve bir solukta büyük kapıya ulaştı. Ne var ki önlerine çıkan birçok asker, silahlarıyla bir anda girişi kapatmışlardı. Kedi suratlı adam, onların tepeden urnağa dikkat kesilmelerine neden olmuştu. Bu adamın gerçek bir tehlike olduğunu sezinlemişlerdi. Bu belki de vahşi görünüşünden, inkâr edilemez gücünden ve aniden şehre doğru koşmaya başlamasından kaynaklanıyordu. Fakat kimsenin dikkat etmediği Bokan askerlerin kollarının ve silahlarının arasından sıyrılıp, yıldırım hızıyla şehrin içine daldı. Bir kurt edasıyla koşuyordu, peşinden gelenler için fazlasıyla hızlı bir koşuydu bu. Bokan ken-

disini caddedeki insanların arasına attı ve kalabalığı yarararak sokağa yukarı tırmandı, ta ki boş bir alana gelinceye kadar. Buradan sağdaki başka bir sokağa saptı ve sonra da yan yana duran evlerin arasından tekrar sola döndü. Bir kere olsun ardına bakmadan, çevresindeki insanların heyecan dolu bağırışlarına ve ona seslenişlerine aldırış etmeden koşuyordu. Bokan bir kurt olmuştu. Kısırıldığını hissedemeyen bir hayvan gibi, tüm duyularını bir kaçış yolu bulmaya yöneltmişti.

Son sokağın bittiği yere gelince küçük bir duvarın üstünden atladı, birçok evin avlusundan geçti ve kapısından duman çıkan bir evin önünde durdu. İçeride alev alev yanan bir ateş görünüyor, çınlayan çekiç sesleri geliyordu. Kendisini bu kapıdan içeri attı, evin içine kadar girdi ve ani bir korkuyla olduğu yerde donup kaldı.

Hislerinin kendisine fısıldamış olduğu gibi, bir demircinin işliğinin avlusunda bulunuyordu. Ocaktaki ateş ışıklar saçarak yanıyordu ve odadaki her şey bir zamanlar rüyasında gördükleriyle tıpatıp aynıydı. Hemen ateşin yanında isc -aslında neredeyse içindedüşman duruyordu; elinde bir maşa ve kızgın bir demir ile...

Dehşete kapılan Bokan korkunç bir çığlık attı ve dizlerinin üzerine çöktü. Bu sırada bir sacayağın üstündeki su dolu kaba çarpmış ve ocaktaki korların üzerine dökülen su, bir anda cızırdıyarak buharlaşmıştı.

Şimdi ne olacağını bilemeyişinin verdiği bir kararsızlıkla gözlerini yumdu Bokan, kalbi dışarı fırlayacakmış gibi atıyordu. Fakat kötü bir şey olmadığını anlayıp da gözlerini tekrar açmaya cesaret ettiği zaman, karşısında dumarılar içinde duran adamın rüyasındaki korkunç düşman değil, yalnızca deri bir önlük takmış, yarı çıplak bir Yassı Burun insanı olduğunu gördü. Adam da en az kendisi kadar ürkmüş görünüyor. Adamın arkasında ise, korkudan evin çeşitli köşelerine sığınmış üç yamağı duruyordu. Kocaman gözlerle Bokan'a bakıyorlardı, ama yine de görüntüleri pek zararsız gelmedi Bokan'a - donup kalmış şeytani varlıklara ya da ateş cinlerine benziyorlardı.

Bokan ne yaptığının pek de farkında olmadan dizlerinin üstünde demirciye yaklaştı ve ellerini yalvarırcasına ona doğru uzatarak ren insanların dilinde bağırma başladı: “Merhamet, ey Ateşin Efendisi! Kulun kölen olayım bana yardım et, her emrini anında yerine getiririm, çünkü benden yapmamı isteyeceğin her şey, peşimdeki o kana susamış canavarların kölesi olmaktan çok daha iyidir!”

Demirci ve yamakları, Bokan’ın içinde bulunduğu derin çaresizlik içinde haykırdıklarından elbette ki hiçbir şey anlamamışlardı, fakat karşısındaki bu zavallı yaratığın ne demek istediğini hissediyorlardı - umutsuzluk içindeydi ve onlardan yardım dileniyordu, kendisini onlara kayıtsız şartsız teslim etmişti. Ve bir mucize gerçekleşti: Demirci yerdeki tahta kapağı açtı ve Bokan’a içeri girmesini işaret etti. O da kendisini bu karanlık delikten aşağı bıraktı. Ağaç dalları ve çalı çırpıdan oluşan bir yığının üstüne düşmüştü. Hemen yığının içine daldı, üzerini görünmeyecek şekilde örttü ve karmakarışık duygularla kımıldamadan yattı.

Bokan saklandığı yerde uzun süre bekledi. Kapana kısılmış bir hayvan kadar gergindi ve tüm dikkatini yukarıdan gelen seslere vermişti. Her an kapı açılabilir, kedi suratlı adam ile savaşçıları, ya da silahlı Yassı Burunlar belirebilirdi... Fakat bunların hiçbirisi olmadı. Demirci ve yamakları tekrar işlerine dönmüşlerdi. Bokan çekicinin çınlamalarını ve adamların çıplak ayaklarının seslerini duyuyordu. Bazen de konuşmaları geliyordu kulağına. Bir sefer işlerini yarıda kesip bağırarak birileriyle konuşmaya başladıklarında, askerlerin işlişe geldiklerini düşünmüştü. Kesinlikle onun peşinde

olmalıydılar... Fakat bir süre sonra konuşmalar kesildi ve çekiç tekrar çınlamaya başladı.

Saatler birbirini kovalıyor ve hiçbir şey olmuyordu. Sonunda yaklaşan ayak sesleri duyuldu ve kapı açıldı. Bodrumun zifiri karanlığı birden aydınlandı, birisi yanan bir meşaleyle aşağı bakıyor ve ağzından anlaşılmaz kelimeler çıkarıyordu. Boka ses çıkarmamaya gayret ederek dikkatle üzerindeki çalı çırpıyı kenara itti ve yukarıya baktı. Ansızın demircinin yukarıdan kendisine bakan yüzünü gördü ve korkuyla olduğu yerde sıçradı. Meşalenin titrek ateşi bu yüzün üzerine gölgeler düşürüyor ve onu birçok ruhun hükmetmeye çalıştığı bir şeytan maskesine çeviriyordu. Bu kadar çok yarattığı bir anda yansıtan ve kendini yalnızca bir şekle sokmak istemeyen bu suratı, Boka daha önce de görmüştü. Bu, ona nehirdeki yaşlı adamla ilk karşılaşmalarını hatırlatmıştı. Hatta bir an için karlar altında, toprağın derinliklerinde bulunan yeraltı evinde bulunduğunu ve üstüne eğilenin de ustası olduğunu düşündü. Bunların hepsi bir rüya, bir sınav mıydı? Uzun bir uykudan yeni mi uyanıyordu? Yoksa usta onu deniyor muydu?

Tam o sırada Boka kendisine işaret eden eli gördü. Çalı çırpı yığınının içinden yavaşça çıktı ve ayağa kalktı. El hâlâ yukarı gelmesi için ona işaret ediyordu. Tüm cesaretini topladı ve kapıya tırmanarak tekrar işliğe girdi. Ocaktaki ateş yanıp kül olmuştu. Demirci yamakları kaynayan bir kazanın yanında yerde oturmuş, meraklı gözlerle bekliyorlardı. Boka demircinin onlara içi dolu kâseler uzattığını ve onların da bu kâseleri sol elleriyle tuttıklarını, sağ ellerinde ise ince çubukların bulunduğunu gördü. Bu çubukları kuş gagaları gibi kâselere daldırıyor ve yemekten küçük bir lokma yakalayıp ağızlarına götürüyorlardı. Demirci bir kâse daha doldurdu ve Boka'ya uzattı. Bu, nazik bir yemek davetiydi. Boka çubukları geri çevirdi, fakat yemeği severek kabul etti ve kâseyi bir çırpıda boşalttı. Yemeğin tadı çok değişikti ama mideyi dolduruyordu ve bu kadarı da yeterliydi.

Yemek yerken adamların onu merakla izlediğini fark etti. Birbirlerini dürtükleyerek fısıldaşıyor ve gülerек onun hakkında komik yorumlar yapıyorlardı. Bokan rahatlamıştı. İçgüdüleri ona burada biraz da olsa güvende olduğunu söylüyordu.

Yemekten sonra bir süre daha sessizce bir arada oturdular, sonra demirci ayağa kalktı ve yerdeki kapıyı açtı. El kol hareketleriyle Bokan'ın tekrar odunluğa girmesi gerektiğini anlatmaya çalıştı. Bokan hiç itiraz etmeden adamın isteğini yerine getirdi.

Ertesi gün demirci onu iş yapmak üzere çağırdı. Artık gün boyunca odunlukta kalmasına gerek yoktu, istediği gibi etrafta dolaşıyor ve küçük işlerde yardımcı oluyordu. Gün geçtikçe yaptığı iş çoğalıyor ve çeşitleniyordu. Ateşi yakmak ve ateşle ilgilenmek onun görevlerinin önde gelenlerinden biriydi, çünkü bu konuda diğer yardımcılardan daha yetenekliydi. İşlikten asla dışarı çıkmıyor ve geceleri uyumak için güvenli sığınağına geri dönüyordu.

Demirci oldukça sessiz bir adamdı, pek fazla konuşmuyordu ve akıllı olmasının sebebi belki de buydu. Kısa bir süre içinde yeni hizmetkârının çok çalışkan ve öğrenmeye açık biri olduğunu fark etti. Bir atasözünün dediği gibi: "Eğer rüzgâr sana bir tohum tanesi getirirse, onu bahçene ekmemekle aptallık edersin." Bu atasözüne sadık kalarak yamaklarının yapmayı bir türlü beceremediği işleri ona veriyordu, hatta maşayı eline vererek ucundaki içten içe yanan ve sanki eriyip gidiverecekmiş gibi görünen demir parçasını ateşte çevirmesine bile izin veriyordu. Böylece Bokan demircilik zanaatını öğrenmeye başladı. Bir süre sonra demirci Bokan'ın çekici de almasına izin verdi ve onun maşanın ucundaki kızgın demiri dövüp şekillendirmesini seyretmeye başladı.

Çok geçmeden Bokan atlılarla yaşadığı kötü günleri unutmuştu. Artık keşfedeceği bir sürü yenilik vardı. Ateşin içinde Bokan tarafından canlandırılmayı bekleyen bir sürü sır gizliydi. Günler çabucak akıp gidiyordu; çünkü gerçekler Bokan'ı esir almış, aklını büyülemiş ve ona armağan olarak unutmayı sunmuştu. Ateşin ya-

nında diğçerleri gibi yarı çıplak duruyordu, yüzü terden sınıl sıklandı, teni ateşin etkisiyle kızarmış ve isten kapkara olmuştu. Her iki eliyle sanki kocaman bir davulun tokmağıymış gibi vuruyordu çekici kızgın demire. Gerçekten de çekikten yükselen çınlamalar, Bokan'ı kamçıl原因 bir müzik meydana getiriyor, işi zevkli bir dans şölenine dönüştürüyordu. Elindeki çekikle ateşin etrafında dans ediyor ve müziğın eşliğinde demire şekil veriyordu. Ve demir onun vuruşlarıyla şarkılar söylüyor, sesi işliğin içinde yankılanarak uzun süre kulaklarda çınılıyordu.

Birgün demirci dışarı çıktı ve Bokan ile diğçer yardımcılarına seslenerek, peşinden gelmelerini istedi. Herhalde bazı araçların temin edilmesi ya da üç kişinin taşıyamayacağı bir nesnenin getirilmesi söz konusuydu.

“Bırak burada kalayım” diye yalvardı Bokan ve yerdeki gizli sığınağına açılan kapıyı işaret etti, “burada kendimi emniyette hissediyorum, ama dışarıda öyle değil. Ben atlıların elinden kaçtım ve sanırım şu anda beni arıyorlardır. Şehirde yabancı olduğum için beni hemen tanırlar ve birisi beni görüp onlara bildirir ya da yakalayıp onların eline bırakırsa, hayatımdan olurum.”

Demirci bu sözleri anlamadıysa da, bir süre sonra onun endişeli ifadesinden ne demek istediğini tahmin etti. Yüzüne kumaz bir ifade vererek oradan ayrıldı ve kısa bir süre sonra elinde kahverengi büyük bir pelerin ve yassı bir hasır şapkaıyla geri döndü. Bokan'dan bunları giymesini istedi. Yamakların gülüşmeleri eşliğinde Bokan şehirde sık giyilen bu kılığa büründü. Tanınma tehlikesini ortadan tamamen kaldırmak için yüzünü isle kararttı, geniş kenarlı şapkanın altına gizlediği başını önüne eğerek üç adamın peşinden yürümeye başladı.

İşliğı bu şekilde terk edip evlerin avlularından geçtiler ve cad-

deye çıktılar. Bokan'ın kalbi yerinden fırlayacakmış gibi atıyordu. Akşam saatleri olduğu için cadde oldukça kalabalıktı. Etrafta tam bir karmaşa hüküm sürüyordu. İnsanlar bağırsıp çağırıyor, etraftan bir sürü ses yükseliyor, evlerin kapı ve pencerelerinden müzik sesleri dışarı taşıyordu. Tüm bu sesler kulağı sağır eden bir konser gibiydi. Buna rağmen Bokan şehrin içinde dolaşmanın zevkini çıkarıyordu. Cadde karanlık sayılabileceği için, kendini bir ölçüde güvende hissediyordu. Evlerin girişlerinde renkli fenerler asılıydı ama, etrafı aydınlatmakta pek bir işe yaramıyorlardı. Zaten bu itiş kakışın içinde insanlar yalnızca kendileriyle ilgileniyorlardı. Böylece Bokan geniş kenarlı şapkanın altından etrafı izleyebiliyor ve kendisine yabancı olan birçok şeyi inceleyebiliyordu.

Yanından geçtiği evlerden birinin bir aşevi olduğunu fark etti. Ocağın başındaki birkaç çocuk kapacak ve tencerelerin başında çeşitli işlerle meşgul oluyorlardı. Etrafında çubuklarla yemek yiyen insanlar oturuyordu. Yüksekçe bir tabure üzerine oturmuş olan bir müzisyen, bir yandan elindeki telli çalgıyı çalarken diğer yandan öylesine ince bir sesle şarkı söylüyordu ki, duyan onun bir kadın olduğunu düşünebilirdi. Mutfaktan nefis baharat ve taze yemek kokuları yükseliyordu. Müzisyenin yanında ise üzerlerine mavi önlükler giymiş olan çocuklar hoplayıp zıplıyor, ellerindeki ince Hint kamışına takılmış fenerleri sallayarak tekerlemeler söylüyorlardı.

Şehirdeki insanlar ateşi pek dikkatli kullanmıyorlardı. Taygadaki insanlardan daha müsrif ve özensizdiler. Ve yine tayga insanların göre daha az çekingen ve dışa dönüktüler. Kendilerini ifade ederken oldukça yüksek sesle konuşuyorlardı. Görünüşe göre iç dünyalarında pek az huzur buluyorlardı; çünkü kendilerinden başka her şeyle ilgileniyor gibiydiler. Caddelerdeki kargaşa, göç etmeye hazırlanan bir ren geyiği sürüsünü andırıyordu. Bu telaşlı insan kalabalığı, birbirine karışan aşırı sesler, kokular ve ışık yansımaları, Bokan'ı şaşkına çevirmişti. Tek başına bu caddede bulunmadığına ve yanında arkadaşları olduğuna sevindi. Karşılıklarına çıkan bir

öküz arabasına ve sırtında bir yığın kuş kafesi taşıyan bir adama yol vermek zorunda kaldılar. Karşılarından su kovaları taşıyan, çirkin köpeklerle dolaşan, sarhoş eden içkinin lezzetine kapılıp ölçüyü kaçıran ve caddelerde sallana sallana yürüyen yüzlerce insan geliyordu.

Bir köşede kalabalık bir insan grubuna rastladılar. Ortalarında gösteri yapan adamlardan biri elindeki birçok kâseyi çubukların üzerine yerleştiriyor, sonra da tümünü aynı anda yere düşürmeden çeviriyordu. Bir diğeri ise elindeki meşaleyi sanki ateşi yutacakmış gibi ağzına iyice yaklaştırıyor, sonra da ağzından alev püskürtüyor ve bu şekilde seyircileri eğlendiriyordu. Demirci ve yamakları bu ilginç gösterileri izlediler. Bokan çevresine baktığı zaman boy pos olarak, yüz şekli ve kılık kıyafet olarak Wu-Yen'e tıpatıp benzeyen birçok kız gördü. Bokan içinde bir korkunun yükseldiğini hissetti, fakat onlara bakıp da aralarındaki farkları görünce tekrar sakinleşti. Yassı Burunlar'ın tümü ilk bakışta aynı görünüyorlar, fakat ikinci, üçüncü ve dördüncü bakışta onları birbirlerinden ayıran özellikler göze çarpıyordu. Bu kızların bazıları oldukça çekici ve zarıftı, ama hiçbiri Sungari kadar güzel değildi.

Akrobatların gösterileri bitip kalabalık dağılmaya başladığı zaman, onlar da yollarına devam ettiler. Demirci gitmek istediği yere ulaşmış olmalıydı; çünkü değerli kumaşlardan yapılmış giysilere bürünmüş iriyarı bir adamın onları beklediği bir evin önüne ulaşmışlardı. Kısa bir selamlaşmadan sonra bahçe kapısını açıp onları avluya aldı. Meşalenin ışığında Bokan dört tekerlekli bir araba gördü. Bu araba atlıların arabalarından çok daha zengindi, kibar bir şekilde döşenmiş ve süslenmişti. Ön tekerleklerin dingili kırıldığı için, araba ancak büyük bir güç sarf edilerek yerinden kımıldatılabiliyordu.

Bokan ve diğer iki yamak, deri kayışlar yardımıyla kendilerini arabanın önüne bağladılar. Demirci de arabanın arkasından itmek suretiyle onlara yardımcı oluyordu. Araba çatırdayarak hare-

kete geçti. Büyük zorluklar ile bir süre sonra işlişe ulaştıkları zaman, tümü de terden sıırıslıklam olmuştu. Demircinin talimatıyla arabayı avlunun arka tarafına kadar çektiler ve meşalelerin ışığında o gece kırık olan dingili söktüler. Onu tamir etmek ve sonsuza kadar dayanıklı kalması için demir parçalarıyla sağlamlaştırmak ertesi günün işiydi.

Araba tamir edilip kolayca ve tekerleklerden ses gelmeden hareket etmeye hazır olduğunda, yamaklardan biri zengin adama haber vermeye gitti. Bir süre sonra atlar ve hizmetkârlarla geri döndü. Atlar arabaya koşuldu ve araba zarif bir edayla evin avlusunu terk etti.

Bokan'ın işliğin dışına çıkmasını gerektiren ilk ve son olay bu olmuştu. Bunun dışında bir daha şehre gitmek zorunda kalmadı. Bütün gün işlikte kalıp ateşin başında kızgın demiri dövüyor ve ona şekil veriyordu. Ona göre yeterince iş vardı; o da bu işleri özenle ve severek yapıyordu. Bozkır atlılarının yanında kaldığı zamanlar giderek zihninde yok oluyordu. Bokan, kendisini çok iyi ve mutlu hissetmeye başlamıştı.

Kısacası her şey yolunda gidiyordu, ta ki o geceye kadar. Çığlık sesleri Bokan'ın sıçrayarak uyanmasına neden oldu. Her zaman olduğu gibi, o gece de bodrumdaki odunlukta yatıyordu. Nefesini tutarak karanlıktan gelen sesleri dinledi. Bir sürü telaşlı sesler ve gürültüler duyuyordu. Koşuşturmalar ve gürültüler yaklaştıkça, Bokan odunların daha da altına giriyordu. Kalbi yerinden fırlayacak gibiydi. Kaçışan insanların telaşlı ayak sesleri giderek yaklaştı, sonunda da tam üstündê çarpışan silah sesleri ve çığlıklar duydu.

Bu bir atlı, diye düşündü Bokan, o vahşi bozkır atlıları yine sefere çıktılar ve tahta surları aşırp şehre saldırdılar. Şimdi de Yassı

Burunlar'ı katlediyorlar... Çılgın gibi atan bir kalple, yukarıdan gelen seslere kulak kabarttı.

İşlikten gelen seslere göre, her şey yıkılıp dökülüyor olmalıydı. Yerdeki kapının üstüne ağır bir şey düştü ve öylece kaldı.

Atlara binmiş hayalet ordu hızla ilerliyor... Bozkırın üstünde gölgelerden oluşan koyu bir duvar tehlikeli bir şekilde yol alıyor. Sessizce. Belli ki kötülüğe gebe... Ay ışığında atların kemik çöçerleri ve iskeletleri hayal meyal seçiliyor; hatta atlıların kendileri bile. Ateş gibi gözlerle kurbanlarını arayan soluk birer şekil. Nehre ve halkının her şeyden habersiz uyumakta olduğu şehre gitgide yaklaşıyorlar; her geçen saatle birlikte tehlike büyüyor. Çok başlı ifrit Şagram acımasızca ve vahşice gülüyor, kana susamış bir şekilde diş biliyor. Kurumuş insan derisinden oluşan bayrağı soğuk bir alev olarak rüzgârda dalgalanıyor...

Bu karanlık dalgayı ise, cıten ve kemikten oluşan binlerce bozkır atlısı takip ediyor. Atlarının nalları yere vurdukça yer sarsılıyor ve şehre şimşekler çaktıran korkunç bir fırtına yaklaşıyor. Buz gibi soğuk kuzey rüzgârının şiddeti artıyor ve onlarla alay edercesine ilkbahar bulutlarını dağıtıp evlerin tahta çatılarını yerinden oynatıyor.

Ve bu kötülük kasırgası ovaya yayılıyor. Hayalet ordusu ilk savunma duvarına yaklaşıyor ve onu hızla yerle bir ediyor. Yassı Burunlar'ın askerleri üzerine bir ok bulutu yağıyor ve her biri sessizce olduğu yere yıkılıyor. Atlılar köprüden geçip huzur içinde uyuyan pazar yerine hücum ediyorlar. Yurtlar atların nalları altında yerle bir olurken, yanan oklar tarafından vurulan küçük köy tuşmaya başlıyor. Bir süre sonra her yer yanmaya başlıyor.

Her yönden kuşatılmış olan şehrin askerleri telaşla bir o yana, bir bu yana koşuyor. Şehrin içine de yanan oklar düşüyor, Tahta

surlara halatlar atılıyor, merdivenler dikiliyor ve yabancı askerler önlerine çıkan engelleri aşarak şehre akın ediyor. Savaşmaktaki ustalıklarını, önlerine çıkan her şeyi katletmekle gösteriyorlar. Şehrin ana kapısını bekleyen askerler düşüyor, Yassı Burunlar batı kapısından kaçmaya başlıyor... Savunma çemberi kırılıyor, her yanı bir anda alevler sarıyor, kapılar sanki hayalet elleri tarafından açılıyor... Atlılar şehrin içindeler artık, evlere yanan meşaleler atarak gümbür gümbür ilerliyorlar. Ve şehir halkının kulaklarında avına saldıran bir kartalın acı çığlığı çınlıyor. İnsanlar merhametsizce uykularından kaldırılıp evlerinden kovalanıyor. Caddelerde, tahta surların üzerinde, her yerde askerler savaşıyor. Fakat saldırının şiddeti tekrar ciddi bir savunma zinciri kurmaya imkân bırakmıyor. Askerler aceleyle kurulan barikatın arkasına geçiyor ve kamış mızraklarını kendilerine yabancı atılara yöneltiyorlar. Fakat atılar barikatı uçarcasına kolaylıkla aşılıyor. Alev alev yanan oklar vızıldaarak havada uçuyor ve insanların etlerine saplanıyor, kanlı kılıçlar birbirleriyle çarpışıyor...

Beyaz hayaletler ise bu kargaşanın içinde sessizce yerlerini alıyor ve kimseye görünmeden ilerliyorlar. Liderleri Şagram ise, adının hakkını tam olarak veriyor. Kahkahalar atarak dört bir yanda geziniyor ve bu kana susamış çirkin kahkahayı, yalnızca öldürücü bir darbe alanlar duyabiliyor. Bir asker düşerken anlaşılmasız bir yüz ifadesiyle onu işaret ediyor ve bağırarak diğerlerini uyarmak istiyor, fakat çığlığı kan gölünün içinde boğuluyor...

Bozkır atlıları emirler ve doğaları gereği işlerini eksiksiz yerine getiriyor: kimseyi sağ bırakmıyorlar, ilerleyip öldürüyor, öldürüp ilerliyorlar, savaş naraları çok sesli bir şarkıya, avının peşine düşmüş bir kartalın şarkısına dönüşüyor. En öndeki askerler sonunda bir sürü kubbesi olan tapınağa ulaşıyorlar. Önlerini kesen rahipler, sopalar ve odunlarla tapınağın girişini korumaya çalışıyorlar. Fakat ölümü göze alıp en değerli olanı savunmak için direnmeleri kâr etmiyor. Atlılar onların cesetlerini çiğneyerek kutsal

avluyu istila ediyor, tapınağın hazinelerini yağmalamak için eyerlerinden iniyorlar. Bir alay mızraklı asker meydandan geçip rahiplere yardıma koşuyor, fakat telaşlarından başka atlılar tarafından kovalandıklarının farkına varmıyorlar. Her yandan sarılmış olmalarına rağmen düşmanın merhamet göstermeyeceğini bildikleri için, çaresizce kendilerini savunmaya çalışıyorlar. Bu şekilde onlardan ve caddedeki diğer insanlardan bir tanesi bile sağ bırakılmıyor. Evler tek tek aranıyor, ganimetler caddelere fırlatılıyor ve bu vahşi ordunun önüne çıkan herkes katlediliyor. Şagram sel gibi akan kandan sarhoş bir halde gülerken, atlılar da aynı şekilde zafer çığılıkları atıyorlar. Erkek, kadın, çocuk demeden büyük bir zevkle bir sürü insanı katlediyorlar. Bu şehir düşmeli ve kimse sağ kalmamalı. Caddelerdeki direnme yavaş yavaş zayıfladığından ve sonra tamamen kırıldığından dolayı, savaşçılar iyice kendilerinden geçiyorlar. Karşılıklarına çıkan kadınlara çocuklarının yanında tecavüz ediyorlar. Mal, mülk etrafa saçılmış bir vaziyette sokaklarda, bunların arasında ise gırtlakları kesilmiş ve kafaları ezilmiş aile fertleri yatıyor. Şehir tek vücut halinde bir yaraya, yanan bir acıya dönüşüyor. Buna rağmen istilacıların hırsı dinmek bilmiyor.

Suluk hayalet atlıları ise, cehennem ateşi içinde kaybolan şehirde büyük bir hırsla hâlâ yaşayan insanları arıyorlar. İskelet atların sırtlarından eğilip havayı koklayarak, kokusu şehirdekilere benzemeyen birini, üzerinde tayga toprakları kokusu olan birinin izini bulmaya çalışıyorlar... Bir zamanlar cayır cayır yanan ve panik içinde kaçışan hayvanların bulunduğu ormandaki yangın fırtınasında yaptıkları gibi, Bokan'ın saklandığı yeri arıyorlar...

“O burada bir yerde olmalı” diye fısıldıyor Şagram hırsıyla, “çok iyi bir yerde gizleniyor, ama onu bulacağım.” Soluk renkli iskelet atı sessizce kişneyip şaha kalkıyor ve hızla koşmaya başlıyor. Alevler içindeki tapınağın yanından geçerek, korku dolu çığılıklar atarak kaçışan insanlarla dolu şehrin içinde dolaşılıyor. Şagram'ın atının ayağının bastığı her yer kurumuş ot gibi sararıp soluyor.

Şehrin üstünde nefret yüklü öldürücü bulutlarla birlikte, kartalın çığılığı dolaşiyor. Şagram merhamet nedir bilmiyor ve bu yönüyle bozkırların savaşçılarına örnek teşkil ediyor. Yassı Burunlar'ın en sonuncusunu da katletmeden huzur bulamayacaklar. Bu her zaman böyleydi ve her zaman da sonsuza dek böyle olacak...

Bokan yangının kokusunu almıştı. İşlikteki ocağın dumanından çok farklı bir kokuydu bu, havadaki duman ve ısı gittikçe artıyordu. Tıpkı taygadaki büyük yangın gibi... Bokan ansızın büyük yangında saklandığı mağarada bulunduğunu düşünmeye başladı. İçgüdüsel olarak eliyle yavru kurdu, Uss'u aradı ve ona seslendi. Ama eline yalnızca sert ve köşeli odunlar geldi. Birden bir odun yığınının üstünde yattığı ve kurbanlık hayvan gibi beklediği bilincine ulaştı.

Hemen ayağa fırladı. Tüm kaslarını yırtılacak derecede gerek, üstündeki kapağı açmaya çalıştı. Sonunda kapağa omzuyla dayandı. Kapak aralandı ve ağır bir şeyi zorla kenara iterek, kendini o hapishaneden kurtardı. Demir ocağındaki ateş kordan ibaretti, fakat onun ışığı bile yerde bir sürü insanın yattığını görmesi için yeterliydi. Bunlardan biri demirciydi. Başı alnından burnuna kadar yarılmıştı. Koca bir kan gölünün içinde yatıyordu ve ölü gözlerinden hâlâ korku okunuyordu.

Bu manzara karşısında Bokan'ın midesi bulandı ve hemen oradan ayrılmak için açık kapıya koştu. Dışarıdan kulağına birtakım gürültüler geliyordu. Her taraf ateşler içindeydi, insanlar savaşıyordu, bir sürü at gecenin içinde koşuşturuyordu ve en kötüsü - kartalın çığılığı kulaklarını çınlatıyordu. Kana susamış gırtlaklardan çıkan kısık, fakat çok sesli bir çığılık. Han'ın savaşçıları gecenin karanlığından faydalanarak şehre girmişlerdi ve önlerine çıkan tüm canlıları katlediyorlardı. Kopkoyu bir dalga gibi yaklaşmış ve birden şehrin tüm caddelerini basmışlardı. Şimdi ne olacağını Bo-

kan çok iyi biliyordu. Daha önce gördüğü beyaz yurtlu köydeki gibi, kimseyi sağ bırakmayacaktı. Ganimet elde etmek istiyorlardı, ama önce bütün düşmanlar ve tanıklar ölmeliydi. Bokan evin avlusundan geçip duvardan duvara tırmandı ve aniden kendisini bir sokakta buldu. Burası da yanıyordu, yerlerde cesetler yatıyordu ve havada ölüm kokuyordu. Karanlıkta kalan evlerin duvarlarına yaslanarak ilerledi ve atlıların geldiğini duyduğunda bir bahçe girişine saklandı. Atlılar hızla geçip gidene kadar sessizce bekledi.

Artık bir tek seçeneği vardı; o da kendi hayatını kurtarmaktı. Bokan hızla fırladı ve koşarak sokağın sonundaki şehir kapısına açılan köprüye ulaştı. Atlılar bu kapıyı da tutmuşlardı, bu yüzden duvara doğru yöneldi ve dar bir merdivenden tahta parmaklıklara tırmandı. Sonra da hiç düşünmeden karanlığın içine doğru atladı. Henüz havadayken ardından soluk bir gölgenin geldiğini görür gibi oldu. Kulağına alaylı bir çığlık mı gelmişti? Hemen yanı başından iskelete benzer bir atın uçtuğunu ve üzerindeki korkunç yaratığın ay ışığında parlayan soğuk silahını ona doğru kaldırdığını gördü. Silah sırtına indiği anda vücudunda aşağıya doğru yakıcı bir acının ilerlediğini hissetti. Bu ani acı o kadar şiddetliydi ki, bir an için Bokan'ı soluksuz bıraktı.

Bokan sonu olmayan karanlık bir gecenin içinde uçuyordu. Bilinmeyene doğru atlarken, elleri bilinçsiz olarak tutunabileceği bir şeyi kavramıştı. Neredeyse hissedilmeyecek kadar ince ve ipeksi bir saçtı bu, ren geyiklerinin anası olan kadının saçı! Bu saçtan güç alarak korkunç acılarına rağmen gecenin içinde ilerledi, ta ki neresi olduğunu bilmediği bir yere gelinceye kadar. Ansızın suya çarpıp derinlere indi. Soğuk su onu rahatlatıp acılarının bir kısmını dindirdiyse de, yine de büyük kısmı hâlâ vücudunu yakıp kavuruyordu, Bokan güçlükle hareket edebiliyordu. Yüzerek hendeğin karşısına geçti, toprak tümsekleri aştı ve ırmağa doğru koştu.

İрмаğa varır varmaz tekrar suya atladı. Arkasından sesler geldiğini duyunca derinlere dalarak çok hızlı bir şekilde yüzmeye baş-

ladı. Tekrar karaya çıktığında bir kurt gibi gecenin içine doğru koşmaya başladı. İçgüdülerine kulak verip kaçacağı yer olarak dağları seçti ve onlara ulaştığında hızını azalttı. Yavaş yavaş tepelere tırmanmaya başladı ve yeterince yükseğe çıktığını düşündüğü zaman, ilk kez dönüp arkasına baktı. İki ırmak arasındaki yanan şehrin alevleriyle aydınlanan geniş ve düz bir ova görüyordu karşısında. Gözlerinde gürül gürül alevler, kulaklarında kartal çığlığı...

Gördüğü bu manzara o kadar tüyler ürperticiydi ki, uzun süre bakışlarını yanan şehirden alamadı. Donup kalmış gibi öylece oturuyor ve aşağıdaki korkunç sahneyi izliyordu. “Güneyde cehennem var, orada cadılar yaşar” diye ustasının sözlerini fısıldadı. Ama aklı ona bunun böyle olmadığını söylüyordu. Burada cadılar yoktu, kötülük için çalışanlar dışı şeytanlar değildi; tam aksine, etten ve kemikten insanlardı bunu yapanlar, öldürme isteğiyle yanıp tutuşan ve savaştaki hünerlerini sergileyen adamlar. Kartalın çığlığı, bir erkek sesiydi. Ateş, demir, silahlar - tüm bunlar erkekçeydi ve aynı zamanda da ölümün habercisiydi.

Bokan o an erkeksi gücü karşı konulmaz bir şekilde ve tam anlamıyla kavradı. Ve -adeta dengeyi kurmak istercesine- kendini dışı karanlığın kucağına bıraktı. Elleriyle yüzünü kapatmış, hıçkırık hıçkırık ağlıyordu. Aşağıdaki şehrin tüm acılarını hissediyordu içinde. Bu dayanılmaz acılar gırtlaklarını düğümlüyordu. Bokan'ın içi bulandı ve kustu. O artık sarsılan bir et yığınının başka bir şey değildi.

Yardıma en fazla ihtiyacının olduğu bu anda, gecenin ortasında gözlerinin önünde sıcak bir ışık, ışığın içinde de bir kızın hayali belirdi. “Sungari” diye fısıldadı, “Sungari...” Nasıl olmuştu da onun sevgisini unutabilmişti...

Şiddetli bir acı dalgası vücudunu sarınca yerdeki toprağı sıkıca tuttu. Bu şekilde, aklını neredeyse sonsuza dek yitirmek üzere olduğunun bilinciyle bir çocuk gibi ağlayarak, uzun bir süre olduğu yerde yattı. Yaralıydı ve hayatından endişe ediyordu.

Ansızın sonsuz uzaklıklardan gelen tanıdık bir kıpırtı hissetti: Yanında bir canlı vardı, kürklü ve sıcak nefesi olan bir varlık. Hızlı hızlı nefes alışını duydu, yüzünde soğuk bir burun ve ıslak bir dil hissetti. Yüzü yalandıkça yavaş yavaş şuuru yerine geliyordu...

“Uss” diye fısıldadı büyük bir sevinçle. “Uss, benim sevgili arkadaşım, geldiğin için sana minnettarım.” Gri bir kurt duruyordu yanında. Kurt kafasını yanan şehre çevirdiğinde gözlerinde ateşin yansıması parladı. Hayvan başını yukarı kaldırdı ve gırtlığından tehdit dolu bir hırıltı yükseldi.

Dördüncü Bölüm

AYI KARDEŞ

Sungari. Bokan, kızın aşkıyla cayır cayır yanıyor ve bu yangın tüm yaz boyunca hiç sönmeyecek...

Bokan dağ yamaçları boyunca sürekli doğu yönüne, doğan güneşe doğru, bir hayaldeymiş gibi ilerliyor. Kuş uçmaz kervan geçmez bir bölgeden geçiyor, bitkiler, kökler, mantarlar ve böğürtlenlerle besleniyor. Fakat artık kendini yalnız hissetmiyor, yanında sadık dostu Uss var. Uss'un tüyleri biraz daha ağarmış ve birbirine girmiş, ama bunun dışında o bildiği eski kurt. Acaba bunca zamandır nerelerdeydi? Bataklıktan ve bozkırdan geçen o uzun yol boyunca nasıl olup da izini kaybetmemişti? Bokan sürekli kendi kendine onun büyük nehri nasıl aştığını düşünüyor... Acaba kışa kadar bekleyip, o tehlikeli buz tabakasının üstünden yürüyerek mi geçmişti? Bokan bu hayvana gönülden bağlı. Onunla ava çıkıyor, avını onunla paylaşıyor ve onunla bir insanla konuşur gibi konuşuyor. Her seferinde kurt kafasını yana yatırıp zeki gözlerle onu dinliyor. O insanın her sözünü, her hareketini anlıyor; sessiz bir hırlama ya da mızıldanmayla ona karşılık veriyor. Geceleri koyun koyuna yatarak birbirlerini ısıtıyorlar, bu şekilde uyudukları zaman Bokan çok derin ve deliksiz uyuyor. Dostuna sonuna kadar güvenebileceğini biliyor, çünkü kurtların duyuları asla uyumaz. En küçük bir sesi bile algılayıp yaklaşan hayvanları daha görmeden fark ederler, hiçbir kokuyu kaçırmazlar ve üstelik hava değişimlerini de önceden anlarlar.

Bokan'ın sırtına uzun süredir kenetlenmiş olan ağrı yavaş yavaş azalmaya başlıyor, ama yine de tamamen yok olmuyor. Bokan

onu vuran şeyin bir hayalet kılıcı olduğunu biliyor. Bu kuvvetli darbeden bilinmeyen bir karanlığa atlama cesareti göstermesi sayesinde fazla derin bir yara almadan kurtulabildiğinin farkında. Neyse ki yara çok derin değil. Fakat yaşamı o anda gerçekten ince bir pamuk ipliğine bağlıydı, bu yüzden her gün onu kurtaran ren ge-yiklerinin anasına teşekkür ediyor. Dağın içinde ona hediye ettikleri o görünmez saçlar, o yaşam iplikleri onun atlamasını sağladı. Her şeyin anası olan o yüce yardımcı ruh, koruma altına aldığı gözdesini en kötü sondan korudu. Bu gerçeği Bokan hayatı boyunca unutmayacak. Belki de gri dostunu ona yollayan ve sağ salim ona ulaşmasını sağlayarak iki arkadaşını tekrar bir araya getiren de yine oydu...

Bokan fırsat buldukça onun için ateş yakıp, bazı özel taşlara onlar için kurban ettiği hayvanları bırakıyor. Bu kurbanları kendi için almadığı takdirde, diğer hayvanlar bundan faydalanabilirler. Bu hayvanlar ise ona minnettar kalarak bu iyiliğini unutmayacak, daha sonra dağlarda yolculuk eden bir insanın onun için kurbanlar bıraktığını o ulu anaya anlatacaklar.

Ve Bokan bir şeyi daha çok belirgin hissediyor: Uss yanına geldiğinden beri karanlık güçler pençelerini artık ona uzatmaya cesaret edemiyorlar. Hâlâ peşinde oldukları ise kesin, bunu bazı ufak tefek şeylerden anlayabiliyor: Değişik şekillerde eğilmiş kamışlar, bilmediği bazı ayak izleri, bazen rüzgârın kulağına taşıdığı bir fısıltı, ama ona yaklaşacak cesareti asla bulamıyorlar kendilerinde. Kurt etrafına sanki onu kötü güçlerden koruyan bir güç alanı yayıyor ve onlar bunu geçemiyorlar. Nehirdeki yaşlı adam, kurdun kürküne bir çeşit büyü yapmış olmalı. Bokan sık sık ustasını ve onun kehanetlerini düşünüyor. Bir şaman olmamak için neden bu kadar direnmişti ve nasıl sık sık bunu untabilmişti: Balıkçıların köyünde, bozkır atlılarının yanında ve en çok da, büyük bir hevesle demirci yamaklığı yaptığı Yassı Burun şehrinde. Şimdi ise kimsele-rin bulunmadığı dağları mesken tutup şimdiye kadar tanımadığı,

bilmediği ama her gün biraz daha anlamaya başladığı şeylerle uğraşiyor...

Bokan bu konuda fazla kafa yormuyor. Dağların çetin koşullar içinde geçen hayatı onu bunları yapmaya ve yeni şeyler keşfetmeye zorluyor. Bu oldukça olağan; doğayla ve onun her türlü uzantısıyla konuşmak, adeta bir zorunluluk haline geliyor. Yolu, izi olmayan vahşi tabiatın içinde ilerlese de, sihirli bir yolu takip ediyor adeta. Kafasını yormadan ayaklarının onu götürdüğü yere gidiyor, düşünceleri hafifliyor, neredeyse uçuyorlar...

Birgün bir tepenin üstünde bulunan bir düzlüğe ayak basıyor. Çıplak kayalar ortalığa saçılmış. Önce bunun iklimin bir oyunu olduğunu düşünüyor, fakat sonra bu kaya parçalarının oraya belli bir düzen içinde yerleştirilmiş olduğunu fark ediyor. Bir çember halinde yerleştirilmişler ve oturup dinlenmeye uygunlar. Bazıları ise küçük yığınlar halinde üst üste konmuş. Güneş gökyüzünde yükselmeye ve gölgeler yavaş yavaş çekilmeye başladığı zaman ise, taşlardaki desenleri ve işaretleri görüyor.

Bokan bir taşın diğerine gidip resimleri inceliyor. Dallı budaklı bir ağaca benzeyen kocaman boynuzlu geyikler - hiç kuşku yok ki bu bir Malu. Fakat başka resimler de var: Dağ keçileri ve oğlaklar, köpekler, tilkiler ve kurtlar, hilâl boynuzlu sığırlar, kuşlar, yaban kedileri ve atlar. Kayaların üzerine oyulmuş olan bu resimler çoktan yıpranıp silinmeye yüz tutmuş... Bu resimler çok eski zamanlara ait olmalı, Bokan daha önce bunlara benzer şekiller gördüğünü hatırlayamıyor. Garip olan şey ise bu resimlerin ona tanıdık gelmesi ve içinde eski arkadaşlarla karşılaşmış gibi duygular uyandırması.

Uss oyulmuş taşları merakla kokluyor, ama tabiatı gereği her zaman yaptığı gibi onları idrarıyla işaretlemiyor. Belki o da burasının özel bir yer olduğunu ve belli bir anlam taşıdığını anlıyor. İnsanlar ve kurtlar için kutsal bir yer...

Yamacın biraz daha yukarılarında Bokan hayvan tuzaklarının,

silahların, hatta ok ve yay kullanan insanların resimlerini buluyor. Resimlerde boynuzlu garip miğferler takmış ve süslü püslü elbiseler giymiş dev gibi insanlar var. Bir şeye işaret eder gibi kollarını yukarı doğru kaldırmışlar. Açık avuçlarıyla bulutlara dokunmak ister gibi ellerini gökyüzüne uzatmışlar...

Bu resimli taşların biraz daha yukarısında hiç rüzgâr bulunmayan bir alana geliyor. Yaprak bile kıvıldamıyor burada. Kayalıklar nal biçiminde dizilerek korunaklı bir sığınak oluşturmuşlar. İçindeki toprak hiç şüphe yok ki bir insan tarafından düzeltilmiş. Bu kayadan duvar ise baştan sona resimlerle kaplanmış: Garip şekilli hayvanlar, yüzleri maskeli, başları miğferli, üzerlerinde değerli elbiseler bulunan devasa insan figürleri. Nehirdeki ustası, ilk çağlardaki atalarını, o eski büyük şamanları buna benzer bir şekilde tarif etmişti.

Ve şimdi Bokan bu şamanların sembollerini, gücün işaretlerini görüyor: Davullar ve tüy taçlar, hayat ağacı ve merdiveni. Merdiven kayanın yuvarlak kenarına kadar yükseldiği için, onun basamaklarını takip etmek isteyen kişi sonunda kaçınılmaz bir şekilde uçmalı.

Bokan yerden biraz toprak alıp tükürüğüyle ıslatıyor ve çamur haline getiriyor. Sonra da resimleri belirginleştirmek için bu çamuru kayaların üzerine sürüyor. Resimleri belirginleştirme işlemini yavaşça ve saygıyla gerçekleştiriyor, onlara yaratıcılarının kazandırdığı o güzelliği bozmak istemiyor. Bokan ellerinin uzanabildiği kadarıyla tüm kayayı kızıl toprakla süsleyip güzelleştirmeye başlıyor. Güneş gökyüzünde doruğa ulaştığı zaman iş, merdivenin üst kısımlarına kadar tamamlanıyor. Bokan taş duvarın karşısına oturup memnuniyetle eserini seyrediyor. Bütün resimler sanki canlıymış gibi ortaya çıkmıştı, sadece merdivensiz ulaşamayacak kadar yüksekte olanların dışında. Merdiven...

Bokan biraz siyah böğürtlen toplayarak çiğniyor ve içindeki yardımcı ruhları çağırıyor. Yardımcı ruhlar onu güçlükle hatırlaya-

biliyormuş gibi tereddüt içinde geliyor ve onun ruhunu serbest bırakıp uçacak kadar hafif olmasını sağlıyorlar. Bokan'ın vücudu hâlâ taşın üstünde oturuyor, ama ruhu kaya duvarın kenarından yukarı süzülüyor. On iki basamağı tırmanıyor; tıpkı bir zamanlar nehirdaki yaşlı adamın evinde, büyük davul eşliğinde atalarının ruhlarıyla konuştuğu zamanlarda olduğu gibi. Sonunda üzerinde durulamayacak kadar yuvarlak olduğu için insanı uçmaya zorlayan kayaya ulaşıyor. Bokan'ın ruhu zarif ve yumuşak hareketlerle mavi gökyüzüne doğru yükseliyor. Şimdi bütün çevreyi alabildiğince görebiliyor. Birçoğu karla kaplı sıra sıra dağlar, yemyeşil ovalar, pırıl pırıl akarsular... Toprak, buruşuk derili devasa, asırlık bir hayvan. Uyuyor ve denizin başladığı sınıra kadar uzanıyor. Deniz ise karadan çok daha engin ve sınırsız. Suyu, toprağı ve havayı algılıyor, bu maddelerin koynunda kendisini evindeymiş gibi hissediyor. Kendisi ise bir kıvılcım gibi havada süzülüyor. O, ateşin ta kendisi. İçinde bir yangının başladığını hissediyor. Bu daha bir başlangıç: Ustasının söz ettiği alev içinde gürlüyor, yaşam ateşi...

Bu hayallerden çok sonra kendisini tekrar dağ yamaçlarında yürürken buluyor. Yürüyüşü hafif ve yumuşak, toprağa basmaktan ziyade uçar gibi. Artık zaman akıyor, yaz sonsuza dek sürecek sanki, sonra sonbahar, sonra yaklaşan kış...

Kuru bir su yatağından yükselen çakıl taşlarından oluşan basamaklar yükseliyor önünde. Karla kaplı dağ yamaçları güneşin altında pırıl pırıl parlıyor. Buzullar, çakıl yığınları ve renkli taşlar. Beyaz buz çizgileriyle kesilen donuk renkli bir dağ deresi. Sürekli çağlayan bir şelale. Taşların ve yosunların arasından onu izleyen narin dağ tavşanlarının kulak çınlatan ısıkları. Gölün kıyısında dağ keçilerinin ayak izleri, yosun kaplamış çakıl taşları, üstünde soluk renkli odunların bulunduğu kumsal. Dağların yan tarafında kızıl-kahve lekeler, bitki örtüleri ve güçlü kokan bodur çalılıklar. Kaya parçalarıyla korunan kıpırtısız bir çimenlik. Bokan büyük bir taşın üzerine sırt üstü uzanıyor ve uykulu gözlerle güneşin tadını

çıkartıyor. Dağların kıvrım ve çizgileri, bembeyaz karlarla daha belirgin bir hal almış. Rüzgâr bulutları yol yol dağıtmış. Gökyüzünde bir çift karga döne döne yükseliyor. Karaçamlar henüz yeşil ya da sarı. Yukarılara çıktıkça ağaçlar seyreliyor ve sonunda gri renkli kayalar yükseliyor. Daha da yukarılarda, dağ keçilerinin yavrularıyla oynadığı yerlerde, ginseng bitkisi yetişiyor...

Tüm bunlar Bokan'a hiç de yabancı gelmiyor; daha önce tüm bunları yaşadığını biliyor, fakat ne zaman ve hangi şartlar altında olduğunu hatırlayamıyor. Bu tekrardan garip bir şekilde etkilenecek, ama yine de tüm duyularını çalıştırıp her ayrıntıyı algılayarak, dağların tepesine doğru yükseliyor. Ginseng! Bu bitkinin nasıl göründüğünü ve içinde yardımcı ruhların oturduğu köklerin nasıl olması gerektiğini biliyordu. Keçi yolunu takip ederek yukarılara tırmandı; yeşil, mavi ve beyaz renkli donmuş su birikintileriyle kaplı yaylaları aşip turkuvaz renkli göle ulaştı. Orada, kahverengi yosun kaplı yamaçlarda ginseng yetişiyor. Bokan topraktan bıçağıyla üç tane kök çıkartıyor ve onları temizleyip ilaç kesesinin içine koyuyor. Bunu yaparken de ne diyeceğini çok iyi biliyor, doğru sözler ağzından sanki kendiliğinden dökülüyor: "Bu bitkinin içinde yaşayan ulu ruhlar! Bütün ümidim ve alçakgönüllülüğümle çağırıyorum sizleri: Benimle dağ insanların yaşadığı o vadiye inin. O insanların yardımınıza ihtiyaçları var, yardımınızı onlardan esirgemeyin! Benimle vadiye inin, çünkü ben bir elçiyim."

Ansızın basturan kar fırtınasıyla birlikte Bokan buz tutmuş ırmağın kıyısına yerleşmiş olan dağ insanların bulunduğu vadiye iniyor. Daha önce yaşadığı her şey tekrarlanıyor şimdi: O kulübeye giriyor; aç ve yorgun insanlar, beklenti dolu gözlerle ona bakıyor... Birçoğu soğuktan ve halsizlikten hasta düşmüş. Birer birer hepsinin yüzünü inceliyor ve onları tekrar tanıyor - ateşin yanında oturan ve ara sıra soğuktan uyuşmuş ellerini alevlere uzatarak ısıtmaya çalışan suskun yaşlı adam, kulübeye bir avuç dolusu kar getiren sert yüzlü sıska kadın, sessizce çubuklarını tütüren adamlar, bacağı kırık hamile kadın, elini yaralamış oğlan çocuğu...

Onları tedavi etmek için daha önce içine kurtpençesi, kayın reçenesi, Malu boynuzundan elde ettiği tozu ve kurutulmuş böğürtlenler ve çeşitli bitkiler attığı şifalı çayı ağzına dolduruyor. Sonra yanaklarını şişirip dudaklarını büzüyor ve ağzındaki sıvıyı insanların yüzlerine püskürtüyor. İnsanlar gözlerini yumuyor ve Bokan'ın bunu yapmasına ses çıkarmadan izin veriyorlar. Biliyorlar ki Bokan sırf kendileri için soğuk dağları aşmış geldi ve içinde yardımcı ruhların barındığı ginseng bitkisini getirdi. Şimdi bu ruhlar onlarla birlikte ateşin etrafında oturuyor ve güçlerini koruyucu bir örtü gibi onların üstüne geriyorlar. Bokan onlarla birlikte kaldığı sürece, ruhlar da kalacaklar. Bokan'ın şarkısı insanların ruhunu ısıtıyor. Şarkısında uyuklayan yaşlı adamdan, hamile kadından, sert ifadeli sıksa kadından, artık çok ender gülebilen genç avcılardan söz ediyor. Ve insanlar kendilerine ninni gibi gelen bu şarkıdan sonra, ayıldıklarında içlerine mucizevi bir şekilde güç aktığını hissediyorlar. Yaşamak için güç ve kaderi yenmek için yeniden bir istek doğuyor içlerine.

Bokan çocuklar için de şarkı söylüyor. Onlara, onların anlayamayacağı bir dilde taygayı, bataklığı, gölleri, büyük nehri, ustasının yerin derinliklerindeki evini ve bu evin içinden gökyüzüne kadar uzanan merdiveni anlatıyor. Şarkısında sadık dostu gri kurt Uss'dan, beyaz kargadan, yaşlı adamın davulundan, balıkçılardan ve özellikle hayali ruhunda ateş gibi yanan dünyalar güzeli Sungari'den söz ediyor. Sonra da bozkır hakkında, yeşil deryanın içinde dolaşan rüzgâr ve atların gümbür gümbür nal sesleri hakkında bir şarkı tutturuyor. Şarkısında kılıçlarını çarpıştıran atlılardan, dağ kedisi suratlı adamdan ve sırtına görünmez bir cadı oku saplanmış olan şişman Han'dan da bahsetmeden geçmiyor. Yassı Burunlar'ı, yanan şehirlerini ve çekicini sallayarak demiri yararlı eşyalar haline getiren yarı çıplak demirciyi anlatıyor şarkısında.

Bokan, tıpkı şifacı kadın Matzkala'nın bir zamanlar kendi başında beklemesi gibi, güçlerini tekrar kazanana kadar bu insanların

başında bekliyor. Ve kurtla beraber dağ insanlarının kulübesinden ayrılmaya karar verdiği sırada, dışarıda kar erimeye başlıyor. Bahar, ilk yeşilini sergileyerek göz kırpmıyor.

Acı suların karanlık yerlerinde asla huzura rastlanmaz, çünkü oralarda kötülüğün gücü hâkimdir. Bu yüzden hayvanların çoğu acı sudan uzak durur ve sadece gece kuşları bazen yönlerini kaybedip suyun kıyısındaki çıplak dallara konarlar. Fakat her kim ki acı sudan içerse, ölür; her kim ki acı suyun serin sabah sisinin içine düşerse, felaket habercisi olur.

Karanlığın iyice yoğunlaştığı yerde Ayaz, Kıskançlık ve çok başlı ifrit Şagram, bir araya gelip konuşuyorlar.

“Onu yolundan çevirmek için verdiğimiz tüm uğraşlar boşa gitti” diye sitem ediyor Kıskançlık. “O bir sihirbaz oldu artık; işimizi bozabilecek güçlü bir düşman haline geldi. Nehirdeki yaşlı adamın öğrettiklerinin hiçbirini unutmamış; tam aksine, her gün onlara yeni bilgiler ekliyor. Biz de onun gün geçtikçe kendini nasıl güven altına aldığını ve güç kazandığını elimiz kolumuz bağlı izlemek zorunda kalıyoruz. O uğursuz kurt onun yanına geldiğinden beri yardımcı ruhlar tarafından korunuyor. Tüm çabalarımız boşa çıkıyor. Kar fırtınasından sağ salim kurtuldu, dağlarda ginseng kökleri buldu ve onları Ayaz’ın pençesine düşürdüğü insanların iyiliği için kullandı.”

“Evet, özellikle Ayaz bütün yaptıklarıyla başarısız oldu” diye köpürüyor Şagram öfkeyle, “nehri dondurup kurdun karşı tarafa geçmesine sebep oldu. Dağ geçitlerine kar fırtınasını çok geç yolladı ve böylece dağ insanlarını önünde diz çökmeye mecbur edemedi.”

“Elimden geleni yaptım” diye kendini savunmaya çalışıyor

Ayaz, “kuzeyden rüzgârlarımı yollayıp dayanılmaz soğuklar yaratım. İnsanların ümitlerini bile dondurdum, tüm vücutlarını hissiz bıraktım ve soğuktan morarttım; ne var ki onun ilaçları daha etkili oldu. Size söylüyorum: O, Ateşin Efendisi, düşünmeden daima doğruları bulan ve yapan, olağanüstü zeki bir şaman. Ben tüm imkânlarımı kullanmama rağmen onunla başa çıkamadım. Her yolu denedim. Peki ya ihtiyacım olduğu anlarda sizler nerelerdeyiniz, benim sadık dostlarım? Dağ insanları arasında huzur hakim, kıskançlık ve fesatlık değil. İçlerinden kimse ölmedi, oysa bu havalarda birkaç tanesi her zaman olduğu gibi ölmeliydi...”

Bu ithamlar karşısında Şagram tüm heybetiyle doğruldu. Tehditkâr bir ifade vardı suratında. Omuzları bulutlara çarpıp dağılmalarına sebep oldu. Kafasını gökyüzünün içine sôkup bağırmaya başladı ve sesi şimşekler eşliğinde havayı doldurdu.

“Daha ne yapmamı bekliyordun? Bu feryat figan da neyin nesi? Atlılar ordusunu başarılı bir şekilde yönetmedim mi? Yassı Burunlar’ın şehrini altüst ettiler ve hiç kimse bu kan gölünün içinde sağ kalamadı. Atlılar bugün bile onların kafataslarından mayalanmış kısrak sütü içiyorlar. Her iki ırmak da kandan kıpkırmızı kesilmişti! Bütün evlerle birlikte, tapınak ve şehir duvarları da tamamen yanıp kül oldu.

Bir zamanların görkemli şehri, şimdi korkunç bir ıssızlık içinde yapayalnız bekliyor. O tarafa yolu düşen insanlar harabelere dehşet içinde bakıyor ve dehşet içinde titriyorlar; hatta gelecek zamanların insanları bile, bu şehrin ne denli korkunç bir lanete uğradığını hissedecekler.

Zaten aradığımız kişiyi kovalayıp bulan da bendim! İntikamın kılıcını sırtına indirip teninde çok zor iyileşecek bir yara açtım. Ren hayvanlarının analarına ait saçlar sayesinde atlayıp kurtulmasaydı, şimdi ikiye ayrılmış bir kafayla hendeklerin içinde yatıyor olacak ve cesedini balıklar kemirecekti.”

“Sen işini çok iyi yaptın” diye onaylıyor Kıskançlık, “bunu

rahatlıkla söyleyebilirim, çünkü tüm o zaman boyunca yanındaydım. O şehirde benim de yapacak çok işim vardı, zaten ben olmasaydım atlıların Han'ı asla yola çıkmazdı. Düşüncelerimin birçoğunu onların kalbine saldı; öyle ki bir an bile huzur bulamadılar. O iki ırmak arasındaki şehir seferlerinin yalnızca ilk durağıydı; orada hazineler yağmaladılar, öldürdüler, ama tüm bunlar bu açgözlü insanların gözünü doyurmaya yeterli gelmedi. Atlıların ordusu hâlâ dur durak bilmeden yola devam ediyor; önüne çıkan tüm köy ve şehirlere saldırıyor. O büyük duvarı aştıktan sonra, giderek daha da güneye inmeye başladılar. Şimdi de Han, Yassı Burunlar'ın tahtına göz dikti. On bin tapınaklı şehirde kendini Kağan ilan etmeyi ve sonra da büyük bir hırsıyla dünyanın geri kalan kısmını fethetmeyi bekliyor. Onu yine at üstünde görüyorum; adamlarının çoğu savaş meydanlarında düşse de ordusu gün geçtikçe büyüyor, çünkü bu Han oldukça kurnaz: Artık karşısına çıkan tüm rakip kavimleri öldürmüyor, içlerinden bir kısmının yaşamasına izin veriyor, hatta onlarla ganimetlerini bile paylaşıyor. Bu şekilde ondaki ihtiras bulaşıcı bir hastalık gibi diğerlerine de geçiyor...

Orduyu doğuya ve batıya ve güneye giderken görüyorum; öfkeleri sınırsız ve gittikleri her yeri dehşet içinde bırakıyorlar. İnsanlar korkudan tir tir titreyerek hayatlarını kurtarmak için kaçıyor. Böyle zamanlarda Şagram'ın yapacak çok işi var. Sağ elinde intikam kılıcını, sol elindeyse ölüm mızrağını tutuyor. Saldırına uğrayan ölümlüler fırtınaya tutulan otlar gibi boyunlarını büküyor ve yok oluyorlar. Şagram dünyada merhametsizce dolanıyor. Bu durumda dağda tek başına yürüyen bir kişiyle ilgilenmesini nasıl beklersin, bu kişi kudretli bilge bir şaman olsa bile?

Hayır, Ayaz... Sen ve ben... Artık bütün yük bizim omuzlarımızda. Fakat ben çok istesem bile kendimi parçalara bölemem..."

"Bana güven Kıskançlık kardeşim" diyerek söz veriyor Ayaz suratında donuk bir ifadeyle. "Ben aradığımız kişiyi sonsuz soğuklukta denizin kenarına kadar sürükleyeceğim, böylece orada donup ölecek."

“Sana güvenmiyorum” diyor Kıskançlık, “sen daha önce de başarısız olmuştun. Onu bu kez de elimizden kaçırmamalıyız. Rakibimize zarar vermek için çok özel bir şey yapacağım: Onun zihnini karıştıracak, ruhunu bulandıracak ve anılarını çalacağım. Nereden gelip nereye gittiğini bilmeyecek ve senin dediğin uzak kıyıya vardığı zaman orada kalacak, çünkü geri dönüşü olmayacak. O, akli ve duyguları olmayan bir et yığınının dönüşmeli, salak bir hayvan gibi deliğine sinip amaçsızca hayatını tüketmeli. Yüksek hedefleri olmayan bir yaratık gibi sadece karnını doyurmayı düşünmeli. Hayvanlar içinde hayvan olmalı ve insanlar tarafından da öyle muamele görmeli... Nasıl, bunu sevdiniz mi?”

“Hem de çok” diye tasdik ediyor Ayaz.

“Evet, böyle olsun” diye olayı karara bağlıyor çok başlı ifrit Şagram, “onun aklını iyice karıştır, ona eziyet et ve onun belirsizliğinin içinde boğulmasını sağla. Fakat başarısız olacağını hissettiğin anda onu bana bırak ki, onu sonsuza kadar yok edebileyim.”

*Her kim ki gökyüzündeki ve yeryüzündeki işaretleri
görür ve onları doğru olarak yorumlayabilirse,
zamanla kendisi de işaretler bırakmaya
başlayacaktır. Atalar da böyle yapmıştı.*

Bokan durup dinlenmeden güneşin doğduğu yere doğru ilerleyerek dağları ve tepeleri aşıyor, günün birinde de yükseklerden denizi ve kıyıyı görüyor. Aşağılarda köyler olmalı, çünkü bazı yerlerden duman yükseliyor havaya. İnsanlar...

Bokan uzun süredir dağlarda bir tek insana bile rastlamamıştı;

onların yerine kurtlarla, dağ keçileriyle, oğlaklarla, dağ sıçanlarıyla, samurlarla, kunduzlarla, kuşlarla ve diğer küçük hayvanlarla konuşmuştu. Onları ve etraftaki bitkileri incelemiş, çeşitli özelliklerini öğrenmişti. Taşları tanıyor ve bazı toprak çeşitlerinin şifa verdiğini biliyor. Bunlarla ilaçlar hazırlayıp kendi üzerinde deniyor.

Bu bilgilerle donanmış bir şekilde kıyıda ki insanların yanına inme cesaretini buluyor kendinde. Dikkatle birinci köye yaklaştığı sırada bazı adamlar köpeklerin çektiği kızaklarla ona doğru yaklaşıyor. Ava çıktıkları için yanlarında gerekli silahları taşıyorlar. Yüzleri balık insanların çehrelerini andırıyor, fakat üzerlerinde bambaşka giysiler var. Uzun kürk mantolarının etekleri ilk bakışta göze çarpan renkli şeritlerle süslenmiş ve arkasında başlarına geçirebilecekleri bir kukuleta var. Saçları karmakarışık, burunları Yası Burunlar'ınki kadar basık, gırtlaklarından çıkan kısık, anlaşılmaz seslerle konuşuyorlar. Bu sesler bir kızak köpeğinin hırılıtlarını andırıyor. Şüphe içinde duruyor ve Boka'nı baştan aşağı hor görürcesine süzüyorlar. Ne kadar vahşi bir görüntüsü var... Aslında insandan çok bir hayvana benziyor! Yoksa o bir hayalet mi? Ya yanındaki köpek kadar uysal davranan kurt! Bir insanın bir kurtla beraber yolculuk yaptığı daha önce duyulmuş görülmüş bir şey miydi acaba?

Kızağı çeken köpekler çılgın gibi havlamaya başlıyor ve bir türlü sakinleşmek istemiyorlar. Fakat kurt sakin. Yalnızca bir defa dişlerini göstererek hırlıyor ve köpekler o an seslerini kesiyor. Ve bir ren avcısı gibi giyinmiş olan yabancı, onlardan gelecek tepkileri bekleyerek karşılarında duruyor... O an adamların cesareti artıyor. Onu çember içine alıyor ve köylerine geri dönüyorlar. Boka burada hayvan postlarından yapılmış küçük yuvarlak kulübeler görüyor. Bunlar bozkırdaki atlılarınkiyle karşılaştırılınca, oldukça fakir bir etki yaratıyorlar onda. Kulübelerin arasına çukurlar kazılmış ve içlerindeki tuzlu suya balıklar basılmış. Ortalıkta iç bulandırıcı bir koku var; fakat insanlar bu kokudan pek etkilenmemişe

benziyorlar. Tam aksine; büyük küçük herkesin bu çukurların çevresine oturup, kokan balıkları sanki dünyanın en lezzetli yiyeceğiymiş gibi yediklerini görüyor. Köpekler bile bu balığı çok seviyorlar. İnsanların çevresini sarıyor ve omuzlardan arkaya atılan kılçıkları, kafaları ve kuyrukları havada kapıyorlar.

Bokan bu çukurlardan birinin başına götürülüyor ve oraya oturması isteniyor. Aç olmadığını işaret ederek bu daveti geri çeviriyor ve bunun yerine küçük hediyeler dağıtıyor: Bunlar yol boyunca topladığı ve kendi yaptığı deri bir kesede biriktirdiği renkli taşlar. İnsanlar taşları inceliyor, güneşe tutuyor ve daha sonra fazla ilgi göstermeden ceplerine koyuyorlar. Fakat kadınlardan birkaçı gülüyor, bu da herkesin rahatladığına dair bir işaret olarak algılanıyor.

Bokan köyde kalıyor ve geceyi geçirmek için kendine bir yer arıyor. İnsanlar ona fazla aldırımıyor ve kışlık sığınağını yapması için köyde dilediği gibi dolaşmasına izin veriyorlar. Bokan ağaç dallarından ve çalı çırpıdan bir kulübe yapıyor. Bunu ağaç kabuğu ve yosun tabakalarıyla örtüyor. Bu arada bir yandan da köyde olup bitenleri göz ucuyla izliyor. Köpeklerin iri ve uzun tüylü olduklarını fark ediyor. Bazı köpekler kulübelerin önüne bağlanmış, bunlar muhtemelen kızakların en önüne koşulan önder köpekler. Diğer köpekler serbestçe dolaşıyorlar. Oldukça korkmuş ve sinmişler, sanki sık sık dayak yiyormuş gibi ürkek ürkek çevrelerine bakıp, karşılıştıkları insanların yolundan çekiliyorlar.

Bokan'a göre tüm bunlar hayra alamet değil. Ertesi gün köpeklere daha da kötü bir yemek veriliyor: Kurumuş, sert ve küflenmiş balıklar; çoğunda et bile yok, ya kılçık, ya da kafa. Sonra bir takım derin çukurlar keşfediyor: İçlerine annelerinden ayrılan yavru köpekler konulmuş. Zavallı yavrular acınası sesler çıkartarak ağlıyorlar. Bunlar belki kızak köpeği olarak eğitilmek üzere konulmuşlar oraya, belki de kalabalık köy halkına besin olarak hizmet etmeleri için besiyе çekilmişler...

Çocukların yerlerde oturup harıl harıl balık ağları ördüklerini

görüyor. Son derece dayanıklı bitkilerin lifleri çocuklar tarafından elleri ve ağızlarıyla tutuluyor, sonra da kalın sicimler halinde örülüyor. Daha sonra bu sicimler havada sallandırılıyor ve bir sopayla esnek hale gelinceye kadar dövülüyor. Ne çocuklar, ne de adamlarla kadınlar, nehirdeki balık insanların olduğu gibi şarkı söylemiyorlardı. Hiç gülmüyorlar... Yüzlerinde sürekli ciddi bir ifade var. İnsanın ağızında tuzlu suyun tadını bırakan bu güneş içindeki güzellim sahilde yaşamalarına rağmen, çok mutsuzlar.

Bu konu Bokan'ın kafasına takılıyor ve insanların neden bu kadar ciddi ve içine kapanık olduklarını anlamaya çalışıyor. Aklına gelen tek mantıklı neden, hava koşulları. Hava şu anda yumuşak, ama her an bir fırtına her şeyi değiştirmeye hazır. Belki de kış burada taygada olduğundan daha uzun sürüyordur, hatta belki açlık çeken dağ insanların kışlarından bile daha dayanılmazdır... Toprak yazın bile kaskatı ve bundan da şu sonucu çıkarmak mümkün: Ayaz, toprağı hiç bırakmıyor. İnsanların elbiselerinden de kışın ne kadar çetin geçeceği tahmin edilebiliyor; her gece yakılan ateş de müthiş soğukların bir işareti. Akşamları ateş için gereğinden fazla odun kullanıyor ve alevlerin çok fazla yükselmesini sağlıyorlar.

Bokan Uss'la birlikte taşlı kıyıda denize iniyor ve uzun süre beyaz köpükler taşıyan dalgalara ve gri renkli suya bakıyor. Burada dünya sona eriyor, burada denizin akıl almaz enginliği başlıyor. Su, gökyüzünün grisiyle denizin grisinin birleştiği, güneşin her sabah bin bir zorlukla sislerin arasından yüzünü gösterdiği ufka kadar uzanıyor.

Kurtla birlikte sahil boyunca yürüyen Bokan, özel şeyler arıyor: Garip şekiller almış odun ve kökler, büyük deniz kabukları ve salyangozları, kafatasında uzun dişleri olan beyaz hayvan iskeletleri. Rüzgâr şiddetleniyor, beklenmedik bir şekilde fırtınaya çeviriyor ve Bokan güneşe rağmen ürperiyor. Deniz öfkeyle böğürüyor ve dizginlenemez gücünü gösteriyor. Bokan karaya çarpan su küt-

lelerinden kaçıyor ve tekrar köye döndüğü için mutlu oluyor. Döndüğünde avcılarını avladıkları hayvanlarla birlikte ateşin başında otururken buluyor. Kadınlar paylarını almak için kavga ediyor, hatta çocuklar bile en iyi parçaları kapmak için utanmazca birbirlerine giriyorlar.

Bokan yemekten sonra uzun siyah saçlarını tahta taraklarla tarayan ve iyice parlamaları için yüzlerine balık yağı süren kadınları kaçamak bakışlarla izliyor. Birlikte yenen yemekte kimse ona bir şey ikram etmediği için aç karınla yatmaya gidiyor ve bundan sonra kendi başının çaresine kendisi bakmaya karar veriyor. Kıyı insanların yanında kalmaktan hoşlanmasa bile, burada bir süre daha kalacağını biliyor. Bir süre kendini dinliyor, ama böyle bir kararı neden aldığını anlayamıyor. Zihninde her şey gri, sisli ve karmaşık. Yalnızca Sungari'nin hayali içinde ışıltılı yanıyor ve bu onun huzur içinde uyumasına yetiyor.

“Bir müddet daha burada kalmalıyım, Sungari” diye fısıldıyor, “neden böyle bir karar aldığımı bilmiyorum, ama bir süre daha burada kalacağım...”

Yaban hayvanlarının arasında bize en yakın olanı ayıdır. Söylendiğine göre Dağların Efendisi bir zamanlar bir ayı suretine bürünmüş ve bir insan dişisiyle çiftleşmiş. Bu çiftleşmeden dağlarda dolaşan ve anne babalarını bulmak ümidiyle homurdanarak evlerin kapılarına dayanan uzun kara tüylü devler meydana gelmiş.

O gece Bokan rüyasında koca bir ayı görüyor. O kocaman, uzun kara tüylü hayvan, gerçekmiş gibi gözlerinin önünde beliriyor. İlk bakışta hantal görünen ayı, güçlü kaslarını hareket ettirerek heybetli bir şekilde koşmaya başlıyor. Ama ayı öyle beceriksiz ve hantal değil, tam aksine: Sanki doğayla dans eder gibi hareket ediyor. Kıvrak bir hareketle heybetli vücudunu kaldırıp doğrulu-

yor, sağlamlığını kontrol etmek için pençelerini oyun oynarcasına bir ağacın kabuğuna geçiriyor, sonra da sıkıca tutunup büyük bir beceriyle yukarı turmanmaya başlıyor. Bokan onu ormanın çeşitli bölgelerinde yeri kazarak açtığı yiyecek depolarına yenisini eklerken, nehrin içinden yüzerken ve kıyıdaki kayaların üzerinde oturup kafasını eğerek balıkları izlerken görüyor. Balık gördüğü zaman pençesini bir şimşek hızıyla suya vuruyor ve balığı karnından yakalayarak karaya atıyor. Avının sadece kafasını yiyor - bu onun için tadı çıkartılacak gerçek bir lezzet. Genel olarak ayılar damak tadına çok düşkün hayvanlar. Küçük tatlı üzümleri, güzel kokan mantarları, buruk meşe palamutlarını ve tabii ki yaban arılarının balını tatmayı çok severler. Arı kovanlarını bulma konusunda bir usta sayılır ve değerli balı çaldıktan sonra kızgın arı sürüsünden zarar görmeden kaçmayı da çok iyi becerir.

Bokan ayının puslu sabah serinliğinde dağ ormanının içinde gezindiğini görüyor ve ayının burnuyla arkasındaki tehlikenin, kendisini takip eden yabancıların kokusunu alıyor. Bu kadar erken bir zamanda, bu kadar kararlı... Kim olabilir ormanda kendisini takip eden? Bir tehlike yaklaşıyor, bilinmeyen bir kötülük...

Bokan'ın ruhu, ayının ruhuyla birlikte koşuyor. Yosun tutmuş kayaların arasındaki çalılıkların içine girip, böğürtlen yemeye başlıyor. Sadece siyahları yiyor, çünkü fazla olgunlaşmış mavilerden daha tatlılar. İyi bir böğürtlen tarlası, geniş ve verimli... Fakat bir huzursuzluk, bir tatsızlık, meyvelerin tadını çıkarmasına engel oluyor. Burnunu rüzgâra doğru uzatıp koku almaya çalışıyor, ama nafile... Ne olduğunu anlayamıyor. Tanımadığı bir şey var orada; gittikçe de yaklaşıyor...

Bir ayı olan Bokan isteksiz isteksiz homurdanıyor, ağır ağır yoluna devam ediyor ve ne yapacağını bilmez bir halde çevreyi kontrol etmek için iki ayağının üstünde doğruluyor. Orada otların içinde bir hareket mi var? Biri mi kıpırdadı? Yoksa ona bu tatsız oyunu oynayan sadece rüzgâr mı? Ansızın kuru odunlar çatırıyor,

sanki biri üstüne basmış gibi. Ayı irkiliyor. Böyle bir ses kendi başına oluşamaz! Bu sesi kim çıkardı ve nereden geldi? İşte bir kez daha. Fakat bu sefer tam aksi yönden. Ayı yine ürküyor ve iki ayağının üstüne kalkıyor. Nefesini tutarak etrafı dinliyor ve ani hareketlerle kafasını sağına soluna çeviriyor.

O yabancı şey hissedilecek kadar yakında olsa bile, hâlâ görünmez. Sen kimsin, benden ne istiyorsun, diye soruyor ayı. Fakat cevap alamıyor. Yalnızca durumun ciddi, hatta çok ciddi olduğunu hissediyor. Eğer bu gibi zor durumlarda, bilinmez olan kalpten yapılan bu çağrılara karşı bile sessiz kalırsa, o zaman bu bir ölüm kalım meselesi demektir..,

Ayı kaçıyor! Dağın heybetli devi, hayatı için koşuyor. Ağır bedeni çalılıkların arasına çılgınca dâlıyor, kalbi hızla atıyor, kanı damarlarını yırtıp atacak. Göğsü hızla inip kalkıyor. Kaçarken tuzağa düşeceğine dair bir his var içinde. Bir şey vızıldayarak geliyor, etine saplanıyor. Sonra bir kez daha, bir kez daha. Tüm vücudunu bir ağrı esir alıyor. Alev alev yanan bir acı. Koşmaya devam ediyor ve iki kürek kemiğinin arasında bir acı daha hissediyor. Fakat bu diğerleri gibi değil, daha da derine iniyor ve onu olduğu yere çiviliyor.

Ayı büyük bir hiddetle böğürüyor, arka ayaklarının üzerinde doğruluyor, kendisini yakalayan acıya ve etrafındaki görünmez takipçilerine doğru pençelerini sallıyor. Yalpalıyor, dengesini kaybediyor, ama dimdik ayakta duruyor. Savaşmaya hazır. Ve o anda ilk defa ölümü görüyor. İki bacaklı, küçük, bodur bir yaratık olarak çıkıyor karşısına ölüm. Ayıyla kıyaslanırsa küçük, küçücük bir zavallı. Çalılıkların arasından çıkıveriyor, gözleri ve ağzı ardına kadar açık, insanın içini ürperten bir sesle çığlık atıyor. Bu yaratığın elinde bir mızrak var ve mızrağın sivri demir ucu hayvanın üstüne çevrilmiş.

Saldırı o kadar ani ve şaşırtıcı bir şekilde gerçekleşiyor ki, her şeye hazırlıklı olarak tüm duyuları keskinleşen ayının bile yapabi-

leceği bir şey kalmıyor. Bu yüzden de doğruca ileri atlıyor; saldırganın ve mızrağının üzerine... Dayanılmaz bir acı. Mızrak ete giriyor, keskin demir uç doğrudan ayının kalbine yol alıyor. Hedefine doğru giden bu gücü durdurmak, onun her şeyi yok etmesini sağlamak mümkün değil. Ayı vahşi ve şiddetli bir acı hissediyor yalnızca. İçinden yükselen kanlar son çığlığını da boğup, ağzından akmaya başlıyor. Bilincinin önüne kırmızı bir perde çekiliyor. Dünya etrafında dönüyor. Ve sonra karanlık. Sonsuz, derin bir karanlık...

Bokan sessiz bir çığlıkla olduğu yerde sıcıyor. Dilinin üstünde kan mı var? Kendisini ayı olarak gördüğü bu rüya, sanki gerçekmiş gibi geliyor ona. Kulübenin dallardan oluşan alçak duvarlarına çarpıyor ve şaşkın şaşkın etrafına bakınıyor. Karanlıkta önce hiçbir şey seçemiyor. Neler oldu?

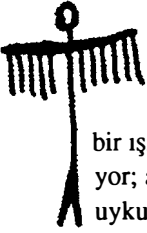
Etrafında her şey oldukça sakin görünüyor. Köyde herkes uyuyor, yalnızca uzaklardan denizin uğultusu ve kayalara çarpan dalga sesleri geliyor. Bu sesler oldukça yabancı ve insanı ürpertiyor, ama bunun rüyayla hiçbir ilgisi yok...

Bokan'ın kalbi hâlâ uzun bir yolu koşarak gelmiş gibi çarpıyor. Ama gerçek olan bir şey var: Kalbi çarpmaya devam ediyor, acı da giderek yok oluyor. Ani bir duygu seli kaplıyor bedenini ve gözleri yaşlarla doluyor. Burnunu çekerek dizlerinin üstüne çöküyor. "Sungari" diye fısıldıyor hıçkıra hıçkıra, "tüm bunları anlamam için bana yardım et, bu rüyayı, yaban ellerdeki acı dolu çekilmez hayatı, bu anlaşılmaz nefreti, zorbalığı... delirmemem için bana yardım et. Neden bir ayı oldum? Bu korku ve öldürücü acı niye?"

Ve bir kere daha Sungari'nin hayali çok uzaklardan gelip gittikçe belirginleşiyor ve ona huzur getiriyor. Yüzünü, vücudunu artık çok belirgin olarak görüyor; hayali ona o kadar yakın ki ister istemez elini ona doğru uzatıyor. Fakat duraksıyor ve o hayali görüntüye dokunmaya çekiniyor, çünkü onun gerçek olmadığını biliyor. Yalnızca ruhu onun ruhuna dokunabilir, bunun için bedenlerin yakın olmasına gerek yoktur. Yalnızca ruh zaman ve mekâna meydandan okuyabilir.

“Sungari” diye konuşuyor ruhu, “Sungari, nerede olursan ol, ne kadar uzakta olursan ol, uyuyorsan da, benimle birlikte gecenin bir yarısı uyandıysan da, beni duy: Sana geri döneceğim, buna söz veriyorum. Çok az kaldı, bunu hissedebiliyorum... Ama sihirli gezim henüz sona ermedi, hâlâ yabancı diyarlarda sabırla ortaya çıkacak ve gerçekleşecek işareti bekliyorum. Bu işaretten sonra artık sana gelebilirim. Lütfen beni bekle Sungari...”

Deniz Sungari'nin cevabını şiddetli bir uğultuyla bastırıyor. Bir tek insanın sesi, koca bir denizin sesinin yanında nedir ki? Ama cevabını içinde oldukça belirgin hissediyor Bokan. “Teşekkür ederim, sevgilim” diye fısıldıyor. Yattığı yere dönüp postlarına sarınıyor ve ağaç yapraklarından yaptığı yatağına gömülüyor. Ancak o an gece esen rüzgârın kulübenin liflerle örülmüş duvarından içeri girdiğini fark ediyor. Denizin soğuğu buz gibi parmaklarıyla onu yokluyor. Fakat Bokan'a bir zararı dokunamaz, çünkü içindeki ateş yine cayır cayır yanıyor.

Kulübenin duvarlarındaki yarıklardan içeriye solgun bir ışık süzülüyor. Gökyüzünde ataların çadır ateşleri yanıyor; ay ise dişleri olmayan yaşlı bir kadın sanki. Bokan'ın uykusu çok tedirgin, küçük sesler yüzünden ikide bir sığıyor. Sonra yakınında bir hışırtı duyuyor ve aynı anda Uss'un gırtlığından tehdit dolu bir hırıltı yükseliyor. Bokan gözlerini açtuğunda yaşlı kadına benzeyen ayın yüzüne bakıyor. İnanılmayacak kadar yakında ay, hemen başının üstünde, onu en ince ayrıntısına kadar görebiliyor: Kırış kırış yüzündeki çizgilerin oluşturduğu desen, çukura kaçmış gözlerinin içindeki ateş, yüzünü bir perde gibi çevreleyen siyah perçemli saçlar.

Birden ürkerek sığıyor; çünkü bu görüntünün ay değil, gerçek bir kadının yüzü olduğunu anlıyor. Asırlardır yaşıyor olmalı.

Bokan onun balık kokan acı nefesini hissediyor yüzünde. “Boa Dagatşan” diye fısıldıyor kadın, “Buyam Boa Dagatşan...”

Bokan yerinde doğrulmuş kadına bakıyor. Matzkala ile pek ortak yönleri yok ama, bu kadının köyün şifacısı olduğunu hemen anlıyor. Kadın Bokan’ın hemen yanına diz çökmüş, onu dikkatle izliyor. Bu arada vücudunun üst kısmı da dans eder gibi kıvrılıyor. Sanki bir hayvanı taklit eder gibi... Kafasını durmadan sert hareketlerle arkaya atıyor. Kocaman bir gaga... O bir karga, insan kılığına girmiş yaşlı bir karga...

Şimdi burnu bir hortuma dönüşüyor. Yaşlı kadın, havayı derin derin içine çekerek onu baştan aşağı kokluyor. Bokan kımıldamadan onu izliyor. Kadının omuzlarının üstünden günün ağardığını görüyor. Arkadaki deniz, ritmik bir sesle kumsala çarpıyor. Yaşlı kadının vücudunun üst kısmı, anlaşılmaz bir şeyler geveleyerek Bokan’ı çevreliyor. Bokan sessizce bekliyor ve düşünüyor: Eğer bu kadın bir şaman ise, belki Bokan’ın bir zamanlar nehirdeki yaşlı adamın öğrencisi olduğunu hissetmiş olabilir... Belki de kesenin içinde bulunan şifalı otların, köklerin ve ağaç kabuklarının kokusunu almıştı. Dağlardan topladığı bu değerli hazineleri vücuduna bağlamıştı ve onları uyurken bile çıkarmıyordu.

Bokan sükûnetini hiç bozmuyor. Geldiği yerleri ve hikâyesini anlamaması için, kafasını boşaltmaya çalışıyor. Bu yaşlı kadın onun hakkında ne kadar az şey öğrenirse, ona o kadar az hükmedebilir. Bokan bu yaşlı kadının bir cadı olduğunu ve onu hafife almaya gelmeyeceğini hissediyor. Yaban kedisi suratlı adam canlanıyor zihninde. Atlılar bozkırda dörtnala gidiyorlar. İçinde kartalın çılgınlığı yükseliyor ve kulaklarını çınlatıyor...

Yaşlı cadı tiz bir sesle haykırarak yerinden sıçırıyor, ellerini kafasının üstünde birleştirerek arkasını dönüyor. “Key Orhon, Key Boa Dagatşan!” diye bağırıyor ve ellerini bir sinek bulutunu kovalar gibi etrafına savuruyor. Kurt ise dişlerini gösteriyor. Gülüyor-muş gibi bir görüntüsü var.

Bokan susuyor ve sükûnetini bozmuyor. Bakışlarını yere indirmiş, artık hiçbir şey düşünmüyor. Yaşlı kadın ise hâlâ hiddetli. Elini kolunu sallayarak dışlerinin arasından ısıklık çalarcasına bir şeyler söylüyor. Sinek vızıltısını andıran sözleri, Bokan'ın tenine çarpıp canını acıtıyor. Tekrar Bokan'ın üstüne eğiliyor ve sesli bir şekilde ondan yükselen ter kokusunu içine çekiyor. Nihayet araştırmasının sonucu yaşlı kadını tatmin etmiş olmalı ki, oradan ayrılp kulübenin dışında bekleyen birisiyle konuşuyor. Görünüşe göre insanlar dışarıda bekleyip tüm olup bitenleri izlemişler, belki de bütün köy dışarıdadır.

“O- ho- o- o- ho!” diye bağıyor yaşlı kadın, “Narch-en Boa Atuş kami iomante!”

Dışarıdaki insanlar homurdanarak birbirleriyle anlaşıyor ve dağılıyorlar. Bokan, yaşlı kadın da ortadan kayboluncaya kadar bekliyor. Kadının gözlerinde pek çok anlam barındıran bir bakış parlıyor. Sonra gidiyor ve Bokan'ı kulübesinde yalnız bırakıyor. Köydeki diğer insanlar da onunla daha fazla ilgilenmiyorlar. Bokan derin düşüncelere dalarak kumsala iniyor, rüzgâra karşı durup suları seyrederek hayaller kuruyor.

Bu yaşlı kadından sakınmalıyım, diye düşünüyor. Onda bana zarar verebilecek bir şeyler var, o bir şeyler amaçlıyor... Sungari'nin hayali tekrar içini ısıtıyor ve her türlü kederi bir kenara atıyor. Sungari yanında olduğu sürece, başına kötü bir şey gelemes.

*Ey Dağların Efendisi,
Ey şarkı söylemeden yenmeyi,
Ve kafası bir ağacın tepesine
konulmak zorunda olanı*

Bize veren!

Ağza alınmaz olanı,

O çirkin siyahı, o saygı değer dedeyi, o bilge nineyi,

*O savunmasız yavruyu öldürdüğümüz için bizi bağışla!
Sana yakarmakla onun ölümü için onun adına
senden özür diliyoruz.*

Bokan öğlene doğru köye döndüğü zaman, büyük bir heyecan yaşadığını fark ediyor: Avlanmaktan dönen avcılar, yanlarında zengin bir av getirmişler. Sekiz adam ölü bir ayının bağı olduğu bir kütük taşıyor. Ayının pençeleri yukarıya bakacak şekilde bağlanmış, kafası ve çenesi ise yere sarkmış ve toprağa sürtüyor. Ağzı ve vücudunun bazı bölgeleri hâlâ kan içinde. Okların saplandığı yerlerden kanlar sızıyor.

Bokan onu hemen tanıyor: Rüyasındaki ayı bu. Bokan rüyasında bu ayının öldüğü anı görmüştü. Görünmeyen iki bacaklı yaratıklar onu çevrelemişti ve o iki ayağının üstünde doğrulup son savaşını vermişti. Sonra hızla gelen bir mızrak onun kalbine girerek paramparça etti. Aslında ona ölüm getiren şey, iki ayağının üzerinde doğrulması olmuştu. Çünkü dört pençesi üzerinde yürüyen bir ayının yara alması neredeyse imkânsızdır. Bir ayının ölmesi için, mızrak çıplak göğüsten doğruca kalbe girmelidir. Avcıların en tecrübeli olanı ise eline geçen bu fırsatı iyi değerlendirir...

Bu ayı dişi bir ayı; pençeleri ise oldukça iri ve muhteşem. Bokan ayı için derin bir üzüntü duyuyor, çünkü o iki bacaklı yaratıklarla gerçekten de çok cesur bir şekilde savaştı. Bir ayı normal şartlarda insanları gördüğü zaman kaçır; fakat o kaçmadı. Bu cesareti ise sebepsiz değildi; o, yanındaki yavrusunu korumaya çalışıyordu. Bokan bu yavrunun öldürülmediğini yeni fark ediyor. Adamlar onu halatlarla bağlamış ve ağlara sarmış, peşlerinde sürüklüyorlar. Yavruyu köyün içinden boydan boya geçirip, tahta bir kafesin içine tıkıyorlar. Hayvan, annesini kaybetmenin verdiği acıyı, yürek parçalayıcı çığlıklarla ifade ediyor. Kafese girmek istemiyor, fakat bedenine acımasızca inen yumruk ve odun darbeleri yüzünden baş-

ka çaresi kalmıyor. Yavru ayıyı kafese sokup kapıyı sıkıca kapattıktan sonra, halk daha yakına gelmeye cesaret edebiliyor. Boka da onlarla birlikte kafesin önünde durup hayvanı izlemeye başlıyor. Bu yavru ayı gerçekten çok güzel bir hayvan, fakat çok korkmuş.

Boka çevrede duran insanların gözlerinde anlamsız bir parıltı seziyor. Bu ayıyı öldürmek istemedikleri ve başka bir amaç için koruyacakları kesin; fakat onunla ne yapacaklar acaba?

Ansızın yanında üç kadın olan cadı çıkıyor ortaya. Kadınlar su dolu büyük bir kazanı ayının yanına getirip bırakıyorlar. O anda ilginç sayılabilecek olaylar gelişiyor: Avcılar ciddi yüzlerle birer birer suya gelip ellerini ve yüzlerini iyice yıkıyorlar. Cadı ise başlarında dikilmiş onları izliyor ve işini bitirerek önünde eğilen her avcının başına kepçeyle su döküyor. Aynı zamanda da oldukça uzun bir dua okuyor.

Daha sonra köydeki bütün adamlar, kadınlar ve çocuklar sırayla gelip bu suyla temizleniyorlar. Kazanın içinde arta kalan su ise ayının üstüne dökülüyor. Bunun ardından kadınlar yığınla tütsü getiriyor -kayın ağacı kabuğu ve kunduz hayası, sedir, ardıç ve kızıl çam dalları- ve bunları kor halindeki ateşin içine atıyorlar. Ortalık ıtırılı bir koku sarıyor. Bu kokulu duman rüzgârla birlikte köyün her tarafına yayılıyor. Tütsülerin bir kısmını ayının ayaklarının dibine, bir kısmını da kafasının yanına koyuyorlar. Boka kendisine oldukça yabancı bir gelenek olan bu işlemi izliyor, fakat oldukça ciddi bir havada yapılmasına bir anlam veremiyor. Sonra dişi ayıyı parçalama işlemi başlıyor. Köyün avcılıkla uğraşmayan erkekleri ayının karnını yarıyor, pençelerini gövdesinden ayırıyor, sonra da postunu yüzmeye başlıyorlar. Bu görkemli post ayıyı mızrağıyla öldüren adama ait; muhtemelen onu günün birinde bir manto yapacak. Ayının parçalanması ve postunun yüzülmesi esnasında ise o ve diğer yardımcıları uzak bir yerde bekliyorlar, çünkü ayının ruhunun kendisini öldüreni aramak için etrafta dolaşacağını biliyor ve pek ortalıkta görünmek istemiyorlar. Dişi ayıyı parçalayıp yü-

zen adamlar da tanınmamak için yüzlerini odun kömürüyle karartıyor ve dişi ayının ruhu seslerini tanımasını diye tek kelime olsun söylemiyorlar. Et parçalama işinde kadınlar da çalışıyor, hem de erkeklerden daha büyük bir beceriyle. Köydeki herkes etten payına düşeni alıyor, hatta bir yabancı olan Bokan bile. Bokan eti teşekkürle kabul ediyor, fakat bir lokmasını bile yememeye karar veriyor. Çünkü görmüş olduğu o etkileyici rüya, eti diğer insanlar gibi keyifle yemesine engel oluyor.

Bokan oturup ayının kemiklerinin ne büyük özenle temizlendiğini izliyor. Bu işlemler bittikten sonra cadı geliyor ve ayının kafasını keskin bir baltayla bedeninden ayırıyor. Sonra birkaç adam ayının iskeletini alıyor ve onu köyün dışına taşıyıp, tıpkı bir insan gibi toprağa veriyorlar. Bu cenaze merasimi, bir şaman olan yaşlı kadının öncülüğünde yapılan bir ayin eşliğinde gerçekleşiyor. Büyük bir davula gerilmiş fok balığı derisine, bir sopanın ucuna takılan tavşan ayağından yapılmış bir tokmakla vuruyor. Bu ritmik darbeler eşliğinde başladığı şarkısına, kısa bir zaman sonra bütün köy halkı da iştirak ediyor.

Ayının mezarı kapatıldıktan ve üstüne atılan toprakla bir tepc oluşturduktan sonra, insanlar tekrar ayının kesik başının bulunduğu yere geri dönüyorlar. Kesik baş, hâlâ dişi ayının parçalandığı köy meydanında duruyor. Adamlar ayının kafatasını parçalayıp beynini çıkarmıyorlar. Aslında ayının beyni -Bokan bunu kendisi tecrübe etmemiş olsa da anlatılanlardan duyduğu kadarıyla- çok lezzetli bir yiyecek ve ölen hayvanın gücüyle yetenekleri burada saklı. Her kim ki bu beyinden yer ise, bu güçler ona geçer.. Hayır, onlar ayının başını parçalamıyor, tam aksine onu büyük bir özenle taşıyorlar. Seçilmiş erkekler onu kayın kabuklarına sarıyor, bir tahta parçasının üzerine yerleştiriyor ve ormana götürüyorlar. Yaşlı kadın elindeki davulla bu alaya eşlik ediyor ve tüm köy halkı onun peşinden yürümeye başlıyor.

Bokan ormanın kenarında neler olacağını öğrenebilmek için

onların peşine takılıyor. Nihayet korunaklı bir yere gelip durdukları zaman, sııklar üzerinde yükselen tahtalar üzerinde birçok parçalanmış ayı kafatası bulunduğunu görüyor. Ayı kafaları göz yuvarlakları doğuya, yani doğan güneşe ve denize bakacak şekilde yerleştirilmiş. Bu ayı kafalarının bulunduğu kayın ormanı, Bokan'a ister istemez kendi kabilesinin mezarlığını hatırlatıyor. Matzkala da tahta bir tabut içinde orada yatmıyor mu?.. Kafalarla dolu olan bu ağaçlığın, bir kurban alanı olduğunu anlıyor. Bu durumda bu ayıların kafaları, Dağların Efendisi'ne adanmış birer kurban oluyorlar.

“Huzur içinde yat” diye fısıldıyor Bokan sessizce ren insanların dilinde, “tayganın, rüzgârın ve denizin efendisi! Bu kurbanı kabul et ve bu büyük ayının ruhunu sonsuz huzura kavuştur.”

Kıyının insanları da o anda dualar mırıldanıyor ve muhtemelen Bokan'la aynı şeyleri söylüyorlar. Yaşlı şaman ise kafaların çevresinde dans etmeye başlıyor. Sanki atığı her adımla birlikte gençleşiyor, ta ki haşarı bir genç kız görünümüne bürününceye dek. Keçeleşmiş siyah saçları, bir peçe gibi yüzüne iniyor. Bu dönüşüm insanın başını döndüren sihirli ve açıklaması çok güç bir olay.

Bokan baştan aldığı karar uyarınca bu kadına yaklaşıyor. İçindeki ses onunla göz göze gelmenin tehlikeli olacağını fısıldıyor. Kimseye hissettirmeden kalabalığın arasından sıyrılıyor ve tekrar köye geri dönüyor. Küçük yavru ayının bulunduğu kafesin önünde durup, onunla konuşmaya başlıyor. Bokan büyük bir çaresizlik içinde. Yavru ayının çektiği acı ona çok dokunuyor. Ne yaptığıının farkında bile olmadan elini tahta parmaklıkların arasından sokuyor ve onu okşamaya başlıyor.

*Çabuk git, efendine git.
Sıcak bir kürk giy ve
seneye tekrar gel ki
seni görebileyim.*

O yıl kış gelmeden önce kıyıdaki kabile son bir kez toplanıp kuze-ye doğru yürüyerek nehrin denizle buluştuğu yere, daha önce atıkları sepetlerin yanına gidiyorlar. Boka da kurdun eşliğinde onlara katılıyor. Öğleye doğru gidecekleri yere yaklaşıyorlar, fakat Boka'nın içini ani bir huzursuzluk kaplıyor. Denizin uğultusu değişmiş, daha bir şiddetlenmişti, aynı şekilde rüzgâr da çılgınlık atarak etrafa saldırmaya başlamıştı, insanlar öne eğilerek güçlkle yürüyebiliyorlardı.

Nehir suyuyla deniz suyunun birleştiği yerde farklı renkler yansıtan sular birbirine karışıyor, kabarıyor ve köpürüyor. Nehir oldukça geniş, öyle ki karşı kıyıyı görmek mümkün değil. İnsan bu nehri kolaylıkla denizle karıştırabilir, fakat kıyıda yaşayan insanlar aradaki farkı çok iyi biliyorlar, çünkü avladıkları balıklar bu sular-
dan geliyor. Balık sürüleri nehirden ayrılan küçük su birikintilerine ve dereciklere giriyorlar; bu sığ sular ise balık sepetlerini bırakmak için çok uygun yerler.

İlerilerdeki kumluklarda ve suyun içindeki kayaların üzerinde garip görünümlü bir sürü hayvan yatıyor. Uzaktan bakıldığında uzanmış insanları andırıyorlar. Boyları da yaklaşık bir insan kadar. Kol ve bacakların bulunması gereken yerlerde kuvvetli yüzgeçler var; gri kürklerinin üzeri ise kahverengi beneklerle kaplı. İçlerinde bazıları oldukça heybetli ve sarkık bıyıklarının arasından aşağı doğru eğik kocaman dişler göze çarpıyor. Görünüşe göre onlara yaklaşırken ihtiyatı elden bırakmamak gerekir. Fakat yine de insanlar yaklaştığı zaman topluca suya dalıyorlar.

Bazen avcılar bu hayvanları da avlıyor, fakat sepetle balık tutmak onların kolayına geliyor. Kıyıda yaşayan insanlar sepetleri bü-

yük bir beceriyle suya atıyorlar. Nehirle birleşen küçük derelerin ağızlarının her-iki tarafına sağlam kazıklar çakıyorlar, bunların arasını da söğüt dallarıyla örüyorlar. Bu örgünün ortasına da yine söğüt dallarından ördükleri sepetleri öyle bir maharetle asıyorlar ki, akıntıyla birlikte sürüklenen balıklar onların içine giriyor ve bir daha çıkış yolunu bulamıyor.

Bu sefer de av oldukça başarılı. Bokan neden bütün köyün buraya geldiğini şimdi anlıyor. Herkese yeterince görev düşüyor. Çocukların bile yapacağı işler var; kışlık yiyeceklerini oluşturan balıkları sepetlerle ve ağlarla köye taşıyorlar. Daha sonra bu balıklar açılan çukurlara doldurulup üstleri toprakla örtülüyor. Çukurları çevredeki köpeklerden korumak için tahtalarla çeviriyorlar. Balıkları kurutmak ve tütsülemek için hazırlanan düzenekler bu insanlara oldukça yabancı. Bokan onlara bu kolay yeniliği göstermeye hiç yeltenmiyor. Çünkü ancak sessiz ve sakin kalıp, göze batmadığı sürece bu köyde barınabileceğini hissediyor. Bu yüzden kendisine bile kışın yemek için balık tütsülemiyor, halbuki bu ona göre kışlık hazırlamanın kesinlikle en kolay ve lezzetli yolu.

Sepetlerin alınmasından epey sonra bile Bokan nehri düşünüyor. Kıyısında balık insanların yaşadığı bu nehir, acaba Sungari'nin anayurdu olan nehrin devamı mıydı? Tüm o insanlar ve olaylar ne kadar da gerilerde kaldı... Tam üç kış geçti... Uykuya dalarken bile hâlâ farklı renklerdeki suların birbirine karıştığı o yeri düşünüyor ve gözlerinin önüne getiriyor. Kulaklarında hâlâ o kocaman, eğik dişli deniz hayvanlarının yatduğu kumluk ve kayaların üstündeki kuşların sesleri çınıyor...

Bokan kurtla birlikte her gün kafesin yanına gidiyor ve yavru ayıya yiyecek veriyor. Hayvan ona alışmaya başlıyor ve onu her defasında daha büyük bir sevinçle karşılıyor. Köydeki diğer insanlar da ayıya kötü davranmıyorlar. Ona lezzetli yiyecekler veriyor, onunla konuşuyor ve onu okşuyorlar. Böylece gittikçe onun güvenini kazanıyorlar. Hatta köyün erkekleri onun için oldukça sağlam

bir kulübe yapıyorlar. Bu şekilde çetin geçeceğe benzeyen kıştan ve rüzgârdan korunabileceği bir kışlığa sahip oluyor.

Bokan diğer insanları izleyerek evinin duvarlarını kumsaldan topladığı odunlarla sağlamlaştııyor, aralık ve yarıkları çalı çırpı ve ağaç kabuklarıyla kapatıyor, sonra da yerlere çam dalları ve yosun döküyor. Oldukça soğuk bir kış bekliyor onları. Bu bölgede alışılmamış bir şey değil bu. Buradaki insanlar uzun süre soğukta yaşamaya alışkınlar.

Bokan artık deniz kıyısına çok ender iniyor. İndiği zamanlar ise oradaki değişiklikler karşısında hayrete düşüyor. Su artık eskisi gibi koyu değil, tam tersine beyaza yakın gri bir ton hakim. Sanki yavaş yavaş donuyor su. Gerçekten de kısa bir süre sonra kuzeyden ilk buz kütleleri akıntıyla birlikte sürüklenerek geliyor.

Sonunda ilk kar yağıyor ve tabiat beyaz bir renk alıyor. Buz gibi esen rüzgâr beraberinde kocaman bulutlar getiriyor. Her geçen gün daha fazla kar yağıyor ve köyü kaplayan kar tabakası her geçen gün daha da kalınlaşıyor. Kışlık yiyecekler depolandıktan sonra insanlar gerekmedikçe köyden ayrılmıyorlar. Ayı da bir çeşit kış uykusuna yatıyor. Kulübesine birisi girse bile uyuşuk uyuşuk hareket edip fazla umursamıyor. Yosunların içine sıcacık sarınmış uyuyor; Bokan onu ziyaret ettiği zaman bile kıvıldanmıyor. Sadece parlak kara gözlerini bir parça aralıyor, o kadar. Bokan yanına oturup onu okşadığı zaman, memnuniyet ifade eden homurtulu sesler çıkarıyor. Ayı yavrusu artık insanları ailesi yerine koymuş ve onun iyiliğini isteyen bu ellere güven duyuyor. Bu ellerden ona kesinlikle kötülük gelmeyeceğini hissediyor. İyi beslendiği için ayı epey büyümüş ve yağ bağlamış. Bir ayı yavrusunun kışı rahatlıkla atlamaşı için de buna ihtiyacı var. Çünkü kış boyunca bu biriken yağlarla idare etmek zorunda. Bokan'ın yanındaki kurt Uss da bu ayıdan çok hoşlanıyor. Ayının kürkünü kokluyor ve suratını yalıyor.

Bazen Bokan insanı andıran bu hayvanla sanki gerçekten bir insanmış gibi konuşuyor. Ona çıktığı yolculukları, başından geçen

maceraları ve yaşadıklarını anlatıyor. Dillerini hâlâ öğrenemediği kıyı insanlarına anlatamayacağı şeyleri ona anlatıyor. O insanlarla konuşup dillerini öğrenmek için pek fazla fırsat çıkmıyor karşısına. Bu yüzden Bokan onların aralarında tıpkı ayının da olduğu gibi yabancı kalıyor. Bokan ayıya giderek daha bir yakınlık duymaya başlıyor.

“Ayı kardeş” diye fısıldıyor Bokan bazen, “bana dağlardaki evinden söz et, oradaki hayatından. Eminim benimkinden çok farklı geçmiştir hayatın. Ben uzun süre dağlarda dolaştım ama sürekli izlerine rastlasam da, senin gibi bir ayıyla asla karşılaşmamıştım. Gerçekten insanların gittiği yollardan mümkün oldukça uzaklaşacak kadar ürkek misiniz?”

Ayı homurdanarak cevap veriyor ve yan tarafına dönüp zeki gözlerle Bokan’ı süzüyor. Sonra oyun olsun diye pençelerini çıkarıyor. Bokan’ın dediklerini anlıyor sanki. Onun kendisine gösterdiği yakınlıktan çok hoşlanıyor. Köydeki insanların arasında Bokan onun en iyi arkadaşı. O hayvanların dilini biliyor ve onlara kendilerinden biriymiş gibi davranıyor. Ayıya oradaki ve dünyadaki hiçbir şeyden ve hiç kimseden kötülük gelmiyor.

O kadar çok kar yağıyor ki, görünüşe göre köy bir süre sonra karlar altında kaybolup gidecek. İnsanlar artık kulübelerinden pek çıkmıyorlar. Yalnızca yiyecek depolarına, toplanılan birlik kulübesine ve tuvalet ihtiyaçlarını giderdikleri yerlere giden yollar kullanılıyor. Kar yağışının gittikçe arttığı ve denizden çok şiddetli bir fırtınanın gelip her şeyi sert bir kütle halinde dondurduğu zaman, Bokan ayının kulübesine taşınıyor. Çünkü kendi kulübesi tüm önlemlerine rağmen rüzgâr alıyor ve yeterince ısınmıyor. Ayının kulübesinde ateş yakmak için bir yer hazırlıyor ve yemeklerini de burada pişiriyor. Köydeki insanlar bu değişiklik karşısında bir şey söylemiyorlar. Ayı, kurt ve bu yabancı, onlar için aynı cinsten sayılıyor. Bu durumda da bir araya gelmeleri kimsenin garibine gitmiyor.

Bu şekilde Bokan ve Uss hayvanın yumuşak kürküne sokularak sıcacık geceler geçiriyor ve ayı da artık yalnız olmadığı için huzur içinde uyuyor. “Medved”, yani “bal yalayan” diye çağırıyor Bokan kürklü hayvanı yumuşak bir sesle. Ayıların tatlı şeylere ne kadar düşkün olduklarını biliyor ve gelecek bahar ormana gidip arı kovanlarından bal toplayacağına dair ona söz veriyor.

Kış gittikçe uzuyor... Sonsuza dek sürecek mi acaba? Zaman kavramı bile bu süre içinde donuyor sanki. Bokan da kendisini Medved adını verdiği ayı gibi yarı uykuda ve uyuşuk hissediyor. Günler hep birbirinin aynısı; değişik hiçbir olay olmuyor ve günler artık hiçbir zaman tam olarak aydınlık değil. Geceler, geceleri kovalıyor. Artık rüya zamanı başlıyor.

Bokan rüyasında karmakarışık yollarda bitmek bilmeyen sihirli bir yolculuğa çıkıyor. Bu yollar onu daha önce hiç görmediği diyarlara, hiç duymadığı gelenek ve göreneklerin hüküm sürdüğü yerlere götürüyor. İnsanlara rastladığı zaman çok iyi karşılanıyor ve herkes ona iyi davranıyor, fakat insanların garip bir çekingenlikleri var. Bokan bakmadığı zaman birbirlerine gizli işaretler yapıyor ve o aniden geriye dönünce de bir şey yokmuş gibi davranıyorlar. Bu ne demek oluyor? Onun ne olduğunu sanıyorlar? Çocuklar neden onun peşinden koşup gülüşüyorlar?

Bir seferinde dere kıyısında durmuş sohbet eden kadınların söylediklerine kulak misafiri oluyor ve dediklerinin bir kısmını anlayabiliyor. “Zavallı bir insan o, aklını yitirmiş bir deli” diyor içlerinden biri. “Bana kalırsa bizi parmağında oynatmaya çalışan bir üçkağıtçı, bir sahtekâr o...” diyor ikinci kadın. “Suratına bir baksanıza - bir deli böyle mi görünür? Gözlerinden ne kadar uyanık ve ne kadar zeki olduğu anlaşılıyor, sanki kafasının içinde dünyanın tüm bilgileri gizli.”

“Ama bunu pek belli etmiyor” diyor üçüncüsü, “hiç konuşmuyor ki! Kocam onun kutsal bir hastalığa yakalanıp dengesi bozulanlardan biri olduğunu söylüyor. Kim bilir, belki de bir şamanın öğrencisiydi o.”

“O zaman öğrendiği şeyler ona fazla ağır gelmiş olmalı” diye söze karışıyor birinci kadın. “Bu tür insanlar vardır dünyada: İyilik için uğraşır, fakat bilgilerini eyleme dönüştürmeyi bir türlü başaramazlar. Bu yüzden dünyada yaşayan bir ölü gibi gezinir ve içine düştükleri hayal âleminde bir daha kurtulamazlar...”

“O acınacak biri, kayıp bir ruh” diye fısıldıyor bir diğeri. “Bakın, ne kadar da hüzünlü bakıyor buraya. Yiyecek bir şeyler verin bu zavallı yaratığa.”

Bokan bu sözler karşısında dehşet düşüyor. Hiç kuşku yok ki kendisini kastediyorlar, çünkü yakınlarda ondan başka kimse yok. Hızla başka yöne dönüyor, koşmaya başlıyor ve yine arkasından koşarak alaylı tekerlemeler söyleyen çocukların sesini duyuyor. Bir kayın ormanının kenarında durup, bir süre burada oturuyor. Gözlerinden yaşlar süzülüyor ve kalbinin bir kaya kadar sert ve ağır olduğunu hissediyor. Derenin kenarında yusufluklar uçuşuyor, havada sıcak bir yaz kokusu var. Bokan derin derin iç çekiyor ve büyük nehrin kıyısındaki balıkçı köyünde kendisini bekleyen Sungari adındaki kızı hatırlıyor. Tüm bunların üzerinden ne kadar da uzun zaman geçmiş! Zihninde her şey sanki eskimiş ve derinlerde kaybolmuş. Hatırladıkları ise sönük pırıltılar saçan silik görüntüler. Üstünde acaba neyin laneti, neyin büyüü var?

Gözlerini tekrar açtuğunda yaz aylarının sona ermiş olduğunu gördü. Şiddetli bir şekilde kar yağıyor ve gözünün önünde dans eden kar taneleri beyaz bir kürk gibi giysilerine yapışıyor. Buz tutmuş derenin ve kıyısındaki karlarla örtülmüş ağaçların görüntüsü öyle güzel ki, üşüdüğünü hissetmiyor bile. Yine de aniden silkiniyor. Kalkmalıyım ve hareket etmeliyim, diye düşünüyor, yoksa donarım ve fark etmeden yavaş yavaş ölüme doğru giden bir uykuya

dalarım. Ayağa kalkıyor ve üstündeki karları temizliyor. Her adım atışında ayaklarının altındaki kar gıcırıyor. Çılgınca dans eden kar tanelerinin arasından, sonsuz bir beyazın içine doğru ilerliyor...

Yüksek dağların tepesinde derenin kaynağına ulaşıyor ve mevsim tekrar ilkbahara dönüyor. Gri renkli kurdu Uss sevinçli bir şekilde üstüne atlayarak karşılıyor Bokan'ı. Uss yine o her zamanki kurt, efendisinde de herhangi bir değişiklik algılamıyor. Şimdi de eskiden olduğu gibi kulaklarını dikip dağ tavşanlarının ısıklıklarını dinlemek için kafasını yana yatırıyor. Dağ tavşanları çok hızlı hayvanlardır; fakat kolay kolay pençesinden kurtulamayacakları bir kurt için lezzetli birer lokmadan ibarettirler.

“Haydi gidelim, Uss” diyor Bokan, “yaban mersinlerinin olduğu yere gidelim. O lezzetli meyveler bizi bekliyor. Yumuşak yosunların arasında kendimize gece için bir yatak yapar ve baykuşların şarkısını dinleriz.”

Bokan yukarı bakıyor ve karanlık gökyüzünde atalarının kamp ateşlerini görüyor. Kar kazlarının geçtiği bu yolda birçok yurt var, çünkü ataların sayısı çok ve gökyüzünde pek çok kabile oluşturmuşlar. Bokan tüm dikkatini toplayıp kar kazlarının yolunu yeryüzüne taşımayı başarırca, o zaman bu yol onu hiç şüphe yok ki büyük nehre götürür. Orada bir yerlerde Sungari yaşıyor, çok uzun zamandır kendisini bekleyen sevgilisi...

Ve binlerce ren geyiği görüyor. Bunlar asırlardır taygada yiyecek arayarak göç eden kocaman sürüler. Karla kaplı yerleri ayaklarıyla kazıp bitki liflerini ve lezzetli otları buluyorlar. Bu geyikleri ise avcılar takip ediyor. Peki onları takip eden bu insanlar kim? Hiçbirinin yüzü tanıdık gelmiyor ona. Uniak, Reiyo ve köyün yaşlısı Orchon nerede? Acaba şu anda buzlu denize mi ulaştılar, yoksa tayganın içinde bir yerlerde kaybolup gittiler mi?

Bokan'ın içi hüznle doluyor, canını acıtan ve onu boğan bir hüzn... Kışın ortasında yaptığı ve bir türlü sonu gelmek bilmeyen bu yolculuk, gereğinden çok, ama çok uzun sürdü...

*Biz dağlarda yaşayan bu
küçük, sevimli, tanrısal şeyi
kurban etmek istiyoruz.
Dostlarım! Şenliğimize katılın.
Tanrıyı göndermenin
sevincini hep birlikte yaşayalım.
Gelin!*

Bokan günlerden birgün yine çok derin manalı bir rüya gördüğü gecedен uyanıp, dalgın bir şekilde dışarı çıkıyor. Rüzgâr ilk kez olarak yönünü değiştirip, güneyden ılık hava kütleleri üflüyor. Buzlar eriyor ve Bokan'ın bastığı yerlerdeki karlar yumuşayıp ayaklarına bulaşıyor. İlkbahar yaklaşıyor, diye düşünüyor Bokan, bitmek bilmeyen bir kıştan sonra nihayet ilkbahar geliyor... Bu arada yoldan çıkıyor, ayaklarının altındaki sert bir kar tabakası ağırlığına dayanamayarak kırılıyor ve yerdeki bir deliğin içine düşüyor.

Karanlığın içine şaşkıncu bir hızla düşüyor ve sertçe yere çarpıyor. Bin bir güçlkle ayağa kalkıyor ve birden büyük bir şaşkınlık içinde kendini nehirdeki yaşlı adamın yeralu evinde buluyor. Ustası çatırdayan ateşin başında oturuyor ve davuluyla tokmağını bir kenara bırakıyor. Bokan'a dönüp keyifli keyifli gülümsüyor.

"Nasıl, uykunu iyi aldın mı?" diye soruyor yaşlı adam. Bu onun sesi, şüphe yok: Bu gerçekten de ustası.

Bokan'ın kafası allak bullak oluyor ve derin derin nefes alıyor. Ne var ki konuşacak gücü bulamıyor kendinde.

“Uzun süredir yoldaydın” diyor usta. “Anlat, neler gördün, neler geçirdin?”

Bokan hafifçe öksürerek boğazını temizliyor. Bu ani karşılaşma onun aklını iyiden iyiye karıştırıyor. Gerçekten uyumuş ve yaşadığı bütün o şeyleri yalnızca rüyasında görmüş olabilir miydi?

“Başından mı başlayayım?” diye kekeliyor.

“Hayır, tam aksine: En son yaşadığını anlatarak başla! Uyanmadan önce neredeydin?”

“Ayının kulübesinde... kıyıda ki insanların yanında... Medved adını verdiğim ayı gibi bir çeşit kış uykusuna dalmış olmalıyım...”

“Bana bu ayıdan biraz daha bahset” diye ısrar ediyor ustası.

Ve Bokan hatırladığı her şeyi anlatıyor.

Ustası bir el hareketiyle sözünü kesiyor. “Demek bu ayıyı seviyor ve onunla kardeşinmiş gibi ilgileniyorsun? Bunun ne anlama geldiğini biliyor musun? O rüyada anne ayıya rastladın, onun ruhu senin ruhuna dokundu ve onun öldüğü anı tüm ayrıntılarıyla yaşadığın zaman, ruhlarınız birleşip tek ruh haline geldi. Bu yüzden bu yavru ayıyla akraba oldun. Yalnız vücut olarak annesi yerine geçmiyorsun... Sen onun gerçekten annesisin!”

Bokan yutkunuyor. Tüm bunlar ona kaldıramayacağı kadar fazla geliyor. Önce yitirdiğini sandığı ustasıyla aniden tekrar karşılaşması ve sonra da bu haber...

“Tüm bunların anlamı nedir usta?” diye soruyor yavaşça.

“Bunlar fazlasıyla anlamlı, senin için çok büyük önem taşıyorlar” diye yanıtıyor nehirdeki yaşlı adam. “Beni çok iyi dinle ve kendine göre bir sonuç çıkar. Şimdi: Yanında yaşadığın kıyı insanları, ayı klanının totemine mensuplar. Onlar için ayı avı kutsal bir olay, bu yüzden ayıyı arındırmak için bir ayın düzenlediler ve kafasını ibadet ettikleri yere götürdüler. Onlar için aylar Dağların Efendisi'yle insanlar arasında bir bağ teşkil ediyor. Yaşayan bir

varlığı, kutsal yükseklere yollamak mümkün değildir. Ama öldürülürse ruhu özgür kalır ve insanların kaderinin belirlendiği o yere ulaşabilir.

Bu yüzden yaptıkları onlar için çok büyük önem taşıyor. O boyun şaman kadını bence her şeyi doğru yapmış ve sen de kendini ona açmamakla çok iyi etmişsin. Çünkü onlar ‘ayı şenliği’ için hazırlanıyorlar.”

“Ayı şenliği mi?.. Bunun anlamı nedir?”

“Zaman zaman öbür dünyadaki Dağların Efendisi’ne yollamak için hayvanlar arasından bir kurban seçerler. Seçilen hayvanın annesi avlanarak öldürülür. Her şey çok çabuk yapılır, çünkü ayıyı öldürmekte kullandıkları okları, mızrakları önceden kutsamadıkları için, suçu bütün avcılar üstlenirler. Avın özelliği budur...”

Ayı şenliğinde ise belli bir hayvanı kurban olarak seçerler ve onu bu durum için hazırlarlar. Bunun için küçük bir ayı yakalar ve ona kendi çocuklarıymış gibi bakarlar. Ona yiyecek ve lezzetli besinler verirler, hatta onun için bir kulübe bile yaparlar. Büyüyüp geliştiği zaman ise çok sevinirler. Daha sonra neler olduğunu bilmek ister misin?”

“Bana her şeyi anlat usta” diye rica ediyor Boka büyük bir heyecanla. Medved adını verdiği bal yalayanı düşündükçe, kalbi deli gibi atmaya başlıyor.

Usta ateşe bir parça odun atıyor ve düşünceli bir ifadeyle şakalını sıvazlayarak arkasına yaslanıyor.

“Eğer ayı şenliğinin yapılacağı gün yaklaşıyorsa ki anlattıklarına göre bu çok yakın zamanda, hatta bu bahar olacak... O gün geldiğinde bütün kabile büyük bir şenlik hazırlığına girer. Yiyecek ve içecekler hazırlanır, köydeki tüm insanlar bu şenliğe katılır. Bir kurban yeri tespit edilir ve oraya tapınma direkleri çakılır. Daima ikiye ikiye, çünkü bunlar ataların anne ve babalarını temsil eder. Sonra ayı kulübesinden çıkartılır ve köyün içinde gezdirilir. Evden eve dolaşmak zorundadır; her yerde ona seçkin ve lezzetli

yiyecekler sunulur. İnsanlar onu gülerek ve dostça karşılarlar, onu okşar ve sevimli isimler takarlar. Daha sonra onu köyün yaşlısının evinin çevresinde üç kere dolaştırırlar. Hatta köyün yaşlısı onu evine davet eder ve masasının üstünden şekerli su ikram eder. Ayı tüm bunları görüp zihnine kaydedecek ve Dağların Efendisi'ne gittiği zaman ona her şeyi anlatacaktır. Bu şekilde kabilenin üzerinden iyilik, rahmet ve bolluk eksik olmayacak.

Dediğim gibi, ayıyı öper ve okşarlar. Onu deniz kıyısına ya da nehrin bitimine götürürler. Burda ona her şeyi gösterip gelecek sene balık avının bereketli olmasını kesinleştirmeye çalışırlar. Sonra tekrar ataları temsil eden direklerin yanına getirirler ve onu bu direklere bağlarlar. Daha sonra onu bir süre için yalnız bırakırlar ve insanlar için hazırlanan ziyafet başlar. Bu ziyafete diğer köylerden konuklar da davetlidir.

Herkes tıka basa yiyip içtikten ve ev sahiplerinin konukseverliğini yeterince övdükten sonra, konuklardan birkaçından 'Narh-en' rolü oynamaları istenir..."

"Narh-en... bunun anlamı nedir?"

"Anlamı şu: Ceza almadan öldürme yetkisine sahip olan kişi demektir. Bunu asla köyden birisi yapamaz, bu çok büyük bir suç olur. Ama bir konuk bir 'Narh-en' olarak oklarını ayıya doğrultabilir. Çünkü öldürülen ayının ruhu Dağların Efendisi'ne gittiği zaman köydeki insanların yanında ne kadar mutlu olduğunu anlatacak ve onu öldüren okların ise, o köyde yaşamayan yabancı insanların elinden çıktığını söyleyecektir. Dağların Efendisi bunun üzerine hemen o köyü ve insanlarını bu yabancıların ve diğer kötü şeylerin şerrinden koruyacak, rahmetini onların üzerinden esirgemesiyecektir..."

Dinle Bokan, sonra olanları da dinle. Her ayrıntıyı öğrenmelisin. Böylece ne yapacağına daha iyi karar verirsin: 'Narh-en' olarak seçilen yabancılar önce birtakım hedeflere ok atarak talim yaparlar. Ok ve yaylarıyla büyük av için hazırlanırlar. Ve bunu ya-

parken aralarındaki en iyi atıcı seçilir. Buna genç delikanlılar da katılır ve taş atma konusundaki becerilerini sergilerler. Yakında ava çıkacak kadar yetişkin birer erkek olduklarını ispatlamaya çalışırlar.

İçlerindeki en iyi okçuyu tespit ettikten sonra, herkes susar. Tüm dikkatler hâlâ eli kolu bağlı olarak olup bitenleri izleyen ayıda odaklanır. Okçu, okunu yayına takıp ayıyı tam kalbinden vurur. Bunun üzerine birkaç adam ayının üstüne atlayıp daha çabuk ölsün ve ruhú dünyevi yaşamından kurtulsun diye onu sarsmaya başlarlar.

Ölen ayıyı yüzü batıya, batan güneşe karşı gelecek şekilde yatırılır. Ve sonra senin de daha önce gördüğün gibi parçalara ayrılır. Kafası diğer kafaların yanına konur. Şenlik üç gün üç gece devam eder ve konuklar ayının etini yerler. Ev sahiplerinin bu etten bir parça bile yemeleri yasaktır. Onlar yalnızca kemiklerden yapılan çorbayı içebilirler. Konuklar giderken ayının postunu ve kalan eti kızaklarına yükleyip götürür ve yerine hediyeler bırakırlar: Köpekler, ağlar ve mücevherler...

İşte bu şenlik her zaman olduğu gibi, bu sefer de böyle olacak... Çünkü bu insanlar uzun süredir bu inancın esiriler ve kolay kolay bundan vazgeçemeyeceklerdir.”

Usta konuşmasını bitirdiğinde eve uzun süren bir sessizlik hâkim oluyor. İşitilen tek ses, alev alev yanan odunların çıtırtısı. Mavi, kırmızı ve eflatun alevler karanlıkta dans ediyor ve kıvılcımlar beyaz karganın konmuş olduğu hayat ağacından yükselerek duman deliğinden dışarı çıkıyor.

Bokan ustasının sözlerinden sonra donup kalıyor. Dostu ayıyı bekleyen kader onu derinden üzüyor, zaten hangi âlemde olduğundan hâlâ emin olmuş değil... Nehrin üstündeki yolculuğu, balık insanların köyü ve Sungari adındaki kız, bataklıklar ve bozkır, atlılar ve keçe çadırlar, Yassı Burunlar'ın şehri, dağda geçirdiği yaz, dağ insanların kulübesinde geçirdiği kış ve nihayet deniz kıyısında geçirdiği zaman... Bunların hepsi yalnızca birer hayal miydi? Bun-

ların sadece uzun bir rüyanın içinde mi yaşad, ustasının evinden gerçekte hiç çıkmamış mıydı?

Ve uzun süre yanında yattığı ayı Medved... bir hayal mi - bu kadar yakınlaştığı hayvanın kaderi onu artık ilgilendirmiyor muydu?

“Her şey bir rüya olabilir, usta” diye söze başlıyor Bokan sonunda, “fakat yine de içimde derin bir acı var. Bu ayıya bir kardeş gibi bağlandım. Onu öyle zor durumda bırakıp olanları ve olacakları unutup gidemem. O ve ben bir bütünün iki yarısıyız, eğer onu bırakırsam, o zaman bir parçamı da sonsuza dek kaybetmiş olurum...”

Yaşlı adamın vücudunun üst kısmı ani bir hareketle öne eğiliyor. Bokan onun yüzünü ateşin neredeyse içinde görüyor, alevlerin arasında birden çok ruhun oynadığı bir yüz... Bokan iyice bakıyor ve şunu görüyor: Bu adam Ateşin Efendisi, hayat ve ölüm oyununu oynayan büyük bir usta. Bokan'ı sınırsız bir sevgi seli alıyor, öyle ki tüm varlıklara karşı daha önce hiç hissetmediği kadar yoğun bir sevgi duyuyor: İnsanlara, hayvanlara ve bitkilere, hatta taşlara ve havanın değişken şekillerine bile... Çok uzun zaman önce küçük bir alev halinde olan bu sevgi, şimdi kocaman ve gittikçe büyüyen bir yangına dönüşüyor. Ateşin Efendisi'nin önceden görüp söylediği gibi Bokan'ın tüm vücudu yanıyor ve bu yangının önemli bir kısmının adı Sungari...

Bokan şimdi fısıldıyarak konuşuyor, sanki sözlerinin her şeye etki edebilecek ve değiştirecek gücünün bilincindeymiş gibi.

“Bana gerçek gibi gelen tüm olaylar birer rüya olabilir” diye konuşmaya başlıyor, “ve başarılıdan çok başarısız olduğum bir sınav... Ama bu sihirli yolculuğumda olanlar beni değiştirdi. Ben artık ren geyiği insanlarından gelen o eski Bokan değilim, ben artık başka biriyim... Uzun süredir kendi içinde yaşayan ve yavaş yavaş su üstüne çıkan biri... O birinin adı Bo-Han, hangi yoldan gideceğini çok iyi biliyor. O kendi yolunda bildiği gibi devam edecek. İçimin derinliklerindeki sığınakta kendimi bulmamda bana yardım ettiğin için sana çok teşekkür ederim usta. Ben bu sığınakta gide-

ceğim, şimdiye dek yolun bana getireceği sonuçlardan korktuğum için saklanıyordum. Şimdi sen beni değil, ben seni terk edeceğim. Bana ihtiyacı olan ve beni bekleyenlerin yanına gideceğim...”

O anda ustanın yüzünde bir gülümseme beliriyor ve gülümsemenin içinde hayatın tüm sevgileri eriyip birbirine karışıyor. Usta gururla heybetli bir şekilde dans ederek yükseliyor ve tüm odayı kaplıyor. Daha önce hiç göstermediği bir şekilde gösteriyor kendini. Bu kez ateşin ve tüm şamanların babası olarak. Yanan bir dal olan kolunu uzatıp, on iki basamaklı hayat ağacından dışarıdaki karanlığa işaret ediyor.

“Git şimdi, oğlum” diyor, “hayatın kadar önemli olan bu rüyayı al ve görevini yap. Sen benim bir parçamsın ve benim güçlerim daima seninle olacak. Hadi, dünyaya git!”

Bo-Han, Ateşin Efendisi karşısında bir kez daha yerlere kadar eğiliyor. Sonra hiç duraksamadan hayat ağacının on iki basamağından çıkıp evin çatısını geçerek, kendisini dışarı atıyor. Birden kendini kıyı insanların köyünün tam ortasında, ayının kulübesinin hemen önünde buluyor ve buna bir an olsun bile şaşırıyor...

“Gel, Medved, ayı kardeşim” dedi Bo-Han ve kara tüylü hayvan yerinden kalktı. Önünde yürüyen insanı ve kurdu paytak adımlarla izlemeye başladı. Sisli bir sabah vaktinde kimseye görünmeden uyuyan köyü terk ettiler. Denizin kıyısını takip ederek kuzeye doğru yürüdüler. Nehrin bitiminde Bo-Han durdu ve yakındaki ormanı işaret etti.

“Oraya git, Medved kardeşim ve dağlardan yukarı koş. Kendine bir dişi bul ve yavrular getir dünyaya. Büyük bir topluluk oluşturmalsın. Sen ve soyundan gelenler beni gururla hatırlamalı. Senin soyunla benim aramda her zaman barış olacak.”

Bu sözleri anlayan ayı iki ayağının üzerinde doğrularak karar-

sız bir şekilde ona baktı. Sonra kendini dört ayağının üstüne bırakarak dağlara doğru koşmaya başladı. Kısa bir süre sonra tüylü kara vücudu ağaçların arasında kaybolmuştu bile. Bo-Han ise içindeki burukluğu bastırmak için şu şarkıyı söylemeye başladı:

*Koş, benim kahverengi tüylü dostum,
Kardeşim Medved,
Hızla dağlara çık,
Tayga'nın, dağların, bulutların ve nehirlerin
efendisine
Bo-Han'ın yanında olduğunu,
sana yardım ettiğini anlat.
Koş, bal yalayan yaratık
Ve kıyıda insanlardan uzak dur,
Çünkü onların kalbi ayların kalbinden farklı.
Git, benim kahverengi ayım,
Kendine iyi bak ve beni unutma.”*

Bo-Han'ın şarkısını duyan kurt kulaklarını dikti. Bir an için ne yapacağına karar verememişti galiba: Ayı dostunun peşinden ormanların içine özgürlüğe mi koşmalıydı, yoksa bu insanın peşinden gitmeye devam mı etmeliydi? Aklından geçenler yüzüne hüzünlü bir ifade verdi. Ama ayının peşinden gitmedi ve kafasını yana eğerek sahibinden bir işaret bekledi.

Bo-Han ise nehrin kıyısındaki yolu takip ederek yürümeye başladı. Bahar güneşi sırtını ısıtıyordu. Basuğu yerlerdeki kar, ayaklarının altında eriyip gidiyordu. Yanına yiyecek almadan yola çıkmıştı, çünkü ihtiyacı olan her şey doğru zamanda karşısına çıkıveriyordu. Yalnızca içinde kurutulmuş bitkiler, taşlar, şifalı topraklar ve ilaçlarla dolu deri keseleri taşıyordu bedeninde. Yolda toplanmaya değer başka şeyler de buluyordu. Çoğu zaman kopardığı taze bitkilerin isimlerini bile bilmiyordu, ama onlara kendisi bir isim takıyor ve ne işe yaradıklarını iyi biliyordu.

Bu şekilde nehrin kenarından yürüyerek yolculuğuna devam etti. Ve her adımda bir çember çizdiğini, uzak diyarlardan geçen yolunun onu tekrar vatanına geri götürdüğünü hissediyordu. Ama bununla taygayı ve ren insanların yanındaki yaşantısını kastetmiyordu. Söylediği, Sungari adındaki kızın yaşadığı yeri. Onun bulunduğu yer Bo-Han'ın vatani, rüyalarında gittiği dünya onun bulunduğu yeri.

Nehrin yüzeyinde parçalanmış buz kütleleri yüzüyordu. Ustanın evinden kıyıya gitmesine sebep olan gümbürtüyü hatırlamıştı. Her geçen gün ısı daha da artıyordu. Kar tamamen erimeye ve toprak yumuşamaya başlamıştı. Yürüdüğü yol çamur içindeydi. Nehre akan dereler kabarmışlardı ve hızla akıyorlardı. Bu yüzden onların içinden geçemiyor, sığ bir yer bulmak için yolunu epeyce uzatmak zorunda kalıyordu. Bu arada insanların yerleşim bölgelerine rastlıyordu, fakat görünmeden etraflarından dolanıyordu. İçinde insanlarla karşılaşmak için zerre kadar istek duymuyor ve onların meselelerine kesinlikle karışmak istemiyordu. Bu bölge ona oldukça yabancı bile olsa, gittiği yolun doğruluğundan bir an bile şüphe etmiyordu. Attığı her adımda kendini daha özgür ve hafif hissediyordu. Kalbi büyük bir beklentiyle atıyor, dudaklarından kendi uydurduğu şarkılar dökülüyordu. Sonra bataklık bölgeye vardı ve bataklık gölünün kızgın parmaklarıyla bilincine saldırıp neredeyse aklını yitirmesine neden olacağı o kötü günleri düşündü. Geceleri otlarla kaplı küçük adalarda yatıyor, çevresinde sivrisinekler ve başka böcekler vızıldıyordu. Oysa bu mevsim onlar için henüz çok erkendi. Ay artık yaşlı bir kadın değildi, bir kova su taşıyan genç bir kızdı. Ve böylece gün boyunca bile zorlanmadan daima su içebileceği yerler buluyordu.

Nehre yakın olan yerlerden yürümeyi tercih ediyordu. Çünkü kıyı boyunca toprak bataklığa göre daha sert ve hava daha temizdi. Nehri, çok çeşitli seslerini, kıyıdağı sazlığın içindeki hayvanları ve sabahları insanın gözünü yanıltan ince sis perdesini her geçen gün

daha çok seviyordu. Nehrin sesleri ona öyküler anlatıyor; o da bunları şarkılara çevirip hediye olarak nehre geri yolluyordu.

Kıyı boyundaki çok sayıdaki yerleşim bölgesinin çevresinden dolanarak, çalışan insanları uzaktan izledi. Birçoğu balıkçıydı; çok azı da avcı. Buradaki insanların yaşam kaynağı nehirdi ve onunla birçok ortak noktaları vardı. Kendini ona teslim edenler zamanla onun huyundan bir parça alıyorlardı; onun gibi açık sözlü, bazen neşeli ve değişken ruhlu oluyorlardı. Mütevazı bir yaşam sürmelerine rağmen, yine de nehrin onlar için oluşturduğu tanımlanması zor büyük gücün bilincindeydiler.

Gizlendiği yerden balık tutmanın değişik yöntemlerini izledi ve bunları aklında tuttu. Bu yöntemleri kullanıp köyünün yiyecek miktarını artırabilirdi. Değişik şekillerde yapılmış evler gördü. Her birinin kendine göre belli avantajları vardı. Köylerin hiçbirinde bir demircinin bulunmadığını gördü ve nehirdeki insanların bu sanattan bihaber olduklarını fark etti. Bu yüzden insanlar demirden yapılmaya alet edevat alabilmek için, değerli eşyalarının pek çoğunu gözden çıkarıyorlardı. Bo-Han tüm bunları aklına kazıdı.

Bu köylerin birinin yakınlarında dilsiz hizmetkârıyla dolaşan satıcıya rastladı. Bu beklenmedik tesadüf Bo-Han'ın irkilmesine sebep olmuştu; fakat onu asıl irkiltene, adamın suratının tüm dostça ifadesine rağmen bir maske kadar donuk kalmasıydı. Evet, bu adam gerçekten de balık insanların yaşadığı yerde çıkmış olan ve acayip hikayeler anlatmış olan o satıcıydı. Fakat gözleri... yalanla doluydular, her şeyi delip geçen soğuk bir ateş gibi ışıltıyorlardı. Bo-Han aniden dağlarda yaşayan Altın Sülün'ün şarkısını hatırladı. Uzun yolculuğu boyunca bu kuşu bir kerecik olsun görmemiş, fakat onun ötüşünü işitmiş ve bu sesi bir daha asla unutamamıştı. Ansızın içini bir korku kapladı. O

andan itibaren ne yaptığına ve ne konuştuğuna dikkat etmeye, gözünü de dört açmaya karar verdi.

“Gördüğüm kadarıyla sen de yollara düşmüşsün” dedi satıcı, “giysilerin eskimiş ve yüz ifaden biraz daha olgunlaşmış. Ama galiba gittiğin o uzak diyarlarda şansın pek yaver gitmemiş, çünkü yanında hiç mal ve değerli eşya göremedim.”

Bo-Han konuşmadı ve adamı şüpheli gözlerle baştan aşağı inceledi.

“Bunun yerine o zamanlar köydeyken yanında görmediğim bir kurtla geziyorsun... Hayvan yakalayıcısı mı oldun?”

“Biz uzun süredir tanışıyoruz” diye yanıtladı Bo-Han ve bununla Uss’u mu, satıcıyı mı kastedtiğini pek belli etmedi.

Satıcı güldü ve başını kaşdı. “Evet, evet bazen böyle olur... Peki, nereden geliyorsun? Güneye, demir cevherinin toprağın kucağında yattığı Altın Dağlar’a mı gittin? Orada demircilere rastlayıp ne kadar yetenekli olduklarını gördün mü?”

Bo-Han dalgın dalgın kafasını salladı. Benden ne istiyor? diye düşündü kendi kendine. Beni neden sorguluyor?

“Evet, güneydeki dağlar hazinelerle dolu” diye devam etti satıcı tek başına yaptığı konuşmaya. Bir yandan da kurnaz bir bakışla sözlerinin yarattığı etkiyi ölçüyordu. “Böyle şeylerin senin köyünde de olduğunu bir düşünsene... Tahminime göre sen artık evine geri dönüyorsun... Bu hem senin, hem de diğerleri için kârlı bir alışveriş olmaz mıydı? Hazineleri yalnızca topraktan çıkarmak yeterli...”

“İçlerinde bir şeyler bulabileceğimiz dağlarımız yok bizim.”

“Evet, evet sizin yok, nehirde böyle dağların olmadığını biliyorum, ama sen ve ben bu dağların yerini biliyoruz, bizim için bu çok kolay olabilir... Bir düşünsene: Sen köyün demircisisin! Demirden en güzel ve en kullanışlı eşyaları yapıyor, sana yardım eden çıraklar yetiştiriyorsun.”

“Ama biz demir cevherine sahip değiliz” diye tekrarladı Bo-Han.

Satıcı eliyle sinek kovalar gibi bir hareket yaptı ve ağzını Bo-Han'ın kulağına yaklaştırdı. "Bu neyi değiştirir ki? Bunu yapabilecek biri nasıl olsa var burada, örneğin ben yapabilirim. Tabii ki yalnız değil, bunun için birkaç yardımcıya ihtiyacım olacak. Balıkçıların köyünde kuvvetli genç adamlardan çok ne var ki?.." Satıcının baştan çıkarıcı bir ses tonuyla söylediği bu cazip sözler, Bo-Han'ın başını döndürüyordu. Bo-Han durup düşündü. Satıcı belki de söylediklerinde haklı olabilirdi. Bir an köydeki adamları o tehlikeli yolculuğa çıkmış olarak hayal etti. Uzun süre yollarda olacak ve nehrin o sakin havasından uzaklaşacaklardı. Güneye doğru yol alırken yorgunluktan neşelerini kaybedecek, zamanla kendilerine bile yabancılaşacaklardı. Ve asıl bu yolculuğu tamamlayıp beraberlerinde gittikleri yerlere ait yabancı şeylerle tekrar köye döndüklerinde, her şey çok daha kötü olacaktı... Kendini ateşin başında aynı bir zamanlar Yassı Burunlar'ın şehrinde yaptığı gibi hızla çekici sallarken hayal etti. Çekici vurduğu yerdeki demir ezilerek istenilen şekle giriyor ve yararlı eşyalara dönüşüyordu... Fakat birgün yanında çalıştıracağı çırakları da heveslenecek ve onun gibi demirci olmak istemeyecekler miydi? Belki de onlar demirden silahlar yapacak ve bu silahlar artık sadece balık karnı deşmek için kullanılmayacaklar. Gereğinden çok fazla silah... Bu silahlar orada burada depolanacak ve sayıları gittikçe artacaktı. Bu durum ise insanları temelden değiştirmeye başlayacaktı...

Bozkırın demir tokuşturan atlıları ve onların bu tür silahlarla neler yaptıkları geldi aklına. Kartalın çılgınlığını ve yabani bir kediye benzeyen o adamı düşündü.

O anda hiçbir girişimde bulunmamaya karar verdi. İçindeki bilgileri kendine saklayacak ve iyilik için de olsa, kötülük için de olsa asla kimseye aktarmayacaktı. Hayır, onun için asırlardır içinde sakladığı bir rüyasını gerçekleştirmek çok daha önemliydi. O anda Bo-Han onun için hayatta yalnızca bir tek şeyin önemli olduğunu anladı...

“Eee? Karar verdin mi?” diye sordu satıcı merakla.

“Evet, verdim” dedi Bo-Han kararlı bir sesle. “Senin önerdiğin hiçbir şeyi yapmayacağım. Ve insanlarıma bunlardan bahsedip, güzel hayallerle gözlerini boyamanı da istemiyorum. Eğer hayatın senin için tatlıysa, bizim köyümüzden uzak dur.”

“Ha, ha, ha!” diye güldü satıcı tehdit eden bir ses tonuyla. “Sen benimle nasıl konuşuyorsun öyle? Kim oluyorsun da köydeki insanlar adına konuşuyorsun? Benim insanlarım, benim köyüm... çok fazla ileri gitmiyor musun?”

O anda Uss saldırmaya hazır bir tavırla hırlamaya başladı. Dudaklarını germiş, parlak sivri dişlerini ortaya çıkarmıştı. Bunu gören dilsiz hizmetkâr efendisinin arkasına gizlendi. O ise hiçbir şey olmamış gibi gürlmeye devam etti:

“Unutma ki henüz köye geri dönmüş değilsin! Şimdi böyle büyük laflar ediyorsun ama hele bir köye git, bak adamlar sana neler yapıyorlar. Senin bu aptalca sözlerinden çekineceğimi mi sanıyorsun? Ben canımın istediği köye gider, canımın istediği gibi dolaşır ve canım nasıl isterse öyle konuşurum. Bakalım o köydeki insanlar hangimizin sözlerine kulak asacaklar; serseri serseri dolaşan bir haydudun sözlerine mi, yoksa çok güzel malları olan ve bunlarla birlikte çok daha iyi hikâyeler sunan saygın bir satıcının sözlerine mi?..”

“Haklısın, bu o zaman belli olacak” dedi Bo-Han sakince. “Ama şimdi sus ve yolundan çekil. Kemerindeki bıçağına giden o eline de sahip ol, yoksa kurt boğazına atlar ve parçalar. Bu, arkandaki silaha davranan hizmetkârın için de geçerli. Sizi uyarıyorum: En ufak yanlış bir hareketinizde kurt bir saniye bile beklemeden üstünüze atlayıp sizi parçalayacaktır. Sizin gerçekte kim olduğunuzu anlamadığımı mı sanıyorsunuz?”

Satıcının suratı birden bir ölüm beyazlığına bürünmüştü. Olduğu yerde donup kalmıştı; konuşmak için ağzını açtı, fakat tüm yapabildiği sadece yutkunmak oldu. Sonra gitmek için davranan

hizmetkârına döndü. “Gel Ayaz” diye tısladı, “gidelim, çünkü bu sefer de yanlış zamanda karar kılmışız. Bir dahaki sefere elimizden bu kadar kolay kurtulamayacak!

Ve korkunç hortlaklar gibi birdenbire ortalıktan kayboldular.

*Dünyanın özünü içimde hissetikçe
Kalbim daha büyük bir sevinçle çarpıyor.
Biliyorum; sadece burasıdır benim tek vatanım
Var olan her şeyin merkezi...*

Bo-Han kavisli bir tahta parçası buluyor. Bu tahta parçası ortadan ikiye kolaylıkla bölünüyor ve tuhaf şekilli iki parça haline geliyor. Onları yanına almaya karar veriyor ve kemerine takıyor. Uzunca bir yol alıp dinlenmek için oturduğu zaman, bu tahta parçalarının köşelerini bıçağıyla yuvarlıyor. Sonra çağlayarak akan bir dereye geliyor. Suların arasında yükselen dar bir kaya çıkıntısı gözüne çarpıyor. Şimdi ilkbahar olduğu için derenin suyu oldukça yüksek ve yürüyerek bu adacığa gitmeye izin vermiyor. Adacıkta birbiri üstüne yerleştirilmiş taşlardan oluşan bir taş yığını olduğunu görüyor. Bu yığının tepesinde uzun uzun kesilmiş bez parçalarıyla süslü sırtıklar saplanmış. Bo-Han bu yerin atalarına ait bir tapınma yeri olduğunu hemen anlıyor.

Bo-Han durup uzun uzun bu taş yığına bakıyor. Ne yaptığı-
nın tam farkında olmadan kemerindeki eğri tahta parçasını alıyor
ve kaldırıp adaya doğru fırlatıyor. Tahtanın ardından gidişini izli-
yor, havada nasıl yan yattığını ve yükselip adaya doğru alçaldığını
görüyor. Ama tahta parçası adaya düşmüyor. Adanın etrafında dö-

nüp geri gelmeye başlıyor. Bo-Han'ın eline ulaştığı anda, ona atalarının seslerini fısıldıyor.

“Seni selamlıyoruz, Bo-Han” diye uğulduyor rüzgâr.

“Siz kimsiniz?” diye fısıldıyor Bo-Han.

“Biz ataların ruhlarıyız” diye bir yanıt geliyor, “bizim her yerde gözlerimiz vardır, bu yüzden seni görüyoruz; bizim her yerde kulaklarımız vardır, bu yüzden seni duyuyoruz; bizim ruhumuz her yerdedir, bu yüzden seni hissediyoruz.”

Bo-Han bir kez daha o garip odunu havaya kaldırıyor. Soracağı soruyu iyice düşünüyor.

“Ey geri dönen odun” diyor nihayet, “bir kez daha seni karşı taraftaki adaya atacağım. Sorumu rüzgârla birlikte al götür ve atalarımı saygı dolu sözlerle selamla. Onlara şöyle de: Ben de geri döndüğüme seviniyorum. Sungari’yi, balıkçı insanların köyünü göreceğim için çok mutluyum. Nehrin soluğunu tekrar hissedeceğim için çok sevinçliyim. Bunların hepsi tüm kalbimle dilediğim tek bir dünya. Ama nasıl oluyor da diğer dünyayı, ataların ruhlarının bulunduğu öbür tarafı da bu kadar iyi anlayabiliyorum? Yoksa sınırda mı gezer oldum? Bir ayağımla hayatın içinde, diğeriyle ölümlün hüküm sürdüğü yerde gezen biri miyim?”

Kolunu kaldırıp odunu havaya fırlatıyor. Odun adaya doğru uçuyor, taş yığınının dolaşıp ataların sesleriyle geri dönüyor.

“Evet, tam anlamıyla öyle” diye fısıldıyor ataların ruhları, “sen dünyalar arasında dolaşan birisin, bir arabalucu, bir şaman... Uzun süre bu düşünceye karşı geldiğini biliyoruz. Ama tasalanma: Bu sana ve karşılaştığın diğer insanlara saadet ve mutluluk getiriyor. Çünkü sen denge ve uyumu özlüyorsun; her şeyin alt üst olduğu yerlerdeki dengeyi bile yeniden sağlamak için doğru yolu ve doğru çareleri buluyorsun. Çok olan şeyleri azalt ve az olup büyümeye yüz tutmuş şeyleri güçlendir. Bunu yaparken en doğru olan anı seç ve zorlamaya çalışma. Doğa kendiliğinden zorlar, fakat o ustanın ellerindeki bir güvercin gibidir. Sen tüm bunlarla büyü ya-

pabilirsin; eğer onun yasalarını anlar, şarkısını söyler ve söylediğin anda sesin hoş çıkarsa. O zaman dağlar eriyip suya dönüşür, buzlar açan çiçekler haline gelir ve hastalar iyileşir. Seninle aramızda bir bağ olduğu için, sen her şeyi söylediğimiz gibi etkilersin. Biz güç ve kuvvetiz, biz bilgiyiz. Bizi çağır, o zaman sana yardıma geliriz.”

Bo-Han'ın kafasında atalarının sesleri dolanıyor ve o buna hiç mi hiç şaşırıyor. Zaten bu duydukları onun için yeni bir şey değil; o bunların hepsini biliyor, hatta daima biliyordu. Onu bu bilgiden uzaklaştıran yalnızca kaçıştı, sürekli bir şeylerden kaçması... Ta eskiden, Matzkala'nın ağaç mezarında ve aynı şekilde nehirdeki ustanın yanında da bunu biliyor ve hissediyordu. Artık geri dönmüş olduğuna göre, atalarının emaneti bir sır sayılmazdı artık. O bir şaman; yaptığı her şey daha önce belirlenmiş bir anlam çerçevesinde gerçekleşiyor. Ve zaten özgürlük öyle hafife alınıp oynanacak bir şey değildir.

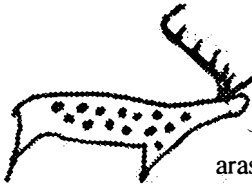
Geri dönen odunu üçüncü defa atmaya çekiniyor. Biliyor ki: Eğer içinde sorulacak bir soru yoksa, bu atış düşüncesizce olur ve atalara meydan okumak anlamına gelir. Ama eğer içinde cevap bekleyen bir soru ışıldıyorsa, o zaman odunu mutlaka atmalı. İyice düşünüyor, içini dikkatle dinliyor ve elindeki odunu fırlatıyor. Kearnaları iyice yontulmuş olan odun havayı yarararak rüzgârın içinden geçiyor. Bir ruh gibi belli bir yere kadar uçup, tekrar bedene geri dönüyor. Bu sefer odunla birlikte ruhunu da gönderiyor adaya.

“Bu mucizevi odunu bir adak olarak size sunuyorum, çok saygıdeğer atalarım. Bunu alçakgönüllülüğümün bir işareti olarak kabul edin ve adada saklayın. Eğer odunu istemezseniz ruhlarınızı ona sürüp tüm gücünüzle bana geri fırlatın ki, bana elçi olarak hizmet etmeye devam etsin.”

Bo-Han hızla çarpan bir kalple kıyıda karşıya bakıyor. Ciddi çehreli genç bir adam; dünyanın ortasında, fakat dünyadan uzak. O, ruhların arasında. Odunun adanın etrafında dönüp tekrar eline doğru geldiğini görüyor ve içine hapsedilmiş olan gücü hissediyor.

Odun eline öyle bir şiddetle çarpıyor ki, Bo-Han'ın tüm vücudu sarsılıyor ve dizlerinin üzerine çöküyor.

“Size minnettanm, ey atalar” diye fısıldıyor Bo-Han. Ayağa kalkmadan kollarını havaya kaldırarak atalarını selamlıyor. Uzun süre orada kalıp gözlerini kapatarak ibadet ediyor. Gözlerini tekrar açtığı zaman ise güneşin kollarının arasından, kayalık adacığın tam arkasından battığını görüyor.

Balık insanların köyüne ulaştığında yaz mevsinfi hüküm sürüyor. Önce insanlarla arasına temkinli bir mesafe koyuyor ve bir müddet kayın ormanında saklanıyor. Bir zamanlar Sungari'den ayrıldığı yere gidiyor ve orada oturup bekliyor. Uzak-tan insan sesleri geliyor kulağına, akan nehrin uğultusunu işitiyor. Akşam olmak üzere. Gökyüzü bulutsuz ve kapkara. Ataların kamp ateşleri ışıltıyor. Karanlık kıyı boyunca turnaların kanat çırpışları ve bağırtiları duyuluyor. Hava sıcak. Bo-Han köyün kenarında sessizce ve görünmeden bekliyor. Yarı uykulu bir durumda öylece oturuyor. Vücudu oldukça yorgun, yürümekten ayakları iyice ağırlaşmış. Uzun yolculuğunda yaşadığı tüm o şeyler gözlerinin önünde canlanıyor. Şimdi ise geri döndü ve böylece o büyük çember tamamlandı.

Ertesi sabah çok erken saatlerde giderek kendisine yaklaşan ayak sesleri işitiyor. Yerdeki küçük dallardan biri çıtırdayarak kırılıyor. Sungari... Her gece rüyasına giren ve hayallerini süsleyen kız. Önünde duruyor. Her zamankinden daha güzel. Yüzünde sabah koşmasının verdiği bir pembelik var. Gözleri, taygadaki ağaçların yaprakları arasından sızan güneş ışınlarının oynadığı bir kaynak suyu kadar duru...

Hiç beklemediği bu sürpriz kızın olduğu yerde donup kalma-

sına neden oluyor. Dilini yutmuş gibi tek bir söz bile söylemeden hayretler içinde öylece duruyor ve evine dönmüş olan adama bakıyor. Aradan geçen uzun yıllar boyunca sabırla beklediği an buymuş demek ki. Bu anın geleceğini biliyordu. Onu özlemişti. Ve şimdi etiyle kemiğiyle karşısında duruyor. Bo-Han da bir şey söylemiyor. Tek yaptıkları, sanki birbirlerini ilk defa görüyorlarmış gibi, uzun uzun bakışmak oluyor. Hareket ederek bu anın ulviliğini bozmak istemiyorlar. Birbirlerine karışan ruhları, bu sevgi selinin içinde eriyip gidiyor.

Sonra ansızın bir işaret aralarındaki görünmez bağları kopartıyor ve aynı anda birbirlerinin kollarına atılıyorlar.

Sungari'nin dudaklarından sevgi dolu sözcükler dökülüyor: "Bokan, sevgilim... Seni o kadar büyük bir hasretle bekliyordum ki! İşte nihayet geldin... Dikkatli olmalısın, büyük bir tehlikenin tehdidi alundasın... Köyümüzün erkekleri o geceyi henüz unutmadılar... Bizi burada görürlerse ikimizi de öldürürler..."

Bo-Han kızın kafasını elleri arasına alıyor ve dudaklarından öpüyor.

"Merak etme, Sungari, bana kimse bir şey yapmayacak... Tabii ki sana da; çünkü bundan böyle sizinle birlikte köyünüzde yaşayacağım. Az sonra köylülerin ve babanın karşısına çıkacağım ve hiç kimsenin buna bir itirazı olmayacak."

"Demek zengin bir adam olarak döndün ve başlık bedelini ödeyeceksin?"

Bo-Han ciddi bir ifadeyle evet anlamında başını salladı.

"Evet, bunu yapacağım. Fakat yanımda ne bir kayık, ne bir kızak, ne köpekler, ne de bir tane demir kazan getirdim. Babandan seni almak için bunlara ihtiyacım yok. Yalnızca bu beden, bu kafa ve bu eller bana yeter... Fakat bu armağan dünyadaki tüm değerli şeylerden daha anlamlı. Gör işte - ben bir şaman oldum! Kemerimde her türlü hastalığı iyileştirebilecek ilaçlar taşıyorum. İlk önce annenin tekrar sağlığına kavuşmasını sağlayacağım."

“Annemin hasta olup yattığını nereden biliyorsun?” diye bağıyor Sungari hayretler içinde.

“Şu ana kadar bunu bilmiyordum. Seni görüp kalbinde onun için duyduğun endişeyi okuyunca anladım” diye yanıtladı Bo-Han. “Ben başka türlü bakmasını ve görmesini öğrendim. Her kim soruları bilirse, cevaplara da o kadar kolay ulaşabilir. Adımın Bo-Han olduğu ne kadar doğru ise, anneni iyileştireceğim de o kadar doğrudur. Beni onun yanına, köye götür.”

“Bo-Han...” diye fısıldıyor Sungari sevgilisinin yeni ismini “... Bo-Han...”

Bo-Han cesur adımlarla köyün içinden geçiyor. Fakat Sungari endişeli. Ardından koşarak onu engellemeye çalışıyor. “Hayır, bunu yapma, seni öldürecekler. Bunu bir kere denediler, bu defa onların hışmından kurtulamazsın... Bu yapışın delilik, doğrudan ölümün üstüne yürüyorsun.”

Fakat Bo-Han onu sakinleştiriyor ve kararlı adımlarla Sungari'nin ailesinin oturduğu tahta eve doğru yürüyor. Ve Sungari'nin gözleri önünde sanki bir mucize gerçekleşiyor: Adamlardan hiçbiri kavga etmek için bir girişimde bulunmuyor. Kimse Bo-Han'ın yolunu kesmiyor. Balıkçı insanlar yalnızca şaşkın şaşkın bakıp onun hakkında fısıldaşıyorlar.

“Gerçekten o, değil mi?”

“Evet, evet, o. Hangi cesaretle buraya geri gelmiş?”

“Bakın! Şu peşindeki bir kurt değil mi? Bir köpek gibi onu takip ediyor?”

Evin önüne vardığında Bo-Han duruyor ve Sungari'nin babasına sesleniyor. Bu daha önce hiç karşılaşmadıkları cüretkârlıkta bir davranış. Kendinde böyle davranmak için cesareti nerede buluyor acaba?

Kapı açılıyor. Sungari'nin babası kapıda heybelle beliriyor. O da şaşkın, fakat bunu sert ve gururlu bakışların ardında gizliyor.

“Ne istiyorsun?” diye soruyor ona.

“Kızın Sungari’yi kendime eş olarak almaya geldim” diyor Bo-Han. İnsanlar heyecandan nefeslerini tutuyor.

“Ve ben boş ellerle gelmiyorum” diyor Bo-Han. “Onun için bir başlık bedeli ödemeğe hazırım.”

“Öyle mi?” diye çıkışıyor babası, “o halde kayık nerede, köpekler nerede, mızrak uçları ve demirden kazan nerede? Bize ne getirdin? Yanında hiçbir şey göremiyorum.”

“Beni dinle! Kızını karım yapmaya kararlıyım, çünkü birbiri-miz için yaratılmışız” diyor Bo-Han sakince. “Bir ev yapacağız, çocuklar yetiştireceğiz ve bu köyü asla terk etmeyeceğiz. Ama senin gururlu ve evine bağlı bir baba, köyde hatırı sayılır ve sözü geçen bir adam olduğunu bildiğim için, Sungari’ye biçtiğin bedeli çok az buluyorum.”

“Peki, onun yerine bana sunacağın nedir?”

“Tüm bunların toplamından çok daha değerli üç şey” diye yanıtlıyor Bo-Han. “İlk önce karının hayatı ve sağlığı.”

Sungari’nin babası kendine hakim olamayıp bağıyor. “Sen onun hakkında ne biliyorsun, sen ne anlarsın ki? Buraya benimle alay etmeye mi geldin?”

“Kesinlikle hayır” diye cevap veriyor Bo-Han. “Şunu bilmelisin ki, ben bir şaman oldum ve kemerimde her türlü ilaç mevcut. Karını iyileştireceğim; bir sonraki ay dönümüne kadar kendini yavru bir ceylan gibi genç ve canlı hissedecek. Çünkü ben onun hastalığını bildiğime ve doğru ilaca sahip olduğuma inanıyorum.”

Balık insanların köyünde çıt çıkmıyor; duyulan sadece nehrin uğultusu. Gözlerini ve ağızlarını ardına kadar açmış olan insanlar olup biteni izliyorlar ve bu ortamı bozmaya çekiniyorlar.

“Sana vereceğim ikinci hediye, balık yakalamak için kullanacağın demir uçlu bir mızrak olacak. Bunu körelmiş bıçakları ve kınılmış aletleri eriterek yapacağım” diye sözlerine devam ediyor Bo-Han. “Bu mızrak sıradan bir mızrak olmayacak ve daha önce

gördüğün hiçbirine benzemeyecek. Ucu dağların kalbi kadar sert ve bozkırın üstünde uçan kartalın çılgılığı kadar keskin olacak. Ve sen onunla bir kere bile ıskalamadan en büyük balıkları yakalayacaksın. Ay dönümünden sonra onu senin için yapacağım.”

Bo-Han heyecanı artırmak için sözlerine ara veriyor, çünkü köydeki herkes vaad edeceği üçüncü şeyi öğrenmeyi bekliyor.

“Üçüncü armağanı ise kemerimde taşıyorum!” diyor Bo-Han. “Üstün özelliklere sahip, geri dönen bir odun bu: Uzağa fırlatsan bile daima eline geri dönüyor. Elimde bu cinsten iki tane odun var. Birisine ataların güçleri yüklü; neden onunla aynı ağaçtan yontulmuş olan ötekinde de aynı güçler mevcut olmasın ki? Bu odunları yükseklerde uçan kar tavuklarını vurmak, hatta daha büyük hayvanları bile avlamak için kullanabilirsin. Bu tam senin gibi bir lider göre. Geri dönen odunun gücünü küçümseme sakın. Onu gösterdiğin zaman, insanlar önünde eğilecektir.”

Bo-Han bu şekilde konuştuğundan sonra adama düşünmesi için biraz zaman verdi. Babası başını kaşdı ve düşünceli bir halde gözlerini kapadı. Sonra çevresindeki insanlara baktı ve ifadelerini inceledi. Sonra Bo-Han’ı uzun uzun süzdü.

“Çok büyük laflar ediyorsun” diye bağırdı sesini iyice gürleştirerek, “gerçekten kendine çok fazla güveniyorsun... Her şey söylediğin gibi olursa Sungari’yi karın olarak sana vereceğim. Hatta oğullarım ve tüm komşularımla birlikte, ikiniz için bir ev yapımına yardım edeceğim. Ama önce karımı iyileştir ve bir şaman olduğunla kanıtla. Bunu başardıktan sonra da bana bir mızrak yap ve o garip odunun sırlarını öğret. Ancak tüm bunları yaptığın zaman seni kabul edeceğim... Tabii köydeki diğer insanlar da... O zamana kadar senin her adımını takip edecek ve sözlerinin doğruluğunu kendi gözlerimizle görmek için her hareketini gözleyeceğiz.”

Sungari lafa karışıyor ve sevgilisini korumaya çalışıyor, fakat Bo-Han onu engelliyor.

“Baban haklı” diyor ona, “her şey onun dediği gibi olsun. Ba-

na güven, Sungari. Sakın endişelenme. Kurutulmuş bitkiler, taş, toprak, ginseng bitkisi; bunlar çok güçlü yardımcılar. Ama ataların iyi ruhları, bunların hepsinden daha güçlü.”

Bu sözlerle Bo-Han evin kapısına doğru ilerliyor. Baba ona yol açıyor. Köy halkı ise biraz çekiniyor, fakat merakını yenemeyerek onu takip ediyor. İçlerinden birçoğu onun hasta yatağına yaklaştığına ve Sungari'nin annesiyle ilgilendiğine tanık oluyor. Ona kıyı insanların arasındaki cadı gibi yaklaşıyor; üstüne eğilip, onu baştan aşağı kokluyor. Yaşam gücünün azlığını belirten kokuyu alıyor. Bozkırdaki kara şaman gibi hastanın çevresinde dans ediyor ve ataların ruhları için şarkı söylüyor. Bunu yaparken davulun yerine geri dönen odunu sallıyor. Ustası olan nehrin yaşlı adamı gibi atalara bu kadının çektiği acılardan söz ediyor ve onlardan kadına sağlığını geri vermelerini istiyor. Dans ederek karanlık güçleri yataktan ve kulübeden dışarı kovalıyor. İhtiyar şifacı Matzkala gibi bitkileri karıştırarak hastaya çay hazırlıyor. Kadına çiğnemesi için öğütülmüş taş tozu ve yanmış toprak veriyor. Sonra kadının yanına uzanıyor ve iyileşmesi için gereken gücü ona vermeye çalışıyor. Bu ayın tam üç gün üç gece devam ediyor. Sungari su taşıyıp ateşin üzerinde kaynatıyor ve çay hazırlayarak Bo-Han'a yardım ediyor. Bo-Han bu süre içerisinde uyumuyor ve Sungari'nin annesinin başında bekliyor. Tedavinin başarılı olması için bunu yapması gerekiyor. Bu ayın sırasında kesinlikle hata yapılmamalı ve hiçbir yardımcı hayalet unutulmamalıdır. Sürenin dolumunda kadın ilk kez yatağında kımıldıyor. Solgun yanakları, taze bir kırmızıyla kaplanıyor. Gözleri yeniden ışıdamaya başlıyor. Ancak o zaman Bo-Han derin bir nefes alabiliyor. Günlerce süren zorlu mücadelenin verdiği yorgunlukla olduğu yere yığılıp uykuya dalıyor. Üç gün üç gece sürüyor bu uyku... Uyandığında Sungari'nin annesini tıpkı eskiden olduğu gibi ocak ateşinin başında diz çökmüş olarak buluyor. Kadın Bo-Han için kuvvetli bir balık çorbası pişiriyor.

“Zamanlar vardır, her şey dengededir; zamanlar vardır, adım atmaya çekinirsin... Fakat doğru yolu biliyorsan her şey düzene girer ve kendine dostlar edinirsin...”

Bo-Han eski ve kullanılmaz halde olan demir eşyayı toplatıyor. Bunları deri bir heybeye koyuyor ve kimse tarafından izlenmeyeceği güvenli bir yere gidiyor. Öraya vardığında yerde bir çukur kazıyor, taşlardan ve kıyıdaki çamurdan bir ocak yapıyor. Güçlü bir ateş yakmak için kuru odun taşıyor.

Ateş çok yüksek bir ısıyla yanmalı ki demir parçaları eriyebilsin ve şekil değiştirebilsin. En önemlisi, mızrak uçlarını döverek şekillendirmeye yarayacak olan çekici bulmak. Demir, demirle dövülmeli; ancak o zaman gerekli sertliğe ulaşabilir.

Bütün işleri Bo-Han kendi yapmak zorunda, çünkü yanında ona yardım edecek kimse yok: Ateşi yakmak ve hayvan derisinden yaptığı basit körukü onu olabildiğince harlamak zorunda. Sonra demiri ateşin içinde çevirmeli ve kıpkırmızı kor haline geldiği zaman, tahta çatallarla taştan bir örsün üzerine kaldırmalı. Ve burada demiri dövüp istediği şekle sokmalı. Bo-Han çalışırken üstündeki elbiseleri çıkarıyor. Çıplak bir halde ocağın başında duruyor. Ter içindeki derisi pırl pırl... Bu haliyle tıpkı Ateşin Efendisi'ne benziyor ve atalarının hayır dualarını mızrağın içine karıştırıyor. Yavaş yavaş demir bir üçgen çıkıyor ortaya... Bo-Han bir yandan bunu şekillendirirken, diğer yandan da sapı oluşturacak tahtayı elinde sallıyor. Bo-Han bu mızrağın etkisini denemeye gerek duymuyor, çünkü böyle de biliyor: Bu mızrak daima bir balık vuracak, kullanıldığında ıskalması mümkün değil...

Üç gün sonra işi bitiyor. Çalıştığı yerde bıraktığı izleri özenle örtüyor... Bu ocağı bir daha kullanmayı hiç mi hiç istemiyor.

Şimdi sırada Sungari'nin babasına bu silahı nasıl kullanacağını göstermek var. Bu da köyünden uzakta, nehir kıyısında tanıklar olmadan gerçekleşiyor. Burada geri dönen tahta parçasını fırlatıp etkisini deniyorlar. Bo-Han'ın söylediği gibi tahta her seferinde ellerine geri dönüyor. Sungari'nin babası çok etkileniyor. Bo-Han artık bütün şartları yerine getirdiğine göre, Sungari'yle birleşmelerine bir engel kalmıyor.

“Ey ren insanı” diyor baba, “artık bizden biri oldun. Sungari'yi karılığa kabul ettiğin ve bizimle kalmak istediğin için çok mutluyum. Yakında ay tamamen yuvarlak olacak, gökyüzünün bu iyi işaretini boşa harcamayalım ve ikiniz için büyük bir düğün şenliği yapalım.”

Köye geri döndüğünde insanlarla gururla konuşuyor. “Bo-Han verdiği tüm sözleri yerine getirdi. Şimdi ben de verdiğim sözü tutacağım. İki gün sonra, dolunay zamanı, bu iki genci birleştireceğim. Sevinin, gerekli her şeyi hazırlayın, çünkü bu düğün eskiden beri bizde gelenek olduğu şekilde yapılacak.”

Aslında Bo-Han olayların bu şekilde gelişmesine memnun olmalıydı, fakat anlayamadığı bir önsezisi hislerinin rahatsız olmasına sebep oluyor. İçinde gittikçe artan bir huzursuzluk var. Bu huzursuzluk düşüncelerini dağıtıyor ve gece uykusunda gördüğü rüyaları anlayamıyor. Bo-Han kendini dinliyor, fakat hiçbir cevap bulamıyor. Kurdu Uss da insanların göremediği bir şeyleri hissederek gibi davranıyor. Şüpheli şüpheli sahibinin etrafında dönüp sağa sola bakıyor ve koku almaya çalışıyor.

Gökyüzünde parça parça bulutlar var ve rüzgâr onlara değişik şekiller veriyor. Kimse onlara dikkat etmiyor. Yalnızca Bo-Han devamlı havaya bakıyor ve bulutların değişimlerine dikkat ediyor...

Ertesi gün bütün köy her zamankinden daha erken ayağa kalkıyor. Yapılacak çok iş var. Düğünün gerçek bir şenlik olması için çeşitli hazırlıkların yapılması gerekiyor. Yemekler pişiriliyor, evler ve çevredeki çalılar renkli kumaş parçalarıyla süsleniyor, ağaç kütüklerinden oturacak yerler hazırlanıyor. Henüz Bo-Han'ın ve Sungari'nin kendilerine ait bir kulübeleri olmadığı için, düğün açık havada yapılacak. Fakat sonra köyün adamlarının isteği üzerine hemen yeni bir evin yapımına başlanacak.

Bo-Han gelini gördüğünde ürküyor: Yanaklarının alı gitmiş ve bembeyaz olmuş, gözleri ise gizlice ağlayan birisinin gözleri gibi mor halkalarla çevrilmiş. Bo-Han kızı şefkatle kollarının arasına alıyor.

“Ne oldu, Sungari?” diye soruyor endişeyle, “etrafındaki herkes gülüyor ve eğleniyor, ama sen pek mutlu görünmüyorsun...”

“Çok korkunç bir rüya gördüm” diye fısıldıyor kız titreyerek, “ve hiç de hayra alamet değil.”

“Onu bana anlat, belki bu seni sakinleştirir.”

“Peki...” diye söze başlıyor Sungari çekingen bir sesle. Yüz ifadesinden rüyayı hatırlamaya çalıştığı anlaşılıyor, “... şimdi olduğu gibi sabahın erken bir saatiydi ve nehrin üzerinde sis vardı. Sen bir kere daha karşıya geçmen gerektiğini söylüyordun. Çünkü karşı kıyıda sana çok gerekli olan önemli şeyler varmış. Yerin altında bulunan bir evde hazır olarak duruyorlarmış ve sen yalnızca oraya gidip onları alacakmışsın. Gitmeni istemiyorum, ama sen beni dinlemiyorsun. Her zamanki yerinde saklı olan kayığa bindin ve sislerin içinde kaybolmaya başladın. Ben kıyıda durup peşinden bakıttım, ta ki sen sislerin arasında görünmeyene dek...”

Bir süre sonra kötü niyetli, çirkin hayaletlerin sisin içinde ilerlediklerini gördüm. Senin peşindeydiler ve seni öldürmek istiyor-

lardı. Pek çok kez seni uyarmak için bağırdım, ama beni duymadın ve bir daha görünmedin. Yalnızca bir kere tiz bir çığlık duydum... Bu senin sesindi ve sanki çok büyük bir tehlike içindeymişsin gibi çıkıyordu.

Seni öyle bağıırken duyduğumda sanki kalbim yerinden oynadı. Bekledim, uzun süre bekledim, ama geri gelmedin.

Bu şekilde günler haftaları kovaladı; düğün olmadı, renkli kumaş parçaları güneşte soldular ve ben yapayalnız kaldım. Ve bir gece boş kayığın sessizce kıyıya vurdu... O an ellerimi yüzüme kapayıp ağladım ve uyandığımda bile hâlâ ağlıyordum.”

Bo-Han onu sakinleştirip korumak için kollarını bedenine sarıyor ve onu kendine doğru çekiyor. İyi ve güzel Sungari... İçinde ona karşı büyük bir sevgi ve şefkat hissediyor.

“Endişelenme, bana bir şey olmayacak” diyor onu sakinleştirmek için, “rüyanda gördüklerinin hiçbiri asla gerçekleşmeyecek. Bu rüya sadece senin bir kere kayın ormanında kaçmaya çalışırken ayrıldığı gibi tekrar ayrılacağımızı düşünüp korkman anlamına geliyor. Ama bunların hepsi geçti ve geride kaldı. İnan bana Sungari, artık hep bir arada olacağız.”

“Fakat bu rüya öyle korkunç, öyle gerçekçiydi ki...” diye fısıldıyor kız. Bo-Han onu bunun tersine inandırmak için oldukça zorlanıyor. Tam o anda köyün kızlarının ve kadınlarının gelmesine çok seviniyor Bo-Han.

“Gelini alacağız” diyor kadınlar. “O bir çiçek kadar renkli ve yaz mevsimini yaşayan bir çayır kadar güzel olmalı!”

Sungari düğün için giydirilecek. En iyi elbisesini giyip annesinin mücevherlerini takacak.

Bo-Han ise düşüncelere dalıp nehrin kıyısına iniyor. Sungari'nin rüyası onda bir şeyleri harekete geçirip, ustasının anılarını canlandırıyor. O yeraltı evinde gerçekten de alınmaya değer bazı eşyalar kendisini beklemiyor muydu? Doğru zaman geldiğinde onları alacağına dair ustasına söz vermemiş miydi?

Hayvan postundan yaptığı kayığın saklı olduğu yere gidiyor ve onu çok iyi durumda buluyor. Biraz tereddüt ettikten sonra kayığı ve kürekleri baştan aşağı kontrol ediyor. Uss oldukça huzursuz. Sanki sudaki sislerin arasından her an bir şey çıkacakmış gibi şüpheyle etrafını kolluyor. Nehir gür bir sesle çağlayarak akıyor ve üzerindeki sis perdesi yavaş yavaş kalınlaşıyor. Bo-Han kayığı kıyıdaki otların üzerinden kaydırarak suya indiriyor. “Gel” diye çağırıyor kurdu. Birden büyük bir cesaretle tekrar nehrin karşısına geçmeye karar veriyor.

Kayığın içinde diz çöküp, kıyıdaki kuvvetli akıntıya karşı kürek çekiyor Bo-Han. Nehrin kıyısından epey bir yol almalıydı ki ortasındaki akıntıya kapılıp, istemediği yöne sürüklenmesin. Gri kurt Uss ise, kayığın içine iyice gömülüyor. Hava sıcak ve güneşli, fakat ortalık henüz aydınlanmış değil, çünkü sis bir türlü dağılmak bilmiyor. Hatta daha da yoğunlaşarak kalın bir bulut haline geliyor ve insanların gözüne beyaz bir perde çekiyor.

Bo-Han’ın alnından çocuk boncuk ter akıyor. Büyük bir zorlukla bilinmeyene doğru kürek çekiyor. Bir anda akıntıya kapılıyor. Suyun uğultusu vuruyor kulaklarına; etraftaki tüm diğer sesleri yutan sisin arasından gittikçe yükseliyor bu ses. Beyaz sis duvarı insanın tenine soğuk soğuk çarpıyor, sanki tüyler ürperten eller okşuyor Bo-Han’ın vücudunu. Ansızın yoktan hayaletler oluşmaya başlıyor. Sonra aniden rüzgâr çıkıyor ve kısa bir süre için sisi dağıtıp, karşı kıyıdaki tayganın kıyılarının görünmesine izin veriyor. Karşı kıyıdaki çamların ve sedir ağaçlarının önünde birtakım karaltılar kımıldamadan bekliyorlar sanki. Bu hayaletlerin işi mi, yoksa bir göz yanılması mı? Sonra yine sis çöküyor ve etraftaki her şeyi içine alıyor.

Karşıya yaptığı yolculuk Bo-Han'a sanki hiç bitmeyecekmiş gibi geliyor. Daha önceki geçişinden daha uzun sürüyor bu seferki nehir yolculuğu. Hatırlayabildiğinden çok daha uzak tayganın kıyıları. Kayığın önündeki hayvan kafası biçimindeki tahta suya çarpıyor ve kurdun tüyleri ıslanıyor. Fakat o buna hiç aldırmıyor. "Başarmalıyım, doğru kıyuyu bulmalıyım" diye fısıldıyor kendi kendine dişlerini sıkarak, "çok uzakta olsa, hatta dünyanın öbür ucunda olsa bile..."

Kayık sert bir yere çarpıyor... Kumluk, çakıl taşları... Küreği dibe vuruyor. Kolunu uzatıyor ve eline bir çalının dalları geliyor. Onlardan tutunarak kayığı iyice kıyıya çekmeye çalışıyor. Yeniden güç toplamak için birkaç dakika öylece kalıyor. Sonra doğrulup sığ suya atlıyor ve kayığı karaya çekiyor.

"Gel, dostum Uss!" Kurt istemeye istemeye kalkıyor ve sırlıklam olmuş tüylerini çırpınarak kurutuyor. Sonra uzun ve güçlü bir sıçrayışla karaya atlıyor. Yaptıklarına inanamıyorlar ve şaşkınlıkla sisin içinde durup etraflarını yokluyorlar: Hiç, ama hiçbir şey tanıdık gelmiyor onlara. Nasıl bir dünyaya geldiler böyle? Etrafta öbek öbek yığılı ağaç kütükleri var... Fırtına yüzünden savrulmuş olmalılar. Sanki bir dev gelmiş ve onları köklerinden sökerek üst üste yığmış. Orman derin yaralar almış. Her yerinde hiddet ve öfkenin izlerini taşıyor. Bo-Han bu çölleşmenin izlerine bakarak kasatı kesiliyor. Kurdun hırlamasıyla ansızın bu kötü rüyadan sıyrılıyor. Şaşkın şaşkın gözlerini ovuyor. Aklı ona bir oyun mu oynuyor? Tekrar baktığında ise her şey olması gereken düzende, yerli yerinde duruyor. Uss yine hırlayarak ısrarla onu uyarıyor.

Bo-Han bir adım ilerliyor ve kendini çılgin bataklığın yumuşak zemininin tam ortasında buluyor. Yosunlar, kokuşmuşluğun ve endişenin tatlı ve çekici kokularını saçıyorlar etrafa. Milyonlarca, hatta milyarlarca sivrisinek kuş seslerini bile bastıran bir sesle vızıldıyor ve bu ses Bo-Han'ın kulaklarında çınıyor. Gökyüzünün mavisi ise bu arada çirkin, kara bir örtüyle kapatılıyor. Bo-Han

Uss'a sesleniyor, fakat sesi karanlığın içinde yitip gidiyor. Gri kurt onu bir kez daha uyarıyor. O zaman Bo-Han büyük bir kararlılıkla gözlerinin önündeki bu yanıltıcı görüntüleri siliyor. Ve yine her şey önceki haline dönüyor. Fakat kafasının içindeki o garip sesler yok olmuyor ve vızılular giderek şiddetleniyor. Bir his onu ilerlememesi için uyarıyor. Fakat taşlı kumsalın arka tarafı ona oldukça tanıdık geliyor... Yeraltı evinin çok yakınında bir yerde olmalılar...

Bo-Han gücünü son sınırına kadar zorlayarak bir adım daha atmaya çalışıyor. Vücudu istemeye istemeye itaat etmek zorunda kalıyor ona. Karanlık güçlerin çok yakında olduğunu tüm duygularıyla algılıyor. Tüm cesaretini toplayıp, orman kıyısına doğru şöyle bağıyor: "Ren insanların köyünden başlayıp uzun yıllar süren yolculuğum beni buraya kadar getirdi... Artık yolculuğumu sona erdirmeye vakti gelip çattı. Bunun için tekrar o yeraltı evine gitmeliyim. Eğer bunu engellemek isteyen biri varsa, kendini gösterebilir. Hiçbir şeyden korkum yok, ölümden bile!"

Sözlerini bitirir bitirmez yer sarsılıyor ve tam önünde devasa bir ceset, boyu gökyüzüne kadar ulaşan bir iskelet yükseliyor. Bu çok başlı ifrit Şagram'ın ta kendisi. Tasavvur edilmesi çok zor olan gerçek haliyle gösteriyor kendini Bo-Han'a. Sık sık rüyasına giren korkunç düşman bu işte! Bu sefer gerçek ve inanılmaz derecede çirkin. Bo-Han onun yanında ufacık bir karınca kadar küçük, komik ve değersiz kalıyor.

"Madem öyle, son savaşını yapmaya hazırlan bakalım!" diye gürliyor Şagram'ın sesi rüzgârın içinde.

Bo-Han kemerinden geri dönen odunu çıkarıyor ve ataların işaretlerini ona göstermek için havaya kaldırıyor. Damarlarının büyük bir güçle kavrulmaya başladığını hissediyor bir anda. Fakat ansızın esen bir rüzgâr odunu elinden alıp götürüyor. Ormanın içinden alaycı kahkahalar yükseliyor. Bo-Han yardımcı hayaletleri ve dağın içindeki iki ren geyiği annesini imdadına çağırıyor. Fakat ne kadar uğraşırsa uğraşsın, onların kurtarıcı ipek saçlarını hiçbir

yerde bulamıyor. O anda Şagram intikam kılıcını havaya kaldırıyor. Korkunç silah, uğultular çıkararak Bo-Han'ın üzerine inmeye başlıyor. Uss efendisini korumak için önüne atılıyor. O anda Bo-Han bu yaratığın gücünü hatırlıyor ve kurdun üstüne atılıp onu havada yakalıyor. İkisi birlikte yere düşüp, kılıçtan uzak bir yere yuvarlanıyorlar. Yere hızla inen kılıç toprağı, kumu, yosunları ve taşları etrafa sıçratıyor. Nehrin kıyısı, baştan sona sarsılıyor.

Artık zamanı geldi, diye düşünüyor Bo-Han, şimdiye kadar yardımcı hayaletler beni en iyi şekilde korudu. Ben zayıftım ve onlar bana her defasında yardıma koştular. Şimdi artık her şeyin bana bağlı olduğu noktaya geldim. Artık bir karar vermek ve savaşmak zorundayım. Hızla doğrulup kendini hazırlamaya başlıyor. Bildiği bir şey var: Eğer şimdi geri çekilir ve vazgeçerse, her şeyini yitirecek.

Şagram'ın sesi gürlüyor: “Benim yanımda senin ne değer var ki? Sen kimsin ki benimle boy ölçüşmeye cüret ediyorsun? Zavallı bir insancık, yaşama süresi sınırlı âciz bir hayvan. Bu kısa sürede ne yapabileceğini sanıyorsun? Sen yok olunca ismin de rüzgârla savrulup gidecek; kısa bir yaz, ardından uzun bir kış, yaşadığına dair bütün izler tayganın içinde yitip gidecek...”

İnsanın kulaklarını çınlatan alaycı bir sesle konuşuyor ifrit. Bo-Han bu sesi duymamak, Şagram'ın bin bir yüzünü görmemek istiyor. Tir tir titreyerek de olsa, bir adım bile geri çekilmeden ona tüm varlığıyla karşı koyuyor. Ansızın ormanın derinliklerinden korkunç suratlı şeytani varlıklar çıkageliyor. Karanlık güçlerin hayaletleri Bo-Han'ı çevreleyip etrafında dans etmeye, açıktan açığa pençelerini ona doğru uzatmaya başlıyorlar.

Birden Bo-Han aslında kendisinin de onlardan pek bir farkı olmadığını farkına varıyor. Sonuçta o da ince bir zarla kaplı bir iskelet değil mi? Onu hayaletlerden farklı kılan tek şey, içinde karanlıkta bir ışık gibi dans eden minicik yaşam kıvılcımı...

Bunu fark etmesi onun gülmesine sebep oluyor. Anlamsız, çılgın kahkahalar atıyor ve gülerken ciğerlerine çektiği hava, için-

deki yaşam kıvılcımını körükleyip küçük bir ateşe çeviriyor. Ateş, nemli odunların üzerinde dans eden kırmızı bir dil gibi çıkıyor Bo-Han'ın içinden. Yükselen alevler Bo-Han'ın damağını gıdıklamaya başlıyor ve onun giderek daha çok gülmesine sebep oluyor. Bo-Han gülüyor, gülüyor ve içindeki ateş giderek daha çok büyüyor. Artık yükselen alevlerin içinde tümüyle kaybolmuş. Nehirdeki yaşlı adamın önceden söylediği gibi içten içe yanıyor. Bo-Han tamamen ateşe dönüşüyor, çılgınca titreyen, gülen bir ateş oluyor... Alevler şeytanların etrafında dans ederek dönüyor. Yoğun duman Şagram'ın soğuk göz yuvalarına yükseliyor ve onları yakıyor. Alevler, Ayaz'ın buz gibi kalbini cızırdatarak eritmeye başlıyor. Kaçmaya çalışan Kıskançlık ise sıcaktan kavrulmaya başlıyor.

“Alın beni, götürün, öldürün beni!” diye bağıyor Bo-Han alevlerin çığırının içinden kahkahalar atarak. “Eğer yapabiliyorsanız ateşi tutmayı deneyin! Ama dikkatli olun da, bir yeriniz yansın... Ateş ebedidir!”

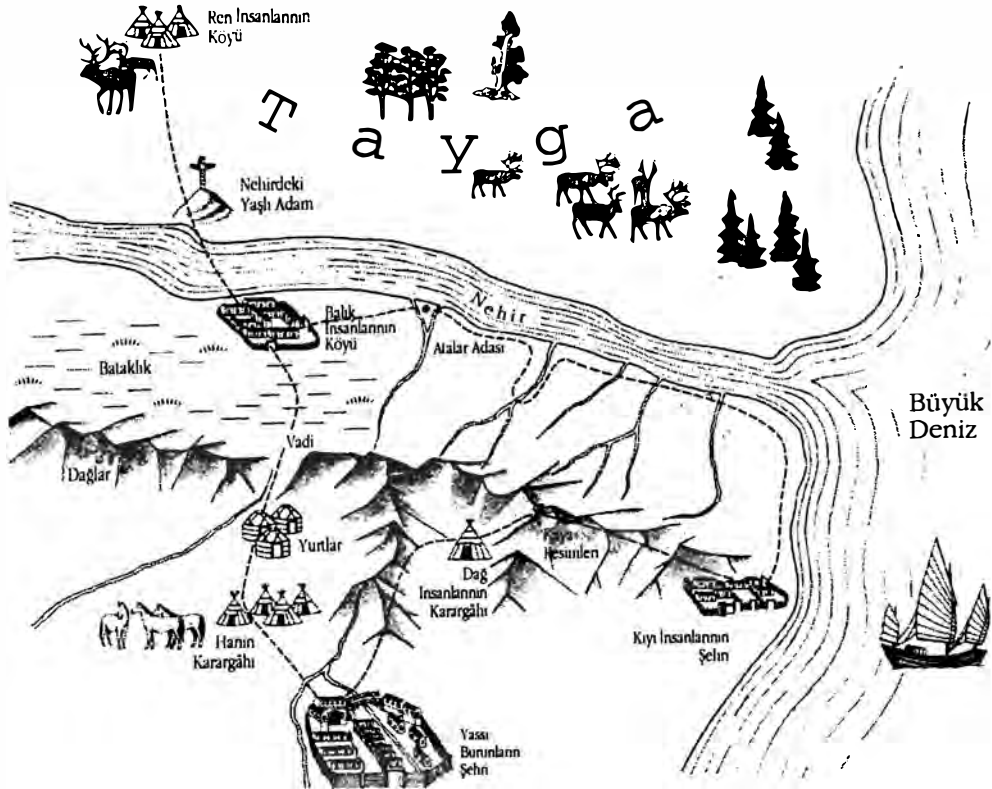
Ve tayganın o yüce uğultusu, Bo-Han'ın şarkısıyla bütünleşiyor. Kalbi ise bir davul gibi bu şarkının ritmini belirliyor.

Sanki rüzgâr dünyadaki tüm kötülükleri alıp götürmüş gibi, tatlı ve ılık bir hava esiyor. Bo-Han ustasının yeraltı evine giriyor. Öğrenci, yaptığı bu uzun süren sihirli yolculuktan sonra eve dönmenin sevincini yaşıyor. Yeraltındaki eşyaları görünce eski dostlarıyla karşılaşmış gibi oluyor. Eşyaların hepsi yerli yerinde. Büyük davulu ve ustasının pelerinini alıyor. Ayinlerde gerekli olan bir sürü ufak tefek nesneyi kescelere doldurup beline bağlıyor. Sonra da pelerini takarak kayığına biniyor. Suyun üstünde yine sis var; tıpkı kendini nehre bıraktığı ilk günkü gibi. Sis her zamanki gibi yine. Dizlerinin üstüne oturup kürek çekiyor ve emniyetli bir şekilde yavaşça akıntının içinde ilerliyor. Kafasındaki tüylü başlık rüzgârda uç-

şuyor. Tayganın kralı Malu'nun gururlu boynuzlarını da taşıyor üstünde; ruhunda ise bir daha asla sönmeyecek olan bir alev dalgalanıyor. Sisin içinde dimdik duruyor ve yavaşça kıyıda onu bekleyen insanlara doğru yol alıyor: Bir kartal, bir geyik ve Ateşin Efendisi. Ve ayaklarının dibine uzanmış bir kurt.

Yüce şaman Bo-Han işte bu şekilde aşiyor nehri.

"Düştten Gerçeğe...
Efsaneden Romana..."

MAVİ YUNUSLAR SARAYI

Brigitte Riebe

GİRİT'İN ÜNLÜ LABİRENT SÖYLENCESİNİN ROMANI

... Parlak ay ışığı deri kayışlarla şөгüt dalına bağlanmış bir kadını aydınlatıyordu. Çıplak bir adam denizden çıkarak kadına yaklaşmaya başladı. Suratında deri bir boğa maskesi taşıyordu. Ve davulların şarkısı başladı...

... Bacakları adamın tohumlarıyla ıslanmış olan kadın denize gitti ve dalgaların kendisini okşamasına izin verdi. Biliyordu ki, ilkbahar ışığı Girit'e geri dönünce karnı şişecek, bir çocuğu olacaktı. Bir oğlu...

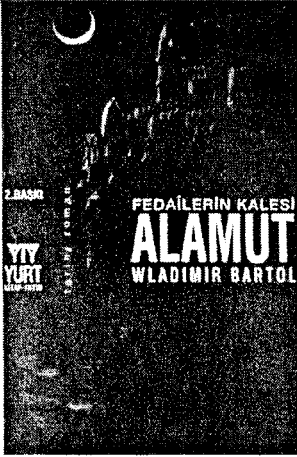
Efsaneden Romana...

... Girit'in ünlü labirent söylencesi anaerkil Girit kültürü açısından ele alınınca efsane romana dönüşmüş:

MAVİ YUNUSLAR SARAYI.

Fedaîlerin Kalesi
ALAMUT
Wladimir Bartol

**İLK FEDAÎ ÖRGÜTLENMESİNİN,
HASAN SABBAAH'IN ROMANI**

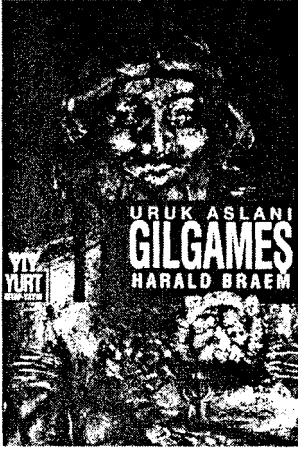
“Avni oğlum, Tahir’in torunu!”
demişti ona. “Doğruca Demavend
Dağı’na giden yolu tut. Rey’e
ulaşınca Şahrud Irmağı’na giden
yolu sor. Irmağın kaynağı sarp bir
vadide bulunmaktadır; oraya çık.
Büyük bir kale göreceksin. Bu
yerin adı Alamut kalesidir, yani
‘kartal yuvası.’ ...”

... Ünlü vezire cevap vermek
istercesine önünde eğilen Hasan

Sabbah’ın fedâisi, hızlı bir hareketle hançeri çenesinin hemen
altından boynuna sapladı. Vezir o kadar şaşırmişti ki acı bile
duymadı. Sadece gözlerini iri iri açtı, mektupta yazılı bir tek
cümleyi okudu: “Cehennemde görüşmek üzere... İbni Sabbah.”

Uruk Aslanı
GILGAMES
Harald Braem

KUTSAL KİTAPLAR KAYNAĞI
GILGAMES DESTANI'NIN ROMANI

Uruktan kuzeye doğru yayan üç saatlik mesafede soluk soluğa durdu. ... Sanki bir yarışmayı kazanmak ister gibi bütün yol boyunca durmaksızın koşmuştu. Belki de bir yarıştı bu, son derece yalnız bir yarış: Gilgameş tüm dünyaya karşı.

Yıldızlar görüyordu gökyüzünde Gilgameş, gece ve gündüz yıldızlar.

Yoksa zamanların akışı arasında bir fark kalmamış mıydı? ...

Dudakları çatlamış, ağzı şişmişti. Derisini bir tuz tabakası kaplamıştı, yarı yarıya bir balık olmuştu artık. Bazen hayret edilecek bir şekilde kararıyordu çevresi, o zaman bilincini yitiriyor ve çok sonra uyanabiliyordu ancak...

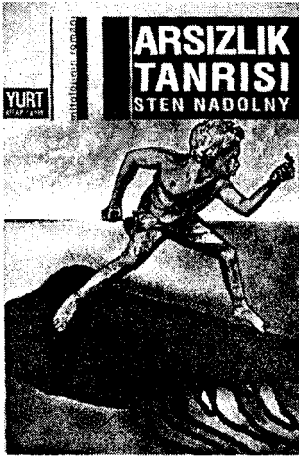
Yoksa her şey aynı anda mı oluyordu?

“Ben Gilgameş'im, Uruk kralı!” diye sesleniyordu balıklara...

ARSIZLIK TANRISI

Sten Nadolny

ANTİK ÇAĞ TANRILARININ ROMANI

Tacirlerin, hırsızların ve çalınmış öpücüklerin tanrısı, dünyalar arasındaki haberci Hermes, 1990 yılında ikinbin yıllık tutsaklıktan kurtulup Helga'ya aşık olunca neler olmuş dersiniz?

Avrupa'nın akla hayale gelebilecek en değişik yerlerinde İngiltere'de bir golf sahasında; Frankfurt'ta bir yönetim seminerinde; Madrid'te bir

psikiyatri servisinde; Litvanya Parlamentosu'nda hatta kriz halindeki bir gizli servis toplantısında dahi ölümlüler birden bire Hermes'i konuşur olmuşlardı.

Sıçrayışın, çabuk kavramanın, mutlu buluşların ve arsızlığın tanrısı Hermes sizin kulağınızdan da girip beyninize yerleşebilir.

Nasıl mı?..

ANTİK ÇAĞ SÖYLENCELERİ ÜÇLEMESİ

Michael Köhlmeier

Zeus, Apollan, Hera, Eros, Hermes, Aphrodite, Eos, Athena, es ve diğerleri... Antik Çağ'ın tanrı ve tanrıçaları... Her birinin ayrı ayrı ve birlikte öyküleri var.

PERİLERİN ŞARKISI

Tanrıça Pallas Athena, uygun bir yere oturarak, aulosunu üflemeye başladı...

GÜL PARMAKLI ŞAFAK

Ve yeni bir gün Eos ile başlar. Eos şafak ızıllığıdır. Homeros ebedi bir isim verir ona:

Gül Parmaklı Şafak...

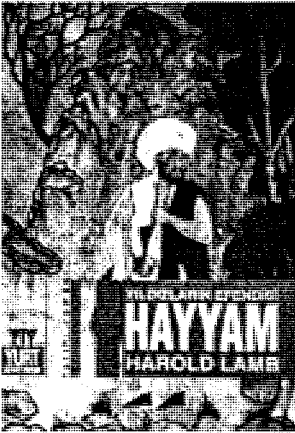

AŞK ve UYKU

Ve Eros içeri girdi. Yavaşça uyumakta olan kızın yanına yaklaştı. Lambayı yakmamıştı. Gelinini yavaşça okşadı, dudaklarından öptü...

Yıldızların Efendisi
HAYYAM
Harold Lamb

**AŞKIN, BİLİMİN VE ÖZGÜR ELEŞTİRİNİN,
YILDIZLARIN EFENDİSİ
ÖMER HAYYAM'IN ROMANI**

Bir bilim adamının romanı... Aşkın,
kara sevdanın romanı... Bilimin,
özgür eleştirinin, Ömer Hayyam'ın
romanı...

Bilim ile dogmatizmin çatışmasının
romanı...

Ömer Hayyam deyince akla ne
geliyor? Şarap mı?
Okuyalım görelim.

Yıldızların Efendisi'nin, çadircının
oğlunun romanı. ...

“Yarabbi... Neler oluyor?.. Allah'ın izniyle... kim?..” Kelimeler
ağzında dolanıyordu Hüccet ül-İslam'ın. “Böyle büyük bir kuleyi
ne döndürebilir ki? Onu dönerken gördüm.”

Ömer hiçbir şey söylemeden Gazalî'nin ayağa kalkmasına
yardım etti...

YTY
YURT
KİTAP-YAYIN

HARALD BRAEM ŞAMAN

Asya'nın Ayincisi, Ateşin Efendisi Şaman Mitolojisinin Romanı

*Büyük davulu ve ustasının pelerinini alıyor.
Ayinlerde gerekli olan bir sürü ufak tefek nesneyi
keselere doldurup beline bağlıyor. Dizlerinin üstüne
oturup kürek çekiyor ve emniyetli bir şekilde yavaşça
akıntının içinde ilerliyor. Kafasındaki tüylü başlık
rüzgârda uçuşuyor. Tayganın kralı Malu'nun gururlu
boynuzlarını da taşıyor üstünde; ruhunda ise bir
daha asla sönmeyecek olan bir alev dalgalanıyor.
Sisin içinde dimdik duruyor ve yavaşça kıyıda onu
bekleyen insanlara doğru yol alıyor: Bir kartal, bir
geyik ve Ateşin Efendisi. Ve ayaklarının dibine
uzanmış bir kurt.
Yüce şaman Bo-Han işte bu şekilde alıyor nehri.*

ISBN 975-7076-21-X

9 789757 076216